

YARATILIŞ KİTABI

EMİN ALİ ERTENÜ

YARATILIŞ KİTABI

Emin Ali Ertenü

YARATILIŞ KİTABI

© 2026 Emin Ali Ertenü

Tüm hakları saklıdır. Bu kitabın hiçbir bölümü, yürürlükteki telif hakkı mevzuatının izin verdiği kullanımlar dışında, yazarın önceden yazılı izni olmaksızın herhangi bir biçimde veya herhangi bir araçla çoğaltılamaz, yayımlanamaz, dağıtılamaz ya da aktarılamaz.

Birinci baskı: 2026

ISBN: 978-1-0655072-0-8

Yazar: Emin Ali Ertenü

Kapak tasarımı: Emin Ali Ertenü

İç tasarım ve dizgi: Emin Ali Ertenü

Kapakta kullanılan Anka görseli yazarın kendi çiziminden hareketle yapay zekâ aracılığıyla işlenmiştir. Özgün çizimin ve kapak tasarımının telif hakları yazara aittir.

Emin Ali Ertenü

2000, İstanbul doğumlu. Yıldız Teknik Üniversitesi Endüstri Mühendisliği mezunudur. Şiir, felsefe, ontoloji ve bilgi teorisi üzerine çalışmalar yürütmekte; yazılarında insan, hakikat, anlam ve tefekkür temalarını işlemektedir.

Yaratılış Kitabı, 2021–2025 yılları arasında kaleme alınan şiirlerden ve felsefi makalelerden oluşmaktadır.

Yazarın diğer çalışmaları ve yazıları friendlyrhapsody.com adresinde yayınlanmaktadır.

Yeniden Yaratılış'ın sembolü olarak Anka...

(Yukarıdaki resim yazarın kendi çizimi olup, kapak görseli bunun yapay zeka ile işlenmesi ile oluşturulmuştur. Dolayısıyla telifi Yazar'a aittir.)

İÇİNDEKİLER

"Anlam" Üzerine Bir Deneme 1
"Gerçek Din" Nedir? – Din'in Anlamı Üzerine Bir Deneme 6
Kanıt, Hakikatin Eğlencesidir 8
Vicdan Üzerine 12
Göklerin Hakikati 17
Çağların Ortak Anlatısı 21
Kartlar Hakkında Düşünceler 24
İnanç Üzerine 26
Aklın Gözü Metaforu 30
Çok Tanrılı ve Tek Tanrı'lı Dinler Hakkında 35
İmgeler Alemi 38
İrade 40
Yeniden Yaradılış 41
Hikmet 43
Aslî Yaratıcı 44
Kitap 47
İnsanlığımızın Kalesi 48
Güzellik 51
Varlık'ın Güzelliği 52
Gök'e Yükselen Kule 55
Yemin 58
Varlık'ın Sözü 59
Verilen Söz 61
Evliliğin Ontolojik Kökeni 64
Varlık Manzarası 66
Yüz 70
Varlık'ın Melekleri 71

İman 74
Varoluşsal Kaygı 75
Melek'lerin Düşüşü 77
Varlık'ın Nefesi veya İlahi Rahmet 80
İnsânî Merhamet 82
Rahmânî İlham 84
Anahtar Kavramlar 89
İblis ve Şeytânî İlham 91
Sırların Sırrı 93
Nicelik'in Asl'ı Olarak Nitelik 94
Sırların İnişi 97
Saat Sembolizmi 100
Zihin ve İlâhî Logos 104
Yâ, Ra 106
Teşbih Sanatı 107
Pırıltı 110
Ra'nın İzleri 111
Kut ve Lanet 113
Ok 116
Agni 117
Aşk'ın Oku 118
Kader Çarkı Sembolizmi 122
Edinim 127
Tüm Metafizik Yazıların Özeti 128
İlke ve Eylem 132
Odak 134
Mutlak Odak Noktası 135
Hakikat Anlatısı'nın Canlılığı 138

Metod ve Metodoloji 140
İlham Kaynakları 141
Şair 143
Romancı 144
Anlamın Yoğuşması ve Açılımı 145
Başlatıcı Kelime 148
Altın Kelimeler 150
Konuşanlar ve Dinleyen 152
Nefs Okuması 156
Savaşçı 161
Nefs Mertebelerinin Zamansal Nitelikleri 163
Tamir 166
Hakikat'e Çekilen Setler 167
Rûhânî Dönüşüm ve Şeytânî Dönüşüm 172
Vahiy, İlham, Metod ve Uygulama 176
Dalış 181
Derinlere Dalış 182
Işk Toplayıcısı 185
Dönüş 187
Varlık'ın Zikri 188
İlim Ahlâkı 190
Gerçek ve Düş 193
Aslım 199
Say 200
Varlık'ın Râbıtası 201
Vahy'in Çok-Yönlülüğü 202
Zaman'ın Sıkıştırdıkları 205
Zaman ile Katılaşanlar 208

Birdenbire 211
Kral Midas'ın Yalnızlığı 212
Örttüğü Zaman Gece 216
İlksel Madde [Prima Materia] 221
Bireyleşme İlkesi [Principium Individuationis] 224
Kütüphaneci 227
Üç Kitabı Gözlemek 228
İlk(sel) Ateş 231
Ruhânî Bıçak İmgesi 234
İç'sel Hayal 236
Varlık'ın Tarlası 237
Büyüme İlkesi 239
İlim Ağacı 240
Toprak'ı Aşmak 242
Gömülen Çocuk(luk) 244
Dirilten'in İşleri 246
Mitos 250
Anlatı'sı Güç Olan 251
Kur'an ve Sembolizm 254
Anlatı'da Birlik ve Tek-Biçimcilik 257
Sembolik Üçgen ve Kare 259
Zaman'ın Ruh'u [Zeitgeist] 263
Âhenk ve Mûsikî 266
Totem ve Zikir 268
3 Varoluş Yönü 270
Ayet ve İspat 274
Dönüşerek Aşmak ve Zemin'den Çıkış 276
Hikâye'de Kahrolanlar 277

Tebliğ'in Özeti 278
İmge Seçimi 280
Metafizik ve Ontoloji İlişkisi 283
Belini Büken Bir Yük 285
Yol Budur 287
Göreceli Konum 289
İlâhî Senaryo 291
İlksel Ateş-2 293
Yolun Üzerine Oturanlar 295
Bâkî Olan 298
Mana Zehirlenmesi ve Mania 301
Yansıma İlkesi 304
Rüya Yazımı 305
Asr'ın Hüsranı 307
Ruh(un) Çağrısı 309
Beyânın Özeti 314
Eser'in Ruh'u 315
İlm'in Ruh'u 317
Gelenek'te Kelâm'ın Aktarımı 318
Varlık'ın Dönüşümü 319
Yıldızlar 320
Şeytan Katili [Demon Slayer] 321
Varlık'ın'a [Yâr'ın'a] İnanç 325
Mana Zehirlenmesi ve Mania 327
Karanlık ve Aydınlık Sanatlar 330
Enstrüman'ların Aktarım'ı 333
Sanatların Alacakaranlığı 335
İlham'ın Açıklandığı Rüya'lar 338

Özgürlük İlkesi 341

Fonksiyon(un) Çağrısı Olarak İmge 344

Cebrail'in Getirdiği Çözüm 347

Sonsuz Bilginin Kaynağı [Rüya Hâli] 349

Kategori-Sor(g)usu 351

Aidiyet İlkesi 352

Ruh'un Ölümsüzlüğü 354

Bir Sonraki Aşamaya Geçiş [Sonsuz Bilginin Kaynağının-Kaynağı] 356

Sonsuz Bilginin Kaynağının-Kaynağı [Derin Uyku Hâli] 358

Sonsuz Bilginin Kaynağının-Kaynağı [Rüya Hâlinin Hâkim'i] 360

Bir Sonraki Aşamaya Geçiş [Sonsuz Bilginin Kaynağının-Kaynağının-Kaynağı] 362

Nitelik'leri Belirleyen Zaman 363

İlham'ı Tutmak 365

Rüya'da Yazmak 367

Değişmeyen Hikâye [Ontoloji-Teknoloji İlişkisi] 369

İş 371

Sayısız Yanılgının Sebebi 372

Optimizasyon Modelleri'nin Yaratıcı Kaynak'tan Kopukluğu 374

Bilinc'in Yanılgı'ya Düşüş'ü 377

Tasarımların Doğuşu 378

Dönüşüm [Kavram(ı)-Bağlam(ı)-Anlam(ı)] 379

Giz 381

Cebirsel İfadelere Giriş 382

Ağ Modelleri'nin (Mekr'in) Esasları 383

Ruh'un Zilzal'ı 385

Ana Akış Hattı 386

Tasarımların Doğuşu'nun Hikmet'i [Ayet el Kürsi] 387

Sayım Nazariyatı 391
Taşlaşanlar 393
"Rastgelelik" ve Belirsizlik 395
Simülasyonlar Hakkında 399
Bir Değişken-Sabit [Rüya Matrisi] 401
Doğuş (Genesis) ile Gelen Nitelik'ler 404
Mana Akışı'nın Açılması 407
Varlığın Rabbi [Rabb-i Has] 409
Özgün Kabiliyetler Hakkında 410
Kendisiyle Kaim Olan 412
İki Gecenin Arasında 414
Tabiat ve Tabiî Mantık Hakkında 416
Mânâ İksirleri 418
Zât'ın Zikri 420
Seyir İlkesi 422
Yazılış'ın Katmanları 425
Bilim'in Tevhid Edilmesi 427
Çizim ve Lineer Programlama 429
Dengelenmiş Rüya Matrisi 432
Rüya [Masal] Kalesi 434
Bir Devrin Tamamlanışı 435
Söz'ün Cem'i ve Kur'an'ı 439
Cennette Meslekler 441
Cennet Müfredâtı 444
İşlem Aşımı (veya İşlem'leri Aşmak) 447
Ârı'lar(ın) Yazı'sı 449
Güç veya Kudret İlkesi [The Force] 451
On Bin Şeyin Anası 453

Zamansızlık (Sonsuzluk) Algısı ve Zamanın Yeniden İnşası 455
Arş'ın ve Arz'ın İşleri 458
Rehberlik İlkesi 461
Rehberlik İlkesi [Uyumlu Hareketlerin Birliği] 463
Toplumların Tanışması ve Sosyolojik Araştırma 466
İniş Koşulları [Yıldırım'ın Zikri/Allah'ın Emr'i] 469
Akıp Giden (Bir Gemi) 472
İkincisi Olmayan (Bir Kitap) 476
Kara-Sevda İlkesi 478
Ya Selâm, Ya Rab 481
Tüm Yazılanların Öznesi 482
Dünya İlkesi [Yaratıcı'nın Dünya'sı ve Uluhiyyet'i] 484
Dünya İlkesi [3 Seyir Yönü] 487

“Anlam” Üzerine Bir Deneme

Giriş

Bu yazı aslında ilk başta, sembolizm hakkındaki bir yazım için bir ön-açıklama şeklinde olacaktı. Fakat konuyu daha derinlemesine incelemek istediğimden, ayrı bir yazı olarak hazırlamaya karar verdim.

Hep aklıma takılmıştır: Anlam nedir? Bu soruyu sormamın yegane sebebi ise anlamsız şeyleri sıkıcı ve gereksiz bulmamdır. Tamam iyi güzel, anlamlı şeyler peşinde koşalım da Anlam nedir? Neye “anlamlı” deriz? İşte başka bir yazım üzerine düşünürken, bu konuları inceleme fırsatı buldum ve bunu ayrı bir deneme yazısı haline getirdim.

Anlam Üzerine

Yazıda bahsi geçen durum ve konuların daha açık anlaşılmasını sağlamak için, önce konunun temelinde yer alan bazı varsayımları açıklamak istiyorum.

1. Her şey bir anlama sahiptir,
2. “Anlamsızlık” mevcut değildir.

Bu iki maddenin kanıtlanmasını ise etimolojik bir yöntemle yapacağız:

Anlam kelimesinin kökenine inecek olursak, kelimeyi "an-la-m" şeklinde ayırabiliriz. Kelimenin kökeninden başlayacak olursak, anlamamız daha kolay olacaktır.

1) Her Şeyin Temeli Olan, An-

Kelime olarak "an", en kısa süre, anlamına gelmektedir. Cismin ya da kişinin bulunduğu **hal**, **durum** olarak da düşünülebilir.

Bu kökten türeyen "an-ı" kelimesi ise cismin ya da kişinin geçmişteki halini, durumunu anlatmak amacıyla kullanılır.

"an-mak" kelimesini ise benzer biçimde, eskiden bulunulan durumu, hali yeniden yaşamak manasında kullanılır.

Yani **An** için, kişinin bulunduğu hal anlamında, **deneyim** karşılığını kullanabiliriz.

2) "An"ı 'Ol!'dur, yani, An-la-

Kelime olarak,

- "hal-len-mek" = (belirli bir) "hal-ile-ol-mak", çünkü hâl anlık durumdur, o zaman hallenmek anlamaktır;
- "kavra-mak" = "kap-ra-mak", çünkü anlaşılan şeyi benliğimiz ile kavramış, onu benlik "kabımızın" içine almış oluruz;
- benliğinde **deneyimlemek**;

anlamlarına gelir.

Mana açısından daha da derine inecek olursak, “oldurmak”tır “an-la”mak. Anlayanlar, ânı olduranlardır.

Bir örnekle açıklamak gerekirse: Bir konsepti ya da kavramı anladığınızı farz edin. Çok karmaşık bir şey olmasına gerek yok, mesela bir geometrik şekil olarak “kare”yi düşünelim. Kare denilen şey herkesin bildiği gibi 4 kenarı eşit, kenarları arasında 90 derece açı bulunan, 2 boyutlu düzgün dörtgen şekildir.

Karenin ne olduğunu bir kez anladığınız vakit, kare sizin tarafınızdan **sayısız kez** tekrar yaratılabilir hâle gelir. Bu yaratışın ille de kağıt kalem ile olması gerekmez, zihinsel-hayali yaratış da bir yaratış biçimidir çünkü.

Anladığımız şeyler, zihnimizde **canlandırılabilir** hâle gelir. (Canlandırmak kelimesi de ilginçtir, can kökünden geliyor. Yani can vermek...) Bu canlandırma süreci ise, anlanan kavramın özüne (ideasına) ulaşmak ve onu tekrar gerçekleştirmektir.

3) Varılan (Nokta), An-la-m

“Anla-m”, “anla-nan” şeydir. Yukarıdaki açıklamalardan yola çıkarak, deneyimlenen şey, kavranan şey olarak açıklayabiliriz.

O zaman anlam, deneyimlenen şeydir. Peki neyi deneyimleriz biz? Mesela yalan, yanılgı ya da illüzyonlar deneyimlenebilir mi, **kavranabilir** mi?

Bu mümkün değildir, çünkü kelime anlamı dolayısıyla yanılgı ve yalan, **yanlış anlaşılan** şey demektir. Bir şeyi yanlış anlıyorsak, gerçekte deneyimlenen şey, bizim algıladığımızdan farklı demektir. Kısacası illüzyon ya da yanılgı, deneyimlenen şeye değil, bir **deneyimleyememe** ya da eksik deneyimleme durumuna verilen addır.

İdeal olarak, Anlamak Anlam'a ulaşmaktır. Anlam ise özünde hakikatin ta kendisidir. Çünkü yaradılışın özünde olan şey **Hakikat**'tir. Hakikat'ten kastım ise varlığın gerçeği, özü, kaynağı... Zaten özde olan gerçektir ve gerçek olan özdedir.

Demek ki ancak ve ancak **Hakikat** gerçek anlamda deneyimlenebilir. Bunun haricindeki her deneyim ise kendi içerisinde eksiktir. Bir yanılsama halinde olmak da, bir deneyimleyememe hali anlamına gelir. Biz de deneyimlediklerimiz tarafından şekillendiğimize göre, yanılgılara kapılmış bir hayat sürenler, eksik yaşıyor demektir. Çünkü hep eksik bir deneyim içerisinde olacaklardır. Aynı Matrix'in içinde yaşayan insanlar gibi...

Baştaki iki varsayımımıza dönecek olursak:

1. Her şey anlama sahiptir, çünkü her şey bize (dolaylı ya da direkt yoldan) bir deneyim kazandırır ya da kazandırma potansiyeline sahiptir. Deneyimlenene anlam dediğimize göre **deneyim** var olduğu müddetçe anlam da var olacaktır.

2. Anlama sahip olan şey **var olan** şey olacağından, anlam varlığın karşılığıdır diyebiliriz. Öte yandan "anlamsızlık" da yokluğun karşılığı olacaktır. Yani yokluk anlamsızdır ve anlamsızlık yoktur, çünkü **Yok'**ta olan mevcut değildir. Yani *anlamsızlık mevcut değildir*.

16.04.2021

“Gerçek Din” Nedir? – Din’in Anlamı Üzerine Bir Deneme

Din Nedir?

Din **yaşayış biçimi** anlamına gelir.

Hakk Din Nedir?

Hakk Bilinç üzere kurulu yaşayış biçimine, **Hakk Din** denir. Bu yaşayış biçiminde, **Vicdan** tarafından rehberlik edilen **kurallara dayalı sınırlara** bağlı kalınır.

Doğaya saygı duyulur ve onunla uyum içerisinde yaşamaya özen gösterilir. Kişi bu yaşayış biçiminde evrenin bir parçası olduğunu bilerek, büyük düzene saygısızlık etmemeye özen gösterir ve mümkün olduğunca O’nu ve O’nun Saltanatını yüceltmek için sürekli bir çaba gösterir. Bu çaba bir “**iyiye ortak ol**ma” çabasıdır.

İbadet Nedir?

Bahsettiğimiz bu yüceltme ve yücelme çabasına ise **İbadet** adı verilir.

İbadetlerin **farklı şekilleri olsa da amacı aynıdır**. İbadet sadece dua ve namaz değildir. **İyilik üzere** ve Allah rızası gözetilerek

yapılan her eylem hatta düşünceler bile birer ibadet olarak düşünülebilir.

Çünkü ibadet, iyiliği yaymak üzere yapılan eylemdir. İyiliğe ve hayra, doğrudan ya da dolaylı yoldan, vesile olmayan eylemler ise ibadet olarak düşünülemez. Çünkü **Tanrı'nın emri iyiliktir**. Bu emri yerine getirmeyen eylemler ibadet olarak düşünülemez.

İbadetin özü iyilik olması gerektiğinden, ibadet şekillerinin ardındaki sebepler üzerine düşünmek çok büyük önem taşır. Ayrıca **Niyet**, diğer her eylemde olduğu gibi, ibadet için yapılan eylemlerde de mihenk taşı görevi görür. İyi niyet olmadığı müddetçe ibadet şekillerinin içi dolamaz, eylem boş bir kabuktan ibaret kalır.

İyi niyetin doğruluğunu ise, yine, **Vicdan ve Akıl** denetler. İnsanın içinde Din'i, Vicdan ve Akıl kurar.

06.05.2021

Kanıt, Hakikatin Eğlencesidir

Bir şeyin doğruluğunu kabul etmek için akıl sahibi her insan **Kanıt** "görmek" ister (ki bu doğru bir tutumdur). Fakat var olan bir şeyin kanıta *ihtiyaç duyması* söz konusu olamaz. Var olan, vardır; **var olması**, "O"nun *apriori* kanıtıdır.

Kanıtlara ihtiyaç duyan ise **tam** anlamıyla var **olmayan**, **eksik** bir biçimde var **olandır**. İnsanlar olarak kanıtlara ihtiyaç duyarız; çünkü kendi kendisinin kanıtı olandan, mutlak ve sabit **Hakikat**'ten "uzak" bir konumda yer alırız. Bu bağlamda, kanıt arayışımız aslında bir ***doğru yolu bulma arayışı***dır.

İnsanın Uzaklığı

Arayışta olan insan, kendisinin dünyaya doğumu ile birlikte uzaklaştığı (ya da buna unuttuğu da diyebiliriz) **Hakikat**'e yönelir. Hakikat, kişiyi çağırır. Bu çağrı kendisini merak, aşk, özlem, bilgelik ve ilim isteği şekillerinde gösterir. Anlatım kolaylığı açısından buna **Ruh'un Çağrısı** diyelim.

Ruh'un çağrısı bizi çağırırken, yolumuzu kaybetmememiz için yolumuza belli işaretler koyar. Bu işaretlere **Kanıt** denilir, yolumuzu kanıtlara bakarak buluruz.

İşte **Yol** denilen; tasavvufta, doğu disiplinlerinde, mistik ekollerde, budur. **Yolcu** ise Yol'da olandır, yani Hakikat'i **Arayan'**dır.

Boşuna demez âlimler "Hayat bir (tiyatro) oyun(u)dur." diye. Tanrı bizi senaryonun içine koyar ve izler: Acaba bu Yol'u kimler tamamlayacak? Kimler **Aşk'ın Hakikat**'e ulaşıp, **O**'nun yanına varacak?

Tabii ki Tanrı hikâyenin başını da sonunu da bilir, zaten bilmeseydi **Tanrı** olmazdı... Buradaki mesele "bilmek"ten ziyade "görmek"tir. Keza O, mükemmel olan olduğu için kusurlu ve eksik **Beşer'**i yaratır (diye düşünüyorum, çünkü bu konularda kesin konuşmamak lazım). Beşer'in *kendi kendini tamamlaması* ile (ve Tanrı'nın lütfü ile beraber) Beşer, **İnsan-ı Kamile** dönüşür. Tanrı kendini en mükemmel biçimde bu "tam" **İnsan**'larda gösterir.

Sadede gelecek olursak, **kanıtlar** bu varlık macerasının açığa çıkması için birer aracıdır, aynı **Sanat** gibi (çünkü Sanat da varlığı açığa çıkarmak için bir aracıdır). Kanıtlar, **Açığa Çıkış'ın** adım taşlarıdır. Yol üzerinde, Tanrı'nın bize *göstermek istedikleri*dir.

Yargılamamak ve Hoşgörü

Buradan biraz alakasız gibi görünebilecek fakat konu ile oldukça yakından bağlantılı bir konuya daha değinmek istiyorum. **O'ndan** *uzak* bir konuma bırakıldığımız için, kimseyi yargılamamak gerekir. Beşer kusurludur. Beşerin bu kusurlu hâli acı, keder, hüzün, ve kimi zaman zulme dahi sebebiyet verir. Fakat bu

konuda dikkat edilmesi gereken önemli detay, **Suç'ların** ve günahların uzaklık ve ayrılık hâlinden kaynaklı olmasıdır. Hakikat'ten bu uzaklığa aynı zamanda **Cehalet** adı verilir.

Tabii ki göz ardı edilemeyecek ve kimisinin cezası ölüm olan suçlar da (örn.: Tecavüz vb. suçlar) vardır. Fakat cezası ölüm dahi olsa, kimseden ***nefret etmemek gerekir***. Dikkat edilmesi gerekir ki: Cezalar **Denge**'yi korumak ve düzeni sağlamak içindir. Bu açıdan **adaletli** verilen ceza, ontolojik anlamda, suçluya da faydalıdır. Ceza kesmek için **Öfke** gereklidir diye düşünüyorum, fakat **Nefret** "keşke Var Olmasaydı!" anlamına gelir ki bu da **Varlık'ı** reddetmek olup kötülüğün temelini oluşturur. Ayrıca burada bahsi geçen Öfke kişinin kendi benliğinden kaynaklanan histen ziyade, Varlık'a hakarete karşı oluşan **Celâl'dir.**

Yaradılış için Fedakârlık gerekir. Yaradılış için gereken *zorunlu fedakârlık*, **Acı ve Hüzün'dür.** Keza Acı'ları ancak Sevgi ve Merhamet iyileştirir. İyileştireceği acılar olmadığında ise, Sevgi ve Merhamet nasıl var olabilir ki? Sevgi ve Merhamet ise en çok Tanrı'da bulunduğundan Acı'ları ancak **O** iyileştirir.

Yukarıda belirttiğimiz sebeplerden ötürü, bireyler sürekli bir kusur arama hâlinde olmamalıdır. Toplumun yapısını bozmadığı takdirde, insanların kusurlarını parmakla göstermek **ayıptır.** Hoşgörü, toplumu yokoluşa sürüklemediği takdirde, herkesin

hayattaki kendi yolculuğuna saygı duymaktır. Tanrı bile suçluların kafasına anında yıldırım yağdırmadığına göre; keyfince başkalarını cezalandırmak isteyen Beşer, haddini aşıp tanrıyı oynamaktadır (buna da **Şirk** denir).

16.07.2021

Vicdan Üzerine

"Kötücül" bir eylemde bulunacağım veya bulunmayı düşündüğüm zaman, içimde beni durduran ve engellemeye çalışan bir şey kendini gösterir. Yüreğimde bir sızı oluşur, sanki bir ses duyar gibi olurum.

"Dur.", "Yapma.", "(Yanlış yöndesin) Geri dön/gel.", "Sus."; bu şekilde beni bazı şeyleri yapmaktan alıkoyar. Tabii ki bu telkinler hoparlör ile söylenen şeyler değildir. Kulak ile işitilen bir sesten ziyade, benliğimin derinlerde hissettiğim bir histir.

Vicdanımın sesini dinlemediğim vakit, ki dinlemediğim çok olmuştur, gözlerim kararır *gibi* olur. Gözlerime vuran ışık aynı olsa bile, zihnim artık onu düzgün yorumlayamaz hale gelir. Hatta daha doğrusu, tam önümde tüm çıplaklığıyla duran gerçekliğin üzerine bir dizi sanrılar/vehim örtüsü örter. Yani bir dizi gereksiz yorum ekleyerek, zihnimde bir *gürültü* oluşturur.

Hangisini tercih ederdiniz: Sadece notaların ve müzik için gerekli olan seslerin duyulmasını mı, yoksa müziğe bir *cızırtı* karışmasını mı?

Herhalde en beteri de, cızırtının yoğunluğundan ötürü, sadece bir gürültü duyulması olurdu değil mi?

Böyle bir durum olduğunda duyduğumuz şeyi Çirkin olarak algılarız.

Müzik ise seslerin uyumu ile oluşur. Uyumsuz seslere Gürültü deriz ve Uyumlu olana ise Müzik.

Evrende ise birbirleri ile uyum içinde olmayan tek bir şey dahi yoktur. Çünkü her şey evrenin kuralları ile kısıtlanmış ve her şeyin sınırları çizilmiştir. Yaratılmış olanların arasında İnsan'ın durumu biraz daha farklıdır fakat buna daha sonra değineceğiz.

Müziğin oluşumu notaları ve seslerin; önce belli sınırlar ile ayrılması, sonra belli kurallara göre sıralanması ve Zaman denilen meleğin Müzik'i ilerlemesi ile gerçekleşir.

Bu süreç, Evren'deki yaradılış süreci için de (neredeyse veya tamamen) aynıdır.

Müzik ve Gürültü, Uyum ve Uyumsuzluk kavramlarını şimdi de asıl konumuz olan Vicdan konusuna bağlayalım.

Vicdanımın sesini dinlemediğim zaman, zihnimde bir *gürültü* veya *cızırtı* oluştuğunu söylemiştim. Burada bahsedilen Gürültü ve Cızırtı, nefsimin/egomun âlemin düzenini reddetmesi hâlidir.

Bu durumu açıklamak için isyan, küfür, narsisizm, benmerkezcilik, nefret gibi kelimeleri kullanabiliriz. Tüm bu kavram-

lar, İnsanoğlu'nun Evren'in düzenini reddetme / ona isyan etme / onu bozmaya çalışması durumunu açıklar.

Bu bağlamda da Vicdan, bizim Evren ile uyumumuzu sağlayan melekedir. Vicdan, Gürültü'ye sebep olanlara engel olmaya çalışır. Vicdan bizi Evren'in kalanı ile bir uyum/râbıta hâline getirir ve bizi "olmamız gereken yer"e yerleştirir. Böylece kişi *Yaşama Amacı*'nı bulmuş olur. Bu ise ancak tecrübe edilerek anlaşılabilecek bir durum olduğundan, kelimelerle açıklanamaz. "Yaşamın amacı nedir?" sorusu bu sebepten ötürü kelimeler ile açıklanamaz. Bu sorunun cevabı kendisini ancak ancak İnsan'ın içerisinde barındırır ve kendisini orada, İnsan ile sırlar. Vicdansız kimseler, bu cevabı – gözlerinin önünde olsa dahi – göremez, duyamaz ve anlayamaz.

Vicdan, ***Hakk*** ile olan iletişimimizi sağlar. Çünkü *Hakk*, herkesi ve her şeyi zaten kuşatır, gerçekliğin kendisini oluşturur. *Avam*, *Hakk*'ın sesinin duyulabilmesine şaşırır. Oysa daha şaşırtıcı olan, bize "şah damarımızdan daha yakın olan" O'nu duyamıyor olmamızdır. Vicdan aramıza sokulan engelleri temizler ve *gerçeğin üzerini örten şey* ile savaşır. "Gerçeğin üzerini örten şey"e ise İblis adı verilmiştir.

İblis, en sade tâbir ile, *Hakk* ile aramıza giren ve bizi O'nu dinlemekten alıkoyan şeydir. Bu bağlamda İblis bir karakter, bir kişi olmaktan ziyade Gürültü'nün kendisidir.

İblis bir cindir. Ateş ve havadan oluşur. Fakat burada bahsi geçen *Ateş* odun ateşi veya meşale ateşi değildir. "Ateş" ile kastedilen enerjidir. Hava ise atmosferdeki gazdan ziyade, "içinde hareket edilen boşluk"tur. Yani *İblis* kelimesi, "insan algısında düzensizliğe sebep olan enerji" veya "karanlığa çeken kuvvet" şeklinde tanımlanabilir.

İftiraya ve vehme sebebiyet vermemesi açısından ekleyeyim: Cinler hakkındaki bilgim Kur'an'da yazılanlardan ve bunların aklî yorumlarından ibarettir. Halkımızı da aynı şekilde, cinler hakkında çekilen yalan yanlış filmleri ve göz boyayarak insanları kandıran dolandırıcıları reddetmeye davet ediyorum.

Asıl konumuza dönelim: "Cehalete sebep olan"ın tarafını tutanlara Kötü deriz. Kötülük Cehalet'i ve Gürültü'yü savunmaktır.

İyilik ise Kaos ve Bozulma'yı, yapılanmaya ve İlahi Düzen'de olması gerektiği hâle dönüştürmektir. Bu da ancak *çaba* ile olur ki bu da İyiliği Kötülükten ayıran en önemli faktördür. Bozulmaya karşı koymak sürekli bir Çaba'yı gerektirir.

Çaba göstermek ise İrade'yi gerektirir. Bu sebeple *İyiler*, İrade sahibidir. Kötüler ise sistemin ve şeytanların kölesidirler. Çünkü

aksi yönde bir çabaları yoktur, Düzen'i inşa edecek iradeleri olmadığından dolaylı veya direkt yoldan Gürültü'yü savunurlar.

12.12.2021

Göklerin Hakikati

Anime izlemeyi severim. "Konu anime olunca bana danışın!" diyebilecek kadar çok sayıda anime izlediğimi düşünüyorum. Bununla birlikte bazen, çok az sayıda veya hiç anime izlememiş olmasına rağmen, "anime" denilen şeyin ne olduğu üzerine yorum yapanlarla karşılaşırız. Bu kimselere de anime danışmayın derim. Keza bu kimselerin düşünceleri önyargıdan ibarettir.

Sırf kendimi övmüş olmayayım. Bir de yergi atalım ortaya. Her ne kadar geliştirmeye çalışsam da, Coğrafya bilgim pek yoğun değildir. Pek fazla yer ve yöre ismi bilmem. Bu sebepten diyebilirim ki, "Coğrafya soracaksanız, adamınız ben değilim...". Öte yandan hem ezberi kuvvetli hem de gezen/gören insanlar bulursanız, işte onlara sorun derim!

Buna benzer biçimde, kimi konular hakkında daha az, kimisi hakkında daha çok bilgim bulunur. Aslında benim ilginizi çekmek istediğim kavram *Bilgi*den de ziyade, daha temel bir kavram olan *Veri*. Size yukarıdaki örnekleri bu sebeple verdim.

Kimi konular hakkında, elimizde başka konulara veya kişilere göre daha çok Veri bulunur. Neden peki? Çünkü belli bir konuya bir ilgi alanına vakit ayırır, onunla ilgili *Tecrübe* edinir ve biriktiririz. Herhangi bir konu hakkında Tecrübe edindikçe, onunla ilgili ilk başta fark etmediğimiz yeni *Örüntüler* **keşfederiz**. Aynı

şekilde o konu hakkında bildiğimizi sandığımız şeylerin eksikliğini/yanlışlığını da **fark ederiz** çoğu zaman.

Peki buradan Göklerin Hakikati'ne nasıl bağlanacağız? Acele etmeyerek... Zira aslolan Yol'dur, yolculuktur, varılan yer değil.

Tüm bunlar, yani bir şeyi "yanlış anlayabilmemiz" düşündürücü gelir bana. Örneğin, bir kediciğe baktığımı düşünelim. Kedi'nin ne olduğu bellidir, benim onu bilmemden bağımsız olarak, Kedi *Var*dır. İşin garip yanı, Kedi'den ziyade bendedir: Kedi'yi gördüğümü, gördüğüm içinse bildiğimi sanırım.

Gelin bir sorgulayalım: Bu kedi ne yer, ne içer? Günde kaç saatini uyuyarak, kaç saatini avlanarak/yemek yiyerek, kaç saatini oyun ile geçirir? Kimle oyun oynar? Acaba başka kedi arkadaşı var mıdır? Sırnaşık bir kedi midir, yoksa mesafeyi mi sever? Bu liste böylece uzar gider. Buna benzer şekilde, biraz kendimizi sorguya çeker isek, gördüğümüzü zannettiğimiz pek çok şeyi/konuyu/canlıyı/kişiyi aslında **tanımadığımızı** fark ederiz.

"Tanımak" ilginç bir kelimedir. "Kralın huzuruna geleni tanıması" veya "bir ülkenin bir ülkeyi tanıması" şeklinde de kullanılabilir. Bir İnsan içinse; "hakkında Tecrübe edinmeye zahmet edecek kadar değer vermek" anlamında algılıyorum bu kelimeyi. Ve İnsan sevdiğine değer verip, ancak sever ise tanıyabilir. Böylece

kediyi tanımak kediyi, insanı tanımak insanı sevmek demektir. Aynısı tabii ki animeler için de geçerlidir!

Burada bir ek not olarak ekleyelim: İnsan bir şey üzerinde zor kullanarak, o şeyi tanıyamaz. Zira zulmün yöneltildiği eşya/canlı/kişi, zalim tarafından doğal olmayan bir hal içinde gözlemlenir. *Kendisi olamaz.* Bu yüzden bir eşyaya/canlıya/kişiye dair zor kullanılarak elde edilen bilgiler, her zaman eksik ve yanıltıcıdır. Çünkü gözlemcinin zulmü içine karışmıştır. Zulüm ise, yöneltildiği şeyin yapısını tahribata uğratır. Bu sebeptendir ki, her ne kadar araştırmacı olmak iddiasında olanları olsa da, zalimler cehalete mahkumdur.

Yavaş yavaş asıl konumuza giriş yapıyoruz. *Tanımak*, *Derinlik* kavramı ile yakınen alakalıdır. Tanımak, aslında aktif bir eylemdir. Bir "tecrübe edinmek ve tecrübe ettiğini fark etmek" işidir. Tecrübemiz biriktikçe, tecrübe ettiğimiz şey hakkında içimizde bir "derinlik" oluşur. Tecrübe ancak etkileşime geçmek ile mümkündür. İletişim/etkileşim, tanımanın/ tanıklık etmenin tek *yol*udur.

İlginç ve acayip bir detay da vardır ki, tanıdığımız şey hakkında içimizde bir *derinlik* oluşurken, git gide tanıdığımızın içinde de "tanıyan"a karşı bir *derinlik* oluşmaya başlar. Çok basit bir örnek ile ifade edecek olursak; arkadaşımı tanımam onun da beni tanı-

masına vesile olur. Böylece Tanımak/Tanıklık hiçbir zaman tek taraflı değildir. Hakiki tanışıklık, aslen İki'liğin Bir'lenmesi halidir. Kesret'in Vahdet'e dönüşüdür. Ben ve Sen iken, Biz olmaktır. Ben'im ve Sen'in kişisel dünyası, BİR'leşerek Biz'im ortak paydalarımızda buluşarak, *Bizim Dostluğumuzu* hak eder/Hakk eder. Tanıklık/Tanışıklık, başka bir ismiyle Şahitlik/Şehadet'tir.

Daha açıklanır gibi değil bu konu. Gönle düşen bir korla noktalayalım mevzuyu:

İşte budur Göklerin Hakikati:
Uzaklara bakan gözlerin;
Derinlerde gördüğü,
Bir çift zümrüt mûcizede
Derinlere götürdüğü.

Uzaklığın ve imkansızın yakınlığı
Küçülenlerin büyümesi
Ve büyüyenlerin küçülmesi
Özlemin doyurduğu açlığın
Getirdiği derinlik gerçeği...

02.12.2022

Çağların Ortak Anlatısı

Gözlem, bireyseldir. Görürüm, gördüğümü incelerim, üzerine tefekkür eder ve belli çıkarımlarda bulunurum.

Bilim, temelinde bireysel gözleme dayanır. Olgular, yani olan şeyler gözlemlenir ve bunlara dair belli çıkarımlara varılır. Bununla birlikte, bilim tamamen "bireysel" bir uğraş değildir ve her ne kadar bireysel faaliyeti temel alsa da, inkâr edilemez "toplumsal" yönleri bulunur.

Bunun sebebi; bilimsel metodun, yapılan gözlem ve çıkarımların kaydedilmesine dayalı çalışmasıdır. Kaydedilen çıkarımların aktarımını içerdiği için, bu bağlamda Bilim de bir **Anlatı** aracıdır.

Tüm Anlatı türlerinde ortak bir hakikat bulunur ki, **Dinleyici**'nin anlatıdan edineceği bilgi ile, Yazar'ın edineceği arasında çok büyük farklar bulunur. Çünkü Dinleyici, Hakikat ile dolaylı bir temas halinde iken, Yazar bilgiyi kaynağından *özümser* ve *damıtır*. Böylece tüm çağlarda karşımıza aynı Hakikat çıkar:

Anlatı'nın sadece Dinleyici'si olmakla yetinen kimseler, asla Yazar'ın deneyimlediği saf bilgiye erişim sağlayamazlar. Keza onlarınki bir Aracı (ya da "Peygamber") tarafından aktarılmakta olup, Dinleyici'nin Anlatı'nın şekline (zahirine) takılı kalıp, ardındaki "aracısız" bilgiden, Akış'tan kopuk kalmaları, çoğunlukla karşılaşılan durumdur.

Tekrar Bilimsel Anlatı'ya dönecek olursak... Her Anlatı türü gibi, Bilimsel Anlatı'nın da oluşumu, İnsan Bilinci'nin Yazı ile aktarımına dayanır. Ne var ki bilimsel metod, Bilinç'in bu aktarımını belli kurallara bağlamıştır. Böylece nesiller boyu süregelen bir Ortak Anlatı'nın inşası meydana gelir. Bilim özünde bireysel gözleme dayanmakla birlikte, bilimsel metodun birleştirici yapısı, Bireysel İnsan Bilinci'nin **Toplumsal (Kollektif) Hafıza'nın** oluşturduğu kapsamlı literatüre ekleme yapabilmesine olanak sağlar.

Toplumsal Hafıza böylece pek çok kapsamlı bilgi ağı oluşturmuştur. Fakat anlaşılması gereken elzem bir konu vardır: **Her İnsan, *kendi* Bilincinin taşıyıcısıdır ve Kollektif Bilincin sahibi değildir.** Bu sebepten hiçbir birey, Kollektif Bilincin ürününü (örneğin bilimsel keşifleri) "kabul ettiğini" söyleyerek yahut iddia ederek, kendi Bireysel Bilincini inşa etmek sorumluluğundan kaçmamalıdır.

Bu yazıda "Bilim" yerine "Felsefe", "Sanat", "Müzik" gibi Toplumsal Hafıza'nın farklı Anlatı'larını da koyabilirdik. Sonuç aynıdır: Çağımız, kaçan insanların çağıdır. Kendimiz bilimsel araştırma yapmayız, çünkü **Kollektif Bilinç** *yeterince* yapmıştır. Kendimiz Felsefe ile uğraşmayız, tefekkür etmeyiz, çünkü Kollektif Bilinç *yeterince* yapmıştır. Kendimiz Sanat Eserleri üretmeyiz, çünkü Kollektif Bilinç zaten *yeterince* üretmiştir. Bunun yerine

pek çok okulda *zaten* keşfedilmiş, *zaten* üretilmiş olanlar anlatılır. İdeolojilerden, sanat akımlarından bahsedilir. Tabii ki keşfedilmiş olanın anlatılması kendi başına bir kötülük arz etmez. Sorun sistemin insanı *kendi keşiflerini* yapmaktan alıkoymasıdır.

Yazıda **Çağımız**'dan bahsettim, fakat bu insani durum binlerce yıldır aynı kalmıştır. Fikrimce bu durum, ebediyen **Çağımızın Kaderi**'dir. Dolayısıyla "Çağımız" ile geçmişi ve geleceği de ifade etmek istiyorum. Böylece kalabalıklar, Toplumsal Hafıza'dan nasipleri olan kodlar ile programlanır, makinelerin ve yazılımların birbirleri ile olan etkileşimlerine oldukça benzer bir biçimde birbirleri ile etkileşime geçerler. Psikoloji bu olguyu bireysel, Sosyoloji toplumsal ölçekte inceler. Felsefe ve tefekkür kişinin içinde bulunduğu, **İnsanlığın Ortak Kaderi**'ni fark etmesini sağlar. Hakk Din ise kişiye Kozmos'un melekeleri/kuvvetleri/yasaları ile uyumlu yaşayabilmesi için, "zihinsel yazılım paketleri" ve "davranışsal kodlar" sunar.

> Onlara, "Allah'ın indirdiğine uyun." denildiği zaman, onlar: "Hayır! Biz, atalarımızdan gördüğümüz şeylere uyarız." derler. Ya ataları akıllarını kullanmayan ve doğru yolu bulamamış kimselerse?
>
> *Bakara Suresi 170. Ayet*

29.11.2022

Kartlar Hakkında Düşünceler

Küçüklüğümden beri, her çeşit kart ilgimi çekmiştir. Nüfus kartı, toplu taşıma kartı, ehliyet, kredi kartları, iskambil kartları, resimli oyun kartları... Kartlar halen bana büyüleyici gelir. Bazen oynamadığım oyunların kartlarından da topladığım olur birkaç adet.

Benim asıl ilgimi çeken şey, hiçbir zaman kartın işlevi olmamıştır. Daha ziyade, kartın taşıdığı *anlamı* severim: Her kart bir fikrin temsilcidir, adeta düşüncenin vücut bulmuş halidir. Sadece bununla da kalmaz, her kart belli bir işleve de sahiptir. Bu işlev pratik veyahut salt estetik amaçlı olabilir. Her iki türlü de her Kart kendi içerisinde bir **varoluş amacı** taşır.

"Kart" denilince ne anlıyorsunuz? Genelde "ele sığacak büyüklükteki, çoğunlukla dört köşeli, üzeri yazılı (resmi de "yazı" kabul edelim) obje" olarak algılanır bu kelime. Fakat ben şeyleri daha "genel" ve kapsamlı düşünmeyi severim. Bu yüzden, ister istemez şuanda üzerine yazdığım sayfa da dahil, farklı boyutlardaki ve biçimlerdeki yazım objelerini, Kart'lara benzer algılarım ve onların da bir çeşit kart olduğunu düşünürüm.

Oyun Kartları

Kart çeşitleri arasından en çok resimli, fantastik temalı oyun kartlarını severim. (Bahsettiğim üzere bu oyunları oynamasam da...) Bu tip kartlarda iki şey kolaylıkla sezilir: Her kart, kendisinden

daha büyük bir hikâyenin, Bütün'ün bir parçasıdır. Ve her kart kendi kendisine bir *bütünlük* barındırır. "Ne" olduğu bellidir. İçinde bulunduğu sistem ile "nasıl" bir etkileşimde bulunduğu üzerinde **yazılıdır** ve üzerinde temsil ettiği özelliğe/sıfata/isme dair bir İmge/Resim barındırır.

Böylece her (Oyun) Kart(ı) temsil ettiği gerçekliğe açılan bir pencere gibidir. Fakat tablo formatındaki/biçimindeki sanat eserlerine kıyasla, Kartlar İnsanlar ile daha yakın bir etkileşim içerisindedir. Sabit bir pozisyonda beklemek için değil, İnsan tarafından "çağırılmak" için yaratılmışlardır. "Çağırmak" kelimesine özdeş anlamlı kelimeler olarak Zikretmek veya Hatırlamak kavramlarını da kullanabiliriz. Yani bu bağlamda Kartlar bir çağırı, hatırlatı, zikr aracıdır.

20.12.2022

İnanç Üzerine

Giriş

"İnanç", "İnanmak", "İman", "İman etmek" toplum olarak sıkça kullandığımız kavramlar.

Pek çok kimsenin, "İnanmak" tabirini şu biçimlerde kullandığını gördüm: "Bana inanıyor musun?", "Kime/neye inanıyorsun?", "Şu söylenilenlere inanıyor musun?".

Halk arasında, bu örneklerde olduğu biçimlerde, "İnanmak" tabiri bir eylem olarak, "bir şeyin doğruluğunu kabul etmek" manasında kullanıyoruz. Bu yazıda İnanç ve İnanmak kavramlarının felsefi boyutundan ve bu kelimelerin yukarıda örneklendirdiğimiz biçimde kullanımının kelimelerin gerçek anlamlarını nasıl tahrip ettiğinden bahsetmek istiyorum.

Günlük yaşamda İnanç'tan bahsederken, toplum olarak bu kelimeyi "pasif" bir anlamda kullandığımızı fark ettim. "Pasif" ile kastetmek istediğim, bu eylemin hayatımızda aktif ve sürekli bir biçimde değil; "tek seferlik", "yapıp bitirilen" bir eylem olarak yer aldığı. Yani *pasif* kelimesi ile, yaşamımızda aktif bir rol almayışını ifade etmek istiyorum. Tamamen etkisiz oluşunu değil...

İnanç Üzerine

Bir kişinin *İnanmak* kelimesinden anladığı, aynı zamanda o kişinin ne çeşit bir *İnanmak* eylemi içerisinde olduğunu gösterir.

İnanç veya *İnançsızlık*, aslında hepimizin Yaşam'ın içerisinde tecrübe ettiği şeylerdir. Hayatımızdaki bazı şeyler öylesine basit ve sadedir, öylesine Yaşam'ın içine karışmış haldedir ki; pek çok kez bunları fark etmekte zorlanırız. Aynı nefes aldığımızın her an farkında olamayışımız gibi...

Kavramlar ve kelimeler, soyut biçimde ifade edilse de; zihnimiz somut olanı çoğunlukla daha rahat özümser. Bu yüzden *İnanç* konusunu anlamak için ufak bir senaryolaştırma yapalım:

Her tarafın karanlıkla kaplı olduğunu düşünün. Tek gördüğünüz: Siyah. Önünüzde, zeminde ne var bilmiyorsunuz. Bir adım attığınızda ayağınız bir kaldırım taşının üstüne mi gelecek, yoksa ayağınıza bir taş mı takılacak, yoksa bir uçurumdan aşağı mı yuvarlanacaksınız; bilmiyorsunuz.

Şu ana kadar geldiğiniz yere gelirken; bazen takılıp düştünüz, bazen ise sağlam kaldırım taşlarına bastınız. Ne var ki, etraf hep kapkaranlık idi. Hala da öyle...

(Bu düşünce deneyinin amacı size, kendimce, *İnanç* kelimesinden ne anladığımı ifade edebilmek.)

Bana göre *İnanç*; işte bu karanlığın içerisinde ilerleyebilmek cesaretini göstermektir. İnanç; İnsan'ı Yol'da ilerleten bir güçtür. Bir kıvılcım, bir ateş, bir ışık, bir ümit, çağıran bir ses, kişinin sırtını sıvazlayan bir eldir *İnanç*.

Şahsım için konuşuyorum:

Benim için *İnanç*, Hayy'dır; yani diridir, canlıdır. Nefes alıp verir. Onu sürekli yanan bir dostluk ateşine benzetiyorum. Kimi zamanlar oluyor, bu ateş sönmeye yaklaşıyor. Ne zaman Ateş'im söner gibi olsa, kendimi "karanlığa düşmüş" hissederim.

Tabii ki, Ateş dışarıda değil içeridedir. Bununla birlikte, "içimi ısıtan" insanlar vardır. Bu insanların dostluğu beni tazeler. Fakat konunun "Ateş'in Tazelenmesi" kısmına başka bir yazıda bahsetmek istiyorum.

İnanç, sürekli yanan bir ateş gibi, SÜREKLİDİR.

Toplumumuzda ise, maalesef bu kelime, yozlaştırılmış bir anlamda kullanılmaktadır.

İnanç kesinlikle ve kesinlikle "Tek seferlik doğruluğu kabul edilen şey" değildir. (Tabii bana göre...)

Bununla birlikte *İnanmak* eylemi de "Tek seferlik, bir şeyin doğruluğunu kabul etmek eylemi" değildir.

Bu bağlamda *İnanmak* eylemi, bir yandan da Sürekli oluşunun doğal bir sonucu olarak, "belirli bir şeye yönelik" değildir. Güneş'in tek bir yere ışık vermeyişi gibi, Odun Ateşi'nin tek bir yönü ısıtmayışı gibi, Nokta'nın tek bir yöne bakmayışı gibi; *İnanmak* eyleminin bir "nesnesi" yoktur. Toplumlar maalesef *İnanç* kelimesini, *İnanmak* eyleminin yöneldiği "nesne" olarak algılıyor. Buna ise "Din" adını veriyorlar. Daha doğrusu "Din" kelimesi ile, halkın algıladığı, "Bir çeşit kabuller bütünü" oluyor.

İnancın "tek seferlik kabul" olduğu bir toplumda, maalesef ki Din de "tek seferlik kabuller bütünü" oluyor. Böylece Kur'an'da emredilen ***Okumak***, ***Akletmek***, ***Hatırlamak*** (***Zikretmek***) gibi Süreklilik arz eden eylemleri toplumda göremiyoruz.

Oysa ben şöyle düşünüyorum:

Din "kabul edilmez". Kabul edilen bir şey değildir. Bence Din, daha doğrusu **İslam**, kişinin benliğinde "inşa edilen" bir şeydir. Dil ile söylenerek "kabul edilen" bir şey değil; kişinin yaşamı boyunca tüm benliğinde, ***Sürekli*** bir biçimde, ***inşa ettiği*** bir yaşam biçimidir.

09.03.2022

Aklın Gözü Metaforu

Gözlerimin önünde pek çok olay gerçekleşiyor. Kimisi ise çoktan gerçekleşmiş ve sonuçlarını görüyorum. Gözlerimin, daha doğrusu Zihnimin ayırt edebileceği hızda gerçekleşen olaylar için ise "hareket halinde" olduğunu söylüyorum. Bununla birlikte, eğer yeterince uzun süre bana hareketsiz görünen bir şeyi incelersem, aslında bu ve buna benzer pek çok şeyin hareket halinde olduğunu fark ederim. Mesela çimenler hareketsiz görünmekle birlikte, sürekli hareket (büyüme) halindedirler.

Başka durumları da göz önüne alalım. Bize göre yavaş olan şeylerin hareketini ilk bakışta anlamakta zorlandığımız gibi, bize göre çok daha hızlı hareket eden şeylerin hareketini de ayırt etmekte zorlanırız. Bize göre yavaş hareket eden şeylere içgüdüsel olarak durağanlık atfettiğimiz gibi; bize göre çok hızlı hareket eden şeyler için de, bu olayların "anında" ve "sürekli" biçimde gerçekleştiği yanılgısını yaşayabiliriz. Örneğin Işık ve Ses gibi, bize göre çok hızlı hareket eden şeylerin hareketini algılamakta zorlanırız.

Benzer durumlar çok büyük ve çok küçük şeyler için de geçerlidir. Bu şekilde her Şey'in/Birim'in kendisine has Zamansal ve Mekânsal özellikleri vardır. Bu ikisi, yani Zaman ve Mekân, birbirinden ayrılamaz nitelikte olup, Zaman-Mekân'ın sahibi için Hakk ismini zikredeceğim.

Evren'deki her şey, Zamanın Akışı ile yaratılır. Böylece her Birim, Hakk'ın bir veçhesi olmakla birlikte, kendisine has bir Ritim'e tabidir.

Benim gözlemlediğim kadarıyla; her insan kendisine benzeyeni daha kolay anlarken, çoğunlukla kendisine daha az benzeyeni anlamakta zorlanır. Ritmi bize göre farklı olan şeyleri anlayabilmek içinse, Bilinçli bir Çaba sarf etmemiz gerekir. Bu bağlamda Bilim İnsanı, Filozof, Sanatçı, Müzisyen ve diğer tüm Akledenler; odaklandıkları şeyi anlamak adına, onun Ritim'i ile kendi Ritimleri arasında bir Bağ/Râbıta kurarlar. Böylece akleden insanlar Hakk'ın nice güzel veçhelerini keşfederler. Onunla Râbıta/Bağ/Uyum kurarak kendi Bilinç Düzeylerini de yüceltmiş olurlar. Çünkü Evren'deki herhangi bir Birim'in Ritmi, Tabia'sı ile gönül bağı kuran İnsan; Hakk'ın bir veçhesi ile bağ kurmuş olup bu minvalde Hakk'a râbıta etmiş olur.

Peki bizden farklı olanların Ritim'leri ile nasıl bağ/râbıta kurarız? Küçük ve büyük şeyleri bir düşünelim. Örnek olarak "çiçek"i ve "dağ"ı ele alalım. Bunlar da, diğer tüm Birimler gibi kendileri olarak bir Bütün'dür ve kendilerine ait Alt-Birimler'e sahiptirler.

Öncelikle kendimize sıkça "ne olduğumuzu" hatırlatmamız gerekir: "Çiçeğe ve dağa bakıyorum." derken, "Bir insan, bir çiçeğe veya bir dağa bakıyor." bilincinde olmamız gerekir. Böylece

benim gözlerimin, boyumun/hacmimin, düşüncelerimin ve duygularımın da Görüş'ümü etkilediğini idrakinde olurum.

Akıl Gözü ve Üçüncü Göz ile bakmak dediğimiz olay, işte bu süreç içerisinde gerçekleşir:

Dağa bakıyorken, artık kendime de bakıyor olurum. Artık onu görebilmemin tek yolunun kendim olmak olduğunu anlayınca, kendimi de Seyr'e dahil ederim. İki gözüm, ancak önünde olanı görür; oysa 3. gözüm olan Akıl, hem beni hem dağı "görür". İkimiz arasında Bağ/Râbıta kurar. Aramızda Seyreyleyen Işık'tır aslında. Bizi Birleyen O'dur aslında. Bu İdrak'e varmanın tek yolu, Akıl ile bakmaktır, ki bu aktif bir Çaba'yı gerekli kılar. Benliğime "öteden" bakabilmeyi gerektirir.

Akıl bu sebeptendir ki *Üçgen* veya *İçinden Bir Gözün Baktığı Üçgen* olarak sembolize edilir.

Burada duralım ve bazı yanlış anlaşılmaların önüne geçmek için ufak bir açıklama yapalım. Semboller, doğada/tabiatta bulunan belli olguları açıklamak için kullanılırlar. Bir sembol bir çeşit "organizasyon" tarafından benimsenmişse de, bu sembolün aslı varoluş sebebi değildir. Nasıl günümüzde Gökkuşağı, LGBT'den önce de var idiyse; Aklın Gözü sembolü de, onu bayraklaştıranlardan önce de var idi. Sembolleri sadece belli grupların bayrağı olarak algılamamak gerekir.

Devam edelim.

Akıl, 2 Şey'e (ve onların aşkına) bakan, "Seyreyleyen, 3. Olan"dır. 2 Şey'in, Birim'in, arasındaki ilişkiyi incelerken; bir yandan da her ikisi ile ayrı ayrı ilişki içerisindedir. Aktif halde Seyreyleyen Akıl Gözü(m); hem kendimi, hem dağı, hem aramızdaki Râbıta'yı seyreder.

Akıl perspektifinden baktığımızda, Ben ve Dağ, Bir görünür; yani aynı Birim'in Alt-Birimleri, parçaları olarak görünür. Akıl Gözüm ile konuşursam, daha doğrusu "Ben"i O'na teslim edersem, artık Biz derim. Çünkü artık, aynı Vücud'un, Hakk'ın veçheleri olduğumuzu görür hale gelirim.

Bahsettiğimiz üzere, tüm bu süreç Çaba gerektirir. Şahsen Ben, her zaman bu hal üzere olamıyorum. Fakat ne zaman bunu başarsam, kendimi huzurlu ve sakin hissederim.

Bana göre Sevgi budur. "Biz" olduğumuzu görmek ve yüreğinde hissetmektir. Ayrık ama Bütün...

Artık yeni bir tecellî vukû bulur: Kimdir Biz'i buluşturan? 3'ü 1 ettik, Üçgen'i çizdik. Burada bir gizem ile karşılaşırız: Akıl, kendisine sahip olabilir mi? Aklın "Ben"i kuşattığını gördük, bu bağlamda Akıl Ben'in hizmetine sunulmuş bir Melek(e)'dir.

Peki Aklın ötesinde ne/kim yer alır? Akıl, Ben ve Dağ için "Biz" der; çünkü "Ben" ve Dağı BİR görür. Akıl, bizi görür ama Aklı kim görür? Akıl, Ben'i kuşattığı için "Ben Aklı görenim." diyemem. Çünkü "Ben", "Dağ" ile aynı düzlemdedir bu durumda.

Böylece Üçgen'imize bir ekleme yaparak yeni bir sembol elde ederiz: **İçinden Bir Gözün Baktığı Üçgen.**

Aşık ile kurulan Râbıta, Biz'i O'na, ismi gereksizce zikredilmesi edepsizlik olana taşır. "Ben" düzleminde algılanması zaten mümkün olmamakla beraber, Akıl ile kuşatılması da namümkündür. Bu yüzden kadim irfânî gelenekte adının fazlaca anılması hoş karşılanmaz.

Üçgen içindeki Göz, bir yorum olarak; O'nun (Mutlak Varlık'ın) Bilincini ve Mutlak Görücü oluşunu simgeler. O, aynı zamanda, Görüş'ü mümkün kılandır; Işk'ın sahibi, Aşık'tır.

18.08.2022

Çok Tanrılı ve Tek Tanrı'lı Dinler Hakkında

Antik Çağ metinlerinde, "tanrılar"dan bahsedildiğini görürüz. Çoğu insan bu tabirlerin (büyük T ile) "tek Tanrı" konsepti ile çeliştiğini düşünür. Ben aksini düşünüyorum.

Bana sorarsanız, pek çok konuda olduğu gibi, bu durum da Antik olan ile Güncel olan arasındaki bir "dil sorunu"ndan ibarettir. Ne yazık ki, insanlığın belki de kaçınılmaz kaderi olarak, bu yanlış anlaşılma döngüsü yüzlerce hatta binlerce yıldır devam etmiştir. Muhtemelen de edecektir. Çünkü her çağın insanı, kullanılan kelimeleri kendi döneminin algısı ile yorumlar. Dönemler arası kültür farklılığından ötürü, bu durum sonuçsuz, anlamsız, gereksiz tartışmalara yol açar.

Antik metinlerin "tanrılar"ı ile, kitabi dinlerin Tanrı'sı, bana kalırsa Melekeler ve Vücud arasındaki ilişkiye benzer bir ilişkiye sahiptir. Tüm Melek(e)lere birden tapınmak ile, Vücud'a tapınmak arasında ise, özünde bir fark yoktur.

Benim okuduğum Antik Yunan metinlerinde gözlemlediğim ise şudur: Genelde Tanrılar'ın içinden tek bir tanrıya seslenilmez. Hepsine birden (ve BİR'den) seslenilir, ya da "kendisinin tüm Olympos" olduğu ifade edilen Zeus'a seslenilir. (Olympos, tüm tanrıların toplandığı meclisin adıdır.)

Antik zamanlarda, doğa unsurlarına "tanrılık" atfedilir. Örnek olarak Toprak'ı yani antik algıdaki Toprak ve Bereket Tanrıçası'nı, Toprak Ana'yı düşünelim.

"Tanrı", "yaratıcı" anlamını taşır. Tanrı, "yarattığı şeyin tanrısı"dır. Bu bağlamda antik çağlarda, Toprak Tanrıçası'na tanrılık atfedilmesinin sebebi, onun yaratımının inkar edilemez biçimde gözlemlenmesinden kaynaklanır. Toprak Tanrıçası bitkilerin, kendisinden meydana gelen besinlerin ve tüm bedenlerin yaratıcısıdır. Benzer şekilde bu durum, örneğin Güneş Tanrısı Helios için de geçerlidir. Sıcaklığın ve ışığın "kaynağı"dır, yani onları sürekli bir biçimde yaratır.

Fakat Güneş Tanrısı rızık vermez, bereketi doğurmaz; Toprak Tanrıçası ise her şeyi kuşatan yaşam ışığını ve sıcaklığını yayma kabiliyetinden yoksundur. Anlayacağınız, onlar "her şeyin tanrısı" anlamında "Tanrı" değildir. Onlar, kendi yaratımlarının kaynağı olmalarından kaynaklı, "tanrı"dırlar. Onlar, kendi yaratımlarının tanrılarıdırlar. Eğer hepsinin gerçek kaynağını, gerçek kudret sahibi olan Tanrı'yı anmak istersek, (Antik Yunan dilinden konuşursak) Zeus'u anmamız gerekir. Zîrâ o "tüm Olympos"dur, "Olympos'un kendisi"dir.

Aslında bu Hakikat, günümüzde de aynıdır. Allah'ın isim ve sıfatlarının da aynı şekilde, kendi özellikleri ve "yaratımları"

vardır. Rezzak rızığı veren, dağıtandır; Rahim besler, büyütür, vakti geldiğinde doğurur; Hakk, "gerçek olan"dır, "kuşatıcı gerçek"tir... Allah ismi ise, "Zeus'un tüm Olympos oluşu" gibi, "tüm isimleri cem eden isim"dir. Bu yüzden Kur'an'da tek ilahın Allah olduğu söylenir. Çünkü o diğer tüm isimlerin sahibidir. Bununla birlikte O'nun diğer tüm isim ve sıfatları, aynı zamanda kendi özelliklerine sahiptir. Aynı Antik Yunan tanrılarının kendi özelliklerinin olmasının, ama hepsinin aslında Zeus'un yaratımı olması gibi...

03.11.2022

İmgeler Alemi

Zihnimizde beliren bir hayal veya gördüğümüz bir rüya, bizden bağımsız değildir. Rüya yorumlamayı bilmemekle beraber, aklederek şu sonuca varıyorum: Hayallerimizde, yakazalarımızda, rüyalarımızda gördüğümüz ve diğer duyularımız ile tecrübe ettiğimiz şeyler, benliğimizde oluşan değişikliklerin bir yansımasıdır. Bunlar çok basit düzeyde ele alırsak; neşe, hüzün, stres, öfke vb. "görünmeyen" tecrübelerdir Tabii burada, belirttiğimiz üzere, konuyu oldukça "basit" bir düzlemde ele alıyoruz. Fakat bu bilinç düzeyi şu çıkarımı yapmamız için yeterlidir: Zihnimizde; bâtın (görünmeyen) zâhire (görünene, algılanabilir olana) dönüşür.

Bu çıkarım bize yeni ufuklar açar. Demek ki hayaller, yakazalar, rüyalar, görünenin ötesinde bir gerçekliğe "işaret ederler". İlginçtir ki, tüm bu olup bitenler, gene kendimizden içeridir.

Bu "öte gerçekliğin" yansımalarını Sanat ve Edebiyatta da görürüz. Aynı zamanda bâtının zâhire, görünmeyenin (sıfat ve isimlerin) görünene dönüşümü Metaforların kullanımını olanaklı kılar. Metaforlar aracılığıyla, içsel/anlamsal/bâtınî unsurları dışsal/sözel/zâhirî unsurlar ile ifade ederiz. Daha doğrusu bunlara "işaret ederiz" ve karşımızdaki İnsan'da bu anlamın canlanmasını umarız. Sanat'ın ve Edebiyat'ın aslını bu "işaret etmek işi" ve anlaşılmak umudu oluşturur. İçimizde yaşadığımız, anlatılması güç

olanları belli Enstrümanlar ile "dış dünyaya" taşırız. Bu bağlamda, Enstrüman; içeriden taşan gücü/Güç Olan'ı dışarı aktarmamızı sağlayan Aracı'dır. Aktarma Aracı'dır.

01.04.2023

İrade

Güneş kalbi
Kılıç iradesi
Şeytanların katili
O, İlahların Şövalyesi

Sağır, işitmez küfürleri
Kör, görmez çirkinleri
Tek bir ses işittiği
Aşağıların duyup da işitemeyeceği

Yankılanır zihninde
Her bir saniye
Kılıcının her darbesiyle
Ârıların sesi, Geçit'i korumaya yeminli.

18.05.2023

Yeniden Yaradılış

Hilkat kanunlarının ifadesi, Dil aracılığı ile vuku bulur. Fakat Dil'in işlevi sadece *ifade etmek* değildir. Kelimeler ve Kavramlar, *anlam taşıyıcıları*dır. Dil'in iletişim kurma özelliği, sadece İnsan-İnsana bir iletişimi değil, aynı zamanda (ve belki de daha önemlisi) İnsan-Varlık iletişimini de kapsar. Büyük harf ile yazılan Dil ile, çoğunlukla olduğu gibi burada da "en genel anlamı ile" *Dil*'den bahsediyoruz.

İnsan-Varlık ilişkisi için "İnsan-Hakk" ilişkisi de diyebiliriz.

Kelimeler, *Gerçeklik*'e ait bazı özellikleri *"yüklenirler"*. Bu Kelimelerin *zikr*i ise, bunların Kişi'nin Benlik'inde yeniden canlanmasına yol açar. Böylece *Kelimelerin Zikri*, bir *Yaradılış Eylemi*'dir. Ancak Tefekkür, Akıl ve Diyalog yoluyladır ki; İnsan, Kendi'sini çöze*bilir*, çözümleye*bilir*, keşfede*bilir*, bile*bilir*; hâsılı, *İnsan*laşıp var-ola*bilir*. Var*olabilir*, çünkü *yaratılmada*dır, *yaratılmakta*dır.

Her Dil'in Kendi'sine özgü bir Yapı'sı bulunur. Bu çeşitlilik ve özgünlük bir zenginlik sayılabileceği gibi, her Dil Hakça nasip edilmesi bakımından Hakk'tandır ve Varlık'ın özelliklerini mîras alır. Apaçık görülür ki, Varlık ile *bağ* kurmayan hiçbir Dil yoktur. Varoluş amacı/murâdı da budur:

> Yaradan Rabb'inin adıyla *oku*. O, İnsan'ı *alâka*dan yarattı.

Alak/1-2

Varlık ile kurduğumuz *bağ*dan ötürüdür ki, her Dil'in bir *bağlam*ı vardır. Böylece her Dil *bağlaç*lara sahiptir. Bunlar ki Bilinc'in/Rûh'un aktarım yollarıdır. Şiir'de ve Dans'ta Ritim'i meydana getirirler. Daha doğrusu bu Ritim ile akan Rûh, Şiir ve Dans'ı meydana getirir. Bunun için, önündeki tüm engelleri ezip yok eder. Bu engeller ki, Nefs'imizin bizi Hakikat'e perdeleyen vasıflarıdır. Böylece Sünnetullah/Yaradılış Ahlâkı odur ki, Vahy'in ilk tecellîsi, zulme karşı yakıcı ve yok edici bir hiddettir. Bunu her şeyden önce, kendi Nefs'imize yönelik düşünmek gerekir. Umarız söylediklerimiz insanlar arası kin ve nefret gibi sapkın hallere yorulmaz.

Bu öncelikle, zulme sessiz kaldığı için Kişi'nin kendisine ve sessiz kalanlara gösterdiği tepkidir. Dağlar çatlamadan, Pınar nereden fışkıracak?

Böylece Dil'in olanakları ile, Yazı'yı/Şiir'i meydana getiren, öncelikle İrade'dir. Yani bir *Odak*lanabilme, bir yoğunlaşabilme melekesidir. Bu ki, Tecellî'yi meydana getiren *İlk Melek*'tir. İnsanlığımızın kapı kuludur, koruyucusudur.

19.07.2023

Hikmet

Var'dır her Hikâye'nin bir Hikmet'i
Bir Anlam, Seyirât'ı ile sergilediği
Her bir Hikâye, her bir Rüya gibi
Temyiz ve temkin ile, yorumlanması gerekli

Değil mi ki Görünen de Sensin, Gören de
O zaman her Hikâye ile bildiğin
Ancak Sen'den sudûr eden Kendilik'in
Bu ki, bizdeki tecellîsi, Zât'ından lütfettiği Hikmet'i.

17.07.2023

Aslî Yaratıcı

Her Sembol, Zaman'ın Seyr'i ile meydana gelir. Her Harf, Nokta'nın Zaman ile Seyretmesi sonucu oluşur, yani yaratılır. Bu bir hakikattir ki, hiçbir Sembol veya Harf için istisnâsı yoktur.

Bu Hakikat'in anlam açılımlarından birisi şudur: Anlam, harf ve semboller için, ancak Zamansal nitelikleri sayesinde mümkündür. Demek istediğimiz şu ki; Kelimeler ve Semboller, ancak Zamansal nitelikleri sayesinde *oku*nabilir. Yani Kelimeler, Zamansal nitelikleri göz ardı edilirse, *oku*namaz.

*Okuma*yı olanaklı kılan, İnsan Bilinci'nin işte bu Zaman ile Seyri'dir. Bu da demektir ki, okumak bir *yolculuk*tur. Okuyucu *yolcu*dur.

Peki yolculuk nereyedir? Yol nereye çıkar? Bu soruyu cevaplamak için, hatırlamak ve zikretmek gerekir ki, Yazı da Zaman ile yazılmıştır. Yazı, bu minvalde "Zaman ile Seyir"in Hikâyesi'dir, yani "Yazar'ın Yolculuğu"dur.

Dolayısıyla okumanın iki veçhesi vardır: Bunlardan birincisi, Yazar'ın dünyasına yapılan yolculuktur, yani "Yazar'ın *an*laşılması"dır. İkincisi, ise Kendi İç dünyamıza yaptığımız yolculuktur, ki bu da Yazar'ı *an*lamanın tek yoludur. Değil midir ki, Yazar İnsan'dır. Bu sebepten yaratılmışlar arasından ancak bir *İnsan* tarafından tam anlamıyla anlaşılabilir. Böylece *an*laşılan "Ortak

İnsânî Tecrübe"dir, yani *İnsan*lıktır. Tasavvufi bir tâbir ile, İnsanlık Nûru yani *Nûr-u Muhammediyye*'dir.

İnsanları *bul*uşturan Hakk'tır. Kalpleri yakınlaştıran O'dur, Allah'tır. Demek ki "Kitap"ı, yani "Hak Kitap"ı anlamak; Yazar'ı, Kendi'mizi, İnsan'ı ve İnsanlık'ı, hepsinin yaratıcısı olması ve Mutlak Varlık olması hasebiyle Hakk'ı *an*lamaktır.

Yaratıcı, bir tek olan Allah olduğundan, bu "Zaman ile Seyir", "Allah ile Seyir"dir.

"Zaman ile Seyir" ile *an*ladığımızdan ve Zaman'ın da yaratıcısı Allah olduğundan, bu şekilde *an*lamak, "Allah'ın *an*latması"dır.

"Birlikte Seyreden'lerin" *dost* oluşu ile, "Allah ile Dostluk"tur.

Mutlak Yaratıcı yani *Aslî Yaratıcı* Allah olduğundan, "Allah'ı vekil edinmek"tir.

Eklemeden geçmeyelim. Yazar da, "yaratıcı fiil" sergilemesi bakımından *yaratıcı*dır. Fakat, "İnsan Yazar" için bu *yaratım* ancak İç dünyasının *iz*lenmesi olduğundan, ve bu İç dünya Allah tarafından yaratıldığı için, "İnsan Yazar" *Aslî Yaratıcı* değildir. Aslî Yaratıcı, yani *yaratım*ı için hiçbir şeye muhtaç olmayan yaratıcı, Allah'tır. Bu sebepten İnsan, İnsânî Yaratım için Aslî Yaratıcı'ya muhtaçtır. Böylece İnsan ancak "Allah'ı vekil edinerek" *yaratabilir*, yani *kendi* derûnunda *yaratılan*ı sergileyerek.

Rabbul meşrıkı vel magribi la ilahe illa huve fettehızhu vekila.

Doğunun ve batının Rabb'idir O. O'ndan başka ilah yoktur. Öyleyse yalnız O'nu vekil edin.

Müzemmil/9

Allahu haliku kulli şey'in ve huve ala kulli şey'in vekil.

Allah, her şeyin yaratıcısıdır ve her şey üzerine vekildir.

Zümer/62

25.07.2023

Kitap

Kitap ki, İnsan'ın Varlık Kalesi
Unutturan düşmanlarına karşı, dayandığı desteği
İçine zerk ettiği, sıkıldığında akan
Su'da ölümsüzleşen Nefes'i
Ruhânilerin mânâ ile yaratabildikleri
Yalnız iken, bir Âlem'dir, Kendi'lerinin hükmettiği
Değişir bu tecellî, inince Hakk'tan Halk'a
Olur bu Âlem, Onlar ile savaşan bir Ada.

Bu ki, Kur'an'da zikredilmiştir
"O'nun makâmı, Göklerde şanlıdır." denilmiştir
Oysa inince, Hakk'tan Halk'a
Peygamber bir mücahittir, Varlık'ın Halife'si.

17.07.2023

İnsanlığımızın Kalesi

Her İnsan, bir Aile'ye doğar. Bu Aile, en genel anlamıyla bize sunulan başlangıç koşullarının bir toplamıdır. Hayata dair ilk izlenimlerimizi burada ediniriz. Doğru, yanlış, iyi, kötü gibi kavramlara dair ilk düşüncelerimiz, ebeveynlerimiz tarafından etki altındadır. Böylece **Dünya olarak algıladığımız şey, eğer aşılmaz ise, Aile'de gördüklerimizin bir toplamıdır.**

Ebeveynler, elbette sadece birer insandır ve *Dünya'nın ne olduğu hakkında mutlak hüküm sahibi değildirler.* Aslen ebeveynlerimizin düşünceleri, davranışları, "iyi" ve "kötü" algılarının herhangi bir insanın düşünce, davranış ve algılarından bir farkı yoktur.

Her Birey, atalarının yaşayış biçimini, yani atalarının *diyanet*ini sorgulamak ile mükelleftir. Aksi takdirde hayatının kendisine ait olduğu söylenemez. Böyle bir kimse *kendi* varlığı, kimliği hakkında *bilinç* sahibi olamaz. Keza bunlar *kendi*sine ait değildir. Edinilmiştir, aşılanmıştır; kazanılmış, yaratılmış değildir. Bu kişi, *Hakk'tan değil, Halk'tandır.* Kişi sorgulamadığı takdirde, Aile'sinden edindiği davranış kalıplarının var oluş sebeplerinin farkında değildir, cahildir. Neyi neden yaptığını bilmediğinden ve sadece Bilinç'siz bir biçimde davranış kalıplarını tekrar ettiğinden, uyanık halde rüya gören bir kimseye benzer. Hayatı ve Varlık'ı *anlam*landıramaz.

Bu durum bir *kabir hayatı*dır. Sahiplenilmemiş, yaşanmayan bir yaşamdır. Kurtuluş ise ancak Allah'tandır ve ancak Hakk'ı tanımak ile mümkündür. **Varlık'ı ve Yaradılış'ı tanıyan kişi, artık atalarının *diyanet*inden sıyrılabilir ve Kendi *Ahlâk*'ının mimarı olabilir.** İşte bu, ancak *oku*yarak ve *yaz*arak mümkündür. Önceki yazılarımızda *oku*manın ve *yaz*manın *ne*liğinden bahsetmiştik, o yüzden bunlardan detaylıca bahsetmeyeceğiz.

Okumak ve Yazmak işleri ise *Kitap* sayesinde mümkündür ve Kitap'ı îmar eder. Yakılıp yıkılan davranış kodlarımızın/kalıplarımızın yerini, böylece Hakk'tan lütfedilen Ahlâki İlke'ler alır. Sorgulamanın sonucu oluşan *düşünce* yoğuşması, *tefekkür* ibadeti ile *damıtılır* ve Yazı'yı meydana getirir.

"Yazı"yı en genel anlamıyla kullanıyoruz; fakat diyebiliriz ki, bir yorum olarak, Kişi'nin *kendi* nefsine *yaz*dığı ahlâkî ve etik İlke'lerdir. Bunlar "atalarının diyaneti"nin yerini alarak "Hakk Din"i oluşturur. Bu "Hakk Dini"nin adı "İslam", Kitap'ı "Kur'an'ı Kerim", Peygamber'i "Muhammed"dir.

"Atalarımızın diyaneti" İç'imizde yaşar. Dolayısıyla verdiğimiz mücadele *kendi* İç'imizde ve kendi İçimiz iledir. İrade melekemiz ile, bu kendi kendimize *şekil* verme işi için; **Kitap, "değişmez" ve "sarsılmaz" oluşu ile *İnsanlığımız Kalesi* gibidir**. Nefs'in değişkenliğine karşı sırtımızı yasladığımız bir *dağ* gibidir.

26.07.2023

Güzellik

Hakikat güzeldir
Ve Güzellik bir hakikat
O zaman bil ki güzelliği es geçtiğin
Ancak vehmin ve kirlenmiş niyetin

Güzel ki, Rûh'a aittir
Aşk'ın ve Işk'ın sergilediği
Biçimlerin, şekillerin, Dans Eden Çiftlerin
Öz'e yönelten zikridir.

17.07.2023

Varlık'ın Güzelliği

Var olan her *Şey*, *varlık*larını Varlık'tan alır, yani Mutlak Varlık olan Hakk'tan. Böylece deriz ki; Hakk, Hâlik'tir, yani Kendi Varlık'ından *varlık*ları *halk* edendir. Demek ki tüm *varlık*lar sıfat ve vasıflarını Mutlak Varlık'tan miras alırlar.

Güzellik de, bu bağlamda Varlık'a aittir. Hakk, *varlık*ları *halk* ettiğinde, Güzellik'i bu *varlık*ların birbirleri ile olan ilişkisinde, birbirlerine olan alâkalarında müşâhede ederiz. Bu şekilde hiç bir *varlık* yoktur ki, "tek başına" *güzel* olsun. Bu imkansızdır, keza Varlık'ın Bir ve cümle *varlık*ın Bir'likte oluşu itibariyle, Güzellik ancak "cümle varlığın Bir'liği" ile tecellî eder, yani bir *vasıf* olarak.

Bir düşünelim: Neyi Güzel olarak algılarız? Düşünürsek görürüz ki, Güzellik Varlık'ın kendi kendisine ve *varlık*ların birbirlerine olan ilgi, alâka, bağlılık, muhabbet, saygı ve *an*layışın sonucu meydana gelen bir tecellîdir.

Zekât, dua gibi ibadetler *güzel*dir, çünkü cümle *varlık*ın beraberliğini İlke edinirler. Nezâket, letâfet, yumuşak kalplilik, hilm, gibi İnsânî özellikler de aynı sebepten *güzel*dir. Farklı *varlık*ların Sınır'larına saygılı olmak, işgalci bir tavır takınmamak, yani *Edep* de bu yüzden, Bir'liğe hizmet ettiği için *güzel*dir.

Sanat'ı düşünelim. Çizgiler ve renkler ancak *anlam*lı bir *bütün* oluşturduklarında, *güzel* denilir. Son zamanlarda çıkan ve ancak

belli gruplarca reklamı yapıldığında sergilenebilen Modern Sanat temâyülleri, bu Bir'liğe hizmet etmedikleri, hatta "anlamlı olmak gereği dahi duymadıklarından" (!), *güzel* değildir. Ancak kibir ve ego kokan bu *propaganda*ların *güzel* olduğu "iddia edilir". Bu *propaganda*lara mâruz kalmamış hiç bir kimse ise, bunlarda bir *güzellik* sezmez. Zîrâ İnsan Sezgisi, Bir'liğin içindeki Örüntü'leri algıladığında, bu *Sezgi* hissiyatını oluşturur. Cümle *varlık*ın birliğini sezdiğimizde, bu bize, bu Bir'liğe dahil ve ait oluşumuzu hatırlatır ki, Sanat *güzellik*ini buradan alır. Tabii Musiki, Edebiyat, Bilim, Dans gibi diğer "Yaratıcı Uğraşlar" da *güzellik*lerini aynı Bir'likten alır.

İnsan'ın *güzellik*i sezmesi için, *İnsan* olması yeterli (ve gerekli) bir şarttır. Bakınız, *Robot* değil, *İnsan*. İnsan *var* olduğundandır ki, Varlık ile ilişki içerisindedir. İnsan'ın Varlık ile kurduğu bu Râbıta, İnsan'a dair Güzel olan her şeyin kaynağıdır. Bu Râbıta, yani İnsan'ın Varlık ile kurduğu bu ilişki olmadan, Birey'in İnsan'lığından söz edilemeyeceği gibi, Sanat'tan da söz edilemez. Güzellik'ten de.

Modern Akımlar ise İnsan-Varlık ilişkisinin "kesilmesi"ni, ya da en azından bu ilişkinin "anlamsızlığını" (!) vaz ettiklerinden, içlerinde ne *güzellik* ne de *İnsanlık* barındırırlar. Bu bağlamda bunlar Sanat Eseri değildir, olsa olsa bir "görsel ürün"dür.

Bahsettiğimiz sebeplerden ötürü, Güzellik suflî bir amaçtan, Birey'in hazlarına hizmet eden bir *lüks*ten ibaret değildir. Güzellik, her türlü İnsânî Yaratım'ın kökeninde yer alır; *varlık*ların birbirleri ile ve Varlık'ın kendi kendisine olan *alâka*sının bir neticesi olarak.

O, İnsan'ı alâk(a)dan yarattı.

Halakel insane min alak.

Alak/2

Böylece Hakikat'e uygun her İnsânî Yaratım, aynı zamanda Güzel'dir. Aynı sebeplerden Güzel değil ise Hakkânî de değildir. İnsânî Yaratım'ın *ne* olduğunda ve *nasıl*ından önceki yazılarımızda bahsetmiştik.

Mesela Cinayet neden Çirkin'dir? Çünkü Cânilik, *varlık*ların arasındaki bu *bağ*ın "kesilmesi"dir, ki bu da Güzellik için söylediklerimizin tam zıddına tekabül eder. Demek ki Güzellik'in tersi olarak Çirkinlik, "Bir'liğin zedelenmesine" yol açtığı için Çirkin'dir. "Bir'liğin tesis edilmesi" olan Güzellik'in tam aksine.

Bu minvalde diyebiliriz ki; Cânî "Varlık ile bağını kesen" veya "*varlık*lar arasındaki bağı kesen" kimsedir.

31.07.2023

Gök'e Yükselen Kule

Bir İnsan'ı değerli kılan şey, *üretici/yaratıcı* vasıflarıdır; ünvânı, makamı, attığı imzaya diğer insanların atfettiği önem değil. Düşündüğümüz zaman, etki eden, fayda sağlayan asıl şey de bu *yaratıcı eylem*dir.

İnsânî Yaratım, bu şekilde İnsan'ı Hakk'a yakınlaştırır. Kur'an'da görüyoruz ki, emek ve değer üretmek, helal rızık için çalışmak da bir ibadet sayılmaktadır.

İnsanoğlu'nda ise kolaya kaçmak isteği, bununla beraber hırs ve kibir, üretici/yaratıcı eylemi kısırlaştırır. İhtirasları ve baş olma sevdası ile İnsanoğlu, diğer İnsan'lar üzerinde tahakküm kurma isteği gibi fesat bir arzu barındırır içinde.

İnsanoğlu kendi elleriyle kurduğu, hayâli ve vehim üzere kurulu sistemler aracılığıyla, "basamak basamak yükselerek" bu arzusunu tatmin etme çabasında bulunabilir/bulunur. Bu "yükselme" arzusu, içten içe beşerin "tanrılaşma" isteğinin (bilinçsiz) bir yansımasından ibarettir. Oysa Âlem'i seyrettiğimizde görürüz ki, Tanrı'ya yakın olmak ancak İnsânî Yaratım eylemini sergilemekle ve hiçbir Eser'i "sahiplenmemek" ve hepsini "hediye etmek" ile mümkündür. Tabii burada, belirtmeden geçmeyelim, "İnsânî Yaratım"ı oldukça genel ve kapsamlı bir *anlam*da kullanıyoruz, ki kapsamından ve tanımından bahsetmiştik.

İnsanoğlu'nun bu "yükselme" çabasını, Cem Yılmaz "A.R.O.G." adlı filminde çok güzel karikatürize eder. "A.R.O.G."da, Arif zamanda geriye ışınlanır ve burada ilim ve bilim yobazı bir kabile ile karşılaşır. Buranın Şef'i kocaman taşları üst üste yığarak "Gökler'e ulaşabileceğini" zanneder. Bu otoriter-tiran karakter, bahsettiğimiz "yükselme ve tanrılaşma" arzusundaki, yıkıcı-yağmacı ve yobaz-bağnaz karakterin çok yerinde bir tiplemesidir.

İnsânî Yaratım ise hem Birey'lerin özgünlüğüne hem de İnsanlık'larına dayanır. Bir Şiir'i düşünelim. Birey'e "özgün"dür, çünkü onun kendi hikâyesinin bir ürünüdür. Fakat "sadece bireysel" değildir. Çünkü Ortak İnsânî Tecrübe ile tüm İnsan'lara hitap edebilir. Bu bağlamda İnsanlık'a hitap eder. Bu *hakikat* aynı zamanda tüm Semavi dinlerin, İslam'ın kaynağını oluşturur. Böylece İnsanlık'a hitap eden Bireysel Yaratım; Bilim, Sanat, Felsefe, Edebiyat, ve Din'in kaynağıdır. İnsanlık'a hitap eden İnsânî Yaratım, böylece İnsan'ın kendi bireysel yaratımı/üretimi ile, Biz'i birbirimize bağlar. Yani bu İnsanlık ile bağı diri olanları, ya da en azından ölü olmayanları.

Güzellik'in *ne*'liğinden "Varlık'ın Güzelliği" yazımızda bahsetmiştik. Bu minvalde İnsan'ın Kendi Varlığı'na ve diğer *varlık*lara gösterdiği alâka Güzellik'i meydana getirir. Bu birbirimize belki *maddî* anlamda değil ama *mânen* "dokunabilmemizi" sağlar. Biz'i birbirimize bağlar Böylece Biz'i bir arada tutan, ne maddî

düzlem ne de ekonomik ihtiyaçlardır. Biz'i bir arada tutan İç'imizde yaşattığımız, ve İnsan'lardan yansımasını Gönül'de seyrettiğimiz, İnsanlık'ımızdır.

Bu da ilginç bir biçimde şu anlama gelir: Bizi İnsan'lara yakınlaştırabilen tek şey, *kendi* İnsanlık'ımıza dönüşümüzdür. Yani "İç'e dönüş"tür. Zâhiren ilk bakışta çelişik görünebilir, fakat odağımızın Dış'sal olana kayması, bizi hem *kendi*mizden, hem de diğer İnsan'lardan uzaklaştırır.

Peki bu Ortak İnsânî Tecrübe nasıl mümkündür? Bunu mümkün kılan İnsanlık'ın, yani Nûr-u Muhammedî'nin yaratıcısı olan Allah'tır. Böylece hepimizi birbirimize bağlayan, Gönül'lerin mimarı Hakk'tır. Demek ki İnsan'ın İnsan'a olan *sevgi*si, ancak ve ancak Hakk'a (yani Mutlak Varlık'a) duyduğu *muhabbet* ile mümkündür.

07.08.2023

Yemin

Sana O'nu söylemeyeceğim
O ki yakar sadırları ve gelmez dile
Kelimeler ki O'nun âcizi
Kelimeler ki O'nun mûcizesi

Varlık ki Söz'ümün şahidi
Budur, Yemin'in özü
Nefs'imi hizmetine sunduğum
Hakk'ın gözcüsü

Böylece başlayacağım Söz'e
Bir Yemin ile
O ki hepsinin özeti ve şahidi
Yazacaklarım onun hikâyesi.

16.08.2023

Varlık'ın Sözü

İnsandan açığa çıkan her Söz, her zaman iki vasıftan birisine sahiptir: ya 1) Birleyen, birleştiren, Bir'liğe davet eden iyileştirici bir vasfa ya da 2) Ayrıştıran, Parça'layan, kırıcı, kötüleştiren bir vasfa sahiptir.

"Söz" ile sadece İnsanın dili ile söylediğini değil, tüm *var*lığı ile zikrettiği Söz'den bahsediyoruz. Bu bağlamda Söz, Kişi'nin tüm hâl ve ahvâlini kapsa; yani "kendisi olarak *var*oluş biçimi"dir. Ki "dil ile söylenen Söz" de "kağıda yazılan Söz" de, bu şekilde *Söz*'dür ve kaynağı Kişi'nin *var*lığıdır.

Aslında, bu bağlamda diyeceğiz ki, her *varlık* Varlık'ta "Söz sahibi"dir. Her *varlık* kendi *var*oluş biçimi ile, bir Söz söyler. Söz'ün "kendisi olarak *var*oluş biçimi" olması hasebiyle.

Örneğin Kedi "kedi olmaklığı, kedi olarak *var* oluşu" ile, Elma Ağacı "elma ağacı olmaklığı, elma ağacı olarak *var* oluşu" ile; her *varlık* Varlık'ın bir Söz'üdür. Yani her mâhluk, Hâlik olan Allah'ın bir Kelime'sidir. İnsan'ı özel kılan ve *eşref-i mahlûkat* kılan ise, her bir Söz'ün, her bir Kelime'nin İnsan'a öğretilmiş olmasıdır. İnsan'da cem ediliyor oluşu ve İnsan'ın Söz'ü *dil*endiriyor oluşudur.

İnsan olarak bahsettiğimiz İnsan-ı Kâmil, bu bağlamda "Mutlak Bir'liğin Sözü"dür. "Tevhid'i Söyleyen"dir.

Böylece İnsan, bağ kurduğu, alâka gösterdiği, muhabbet beslediği ve andığı cümle *varlık*ı İç'inde yaşatır. Bu İç ki, Gönül'dür. Bir dostumuzun tâbiriyle, böylece diyeceğiz ki, "Muhabbetin olduğu yerde Hakk inşa olur."

Her *varlık*, Varlık'ın Söz'ü olması itibari ile, "*kendi hakikati*"ni *an*latır. Ve Varlık, yarattığı her *varlık* ile Kendi'sini *an*lar. Bu bağlamda her *varlık*, Kendi hakikatini anlatıyor olması itibari ile, "Allah'ın bir Ayet'i"dir. Kur'an'da canlı ve cansız bir *varlık*a yemin ediliyor oluşu da, düşünüyoruz ki bu düşüncemizi doğrular niteliktedir. Yıldızlar, Güneş, Dolunay, Zeytin (ve ağacı), İncir (ve ağacı) bunlara örnek olarak verilebilir. Demek ki Hz. Allah, cümle *varlık*ı Kendi Varlık'ına şahit tutmakta ve İnsan'dan bunları *okuyup* üzerlerine *tefekkür etmesini* ve *akletmesini* istemektedir.

09.08.2023

Verilen Söz

Söz, *belir*leyicidir. "Belirlenmemiş olan"a bir Şekil verir. Bu "belirlenmemiş olan" bir duygu, düşünce, his, hayal, durum, olay veya Şekl'i *belir*lenerek ifade edilmemiş herhangi bir Şey olabilir. Böylece Söz, aynı zamanda *beliren* şeydir. "Tecellî eden, açığa çıkan şey"dir.

Kaynağı nedir Söz'ün? Söz'ü Söyleyen'dir. Özünde Varlık'tır. Bununla birlikte Varlık'ın Kendi'sinden yarattığı/halkettiği her *varlık* da "kendi sözünü söyleyen"dir. Hakk olan Varlık, *halk* olan *varlık*lara "Söz verir". Halk edilen *varlık*ların, Varlık'ın birer Söz'ü olduğunu söylemiştik; bu sebepten ötürü, dedik ki "Hakk olan Varlık, halk olan *varlık*lara 'Söz verir'."

Demek ki Söz'ün *esas*ı, "kendi *var*lığından vermek"tir. Bu "kendi *var*lığından vermek" *esas*ı, Şiir, Sanat ve Musikî'nin de kaynağını oluşturur; yani "Söz Sanatları"nın.

"Söz Vermek" deyiminin *ontolojik* kökeni bu şekildedir. Bu Ontolojik İlke'nin hakikî *oluş*unu, her Dil'de karşılığı olmasından görebiliriz. Her Dil'de "Verilen Söz, Verilen Kelime" tâbiri için bir karşılık bulunabilir. Keza Ontolojik-Varoluşsal İlke'ler *yok edilemez* ve *mutlak*tırlar. Mutlak Varlık'a ait *oluş*ları hasebiyle. Bu Ontolojik İlke'ler, Dil'i ve Söz'ü mümkün kılar. "Mümkün kılmak" ne demektir? "Açığa çıkması için Zemin olmak" demektir. Her şeyi

mümkün kılan ise, Varlık, "mümkün kılan *yaratıcı*" vasfı ile Tanrı'dır.

Kur'an "fazlaca yemin edip, yalan söyleyenlerden ve dedikodu yapanlardan" uzak durmamızı emreder. Düşünmekteyiz ki, bunlar Söz'e ihanet edenlerdir. Ontolojik kökeni düşünüldüğünde yalan söylemenin, dedikodu yapmanın, küfrün ve boş yere yemin etmenin ne kadar vahim hatalar olduğu fark edilebilir. Zâhirî sebepleri ne olursa olsun, bu davranışlar Varlık'ın Söz'üne hakarettir, yani Söz'ü verene hakarettir. Söz Veren Varlık'ın Sözü'ne "değersizlik ve anlamsızlık" atfetmektir. Böylece bu davranışları sergilediğinde, kendi *varlık*ına "değersizlik ve anlamsızlık" atfetmiş olur.

> Şunların hiçbirine itaat etme: Sürekli yemin edip duran aşağılıklara, kötüleyenlere, söz götürüp getirenlere (dedikoduculara), iyiliğe engel olanlara, saldırganlara, günaha gömülenlere, kaba olanlara, ardından da kötülükle damgalı olanlara, itaat etme!
>
> *Kalem/10-13*

Kur'an'da bu davranışların kötülenip yasaklanması ve bu davranışları sergileyen insanlardan uzak durulmasının emredilmesinden, anlıyoruz ki Kur'an İnsan'ı "değerli ve anlamlı" bir *yaşam*a, bir *var*oluşa davet etmektedir.

Eklemeden geçmeyelim, denilir ki "Allah'ın vaadi Haktır.". Yani Allah, mutlak surette "sözünden dönmeyen"dir. Fikrimiz odur ki, cümle Âlem'leri bu Söz üzere halk etmiştir.

> Onun için sabret! Allah'ın va'di haktır. Artık onlara ettiğimiz va'din bazısını sana göstersek de yahut seni kendimize alsak da, sonunda onlar bize döndürülecekler.
>
> *Mümin/77*

09.08.2023

Evliliğin Ontolojik Kökeni

Verilen Söz için, "kendi *var*lığından vermek" *esas*ına dayandığını söylemiştik. Bu bağlamda Evlilik'in **ontolojik kökeni**nden bahsedeceğiz.

Evlilik, karşıt ve uyumlu Çift'lerin, birbirlerine verdikleri Söz ile, *var*lıklarını birbirlerine hediye etmeleri, böylece Bir'leşmelerini ifade eden, Ontolojik İlke'dir. Ontolojik bir İlke olması sebebi ile beşerî bir "sosyal dinamik" olmanın çok ötesinde bir *anlam uzayı*na sahiptir.

Kelime kökeni olarak, "Ev" kelimesinden türeyip, "aynı ev içerisinde barınma/yaşama" anlamına gelen Evlilik, Bir'leşen Çift'lerin bir mikro-kozmos oluşturması olarak da düşünülebilir.

Ev nedir peki? Her Birey'in; hem *kendisi* olarak bir Bütün, hem de Ev'in bir üyesi olarak diğer Aile üyeleri ile bir Bütün hissettiği yerdir. Yani Ev herkesin Bütün ve Tam olarak *var* olduğu ve Bir'likte uyumlu ve saygılı bir Bütün oluşturduğu *yer*dir. Ontolojik bağlamda Ev budur. Böylece "tüm *varlık*ların Bütün ve Tam olarak *var* olduğu ve Bir'likte uyumlu ve saygılı bir Bütün oluşturduğu *yer*" olması hasebiyle, diyeceğiz ki; "Âlem Ev'imizdir." Eğer Âlem Ev'imiz ise, bu da demektir ki cümle *varlık* tek bir Aile'dir. Tek bir *ümmet*tir (*halk*tır).

Tabii ki burada beşerî münasebetlerden değil, Ontolojik İlke'lerden ve İnsanlık Hakikati'nden bahsediyoruz. Ontolojik İlke'ler değişmez ve *hakikat*lerdir ve *kusursuz*durlar. Kusurlu olan Beşer'dir ve Beşer'in uygulamalarıdır. Beşer'in Evlilik İlkesi'ne olan sadâkatsizliği, yahut Bir'liğe olan inançsızlığı yahut Aile üyelerine olan saygısızlığı yahut kaba ve zorba oluşu, Beşer'in kusurlarıdır. Ontolojik İlke'lerin değil.

Peki İlke'ler ne işimize yarar? Bir hayvan, bir zorba, bir zalim, "aşağıların aşağısı" olmaktan sıyrılıp, İnsan'laşabilmemize olanak sağlarlar.

10.08.2023

Varlık Manzarası

"Boyut" kavramından ve *varlık*ların *boyutsal özellik*lerinden bahsettik. Şimdi bunu biraz açalım. Boyut algısının oluşabilmesi için ve Boyut'sal Özellik'lerinden bahsedebilmemiz için, "Seyr'edilen Şey"in bir Nokta'dan farklı olması gerekir; ki bu da o Şey'in Boyut'unun *var* olduğu, dolayısıyla buna bağlı "Boyut'sal Özellik'lerinin" *var* olduğu anlamına gelir.

Aslında Mutlak Varlık, her şeyi cem eden olması ve cümle *varlık*a böylece camii olması bakımından, Kendi'sinden başka *var* olan hiçbir şeyin olmayışı ile (teşbihte hata olmaz) Nokta'ya benzemektedir. Bu minvalde Mutlak Varlık olan Varlık'ın "Boyut'sal Özellik"lerinden bahsedilemez. Keza O, "her şeyin kuşatıcısı" olma vasfı ile Zaman'ı ve Mekân'ı da kuşatırve bunların *yaratıcı*sıdır. Böylece Asl'en Varlık'a ait olan isim ve sıfatlar, Boyut'sal Özellik'lerine göre *varlık*ların sergilediği Nitelik'ler olarak karşımıza çıkarlar. Varlık'a ait sıfat ve isimler, böylece *varlık*lardan tecellî edip zâhir (görünür) olurlar. "Tek bir olan" Varlık'ın sıfatlarının tecellîsi böylece "çoğul" varlık*lar* sayesinde mümkün olur.

Varlık'ın tek-bir oluşunu nereden biliyoruz?

> Kul huvallahu ahad
> Allahus samed

De: “O, Allah, Ahad’dır (Tek-Bir’dir).

Allah Samed’dir”

İhlas Suresi 1. Ayet

Ayette dikkat çekici bir unsur da cümlenin başındaki “De ki” emridir. Yani Hakk, İnsan’dan Tevhid’i (Varlık’ın Bir’liğini) zikretmesini istemektedir.

Böylece İnsan’ın her baktığı yerde ve göreceği bir “Varlık Manzarası”dır, Vechullah yani “Allah’ın Vechi”dir.

Külli yevmin Hüve fi şe’n

O (Allah) her ân reel’dedir (şe’ndedir).

Rahman Suresi 29. Ayet

Fe eynemâ tüvellû, fe semme Vechuallah

Nereye dönerseniz dönün, Allah’ın Vechi oradadır.

Bakara Suresi 115. Ayet

Bu Varlık Manzarası ki “çoğul *varlık*lardan” oluşur. Her *varlık* ise Bir ve Bütün olarak algılanabilen Şey’dir. Fakat Ahad ve Samed olan ancak Allah olduğundandır ki, bu *varlık*lar ancak Çevre’lerindeki diğer *varlık*lar ile *oluş*a gelirler. Allah’ın Mutlakiyet’ine karşılık bunlar “muhtaciyet” hâlindedir. Atmosfer, su ve yiyecek

olmadan İnsan'ın *var* oluşunun imkânsızlığını bu "muhtaciyet"e bâriz bir örnek olarak verebiliriz.

Demek ki her Varlık Manzarası, birbiri ile alâkalı ve birbirine bağlı *varlık*lardan meydana gelir.

Her *varlık* çıplak göz ile bakıldığında "kendi başına *var* olan bir şey" olarak görülür/görülebilir. Ancak ve ancak bir öte/aşkın Varlık'a olan inanç ve iman, bu *varlık*ların işaret ettiği hakikatlerin keşfine bizi sevk edebilir.

Varlık Manzarası'ndaki *varlık*ları Boyutsal Özellikleri sayesinde tanırız. Bu Boyutsal Özellikler ise *var*lıklarını Boyut kavramından alır. Tersi şekilde de, "Çevre'lenemeyen" bir şey için Boyut kavramı söz konusu olamaz. Çünkü herhangi bir Şey'in, herhangi bir Boyutsal Özellik'ini ölçmek veya gözlemlemek için, İnsan Bilinci'nin o Şey'i kuşatması yani *çevre*lemesi gerekmektedir. Allah ise *kuşatılamaz* ve *çevre*lenemez olduğu için, "Allah'ın Boyutsal Özelliklerinden" bahsedilemez. Hacim, konum, zamansallık gibi. O'nun için; şeklinden, görüntüsünden, kokusundan, nerede'liğinden ve bunun gibi *duyum*sanabilir özelliklerden bahsedilemez. Bunlar ancak O'nun halk ettiği *varlık*lar üzerinden gözlenebilir, müşahede edilebilir.

Böylece Kur'an bize der ki:

> Ve lem yekun lehu kufuven ehad

"O, hiçbir Şey'e benzemez."

İhlas Suresi 4. Ayet

Boyutsal Özellikler'den münezzeh oluşu ile, bahsettiğimiz üzere "Zaman'sallık"tan da münezzehtir. Böylece O, "Önce'si ve Sonra'sı olmayan"dır.

Yani;

Lem yelid ve lem yuled

"Doğmamış ve doğurulmamıştır."

İhlas Suresi 3. Ayet

Burada Doğum'u, belki de biyolojik bir doğumdan ziyade, Zaman'sallık açısından düşünmemiz daha isabetli olur. Allah'ın biyolojik bir canlılık formu olmadığı aşikardır. Bunun yanı sıra O, Zaman'ın kısıtları ile *çevre*lenmekten de münezzehtir. Zîrâ Zaman'ın da yaratıcısı olup, Ahad ve Samed'dir. Mutlak Varlık'tır.

17.08.2023

Yüz

Aynı Öz'den doğar
Melek ve Canavarlar
Canavar; Kirlenmiş ve pislenmiş
Melek; Arınmış ve temizlenmiş

Kendi'sini karanlıklara boğmuş
Canavar olmuş
Aydınlık Göklere yücelmiş
Melek olmuş

Ben'liğinin hapishanesinde
Canavar, Aşk'tan kaçan bir korkak
Sen'liğinin lütfu ile
Melek, Aşk'a mutlak sâdık

Ne garip iş!
Aynı Öz, iki farklı tecellî
Biri Göklerin hizmetçisi
Öteki Yerlerin zâlimi

Bundan daha garibi
Biri ölünce dirilir öteki
Varım, diyerek boğulur biri
Yokum, diyerek yücelir öteki.

17.08.2023

Varlık'ın Melekleri

Bir önceki başlıkta Varlık Manzarası'ndan bahsettik. Asl'en Gerçek apaçık İnsan'ın gözü önündedir ve Kitap'ta yazdığı üzere, "nereye dönerseniz dönün Allah'ın Vechi oradadır" (Bakara/115). Biz, her İnsan'ın Gerçek Olan'ı ve onun isim, sıfat ve fiillerini, onun gizemlerini keşfedebileceğine inanıyoruz. Tabii ki öğreten Rabb'dir ve "herkes O'nun ilminden O'nun izin verdiği ölçüde nasiplenir" (Bakara/255).

Düşünüyoruz ki, Hakk'ın İnsan'dan dileği de budur ki; Kur'an'da 1) okumasını, 2) akletmesini ve 3) yaratılmış *varlık*lardan "öğüt almasını" *emir* ve *beyan etmiştir*. Anlıyoruz ki Kur'an'da bahsi geçen bu emirlere uyulmadan, Kişi İnsan'laşamaz, Müslüman olamaz. Zîrâ bu buyruklar Dîn'in *yapı-taşları*dır (Kur'an'da pek çok kez vurgulanmaları ve Muhkem ayetlerin başlangıcını oluşturmaları bakımından).

Belli kurum ve kuruluşların, ideoloji bağnazlarının ve Felsefe'yi bir çeşit söz oyunu veya kendilerine "repütasyon" katan bir çeşit araç sananların iddialarının aksine; **Felsefe "bâriz" olan ile başlar.** Görünen dünyanın *öte*sindeki *hakikat*lerin keşfi için, önce *akl*ederek bu "bâriz" olanları *kelime*leştirmemiz gerekir. *Öte-/Aşk*ın *hakikat*lerin keşfi için ise, öncelikle "görünen dünya"nın *öte*sinden, bunlara *aşk*ın [transandantal] başka "ger-

çeklerin" varlığına iman etmek gerekir. **Bu İnanç ki, Felsefe'nin de başlangıcını oluşturur.** Tabii burada "Birey'in akletmesi" anlamına gelen Gerçek Felsefe'den bahsediyoruz. Kimilerinin Felsefe hakkında şuradan buradan duyduğu, Felsefe'yi hayatın dışına iten tanım ve iddialardan değil.

Özetle ifade edecek olursak: **Kendi'si için, "Kelime'ler ile Akl'eden" her bir kimse, gerçek anlamda Felsefe yapmaktadır.** Keza "filo-sofos" yani "bilgeliği seven" kişinin tavrı zaman-mekân (çağ-coğrafya) fark etmeksizin budur.

Şimdi, bunlardan neden bahsettik? Çünkü buradan Varlık Manzarası'na geçmek istiyoruz. Bunun içinse, "*varlık*ların birbirleri ile ilişkili bir Bütün oluşturdukları Manzara" demiştik. Kimi çağdaşlarımız ve özellikle Modernler için böyle "bâriz" gerçeklerden söz etmek (Manzara gibi) tuhaf ve gereksiz görünebilir. Fakat **her bir *hür* ve *özgür* İnsan için, Varlık'ın bilgisinin keşfi ancak "bâriz" olan ile başlayarak, "Kelime'ler ile Akl'ederek" mümkündür.**

Diyeceğiz ki; Varlık hakkında bilgi edinmek öncelikle ***öte*** **ve *aşkın* olana iman ile,** sonra da Varlık Manzarası'nın Seyr'i ile mümkündür. Tüm İlmî faaliyetlerin ve İnsânî Yaratım'ın bu şekilde bir "Seyir İşi" olduğundan bahsetmiştik. Şimdi bunu biraz açalım.

Varlık Manzarası'nda, *varlık*ların birbirleri ile ilişkili olduğunu söylemiştik. Onları aynı manzaraya toplayan da budur. *Öte* ve *aşkın* olana imanımız ise, *varlık*ları birbirine bağlayan "görünmeyen" başka *varlık*ların olduğunu fark etmemizi sağlar. Bunlar ise *varlık*lar arasındaki Bir'liği tesis eden *kabiliyet/kuvvet/melek*elerdir. Böylece ***bâriz* olandan başlayarak, *aşkın* olana inancımız ile yönelerek, bu melekeleri keşfetmeye başlarız.** Mutlak *kabiliyet/kuvvet/melek*eler de ancak Mutlak Varlık'a ait olacağından, bunlar için "Varlık'ın Melekleri" diyeceğiz.

16.08.2023

İman

İmanımız aşkadır
Ve aşkın olanadır
Bu ki "sadece Sen", diyenlere
Meleklerin secde edişidir.

18.08.2023

Varoluşsal Kaygı

"Öğrenmek" için "Ruh'un akışı ile Şekil'lenme" demiştik. Varlık Manzarası'nda ise "*varlık*ların *kuşatılıyor* ve *çevre*leniyor oluşundan" bahsetmiştik. Ruh içinse "her şeyin içinden akan şey" demiştik." Böylece diyeceğiz ki; her *varlık* Çevre'si ile olan *etkileşim*i sayesinde öğrenir, ve Ruh *varlık*lar arasında sürekli bir Akış hâlindedir.

Samed olan Allah müstesna, cümle *varlık*ların Boyutsal Özellikler ihtiva ettiğini söylemiştik. Bu bizi Sınır kavramına yöneltir. Zîrâ herhangi bir Şey'i, ***bir varlık*** olarak algılayabilmemiz ancak o Şey'in Sınır'larını (Bilinc'imiz ile) kuşatmamız ile mümkündür. Böylece Sınır'larını *çizerek* algıladığımız *şey*i, *bir varlık* olarak algılarız. Bu da "Varsayımlar"da bahsettiğimiz üzere Sayma'nın da ontolojik kökenini oluşturur.

"Sınır'lar çizerek algılamak/anlamak" esasen "tanımak"tır. Bu bağlamda "***kendi***mizi tanımak", "kendi ***varlık***ımızın Sınır'larını (çizerek) bilmek"tir. Çevre'miz ile olan ilişkimiz olmaksızın *var* oluşa gelemeyeceğimiz için, *kendi*mizi tanımamız Çevre ile olan ilişkimizin anlaşılması sayesinde mümkündür. Çevre için, tekrar edelim, "*kendi varlık*ımızı *çevre*leyen cümle *varlık*ların toplamını" kastediyoruz.

Bu minvalde Edep, "***kendi varlık***ının Sınır'larını bilmek"tir, ki bu aynı zamanda "***kendi***ni tanımak" anlamına gelir.

İnsan için Tanınmak çok değerli ve temel bir ***ihtiyaç***tır. İnsan, *kendi*sini tanımayanların arasında kendisi yabancı, mahzun ve boşlukta hisseder. Peki *kendi kendisi*ni tanımadığında ne olur? O zaman, Ömr'ü boyunca *kendi*sinden kaçamayacağı için, göğsündeki "boşluk" ebediyyen devam eder. İnsan'ın *kendi*sine olan bu "uzaklığı" ve yabancılaşması ise **Varoluşsal Kaygı** ve **Varoluşsal Anksiyete** dediğimiz olguları meydana getirir.

18.08.2023

Melek'lerin Düşüşü

*Melek*elerin, yaşayan *varlık*larda *çevre*leri ile olan *etkileşim*i sağladığını söylemiştik. Tüm canlı *varlık*lar, mükemmel bir biçimde kendi *varlık*larını ve *melek*elerini sergileyip; **Varlık'ın Sozü** olmaları ile O'nu zikrederler ve bir Başlangıç'ı olduğu bir Son'u olan *varlık*larını Varlık'a teslim ederek bu dünyadan göçerler. Bu durumun tek istisnası İnsanoğlu'dur. **Beşer kendisine lütfedilmiş *melek*eleri kullanarak Yeryüzü'nde bozgunculuk çıkartan tek *varlık*tır.**

*Melek*elerin *etkileşim*i sağladığını söylemiştik. Bu tüm *varlık*ların diğer *varlık*lara *alâka* göstermelerini mümkün kılar. Tabii kendi tabiatlarına uygun bir biçimde. **Varlık ile bağını koparmayı *seçebilen* tek *varlık* ise Beşer'dir.** Bu, düşünüyoruz ki, *çevre*sine etki edebilme kabiliyeti ile de alâkalıdır. Fakat bunun detaylarına fazla girmeyeceğiz ve bunlardan genel olarak *melek* olarak bahsedeceğiz.

Kendi nefsini tanrı edinmesiyle Beşer, tüm *melek*elerini kendi nefsine hizmet ettirir. "Tapınmak" için, tüm *melek*elerin yönelişi, hizmeti diyebiliriz. Allah'a taptığımızda, bu demektir ki tüm *melek*elerimiz O'na hizmet eder, O'nu zikreder ve O'nun muradını gerçekleştirir. Bu bağlamda, artık bu *melek*eler Melek'leşir; keza Varlık'a adanmıştırlar ve O'na hizmet ederler.

Varlık'a hizmet edişi ile, bu Melek'ler kendi Sınır ve olanakları dahilinde cümle *varlık*lara hizmet eder.

> Ve ma erselnake illa rahmeten lil alemin.
>
> Ve biz seni ancak âlemlere bir rahmet olarak gönderdik.
>
> *Enbiya/107*

Olması gerekenin tam tersi olduğunda ise, yani bu *meleke*ler Mutlak Varlık'a değil de, Sınır'lı ve Son'lu olan Nefs'e adandığı vakit, Varlık ile olan râbıtası kesilir. Beden'in içinde bu kabiliyetler/olanaklar/*meleke*ler, adeta sıkışmış gibidir. "Şeytan" için "ters-yüz eden kuvvet" demiştik. ***Var* oluş amaçları bu şekilde "ters-yüz edilen" *meleke*ler adeta "kirlenir".** Akış'ın olmadığı yerde "kir" birikir. Daha doğrusu "kir", Akış'a mâni oluşun sonucunun adıdır. Böylece Ruh'un Akış'ı tıkandığında, bu *meleke*ler Şeytan'ın etkisi ile "kirlenir". Ve Allah muhafaza etsin, Şeytan'laşabilir. Bunun için diyeceğiz ki, bu "Melek'lerin Düşüşü"dür.

"Varlık'ın Güzelliği"nde; "Câni" için "*varlık*lar arasındaki bağı kesen" demiştik. Bu minvâlde Yeryüzü'ndeki Câni'leşebilen tek *varlık* Beşer'dir. Böylece **Câni, her şeyden önce kendi *meleke*lerinin kâtilidir.** Gerçek anlamda herhangi bir şey hissedemez.

Ve meselullezine keferu ke meselillezi yen'ıku bi ma la yesmeu illa duaen ve nidaa, summun bukmun umyun fe hum la ya'kılun.

Kâfirler kelâmın mânâsını anlamayıp ondan bir çeşit ses algılayan hayvanlar gibidir. Onlar sağır, dilsiz ve kördürler; ve (bu yüzden de) onlar akledip anlayamazlar.

Bakara/171

21.08.2023

Varlık'ın Nefesi veya İlahi Rahmet

Her Varlık Manzarası'nda ortak bir İlke ile karşılaşırız. Her *varlık*ın kendi Sınır'larına sahip olduğunu ve bununla birlikte bir Nitelik'inin olduğunu söylemiştik. Bununla birlikte her ***varlık***, kendi Sınır'larını kuşatan bir Alan içerisinde bulunur. Bu ki, her ***varlık***ın diğer ***varlık***lar ile ***etkileşim***ini mümkün kılar. Fakat değinmek istediğimiz sadece bu değil. Varlık'ın cümle ***varlık***lara sunduğu bu Alan, onlara "Nefes alıp verme imkânı" sağlar.

"Nefes" için, diyeceğiz ki bu, "bir ***varlık***ın ***kendi***si olarak ***var*** olmak için sergilediği, devamlı ve ritmik eylem"dir. Bir bakıma Nefes, her *varlık*ın devamlı, ritmik ve daimi *zikri*dir. Bunu canlı *varlık*larda daha net biçimde teşhis ederiz. Bununla birlikte, biz Nefes ve Zikir kavramlarını *her varlık*a atfedeceğiz. Boyutsal Özellik'leri bizimkinden daha farklı olan *varlık*ların, tabiatlarını anlamakta zorlandığımızdan daha önce bahsetmiştik. Ayrıca bu zorluğun sebeplerini de ileride (İnşAllah) açacağız. Fakat şimdilik sadece diyeceğiz ki, bu bir Ontolojik İlke olması bakımından, *oluş*a gelen her *varlık* için geçerlidir.

Her Varlık Manzarası'nda gördüğümüz şudur: Kendisi olarak ***var*** olabilen ***varlık***lar, kendilerini ***çevre***leyen bu Alan'ın içinde var olurlar. Bu Alan, sadece bir *hareket* imkânı oluşturmakla kalmaz; o *varlık*ın Nefes'i olan *varlık*ları da ona lütfeder. Nefes'i

meydana getiren bu *varlık*lar, gözle görülemez ve bu Varlık Manzarası'na dahil olmaz. Şimdi, hava-İnsan ilişkisinde de açıkça gözlemlenebilen bu "bâriz" olguları neden bu şekilde ifade ettik? Çünkü bunlar sadece "bir Varlık Manzarası'na" değil, "tüm Varlık Manzaraları'na" aittir. Buradaki "bir Varlık Manzarası", günlük perspektifimizden bize görünendir. Bunlar, Ontolojik İlke'ler, farklı perspektifler için de geçerlidir aslında. İleride farklı Varlık Manzaraları'nda da bunlara değinmeyi planlıyoruz.

Nefes, gerçekte çift taraflıdır. Her ***varlık*** için Nefes veren, esasen Varlık'tır. Sonra, vakti geldiğinde bunu geri alan da Varlık'tır. İnsan özelinde söylersek; İnsan Varlık'la birlikte Nefes alıp verir. Bunun için diyeceğiz ki bu, Varlık'ın Nefesi veya İlahi Rahmet'tir.

Bu bağlamda Rahman, İlahi Rahmet'i ile, cümle ***varlık***ları ***kuşatır*** ve ***çevre***ler. İlahi Rahmet'i ile nefeslendirdiği *varlık*ları, Rahim sıfatı ile de Ân'a doğurur, *oluş*a getirir. Böylece deriz ki, her *varlık* Besmele ile *oluş*a gelir, yani Allah'ın Rahman Rahim ismi ile.

22.08.2023

İnsânî Merhamet

Varlık'ın Nefesi olarak bahsettiğimiz İlahi Rahmet'in tecellîlerinden birisini inceleyelim. Bizim için bunlardan en önemlisi İlahi Rahmet'in İnsan'daki tecellîsi olan Merhamet'tir. Merhamet, İlahi Rahmet ile aynı Öz'den gelir ve aynı Ontolojik İlke'lere dayanır.

Hakk'ın tecellîlerini görebilmek için bir Varlık Manzarası'na ihtiyacımız vardır, ki *varlık*ların *etkileşim*ini ve *diyalog*unu görebilelim. İlahi Rahmet için demiştik ki, bu "bir ***varlık***ın ***kendisi*** olarak ***var*** olabilmesi için ona Alan açmak/tanımak" esasına dayanır.

"İnsan İnsan'a" bir *etkileşim*i seçelim. Düşüneceğimiz bu Varlık Manzarası'nda da *etkileşime geçen varlık* olarak İnsan'ı seçmiş oluyoruz. Bu *etkileşim*in mahiyeti içinse, diyelim bu Dil *melekesi* ile mümkün kılınan bir *diyalog* faaliyeti olsun.

Böylece Varlık Manzarası'nda, Merhamet kendisini bir "önyargısız kabulleniş" ve karşıdaki kişiyi "***tanım***lama değil ***tanı***ma çabası olarak gösterir. Yani Merhamet eden İnsan, her şeyden önce "işgal etmeyen İnsan"dır. Bu bağlamda Nefes, "konuşturan ilgi-alâka-odak"tır. Nefes'in çift taraflı *oluş*unu bu şekilde sağlıklı bir *diyalog* manzarasında da görmek mümkündür. Böylece İlahi

Rahmet'in bir zuhûru olarak Merhamet, beraberinde *huzur* ve *ferahlık* getirir.

"Varlık'ın Nefesi"nde, İlahi Rahmet nasıl sadece "bir Varlık Manzarası'nda" değil, "tüm Varlık Manzaları'nda" görülebileceğini söylemiştik. Bu yazıda gördüğümüz üzere, maddi düzlemde de görülebilen İlahi Rahmet, psikolojik düzlemde de görülebilir. Tabii bu özel durumda, *varlık*lardan birisinin Varlık'tan *râzı olan* bir Özne olması özel koşulu ile.

Bir sonraki yazımızda da İlahi Rahmet'in başka bir tecellîsi olan Rahmânî İlham'dan bahsedelim.

Sonra da İlahi Rahmet'in *ontolojik zıddı* gibi düşünülebileceğimiz İblis'ten bahsetmeyi planlıyoruz.

23.08.2023

Rahmânî İlham

Rahman'ın İlahi Rahmet'i ile cümle *varlık*ları kuşattığını, Varlık'ın tüm *varlık*lara Nefes verdiğini söylemiştik. Bu bağlamda Nefes, Asıl Sahibi'nden "alınan bir şey" niteliğindeydi. Şimdi bunun özel bir zuhûrundan bahsetmek istiyoruz.

Ontolojik bir İlke olan Nefes'in tecellîlerinden birisi de İlham'dır. Tabii burada Rahmânî İlham'dan bahsediyoruz. Zîrâ İlham'ın bir de Şeytânî olanı vardır ki, buna bir sonraki başlığımız olan İblis'ten bahsederken değineceğiz. Tabii bir Tabip'in bir Virüs'ten bahsetmesi gibi, korunma ve bağışıklık geliştirme niyet ve amacı ile...

Tüm *varlık*lar, Varlık'ın Melek'leri ile birbirine bağlıdır. Ve demiştik ki Ruh, "tüm *varlık*ların içinden akan şey"dir. Rahman ise, cümle *varlık*a bir *Nefes Alanı* açıyordu. İşte Varlık'ın bize tanıdığı bu Alan'da, pek çok *varlık*, Varlık Manzaramız'a dahil olmaktaydı.

İnsan, pek çok kez, *kendi*sini *dinleme*nin lütfundan mahrum bırakır. **Hâlbuki *dinlemek*, *dinlenmek*tir. Dinlemek, kendi ufak *varlık*ımızı aşmaktır.** Benliğimizi Semâ'ya açmak, bizi *çevre*leyen cümle *varlık*ın *var*lığını tasdik etmektir.

Demek ki *dinlemek*, kendi nefsânî dertlerimizden bir ân bile olsa sıyrılmaktır. *Çevre*mizdeki cümle *varlık*ı anlamayı

dilemektir. Böyle olunca İnsan, Seyr'etmeye başlar, ki esasen bu da Ruh'un Akışı'ndan başka bir şey değildir. İşte Varlık'ın sağladığı bu Alan'da, nefsânî arzularının ötesine taşan İnsan Bilinci, bu *genişleme* sayesindedir ki, Nefes alabilecek bir Alan kazanır. Bedenin aldığı Nefes nasıl onu diri tutuyorsa, Nefs'in aldığı Nefes de onu yavaş yavaş diriltir.

Yani **Rahmânî İlham, Nefs'in bünyesindeki tıkanıklıkları, ona dünyada tam bir "kabir hayatı" yaşatan kir ve pası yavaş yavaş temizler ve arındırır.** Böylece Kişi, Kendi'sini adım adım anlar ve Bilinç kazanır. Esasen Nefs-i Emmâre'sinde (kötülüğü emreden nefs mertebesinde) kısılı kalmış hâlde, Bilinç "ölü"dür. Yani Kişi, Bilinç'sizdir. Bunun sebebi, Kişi'nin nefsânî hevâ ve heveslerinin, Ruh'u "sıkıştırması" yani onu sürekli belli şekil ve biçimlerde kısıtlamasıdır. Ruh'un bu "sıkışmasından", Düğümlerin Çözümü başlıklı yazımızda da bahsetmiştik.

Fakat demiştik ki, **Nefes İlkesi'nin kendisini gerçekleştirmesi için, yani bir *varlık*ın Nefes alabilmesi için, onu *çevre*leyen ve Rahman'ın İlahi Rahmet'i ile nasiplendirdiği bir Alan olması gerekir.** Bu **ontolojik koşullar** sağlanmadığı için, nefsânî arzularının sıkıştırdığı Bilinç âdeta "boğularak ölür".

Kişi'nin hevâ ve heveslerinin hükümranlığı sürdüğü müddetçe bu böyle devam eder. Ancak Ruh'u sıkıştıran arzu ve istek kalıplarının "parçalanması" ile oluşan "çatlak"lardan sızan Hakikat

rüzgârı ile, İnsan içine düştüğü felaketi sezmeye başlar. Bu **"kalıpların parçalanması" ise ancak Tanrı'nın lütfu ve *aşk*ın/*öte* olana İnanç ile mümkündür.**

Böylece İlham'a mazhar olan kişiler, sıklıkla "kafası çatlak/kırık" olarak etiketlenir. İşin esprisi; bu etiketlemeyi yapanlar, "kaskafa" olmanın anlamını pek idrâk edemezler. Benzer şekilde; "kalbi kırık" olmak, "kalbi taş" olmaktan yeğdir. Buna örnek olarak; Hz. Nebi'ye yapılan bu hakaretleri de, Hakk'ın Hz. Nebi'yi teskin edişini de Kur'an'da görmekteyiz. Demek ki Hz. Nebi, İlham'ın Hakk'tan olması ile Vahy'e mazhar olup, aynı taşlamayı bizzat yaşamıştır.

> Ma ente bi ni'meti rabbike bi mecnun. Ve inne leke le ecren gayre memnun.
>
> Rabb'inin nimeti ile sen mecnun değilsin. Ve senin için kesintisi olmayan bir mükafat vardır.
>
> *Kalem/2-3*
>
> Ve in yekadullezine keferu le yuzlikuneke bi ebsarihim lemma semiuz zikra ve yekulune innehu le mecnun.
>
> Ve kâfirler, zikri duydukları zaman, neredeyse gözleriyle seni devireceklerdi. "Kuşkusuz o bir mecnundur." diyorlardı.
>
> *Kalem/51*

Bir şiir ile taçlandıralım;

İlhamın diyarı, kırık kalpler diyarıdır
Nefes alanlar, ciğeri yananlardır
Her odun alışır, ateşte yanmaya
Ve her İnsan alışır, Nefes almaya.

Böylece diyeceğiz ki, Rahman'ın Nefes'i mümkün kılan İlke'ye dayanarak, Hakikat'i İnsan'ın *sadr*ında "yeniden canlandırması", Rahmânî İlham'ı meydana getirir. Bunun için ayrıca diyebiliriz ki, bu İnşirah suresinde de bahsi geçen, "sadrın genişletilmesi"dir.

> E lem neşrah leke sadrek
> Ve vedagna anke vizrek
> Ellezi enkada zahrek
> Ve refa'na leke zikrek
>
> Sadrını (ferahlatıp) genişletmedik mi?
> Yükünü üzerinden indirmedik mı?
> Ki çatırdatmıştı sırtını
> Ve yüceltmedik mi zikrini?
>
> *İnşirah/1-5*

Ayrıca ayetlerden de anlıyoruz ki, Rahmânî İlham, bir "yük"ü sırtlayanlara, Rahman'ın bir lütfudur. Ki bunu da **ontolojik koşullar**dan birisi olarak düşünebiliriz. Derdi olmayanın, dermanı da olmaz. Ve anlıyoruz ki, o **Dert**, "kesintisi olmayan müka-

fatların" (Kalem/3) çağırıcısıdır ve Ferd'i "azim bir ahlak üzere" (Kalem/4) yüceltir.

Eskiler ne güzel demiş: Bir derdim var, bin dermana değişmem.

27.08.2023

Anahtar Kavramlar

Aynı zamanda *perspektif*imizi ifade eden Varlık Manzarası, "Zaman ile Seyir" sonucu oluşur. Bu hem "Zihin'de Ruh'un Seyri" olarak hem de "Özne'nin Hikâye'deki Seyri" olarak düşünülebilir. Her şekilde Varlık Manzarası, kendisini oluşturan *anlam*ın bir taşıyıcısı olarak da, bu *anlam*ın bir tezahürü yani kendisini gerçekleştirmesi, bir tecellîsi olarak da düşünülebilir.

Bu yazıda aslen bahsetmek istediğimiz, Anahtar Kavram niteliğindeki İlke'lerin ifadelerinin çok-anlamlı ***yorum***lanışıdır, "***yorum***lanabilirlik"idir. Burada, sıkça bahsettiğimiz "Zaman ile Seyir" İlke'sinden örnek verdik.

Bu Anahtar Kavram'lar, ki bu durumda kelimenin tam anlamıyla bir Anahtar işlevi göstererek "anlam kapıları"nı bize açarlar, olarak ifade edebileceğimiz İlke'ler varoluşları gereği Varoluş'un farklı katmanlarında müşahede edilebilir. Verdiğimiz örnekte olduğu gibi; Varlık Manzarası'nın oluşumu "Zaman ile Seyir" İlke'sine dayanıp, "Varlık Manzarası'nın Zaman'ın Seyri ile *oluşum*u" Varoluş'un şu iki farklı katmanında müşahede edilebilir:

Bunlardan birisi 1) Zihin'de Ruh'un Seyri, ötekisi 2) Özne'nin Hikâye'deki Seyri olarak düşünülebilir. Bir kez daha tekrar etmiş olalım.

Burada verdiğimiz iki örnek haricinde de örnekler, yani bu İlke'yi müşahede edebildiğimiz farklı Varlık Manzaraları keşfedebiliriz. Fakat şimdilik bunlarla yetineceğiz.

İlke'lerin Varlık'ın maddî katmanının ötesinde ***oluş***ları, aynı zamanda birer Anahtar Kavram olarak onların ifadesine "çok-anlamlılık" katar. Tabii ki İlke *kendisi olarak, kendi tek var oluş anlamı*na hâizdir. Ve biz burada "çok-anlamlılık" ile, İlke'lerin alt varoluş katmanlarındaki "anlam kapıları"nı açabiliyor oluşunu kastediyoruz. Ki bu, tüm *görünüm*lerin esasen Nûr'dan *varlık* kazanmalarına benzer. Böylece Nûr, her *görünüm* üzerinden müşahede edilebilir. Yani bahsettiğimiz, İlke'lerin ifadesi olan kavramların, kelimenin tam anlamı ile birer Anahtar Kavram oluşudur.

Aynı zamanda İlke'ler, Nûr'un farklı açılardan yansıyarak farklı *görünüm*ler oluşturması gibi, farklı Varlık Manzaraları'nda farklı *görünüm*lere bürünürler.

28.08.2023

İblis ve Şeytânî İlham

Varlık'ın *varlık*lara Alan açarak, onlara Nefes aldırdığını söylemiştik. Bu ki, *varlık*ların *kendileri olarak var olabilmeleri*ni sağlamaktaydı. Şimdi, bu "Alan açma"nın tam tersi olarak; bir *varlık*ın *çevre*si kuşatılıp işgal edilerek, *kendisi olarak var olabilmesi*ni sağlayan koşullar bozulursa, o zaman deriz ki bu *varlık* "Nefes alamaz".

Rahmânî İlham'ın, İlâhî Rahmet'in bir tecellîsi olarak "Nefes aldırma" esasına dayandığını söylemiştik. Böylece Rahmânî İlham, Kişi'yi iyileştiriyor ve ona Bilinç kazandırıyordu. Yani Hakk'a ve Hakikat'e yakınlaştırıyordu.

İlâhî Rahmet ki Kişi'yi İnsan'laştırıp, hür ve özgür kılar. Özgür olan, köle olmayandır. Demek ki Kölelik'in esasları Özgürlük'ün esaslarını dışlar ve onun bir "tersi"dir. Bunun gibi **İblis de İlâhî Rahmet'in, Şeytânî İlham da Rahmânî İlham'ın "tersi" gibidir.** Onun **ontolojik zıddı**dır. Böylece **İblis, İlâhî Rahmet'in "Alan açma" esasının tersi olarak "*çevre*sini kuşatıp işgal etme" esasına dayanır.** Böylece âdeta "üzerine çöktüğü" *varlık*ın Nefes almasını sağlayan koşulları bozarak, onun *kendisi olarak var olması*nı engeller. Varlık'ı ona "dar eder".

Şeytânî İlham'ın amacı ve niyeti, Rahmânî İlham'ın tersine, daraltmak ve köleleştirmektir. Sadece Beşer'de görülen

bu hâlin sebebi Tanrı Kompleksi'dir, yani açıkça imkânsız olan bir "Tanrı olma isteği"dir. Aslında köleleşen öncelikle İblis'in "üzerine çöktüğü" bu kişidir, tabii kendisini toparlayıp bu hâlin etkisinden sıyrılmaz ise.

Rahmânî İlham da Şeytânî İlham da *dinlemek* ile mümkün hâle gelir, ki bu yazıda daha fazla detay vermeyeceğiz. Fakat Rahmânî tecellîde Kişi "anlamak için" dinlerken, Şeytânî olanında Kişi "kısıtlayıp manipüle etmek için" dinler. Açıkça görülür ki, bu hâl Kişi'nin **Kibir**'inden kaynaklanır. Kibir, Şeytan'a kapıları aralar.

Burada değinebileceğimiz bir nokta daha var. Bu iki tecellî de bir "hassasiyet" ile *mümkün oluş*a gelir. İyileşmekten bahsettik, ki bu yaralarımızın varlığını îmâ eder. Bu durumda **ya Varlık'ı suçlar ve ona nefret kusarız ya da bir iyileşme dileği ve çabasına yöneliriz.** Maalesef ki bu suçlama ve nefret, yaraları asla iyileştirmez ve onları bir bakıma "enfekte eder". O yüzden yaralarımızdan ve acılarımızdan Hakk'a sığınır, O'ndan şifa dileriz. Çünkü O, Şâfi'dir; yani şifa veren, yaraları iyileştirendir.

29.08.2023

Sırların Sırrı

Sana sırların sırrını vereceğim
Görünenin ötesini söyleyeceğim
Her Kart bir müsemmâdır
Rûh'un te'viline muhtaçtır

Hepsi Gök'te sabittir
Ezeli ve Ebedi
Bizim elimizin değdiği
Ancak onların dilediği

Güneş'tir indikleri
Ve ötesindedir makamları
Şu âcizin ise elindeki
Ancak bir görüş merceği.

01.09.2023

Nicelik'in Asl'ı Olarak Nitelik

Nicelik'in Asl'ı Nitelik'tir. Bu yazıda bunu açıklamak istiyoruz.

Açıklamamıza bir misal teşkil etmesi için, "bardak"ı seçelim: "Yukarıdan" bakınca bir çember gördüğümüz, "üstü" açık bir silindir. Eğer bu Cisim'in "üst" yüzeyinin Şekil'ini soracak olsak, buna verilecek genel cevap "çember" olacaktır. Oysa düşündüğümüzde, bu sadece "bakış açısı" ile ilgilidir. Keza "bardak"a belli bir açı hariç, baktığımda "üst" kısmını bir "elips" olarak görmem genel durumdur, yani en sık karşılaşılan durumdur. Buna rağmen sıklıkla bir "elips" görmemize rağmen, bunun bir "çember" olduğunu söyleriz, ki bunun haklı bir sebebi vardır.

Pek çok Cisim, farklı açılardan bakıldığında farklı görünür. Fakat bizler belirli bir Cisim'in Şekil'ini tanımlarken, 3-boyutlu bu objenin 2-boyutlu bir iz-düşümü için "tek bir Şekil" tanımlamayı daha uygun görürüz. Misal; seçtiğimiz "bardak" için bu "çember"dir ve diğer açılardan görünen ve [sınırı] belirsiz sayıdaki "elips"ler değildir.

Gözlemlediğimiz Cisim için bir "bakış açısı"nı Referans olarak seçeriz. Bu Referans olmaksızın, ki bu "tanımlanmış ve sabit"tir, "bardak"ın (üst kısmının) Şekil'i için ne diyeceğimizi bilemezdik, yani "bardak"ın "açık ucunun kenarlarının oluşturduğu 2-boyutlu Şekil" hakkında.

Bu Referans Nokta'sının seçim kriterleri, o Cisim'in *ne'*liği ile alâkalıdır. Hatta daha kesin bir biçimde söylersek; doğru Referans Nokta'sının seçimi tam da o Cisim'in *ne'*liği sayesinde mümkündür. Peki "bardak"ın *ne'*liğini, yani Nitelik'ini tanımlayan şeyler nelerdir?

Bu önceki yazılarımızda bahsettiğimiz ve bir *varlık*ın *ne'*liğini belirleyen şeyler yani Varlık'ın Melek'leridir. Demiştik ki; Varlık'ın Melek'leri, *varlık*lara *meleke*leri yani belli kabiliyet/kuvvet/yetiler kazandırır. Bu *meleke*ler ise o *varlık*ın *çevre*si ile nasıl bir *etkileşim*e geçtiğini belirler.

Burada anlatım ve ulaşım kolaylığı açısından "bardak"ı, bu bahsettiğimiz *varlık*lardan birisi olarak, örnek olarak seçtik.

"Bardak"ın *meleke*si veya başka bir tâbir ile *fonksiyon*u, Varlık'ın bir Melek'i olan "yerçekimi kuvveti" gibi Melek'ler ve "bardak"ın *çevre*sini teşkil eden (içine doldurulan sıvı gibi) *varlık*lar ile belirlenir. Yani bardak "bardak"tır, çünkü *çevre*sini teşkil eden diğer *varlık*lar ve Melek'ler ona bu Nitelik'i kazandırır. Bu bağlamda "bardak" Boyutsal Özellik'lerini, onları *belirleyen* etkenlerden alır. Böylece deriz ki, "bardak'ın Nitelik'i Nicelik'ini *belirler*". "Bardak" yerine, bunu genelleştirip diyebiliriz ki, "bir *varlık*ın Nitelik'i, onun Nicelik'ini *belirler*".

Böylece Referans Nokta'mızı, Varlık'ın Melek'lerine göre seçeriz. Verdiğimiz "bardak" örneğinde bu kriter, "yer çekim kuvvetinin etki yönü"dür. Keza "bardak"ın işlevini temelde bu *belirler*. Yani "bakış açımız"ı Varlık'ın Melek'lerine göre seçeriz.

Belki burada hayâlî bardaklardan ve bunların o bahsedilen Nitelik'e sahip olmadığından söz ederek itiraz edenler olabilir. Malum, *sanal* ve *hayâlî* olan şeylerin revaçta olduğu bir Çağ'dayız. Hatırlanması gereken ise şudur: "Bardak'ın hayâli", "bardak" değildir. Ve zaten böyle *hayâlî* Şekil'ler de, bilgisayar yazılımlarındaki sanal Şekil'ler gibi, "var oluş amacını" Gerçeklik'ten miras alır.

Fakat tabii ki, Gerçeklik'in bir yalan ve vehimlerinin bir Gerçek olduğunu iddia eden Akıl yoksunlarına bu söylediklerimizi "kanıtlayamayız". Zîrâ apaçık ortada olan bir şey, "kanıtlanamaz" ve ancak "görülebilir". Mesela "birden fazla Hakikat'in var olduğu"nu iddia eden Akıl hastalarına, "bardağın bardak olduğunu" veya "Varlık'ın *var* olduğunu" *kanıtlayamayız.* Tabii burada "Akıl hastaları" ile bir hakarette bulunmaktan ziyade, basit bir yoksunluk durumunu ifade ediyoruz. Fakat tabii, kimilerinin kendi Akıl'larını sakatlıyor oluşu da ayrı bir meseledir.

Böylece bu yazımızda "Nicelik'in Asl'ının Nitelik olduğunu" açıklamış olduk.

01.09.2023

Sırların İnişi

Yemin olsun Necm'e (Yıldız'a) indiği zaman

Necm Suresi 1. Ayet

İlham, tabiidir ki kaynağından ayrı düşünülemez. Allah'ın İlm'i sınır tanımadığından, ilham edebileceği *hakikat*lerin de sayıca bir sınırı yoktur. "İlham kaynağı" olarak bahsettiğimiz ise, bu *hakikat*e karşılık gelen *müsemma*dır. Bu kendisi olarak bir ve bütün olan, onu ifade eden kelimelerin ötesinde yer alan bir "anlam paketi"dir. Bu şekilde *müsemma*lar zaman ve mekânın ötesinde "sabit ve değişmez"dirler. Bunlar ilham olunan bilginin Asl'ı olmaları bakımından; bu bilgi bir Sır ise o zaman bu "kaynakların" bilgisi Sırların Sırrı'dır.

Bilginin Asl'ı olan bu *müsemma*lar, farklı ve çeşitli Dil'lerde "inerek" zâhir olurlar. Bu Dil, "konuşulan dil" (Türkçe gibi) veya çizgilerin, notaların veya belli bir hareket tarzının dili olabilir. Her türlü Ruh, Zaman'ın Akış'ı ile, bir Şekil'e bürünerek, ifade için aracı olan Dil'in olanakları ile bir *tecellî* meydana getirir. Dolayısıyla diyebiliriz ki, İlham'ın kendisini ifade tarzı, ifade aracı olan Dil'in özelliklerine göre çeşitlilik gösterir. Bilginin Asl'ı olan *müsemma*lar ise, açığa çıkan ifadenin kaynağı olmaları bakımından, "görünenin ötesinde"dirler.

Bu *tecellî*nin niteliği ise, Zamansal Özellik'lerine göre, ve tabii Dil'in *olanak*larına göre değişiklik gösterir. Misal, Türkçe dili ile yazdığımız bir Şiir ve bir Makale, aynı Öz'den gelmelerine rağmen farklı biçimlere sahiptirler. "Sırların Sırrı" şiirimiz ile onun bir açılımı niteliğindeki bu yazımız buna bir örnek teşkil edebilir.

Zamansal olarak daha "sıkıştırılmış" olan *tecellî*ler, her zaman daha "yoğundur" ve bu "yoğunluk" onlara bir çok-anlamlılık katmakla birlikte, onları te'vile yani asıl anlamlarını kavramaya yönelik bir yoruma da muhtaç kılar. Misal; bir Şiir okuyorken, bu anlam yoğunluğunu Kendi'miz üzerinden yorumlarız. Böylece hakiki anlamda bir *tecellî*nin te'vil edilmesi, barındırdığı anlamın Ruh tarafından Nefs'imizde yeniden canlandırılmasıdır.

Zamansal olarak daha "genişletilmiş" olan *tecellî*ler ise, daha "seyreltik" bir niteliktedir. Bu şekilde daha net tanımlara sahip olurlar, onlara *belirlenim* kazandıran daha fazla "aracı kavram" bulunduğu için. Her iki şekilde de, *anlam* Zaman'ın Seyr'i ile açığa çıkar. Bu sebepten, *anlam* kelimelerin sade kendilerinden ziyade, aralarındaki ilişki ile alâkalıdır. Eğer *kelime*yi tekil biçimde inceleceksek, o zaman da o *kelime*yi Zamansal Özellik'lerini düşünerek incelememiz gerekir. Yoğunluk arttıkça, kavramlara daha çok "yük" biner ve kavramların kendi başlarına taşıyamadıkları "yük", bahsettiğimiz "ilişki"leri de yoğunlaştırarak ifadeye Ritim,

Âhenk, Vurgu gibi farklı boyutlar kazandırır. Bu bahsettiğimiz "sözlü diller"den başka Dil'lerde de düşünülebilir.

Teşbîhen söyleyecek olursak; bu *müsemma*lar Yıldızlı Gök'teki, sayamayacağımız çokluktaki Yıldız'lar gibidir. Varlıkları pek silik görünür ve kimisininki daha bile siliktir. Aynı zamanda yıldızlar gibi Gök'te, yani Mana Alemi'nde "sabit"tirler. Bizler ise aynı yıldızların sahibi olamayacağımız gibi, onların sahibi olamayız ve ancak onları kendi kısıtlı imkânlarımız ve aracı olarak kullandığımız Dil ile ifade edebiliriz. Bu, asla ulaşamayacağımız yıldızlara bir teleskop, bir "görüş merceği" ile bakmaya benzer. Kullandığımız Enstrüman'lar ile, "ulaşılamaz" olanın bir iz-düşümünü bu dünyaya aktarmış oluruz.

02.09.2023

Saat Sembolizmi

Bu yazıda "Zaman'da Gerisin-Geri Dönüş"ten bahsetmek istiyoruz. Fakat önce şunu belirtelim ki, bizim için Merkez'e aldığımız Varlık olmakla birlikte, ki O her şeyin tek Mutlak Referans'ıdır, bizim için yöneldiğimiz amaç İnsan'dır. Keza bizler İnsan'ız veya en azından İnsan'laşma niyetindeyiz. Bu sebepten, bizim için tüm *hakikat*ler, yani bunların bilgisi ile donanmak, ancak ve ancak gerçek anlamda *kendi*miz *olarak var olabilme*mize hizmet eder. Metafizik bilgi için başka bir amaç göremiyoruz.

Bu sebepten biz "Zaman'da Gerisin-Geri Dönüş" ile, maddî veya hayâlî unsurların hareketinden bahsetmeyeceğiz. Bizzat her İnsan'ın tecrübesine açık olan, Metafizik bir İlke'den bahsedeceğiz, ki bunun arızî tezâhürleri çok ilgimizi çekmiyor.

Ontoloji kategorisindeki yazılarımızda ve öncesinde pek çok kez "Zaman'ın Seyr'i"nden bahsettik. Esasen bu, Varlık'ın Kendi'sini *aç*ması, *açık*laması, *açılım*laması ve böylece Zâhir olması sürecidir. Böylece Hakk [Mutlak Varlık], Kendi'sini Zaman ile açıklayarak görünür/zâhir kılar.

Ne var ki Zâhir olanı sadece "görmemiz", hiçbir zaman onu *an*lamamız ve *anlam*landırmamız için yeterli değildir. Anlamak, her zaman bundan daha fazlasını gerektirir.

Anlatımımızı kolaylaştırmak için *geometrik sembolizm*den faydalanalım.

Zaman ile etrafına sayısız parçacık saçan, Merkez'de yer alan bir Nokta düşünelim. Bu şekilde, bu parçacıkların kapladığı Alan sürekli genişliyor olsun. Bu parçacıkların, her birinin Zaman ile yazılmış bir Hikâye'si vardır. Ve Zaman aktığı müddetçe yazılmaya devam eder. Oysa Merkez'den bu sürekli uzaklaşma, bir anlamda onu Yaratıcı'sından ve onu *var* eden sebepten uzaklaştırır. İşte Okumak, "İnsânî Okuma"da da bahsettiğimiz gibi, bu Akış'ı önce durdurup, sonra da bu parçaları Asıl'larına yani onları *var* eden sebebe rücû ettirmektir. Böylece **"Saat'in tersi yönde dönüş", "Zaman'da Gerisin-Geri Dönüş"tür ve Zâhir'den Bâtın'a, Dış'tan İç'e, Yüzey'sel olandan Derûnî olana yönelimdir.**

Burada "Mekanik Saat"lerdeki Sembolik derinliğe de dikkat çekmiş olalım. Keza zaten Metafizik Gelenek'e uygun üretilen her zanaat eseri, Metafizik İlke'lerin bir iz-düşümü gibidir. Böylece tefekküre ve Bâtınî kökenlerine dönüşe olanak sağlarlar.

"Zaman'da Geri Dönüş" için birkaç örnek verelim, yani bu İlke'nin uygulamalarından bahsetmiş olalım.

- **Psikoloji**'de; bu Kişi'nin anılarını, travmalarını, yaşamını anlamlandırması olarak açığa çıkar.

- **Sanat**'ta; İç Dünya'nın bir Şekil'e büründürülmesine yol açar. Burada Şekil'in *iz*lediği Alan bir Ayna rolü görür. Dolayısıyla Sanatçı için "Saat'in tersi yönde" gerçekleşen İç'e dönüş, "Saat yönünde" bir Dış'sal tezâhür olarak bu uygulama Alan'ına yansır.
- **Diyalog** kurduğumuzda, bir *dost*umuz ile sohbet ederken, bahsettiğimiz Ayna'lama durumu bu sefer Kişi'ler üzerinden gerçekleşir. Bu şekilde bir *dost*umuza bir derdimizi anlatmamız, ona "Saat yönünde" görünürken bizim için bir İç'e dönüştür, yani simetrik olarak "Saat'in tersi yönde"dir.
- **Mûsikî** için, yani Gelenek'e uygun olan için; icra eden için bahsettiğimiz simetriye uygun olarak bir "hatırlayış"tır, bu sebepten Zikir hem "hatırlamak" hem de bunun "seslendirilmesi" anlamına gelir. Yeri gelmişken söyleyelim; Gönül'den doğan Mûsikî, anlamsız olanın yok oluşu itibariyle (çünkü *anlam*landırmak bir bakıma budur), yani onların *kıyamet*i olması itibariyle İsrafil'in sesini miras alır, ki İnsan'ın tüylerini ürperten çoğunlukla budur.

Yeri gelmişken biraz daha açalım. Zaman'da Geri Dönüş; Yalan'ların ölümü olması itibariyle **Azrail** ile, Kıyamet'in sesini duyurması itibariyle **İsrafil** ile, *anlam*ın *kelime*leşip damıtılması itiba-

riyle **Cebrail** ile, bu sürecin sonucu olarak görünür dünya ile olan ilişkilerin, yani buradaki tabiî kuvvetler ile olan ilişkilerin bir Düzen'e oturtulması itibariyle **Mikail** ile; tanışıklık kurmaktır.

Aslında "Zaman'da Geri Dönüş", en sade ve yüce anlamıyla, (yeniden) **tanışmak**tır.

03.09.2023

Zihin ve İlâhî Logos

Bu yazıda Zihin kavramı ile ifade ettiğimiz şeyi açıklamak istiyoruz. Yani Zihin kavramı ile *an*ladığımız ve yazılarımıza dahil ettiğimiz *anlam*ı. Zîrâ öteki türlü belli anlaşılmazlıklar doğabileceğini ve açık bir tanım yapmanın fayda sağlayacağını düşündük.

Böylelikle Zihin için diyeceğiz ki; bu aynı boyuta sahip Birim'lerin, birbirleriyle bağlantılı biçimde, belirli ilişkiler kurarak, aralarında Ruh'un Akış'ı olanı, oluşturduğu bir Üst-Birim'dir. Böylece İlâhî Bilinç, kısmi veya tam bir biçimde, Zihin'de tezâhür eder, açığa çıkar. Tabii İlâhî Bilinç'in tam tezâhürü ancak Varlık'ın tam olarak kuşatması ile mümkündür, ki bu da İlâhî Logos'a (İlâhî Akıl'a) tekabül eder.

Bunun haricinde, her Zihin İlâhî Logos'un ancak kısmi bir tezâhürüdür. Gene de her Zihin, İlâhî Logos ile aynı İlke'yi miras alır. Yani bu, Birim'ler arasındaki bağlantı ve bunların arasından akan Ruh ve böylece kurduğu ilişkiler ile *anlam*ın açığa çıktığı bir Tezâhür Ortamı'dır. Yani *tecellî*ye İmkân sağlayan bir Ortam'dır.

Bu hem İnsan Beyni için geçerlidir hem de, bir misal olarak, Ağaç'ların (Birim) oluşturduğu Orman (Üst-Birim) gibi başka unsurlar da Zihin kavramının kapsamında düşünülebilir. Böylece Ağaçların oluşturduğu Orman(ın) Zihni'nden bahsedebiliriz ve Arıların oluşturduğu Kovan Zihni'nden bahsedebiliriz.

Anlaşılacağı üzere Zihin ile kastettiğimiz, maddî tezâhürlerini de kapsayan, cebrî bir olgudur. Tam hâli İlâhî Logos olan, bir Metafizik İlke'dir.

05.09.2023

Yâ, Ra

Yâ, Ra
Yâr'ın
Yaranın ve yaraların
Yâr'ın olanın
Yarın'ın
Yarılış'ın ve Yaradılış'ın
Sesi ve hecesi

Adem'i korkaklardan
Havva'yı Lilith'ten
Hakk'ı Batıl'dan
Gidenleri kalanlardan
Yürüyenleri oturanlardan
Ayıran nifakın
İsa'nın başındaki dikenlerin
Sesi ve hecesi.

08.09.2023

Teşbih Sanatı

İlhamın Mertebeleri'nde değindiğimiz gibi, Varlık muhtelif (çeşitli) mertebelerden meydana gelir. Bu *mertebe*lerin en aşağısı ise Şehâdet Âlemi'ne tekabül eder. Bir *analoji* ile söyleyecek olursak; Nokta'dan Elif'in, Sıfır'dan Bir'in yaratılışı gibi; **Varlık Ötesi** olan, **Mutlak Varlık**'ı *var eder*. Bunlar esasen aynı **Zat** olup, **Allah** ve **Hakk** isimleri ile anılırlar. Yakın zamanda öğrendik ki, Hinduizm'de de aynı ilişki **Brahma** ve **İshvara** ilişkisidir. Yani **Sonsuz** ile **Mutlak Varlık** ilişkisi. *İsra* suresinden de alıntı yaparak, bu isimlerin aynı Zat'a işaret ettiğini onaylayalım.

> Kulid'ullahe evid'ur rahman, eyyen ma ted'u fe lehul esmaul husna, ve la techer bi salatike ve la tuhafit biha vebtegı beyne zalike sebila.
>
> De ki; 'Allah', deyin veya 'Rahman' deyin, hangisini deseniz, en güzel isimler (esma'ul hüsna) hep O'nundur; ve salatında sesini çok yükseltme, çok da kısma, bu ikisi arasında (orta) bir yol benimse.
>
> *İsra/110*

Varlık'ın bu katmanlı ve hiyerarşik yapısı, aynı zamanda O'nun her şeyi bir *mizan*, yani bir *düzen* üzere halk etmesi ile alâkalıdır. Böylece Şehâdet Âlemi'nde açığa çıkan, *oluş*a gelen her *tecellî*, Varlık'ın biçtiği *mizan*a uyar.

Aynı zamanda bu sayede, yani Varlık'ın Kendi'sine daha yakın, bu "üst" *var oluş* katmanlarının, bu "üst" Âlem'lerin "alt"ta olanlara olan etkisi ile; Şehâdet Âlemi'nde "görünen şey"ler arasında "*benzerlikler"* tespit edebilir hâle geliriz. Keza bu "benzerlikler", aynı İlke'lere uymalarının bir sonucudur. Bu aynı zamanda **Teşbih Sanatı**'nı da mümkün kılan şeydir.

Bu yazıda, çağdaş tefsir çalışmalarında yapılan bazı hatalara da değinmek istiyoruz. Bahsettiğimiz bu "benzerliklerin tespiti" ancak bu "benzetilen şey"lerin, aynı Ontolojik İlke'lere uyduğunu gösterir. Hepsi bu kadar. Bu tam bir "aynılık, eşitlik" hâlini çoğunlukla göstermez.

Müteşâbih ayetler ise, anladığımız kadarıyla bu İlke'lerin, yani Metafizik İlke'lerin bilgisini verirler. Bunlar, Şehâdet Âlemi'nin "ötesinde" yer almaları itibariyle; te'vile, yani "aslî anlamlarına rücu edilmesine" muhtaçtır. Bu sebepten Kur'an ancak "ul'ül elbab" yani "(üstün) Akıl sahipleri"nin bunları lâyıkıyla yorumlayabileceğine değinir. Yani bunların te'vili, bir ön-koşul olarak Metafizik Bilgi'yi gerektirir ve Müteşâbih ayetler ancak bu bilginin taşıyıcıları tarafından doğru biçimde te'vil edilebilir. Bu ilişkiyi tersine *simetrik* biçimde düşünürsek, müteşâbih ayetler aynı zamanda kendilerine karşılık gelen Metafizik İlke'lerin bir ifadesi olarak anlaşılabilir.

Günümüzde ise bazı modern temayüllerin bir sonucu olarak, ve büyük ihtimalle *madde*ye yönelik artan eğilimin de etkisi ile, Müteşâbih ayetler "maddî unsurlar"a yönelik yorumlanmaktadır. Hâlbuki bu "maddî unsurlar", ancak Varlık Mertebeleri'nin en aşağısı olan Şehâdet Âlemi'nde aittir. Ve bahsettiğimiz gibi, Asıl olarak onları meydana getiren İlke'lerdir. Fakat kimileri; İlke'lerin bilgisine "yükselmeyip", Müteşâbih ayetleri Şehâdet Âlemi'nin unsurlarına yönelik yorumlar. Mesela, yazılımlar veya makineler gibi. Tabiîdir ki, "görünür" tüm unsurlar gibi, bunlar da Varlık'ın belirlediği *mizan*a uyarlar. Dolayısıyla Tabiî İlim'ler de, İlke'lerin bilgisine "yükselmek" için bir "dayanak" oluşturabilir. Fakat bu mesela "yemek yapmak" veya "marangozluk" gibi farklı üretim faaliyetleri için de geçerlidir. Varlık'ın biçtiği *mizan*, her Zaman ve Mekân'da tecellî eder.

Sonuçta, tekrar edecek olursak; Müteşâbih ayetler, bu "benzerlik"lerden yola çıkarak, Teşbih Sanatı ile kendilerini meydana getiren İlke'lere işaret ederler.

08.09.2023

Pırıltı

Görünenin arkasında
Başka bir Dünya var ki
Işk ancak oradan gelir
Kalbinin acısını ancak o dindirir

Bil ki, unutma ki; o Işk çok uzaklardan gelir
Bu yüzdendir ki, Yıldızlar gibi; sesi sönük gelir
Ah, öyle ki, unutur onu beşer; ışığı sebeplerce perdelenir
O yüzden, kıs sesini, yum gözünü; o ancak merhametle küçülünce görünür

Nezâket'tir, Merhamet ile küçülmek.

09.09.2023

Ra'nın İzleri

Alfabe'nin tüm *harf*leri, kendilerini gösteren bir Sembol ve duyuran bir Titreşim'e sahiptir. Bunlar, sıralı bir biçimde, anlamlı bir Bütün oluştururlar. İlk yaratılışları itibari ile, tüm bozulmamış, Antik Alfabe'ler Vahiy kökenlidir. Zîrâ bunlar aynı zamanda Bütün'lükleri, yani bir Alfabe oluşturmaları itibariyle Metafizik Düzen'in bir "yansıması", bir "iz-düşümü" niteliğindedirler. Zaten başka türlü "indirilmeleri" de düşünülemezdi, ki bu "iniş" de "Zaman'ın Seyr'i ile açığa çıkış"tır. Ve her *varlık*ın Boyutsal Özellik'lerinin, onun Nitelik'i ile ayrılmaz biçimde bağlı olduğunu ve Nitelik'i açığa çıkardığını söylemiştik. Tabii Asıl olan Nitelik olmakla beraber, *varlık*ların Boyutsal Özellik'leri bunların açığa çıkmasına olanak sağlıyordu.

Böylece Teşbih Sanatı'nda bahsettiğimiz "İlke'lerin ifadesi", sadece bu *harf*ler ile de mümkündür. Keza zaten bunlar başlı başlarına Metafizik bir İlke'yi temsil ederler. Tabii ki burada müteşâbih ayetleri te'vil edecek değiliz. Daha ziyade bunların İlke'ler düzeyi ile olan bağına işaret etmek istiyoruz.

Bu şekilde Antik Sembol'ler, Varlık Mertebeleri'nde, Şehâdet Âlemi'nden "üst" düzeylerde yer alan ve Varlık'ın Kendi'sini yakınlıkları itibariyle bu şekilde adlandıracağımız "Temel Form'lar"dır.

Ruh'un Zaman ile Seyr'i, bu Zaman Ötesi *hakikat*lerin *tecellî*sini meydana getirir. Bunu daha "alt" düzeye ait kavramlar ile ifade edip, mesela şöyle de diyebiliriz: Kahraman'ın Hikâye'deki Seyr'i, Arketip'lerin sahne alışını meydana getirir. En son Varlık Mertebesi'ne, yani Şehadet Âlemi'ne aynı İlke'yi uyarlayarak, bu sefer de diyebiliriz ki: İnsan'ın Yaşam'daki Seyr'i, sabit (Zaman Ötesi) İsim ve Sıfat'ların *tecellî*sini meydana getirir.

O zaman diyebiliriz ki: Seyir İlkesi, Varlık'ın "üst" düzeylerinden "alt" düzeylere "iniş"i sağlar. *Saat Sembolizmi*'nde de bahsettiğimiz gibi, Simetri İlkesi'ne göre de, bu Seyir aksi yönde "yükseliş"i meydana getirir. Simetri İlkesi ise Denge İlkesi'nden kaynaklanır. Ve Mutlak Denge ise Mutlak Birlik'ten kaynaklanır. Mutlak Bir olan ise Mutlak Varlık'tır.

Böylece Birlik (Tevhid) İlkesi'nden yola çıkılarak diğerleri türetilebilir. Ki bu da Sembolik dilde hem Elif'ten diğer tüm *harf*lerin türeyişine hem de Bir'den diğer tüm *sayı*ların türeyişine tekabül eder.

Böylece İlke'lerin farklı Varlık Mertebeleri'nde "paralel" biçimlerde açığa çıktığını görüp, buradaki Tekabüliyet İlkesi'ni tespit etmiş oluyoruz.

10.09.2023

Kut ve Lanet

Ayrışma veya Çözülme, Birlik hâlinin bozulmasına verilen addır. Yani Birlik İlkesi'nin kısmî tezâhürünü oluşturan koşulların bozulmasıdır. "Kısmî" diyoruz, zîrâ Mutlak Birlik, Mutlak Varlık'tan kaynaklandığı için onu "ayrıştırabilecek" hiçbir kuvvet yoktur. Zaten O, tüm kuvvetlerin/melekelerin de Aslî Kaynak'ıdır.

Böylece bir *varlık,* Birlik İlkesi'nin tezâhürü için gerekli koşulları yitirdiğinde, bu *varlık*ın "öldüğünü" söyleriz. Keza artık Bir ve Bütün olarak *an*laşılamaz. Ayrışmış, çözülmüştür. Tabii "çözülen ve ayrışan" *varlık*lar, tekrar Mutlak Birlik'e döner. Bu, zaten başından beri içinde bulundukları, daha doğrusu onlara *var*lık bahşeden, Mutlak Varlık'a dönüştür.

Bu Ayrışma, bu Kahr'oluş, tüm *varlık*ların Kader'idir. Çünkü Allah, Kahhar'dır ve her Başlangıç'a karşılık gelen bir Son vardır. Büyük Düzen'de ise, tüm Ayrışma'lar, Mutlak Birlik'e hizmet eder.

Günümüz insanının, farklı ve çeşitli biçimlerde açıklamaya çalıştığı her Ayrışma, Birlik İlkesi'nden uzaklaşma/kopuş olarak düşünülebilir. Allah, Tanrı, Rahman, Tao, Brahma, Yehova; bu isimler o Birlik'in kaynağı ve Kendi'si olan Zât'ın, Mutlak Varlık'ın isimleridir. Ki O, *tekbir*dir, tek Bir'dir.

"Cümle *varlık*ın Bir'liğini" esas alan bir Medeniyet ise, bu şekilde Birlik İlkesi'nin bir tezahürüdür. Böylece Birlik İlkesi'ni kendisine "varlık dayanağı" edinen Devlet içinse, Mutlak Varlık'a olan râbıtasında/bağlılığından ötürü, denir ki bu Devlet "Kut sahibi"dir. Yani "Kut'lu"dur ve "Kutsanmış"tır.

Birlik İlkesi'ni yitiren bir Topluluk ise, bahsettiğimiz biçimde Ayrışma sonucu mevcudiyetini yitirir. Böyle bir Topluluk, Birlik İlkesi'ni terk ettikleri için, kendi aralarında Hakkaniyet'i sağlayamaz. Yani Birlik İlkesi'nden kaynaklanan Adalet İlkesi de kendisini açığa çıkaran temeli yitirdiği için, tezâhür imkânı bulamaz. Ki böyle bir şeye artık Devlet demeyeceğiz. Zîrâ bizim için, artık bu ismi hak etmemektedir. Böyle bir Topluluk Birlik İlkesi'ni yitirmesi ile çözülmeye, ayrışmaya başlamıştır. Bunun için diyebiliriz ki, bu Topluluk "Lanetlenmiş"tir.

Böylece Kur'an'da sıkça bahsedilen, Toplum'ların/Kavim'lerin *helâk olması*na ve *kutsanması*na ilişkin İlke'lerden de bahsetmiş olduk. Tabii burada *helâk olmak* olarak bahsedilen tezâhürün tarzlarına ilişkin bir detaylara girmedik.

Aslında Ayrışma İlkesi'nin tezâhürü olan bazı güncel sosyal konuları incelemeyi düşünmedik değil. Fakat burada İlke'ler düzeyinde kalmayı seçtiğimiz için, bu düşüncemizden feragat edip, bu İlke'lerin sınırı belirsiz çokluktaki tezâhürlerini incelemeyi sosyo-

loglara bırakacağız. Eğer böyle bir inceleme yapmak istersek de, bunu ayrı bir çalışma hâline getirmemiz gerekirdi.

13.09.2023

Ok

Erkek'i ve Kadın'ı anlayan
Hiç şüphesiz, Göklerin Melekutu'na erişecektir
Nedendir bu ayrılık, bu hüzün
Nedendir bu sevinç, bu neşe
Bilecektir

Kimde ne eksik görecektir
Kim aşırıya kaçmakta
Kim Mizan'ı bozmakta
Tek gözlü canavarı görecektir

Anlayacaktır, içi hiç dolmayan Kara Delik'leri
Anlayacaktır, içine sığmayan Beyaz Delik'leri
Çünkü artık ruhuna bir ok saplanmıştır
Görmek ne demek, bilecektir.

11.09.2023

Agni

Sessizliğin içinde bir ses duyulur
Bir boşluk ki
Sadrında oluşur
Nereden doğar Ses?
Nereden doğar İlahi Ezgi?
Konuşulamayandan
Konuşulması mümkün olmayandan

Agni'dir
İlk Ateş'tir, tüm Ezgi'lerin sahibi
O'dur, tüm Ses'leri yaratan
O'dur öğreten İnsan'a
Konuşulamayanın Ezgisi'ni
O ki yaktı sadırları
Er etti, Şehit etti
Şahit etti ve Şahitlik etti

O ki, Aşk'ın şarabından içirdi
Başka türlü dayanılmaz idi
Hoş şarabın kendisi de o idi
Herkes sarhoş
Sadece yanılgılar kül olup gitti

13.09.2023

Aşk'ın Oku

Allah, **Aşk** ile yaratır.

Şimdi bunu biraz açalım. *Geometrik sembolizm* yoluyla, O'nun ***Aşk*ınlık İlkesi**'ni, bir *analoji* ile ifade edelim. Nokta'nın Doğru'yu, Doğru'nun Düzlem'i, Düzlem'in Alan'ı açığa çıkarması, Aşkınlık İlkesi'nin bir tezahürüdür. Aşk, Hareket'i yaratır. Hareket ise Değişim'i. Nokta'nın Kendi'sini aşması Hareket'i, bu Hareket ise Nokta'da potansiyel olan, saklı bulunun İlk Suret'leri açığa çıkarır. Hareket, Doğru'dan farklı Şekil'ler meydana getirir.

Doğru'nun meydana gelen İlk Suret oluşu gibi, Allah Kendi-Kendisi'ni *aşarak*, Kendisi'ni Hakk eder. Yani Var'lığını hak ederek Hakk ismini alır. Varlık'ının hakkını, yani Mutlak Varlık olarak Hakk ismini Aşkınlık'ı ile *kendi kendisi*ne alır. Nokta burada Saf Varlık'ı sembolize eder. Burada henüz tezâhür etmemiş haldedir. Sadece Var'dır. O'nun hakkında, bu mertebede başka bir söz söylenemez. Aşk ile Kendi'sini aşarak/açarak Hakk olur ki, bu tüm tecellîlerin kaynaklandığı Varlık'tır. Ki bu bahsettiğimiz *geometrik sembolizm*de Doğru'ya, Bir'e, Elif harfine tekâbül eder.

Tek Bir olan Mutlak Varlık, Doğru'dan/Elif'ten tüm harflerin yaratılması gibi, tüm *varlık*lara kendi Varlık'ından *var*lık lütfe-

der. Bu sebepten Hakk, aynı zamanda Mutlak Galip'tir, zîrâ "rakipsizdir".

Nokta'nın Doğru'ya, Allah'ın Hakk'a olan bu "iniş"i, aynı zamanda Ok Sembolizmi'nde de görülebilir. Aşk'ın Ok'u, "kapanmayacak bir delik" açar, ki tüm *tecellî*ler buradan *oluş*a gelir. Böylece Aşk'ın Hareket'i, Hareket'in Değişim'i yaratması ile, Belirlenim'ler meydana gelir. Bunlardan ilki ise Saf Varlık'ın *belirlenim*i olan, *oluş*a gelmiş Varlık'tır.

Metafizik bir İlke olan Aşkınlık İlkesi, Tekabüliyet İlkesi gereğince Varlık'ın çeşitli mertebelerinde müşahede edilebilir. Zaten Sembolik Anlatı'ları da mümkün kılan, *Teşbih Sanatı*'nda bahsettiğimiz gibi, bu Tekabüliyet İlkesi'dir. Bu İlke'yi, Aşkınlık İlkesi'ni müşahede edebileceğimiz alanlardan biri de Matematik'tir.

Matematik'te değişken bir nicelik, sabit bir nicelik'e, aralarındaki mesafe sınırı belirsiz miktarda azalarak yaklaştığında, bu sabit nicelik'in "eğimi"ne ulaşılır. Bu da değişken ve sabit iki nicelik'in buluştuğu Limit'tir.

Limit, Değişim'in son bulduğu Sınır'dır, ki bu da Odak olarak alınan "sabit nicelik"in İlke'sini bize verir. Böylece Değişken olanın Sabit olana yaklaşımı ile belirli bir (Sabit) noktada, fonksiyonun o noktadaki Limit'i bulunur. Farklı tabirler ile söylersek:

Bir Değişken'in, belli bir Odak'a Zaman ile Seyr'etmesi sonucu, orada tezâhür eden İlke'ye ulaşılır. Bu işlem Matematik'in bir konusu olan İnfinetizimal Metod'da Türev adı ile anılır. Ki bu, Metafizik Düzen'in *sembolik* bir yansımasıdır. Ve zaten Matematik'in Aslî amacı, yani Asıl'ından kaynaklanan amacı, budur.

Simetri İlkesi uyarınca, Türev'in bir de "tersi" bulunur ki, bu da İlke'lerden *tecellî*lerin üretim işlemini temsil eden, İntegral'dir. İntegral "yayılım"ı ifade ederken, Türev "(öze) dönüş"ü ifade eder. Tüm Türev işlemleri Nokta'da sonlanır, zîrâ o artık değişimin söz konusu olmadığı ve tüm "yayılım"ların İlke'si olan Mutlak Sabit'tir. Bu hâliyle Mutlak Varlık'ın *sembolik* ifadesidir. Böylece Değişken'lerin Boyut değiştirerek Sabit'lenmesi veya Sabit'lerin Boyut değiştirerek Değişken'lik sergilemesi ve açılımı, Aşkınlık İlkesi'nin bir tezahürüdür.

Matematik'teki "Boyut değişimi", Aşkınlık'ın bir sembolü olarak düşünülebilir. Bu ise Değişken'lerin Hareket'i ile, yani Zaman ile Seyri sonucu vukû bulur. Hiçbir Değişim'in söz konusu olmadığı, Sabit Nokta'da, Orijin'de ise Zaman'dan bahsedilemez. Bu da Mutlak Varlık olan Allah'ın Zaman-Ötesi oluşunun bir *sembol*üdür.

O zaman toparlayarak şöyle özetleyelim ve İlke'leri tekrar ifade edelim:

Allah, Mutlak Birlik İlkesi oluşu ile, Aşk'ı; Aşk'ı ile Zaman'ı; Zaman ile Seyir'i; Seyir ile de Değişim'i/Tecellî'yi meydana getirir.

Böylece **Ok Sembolizmi** hem bu Seyir'i, hem Aşk'ın "delerek" Öz'e/Birlik'e döndürüşünü, hem de bu Öz'den "koparak ayrılışı" ifade eder.

16.09.2023

Kader Çarkı Sembolizmi

Eylemin Asl'ı

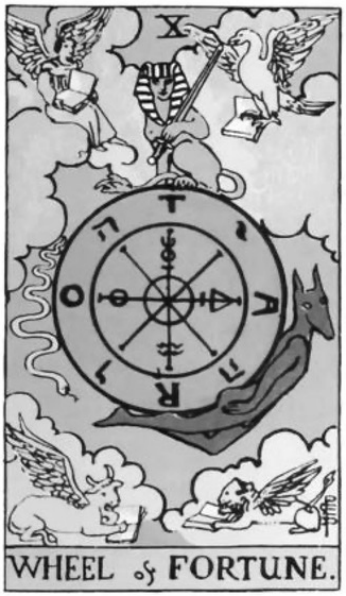
"Aşk'ın Oku"nda bahsettiğimiz gibi, Merkez'in "açılımı ve yayılımı", yani tezâhürü İntegral ve tersi olarak bu Merkez'e "geri dönüş" Türev işlemi gibi düşünülebilir. Daha doğrusu bu iki işlem bu Evrensel İlke'leri, Matematik dili ile formüle eder.

Peki İnsan'ın eylemleri neye göre belirlenir? Bir kişinin eylemini/davranışını belirleyen, onun Asl'ını teşkil eden şeyler, bir Fonksiyon'a benzer. Eylem ise bunun bir "yayılımı ve açılımı" gibidir; bu hâliyle, İntegral ile elde edilen Alan, Eylem Alanı olarak düşünülebilir. Yani bu Fonksiyon'un bir tezâhüründen ibarettir.

Tekrar belirtelim ki, burada *analoji* yöntemine yani "benzetme yolu ile anlatım"a başvuruyoruz. Bunun ise Tekabüliyet İlke'sinden, yani İlke'lerin farklı Varoluş düzeylerinde müşahede edilebilmesinden kaynaklı olduğunu söylemiştik.

Bu Fonksiyon'lar, Nefs-i Emmare için Kişi'nin heva ve heveslerinden ibarettir. Bunların ise Şekil'leri, Kişi'nin Aile yapısı, Kültür, ekonomik koşullar, coğrafi koşullar gibi Dış'sal unsurlarca belirlenir. Peki İntegral ile sembolize edilen "açılım ve yayılım" nedir? Bu "Zaman'ın Seyr'i ile yaratılış"tır. Zaman'ın Akışı ile, bu belirleyici Fonksiyon'lar/Program'lar/Kuvvet'ler, Kişi'nin davranış repertuvarını meydana getirir. Bu hâliyle Kişi'nin yaşamı sürekli

tekrar eden bir tiyatro gibidir. Yani heva ve heveslerinin kurbanı olan kişi için.

Raider Waite Tarot destesindeki Kader Çarkı kartı

Kader Çarkı

Burada Kader Çarkı sembolizminden bahsetmek istiyoruz. Tarot kartlarından 10. Kart olan Kader Çarkı kartı, kişinin sürekli tekrar eden davranışlarına ve bu döngülerin nasıl değiştirilebileceğine işaret eder.

Saat Sembolizmi'nde bahsettiğimiz "saatin tersi yönde dönüş"ü bu kart üzerinde de görebiliriz. Tabii Kader Çarkı'ndaki bu sem-

bolik ifadeyi Simetri İlkesi'ne uygun biçimde, "tersine" de yorumlayabiliriz. Bu durumda İç'e yönelik değil Dış'a yönelik bir yorum yapmış olurduk. Ama şimdilik bu Simetri'yi daha fazla açmadan, bu söylediklerimiz ile iktifa edelim ve Çark'ın burada "saatin tersi yönde" döndüğünü söyleyelim, ki biz de yapacağımız yorumları buna göre yapacağız.

Eklemeden geçmeyelim ki, belli nifak unsurlarını baş göstermeden kökünden kesip atalım. Yorumcu Arketipi ve Âlim Arketipi'nde bahsettiğimiz gibi, eski İlim'lerin yozlaşması ve karanlığa boğulması Falcılık eylemini meydana getirir. Tarot Kartları ise esasen "sadece sembolik ifadelerden oluşan bir kitap"tan başka bir şey değildir. Böylece her Kart, bir Sayı, bir Resim ve bir İsim ile, bir Arketip'i ifade eder. Yani Büyük Hikâye'nin bir parçasını temsil ederler. Kolayca anlaşılacağı üzere, bunların "geleceği görmek" ile herhangi bir alâkası olmadığı gibi, amaçları "şimdiyi okumak"tır. Günümüzde falcıların ve ahmakların elinde oyuncak olmakla beraberi bunlar esasen Antik Sembol'lerdirler. Belirli Metafizik İlke'lere ve bunların çeşitli tezâhürlerine işaret ederler.

Biz ise bu Tasvir'in (Kader Çarkı kartının) konumuz ile uyumlu olduğunu ve anlatım kolaylığı sağladığını düşündük, hepsi bu kadar. Ki Tarot Kartları gerçekten de tefekkür için uygun bir zemin oluştururlar. Devam edelim.

Sembollerin Yorumları

Kader Çarkı'ndaki hayvan başlı kırmızı adam figürü, bahsettiğimiz arzuları/fonksiyonları/hevesleri temsil eder. Çark'ın Zaman ile dönmesi sonucu, tepedeki Sfenks ile karşılaşırız. Bir eli ile bir Kılıç tutar. Sfenks, "sorulan soru"nun temsilidir.

Her Döngü'nün başında ve sonunda, çünkü bu ikisi aynıdır, İnsan'a sunulan Seçim hakkı kendisini gösterir. Sorulan Soru hep aynıdır: Evet mi Hayır mı? Var mısın Yok musun? Bu Çark, böylece devam mı edecek? Yoksa cesaretin Var mı Aşk'a?

Kılıç, "kesip atan"dır. Döngü'yü aşan Kişi, tekrar eden bu Fonksiyon'lara/Program'lara, heva ve heveslerine kılıcı vurur.

Yılan nedir? Yılan, "seyir ile şekillenen"dir. "Zaman'ın Seyr'i ile Şekil'lenme"nin sembolüdür. Yani "Zaman'ın Seyr'i ile tecellî"nin. Bu ki, Kırmızı Olan'i yeniden şekillendirir. Ne idi, Kırmızı Olan? Nefs'tir, Nefs'in davranış kalıplarıdır, Nefs Matrisi'dir.

Kılıç "kesip atan"dır, dedik. Kılıç, aslen İrade'dir. Çünkü İrade, heva ve hevesleri "kesip atar". Bir şiirimizde yazdığımız gibi,

Kılıç iradesi

Şeytanların katili...

Son olarak, oldukça önemli başka bir sembolik ifade barındırır bu kart: Kart'ın dört köşesinde, başka Tarot kartlarında da gördüğümüz Boğa, Aslan, İnsan ve Şahin/Kartal, bu sefer altûnî bir renkte resmedilmiştir ve kitap okumaktadırlar. Gerçi Şahin'in kanatlarını açmış ve dik duran pozu farklı bir biçimde de yorumlanabilir ama şimdilik bunu bir kenara bırakıp, sadece bize diğerlerinden farklı göründüğünü söylemekle yetinelim.

Okumak, Kişi'nin mikro-çevresinin ötesine taşmasının ilk adımıdır. Böylece Kader Çarkı'ndan kurtuluş, ancak okumak ile mümkündür. Ki Ontolojik kökenlerinden bahsetmiştik ve bahsetmekteyiz.

Sonuç

Sembolik ifadeler, pek çok farklı biçimde yorumlanabilir. Bu Tekâbüliyet İlkesi'nin bir sonucudur. Biz ise burada, Kader Çarkı Sembolizmi'ni, İnsan-Merkezcil bir biçimde, kendimizi anlamak niyeti ile yorumladık. Sonuçta her yorum İç Dünya'mızın bir yansıması gibidir.

17.09.2023

Edinim

Her *meleke* ötelerden iner
Kendilerini bu Âlem'de sergiler
Bir tecellîdir her biri
Asıl'ları ise Gök'tedir

Böylece İnsan, Melek'leri görebilir
Onları, yaratılmışta seyredebilir
Seyir ki, yeniden canlandırır İsim'leri
Böylece İnsan, *meleke* edinebilir

Bunlar ki hem Yer'de hem Gök'tedir
Şekilleri ise çeşit çeşittir
Gör şekilleri, bul isimleri
İşte bu, seni İnsan edecektir.

18.09.2023

Tüm Metafizik Yazıların Özeti

Bismillâhirrahmânirrahim

"Ol!" diyerek oldurana yemin olsun

Şu bir gerçektir ki, O'nun **Hakikat**'i asla **Söz**'e sığmaz ve sığdırılamaz. O ki, tüm **Yıldız**'ların döndüğü **Merkez**'dir. O'na varan ise ancak **Fenâ** bulmaktadır. Bu yüzden tüm söyleyeceklerimiz ancak O'nun **Kudret**'ini ve **Mutlakiyet**'ini, **Ahadiyyet**'ini ve **Samediyyet**'ini zikretmekten ibarettir.

Böylece her söyleyeceğimiz, ancak O'na yaklaştırdığı ölçüde değer bulur. Her şeyin değerini belirleyen ve onlara **Ölçü**'yü ve **Mizan**'ı veren ancak **Hakk**'tır. **Hakikat** ise O'na, **Hakk**'a ait olandır. O, her şeyin boyunu biçti de cümle ***varlık***a böylece *var*lık verdi. O, **Kendi Varlık**'ından yarattı ve halk etti.

O ki, sığmaz Sadır'lara ve yakar onları. Bu yüzden **Gönül** yangınına deva, **Kur'an**'ı lütfetti. Böylece **Nâr**'ı **Nûr** etti ve **Aşk**'ı ile **Kitap**'ı indirdi.

Kitap ki, kaybolmuşa buldurdu yolunu; adam etti, Adem etti. "Ol"du ve Ayna olarak oldurdu. Savaş meydanının tam ortasında, Adem ona, Kitap'a yaslandı da kurtuldu. Böylece Kitap, **İnsanlığımızın Kalesi** oldu.

Hakk olan **Allah**, işte böyle **İnsan**'a *alâka* gösterdi. Kulunu terk etmedi ve hiçbir zaman da terk etmedi. Bu *alâka*dır ki, **Güzellik** der İnsan ona. Böylece Güzel olan, O'nun *alâka*sı ile vücud buldu.

O ki, **Mutlak Varlık**'tır, **Mutlak Bir**. O'nun **Birlik**'i ki, bağladı her şeyi ve cümle *varlık*ı kardeşi etti. Bunlardansa sadece beşer ihanet edip Câni'leşti de öz kardeşini katletti. **Allah**'ın **Hikmet**'i **Sonsuz**'dur; O, tövbeyi nasip etti.

Cümle ***varlık***ı, **Kendi Varlık**'ında **Melek**'leri ile bağladı ve böylece **Nizam**'ı terkip etti. Her *varlık*a ise **Melek**'lerinden bir ***meleke*** lütfetti. Her mahluk ***meleke***leri ile **Nizam**'a uyarken, bir tek Hain'leşen beşer *meleke*lerini köreltti de **Nizam**'ı tahrip etti.

Şeytan, böylece çelme takıp bir bataklığa düşürdü beşeri. ***Meleke***leri de düşüp aşağılaştı ve adetâ kirlendi. Oysa bir arındırsa kendini! Çünkü ***meleke***leri **Melek**'ler ile aynı **Öz**'dendi.

İşte İnsan, karanlığa bakar da içinde Yıldız'ları arar. Yıldız'lar ve onlar gibi olanlar, İnsan'a cehâletinin karanlığında umut olur. Biz, Yıldız olmak iddiasında değiliz. Sadece Yıldız'lara baktık ve Umud'un ışığı ile yazdık. Çünkü Kendi'mize câhildik ve gözlerimizle görmek istedik.

Lütfettiği her **Nefes** ile **Rahman**, Sadr'ı genişletti ve ferahlık lütfetti. Rahman'ın lütfu, **İlahi Rahmet**'i ile İnsan Kendi'sini keş-

fetti. Kibr'e saptığında, Allah korusun, Nefes'i dar etti Kendi'sine de, buna **Şeytânî İlham** denildi. **Rahmânî İlham** ise O'na yakınlık getirdi, **yakîn** lütfu ile nasiplendirdi.

Böylecedir ki, **İlm**'in gerçeği Yıldız'lardan ve onlar gibi olanlardan, geldi. Bu ki **Yakîn** bilgisi idi, Araç'lardan azade idi. **Dil** ki, bir Araç'tır. O, kutsaldır ve İnsan Söz için ona muhtaçtır.

Böylece Yakîn olanın bilgisi, aktarılarak pek çok Dil'de Şekil'lendi. **Nebi**'lerinkine **Vahiy**, **Veli**'lerinkine ise **İlham** denildi. Vahiy **Din** getirdi de, İlham ancak onu tasdik etti.

Bu sebeptendir ki, **Antik** olan Vahiy ile terkip edildi. **Antik Alfabe** – bozulmamış hâli – ile Vahiy belirlendi. **Müteşâbih** olan, işte bu **Tekabüliyet** ile meydana geldi. Aynı sebep, aynı **İlke**, **Teşbih**'i ve **Sanat**'ını meydana getirdi.

Nedir **Harf**, nedir **Hece**?

Bir Ses ve bir İz... **Yâ, Ra**. Her İz bir yara, **Ra**'nın izlediği. Peygamber, bu yüzden **Mücahid** ilan edildi de **Cihad**'ı emretti. Bu ki, ancak Hakk yolu izlemek ve onda izlenmekten ibaret idi.

Ey korkaklar! **Aşk** ile oklanmaktan korkanlar! Bunlar ki, bilemedi: **Aşk** öldürdü, **Allah** diriltti. Ve **Allah** öldürdü ve **Allah** diriltti. O **Ok** ki, deldi geçti ve **Kaynak**'a yöneltti. Yücelttiği,

makamına yükselttiği **Kaynak**'tan geri indirdi de, **İlm**'i ile arıtıp tezkiye etti.

Böylecedir ki; **Aşk**, topaç gibi bir gerisin geri, saatin tersi yönde döndürdü de **Öz**'e çekti; bir ilerisin ileri, saat yönünde döndürdü de **Bir**'den, o **Öz**'den tecellî etti.

20.09.2023

İlke ve Eylem

Kader Çarkı'nda bahsettiğimiz gibi, Eylem kendisini belirleyen bir İlke'ye tâbidir. Keza, zaten İlke'nin "Zaman ile tezahür"ünden başka bir şey değildir. Öz'e, Kendi'sine dönmedikçe, Kişi Eylem'ini meydana getiren İlke'leri kavrayamaz. Eylem ve İlke ilişkisini farklı Varlık Manzaraları'na yönelik yorumlayabiliriz, fakat genelde yaptığımız gibi bu sefer de yorumlarımızı İnsan'a yönelik yapacağız. Zaten İnsan, Varlık'a ayna olduğu ve O'nun tüm isim ve sıfatlarına Camii (toplayıcı) olduğu için, kalan tüm *varlık*lar onunla anlaşılır hâle gelir.

İnsan'ın ve İnsanlık'ın tesis edilmesi bu yüzden en önemli İlmî uğraş olup, Din bu yüzden en çok İnsan'a odaklanır. Sonuçta o, kalan tüm (tâlî) uğraşların da Merkez'idir. Yani diğer tüm Zihnî uğraşların; İlim, Bilim, Felsefe, Sanat, Edebiyat gibi...

"İlke" ile ifade ettiğimiz anlam, "oluşturucu, yaratıcı Kural, Yasa, Değişmez"dir. Devam etmeden önce birkaç örnek verelim.

Matematiksel Sembolizm'de; Fonksiyon'ların ve Dizi'lerin "tanım"ları, İlke'ye tekabül eder. Bunlar ancak Zaman ile "açıldıkları" vakit "görüntü/değer" kümesini oluşturur, ki bu da Eylem'e tekabül eder.

Sanatsal Sembolizm'de; Eser'in temsil ettiği İdea/Arketip, Eser'in Şekli'ni *belirler*. Tarot Kartları'nda ve Kader Çarkı Semob-

lizmi'nde olduğu gibi... Bu Arketip, İlke'ye tekabül eder ve çizgi ve renkler ona göre Şekil alır, ki bu da açıkça Eylem'e tekabül eder.

İlke ve Eylem ilişkisi bunlar gibi her Yaratıcı Eylem'de ve Zihnî uğraşlarda görülebilir. Şimdilik bu ikisi ile yetinip, yazımıza devam edelim.

Beşerin Eylem'i de kendisini belirleyen bir İlke'ye sahiptir, ki buna Niyet denir. Niyet, Eylem'i *kendi*sinden Zaman ile türetir. Tabii ki Asl'olan Niyet olup, Eylem ait olduğu daha aşağı düzeydeki varoluşundan kaynaklanan tesadüfî unsurlara sahiptir. Burada belirtelim ki, "tesadüfî" kelimesi ile "belirsiz ve kontrol dışı" unsurları kastediyoruz. Fakat tabii ki bunlar ancak biz beşerler için söz konusudur. Mutlak Varlık'ın Eylem'i için "belirsizlik ve kontrolsüzlük"ten bahsedilemez. Yani bu kavramlar sadece beşerî bir yetersizliği ifade eder.

İntegral hesabı sonucu ortaya çıkan "belirsiz sabit sayı" (formülasyonda "+c" şeklinde sembolize edilir) ve bir Sanat icrasında El'in ufak sapmaları bu "tesadüfî" unsurlara birer örnek teşkil eder. Esasen bu ufak dalgalanmalar da kendilerini meydana getiren İlke'ye bağlıdırlar, fakat bu İlke'ye odaklanmadığımız takdirde bunları "tesadüfî" diye adlandırırız.

28.09.2023

Odak

Tek bir şeye bak
Tek Bir'i gör
Tek bir sesi dinle
Tekbir'i duy

Allah'ın Vechi ki
Her bir şeyde gizli
Tek bir kapta, nice sırlar gizli
Görmeyi öğren

Göreceksin her birini
Duymayı öğren
İşiteceksin, tek bir sesi

Bu ki, odaklanmaktır
Râbıta edilen, Odak'tır
Madem ki bu, Vechullah'tır
Râbıta, esasen Hakk'adır

Anlayacağın o ki
Görmek eşyanın değil, gözlerin marifeti
Nefs ise Altı katlı bir mercek gibi
İnat etme de, sil şu mercekleri!

O zaman göreceksin
Işığın Yedinci kattan getirdiğini

20.09.2023

Mutlak Odak Noktası

Her insan, bir şeye tapınır.

"Tapınmak" kelimesi ise, kişinin tüm zihinsel fonksiyonlarını, fiziksel faaliyetlerini, his ve düşüncelerini bir şeye "adamasını" ifade eder. Bu şekilde tapınılan şey kişinin Odak'ını teşkil eder, yani kişi odaklanmak için bu şeye *yönelir*.

Misaller üzerinden gidelim.

Bir kişi Para'ya tapıyorsa; tüm düşünceleri, hisleri, davranışları bu Odak etrafında şekillenir. Para kazanmasını sağlayan davranışlar onun için "iyi"dir ve kaybettirenler "kötü"dür. Bu durum kişinin düşünce dünyası için de geçerlidir. Tapındığı bu şeye, yani Para'ya yönelik olmaya düşünceler "gereksiz"dir veya o kişiye göre onu "zarara" sokar".

Bir başka kişi mesela bir Kadın'a tapıyorsa; tüm düşünceleri, hisleri, davranışları bu Odak etrafında şekillenir. Kadın'a hizmet eden, onu mutlu/memnun eden davranışlar "iyi"dir. Onu üzen/mutsuz eden davranışlar ise "kötü"dür. Bu durum kişinin düşünce dünyası için de geçerlidir. Tapındığı bu kişiye, bu Kadın'a yönelik olmayan, bir şekilde onu amaç edinmeyen her düşünce "gereksiz"dir.

Tapınan kişi, tapındığını sorgulayamaz. Çünkü onu Odak edinmiştir. Peki Odak nedir? Odak "yönelin şey"dir. Bir kişi, bir şeyi "sorgulayacak olsa" bile, soruları bir amaca hizmet eder; ki bu da kişinin Odak'ıdır. Fakat tabii, Odak'ını değiştirecek olursa bu başka. Bu sefer de sorgu ve soruları bu Odak'a göre şekillenir.

Bazı durumlarda, kişi odaklandığı şeyin *ötesinde* "başka bir Odak noktası" bulunduğunu fark eder.

Misaller üzerinden devam edecek olursak; bir Kadın'a tapınan kişi, tapındığının aslında onda gördüğü Güzellik olduğunu fark edebilir. Bu durumda odağı değişir ve Güzellik'e tapınır hâle gelir. Daha sonra Güzellik'in de *ötesinde*, onu yaratan/meydana getiren başka bir şey olduğunu fark edip ona yönelirse, bu sefer o şeye tapınır hâle gelir. Güzellik'in *ötesinde* onu meydana getiren bir Akış olduğunu ve bunun Rûh olduğunu fark edip buna tapınır hâle gelebilir.

Sanırım Put edinme ve yitirme sürecinin temel hatlarını yeterince anlatmış olduk. Put, Mutlak Varlık olmayıp, yani mutlak anlamda Tanrı olmayıp, kişinin tanrılaştırıp tapındığı şeydir. Kişi, hayatında (Hakk'ın Kendisi olmayan) neyi Odak edinmiş ise Put'u odur.

Öte ve *aşkın* olana olan İnanç'ı ile kişi, tüm (yaratılmış) *varlık*lara aşkın olan Mutlak Varlık'ın tek-bir gerçek Tanrı olduğunu

fark edebilir. Keza İnsan nereye bakarsa baksın, neye yönelirse yönelsin Mutlak Bir olan Allah her şeyi kuşatır. Bu bağlamda tek **Mutlak Odak Noktası**'dır.

Aynı zamanda Rahman'ın İlahi Rahmeti'nin bir tezahürüdür ki; kişi her neye tapınıyorsa, onun üzerinden Hakk'a yol alabilir. Yani *öte* ve *aşkın* olana olan İnanç'ı ile Put edindiği Sûret'i aşıp onun Asl'ını keşfedebilir. Bu şekilde her Odak Noktası'na yönelmek için bir "idrâk zemini" teşkil edebilir.

Geride bırakılan Odak, tabii ki "tamamen değersiz" değildir. Fakat değerini ancak Mutlak Varlık olan Hakk'a izâfen, ondan miras alır. Hakk, Gerçeklik'tir. Böylece eski Odak'ın *gerçek* değeri idrâk edilebilir.

Her şeyin Mutlak kuşatıcısı Hakk olduğundan, Kur'an bize der ki:

> Fe eyne tezhebun.
>
> O halde nereye gidiyorsunuz?
>
> *Tekvir Suresi 26. Ayet*

30.09.2023

Hakikat Anlatısı'nın Canlılığı

Hakikat, bizzat insanın gözü önündedir. İnsan, Hakikat'in, Gerçeklik'in içinde yaşar. Bu sebepten Hakikat Anlatısı, doğal ve akıcıdır. Sade ve anlaşılırdır. Anlaşılırdır, çünkü insana gözü önünde olanı hatırlatır.

Bu haliyle, diyebiliriz ki Hakikat'in hiçbir Anlatısı, "anlaşılmaz karmaşıklığa" sahip değildir ve olamaz. Kullanılan kelimeler okuyucu için yeni olabilir, yani ilk defa gördüğü kelimeler olabilir, fakat bu Anlatı'yı "anlaşılamaz" kılmaz. Akış bütünlüğünü, yani Anlatı'nın Akış bütünlüğünü sağlamak, bu ilk defa görülen kelimelerin işaret ettikleri anlamları öğrenmek ile mümkündür.

Hakikat Anlatısı, doğal ve akıcıdır, çünkü "bizzat göz önünde olan"ın Seyr'inden ve bunun kelimeleştirilmesinden, Kelâm'a dökülmesinden ibarettir. "Doğal"dır, çünkü herkesin içinde bulunduğu Gerçeklik'e işaret eder ve bu Gerçeklik her şeyiyle bizi kuşattığı için bize O'nun Anlatı'sı bir doğallık hissi verir. "Akıcı"dır, çünkü bizzat Seyir ile yazılmıştır. Kâğıda, yazım ortamına yansıyan da bu Seyir'in İz'lenmesinden ibarettir.

Seyredilenin Yazılması olduğundan, ne Hakikat ne de Anlatı'sı, kimsenin mülkü değildir ve olamaz da. Sadece, Yazar'ın emeğinden söz edilebilir. Fakat Ressam'ın resmettiği dağları yaratmadığı gibi, Yazar da Hakikat'in sahibi veya belirleyicisi olamaz.

Peki her Anlatı, Hakikat Anlatısı mıdır? Ne yazık ki hayır. Her şeyden önce; Kişi, Düşünce Akışı'nı başlatan bir Niyet'e sahiptir. Bu Niyet, kaçınılmaz biçimde hem Düşüncenin Seyri'ni hem de ortaya çıkan sonucu belirler.

Bir Anlatı, ancak sâfî bir "Hakikat'e yönelme" niyeti ile Hakikat Anlatısı niteliğini kazanabilir. Kişi'nin nefsânî arzuları, heva ve hevesleri, kompleksleri Niyet'ini bulandırdığı ölçüde, Niyet'i sâfîyetini kaybeder. Bu durumda; Kişi'nin nefsi kirli bir ayna gibi Hakikat'in bilgisini bulanık ve çarpıtılmış bir biçimde yansıtır.

22.10.2023

Metod ve Metodoloji

Bir *metod* nedir?

Metod, belirli bir işi gerçekleştirmek için oluşturulan bir Hareket Yönergesi'dir. İş'in gerçekleştirilmesi için gereken adımları içeren bir çeşit *reçete*dir. Bu adımlar izlenerek hareket edildiğinde, yönelinilen İş gerçekleştirilmiş olur.

Metodları inceleyen *Metodoloji İlmi*'nin **Ontolojik** kökenlerinden de bahsedelim.

Varlık'ın Zaman ile Seyri'nin *varlık*ları meydana getirdiğini söylemiştik. Benzer şekilde; *varlık*ların Boyutsal Özellikleri'nin seyri ile, sergiledikleri *melek*elerin yani *kabiliyet*lerin yeniden canlandırılabildiğini, ve bunların bilgisi ile Bilinç'lenilebildiğini söylemiştik.

İşte *metod*ların oluşumu, buradaki Seyir İlkesi ile mümkündür. Aynı İlke, farklı Varoluş Düzeyleri'nde kendisini gösterir. Böylelikle diyebiliriz ki, Metodoloji İlmi kökenlerini İlâhî Yaratım'dan ve bunları inceleyen Ontoloji'den mîras alır.

24.10.2023

İlham Kaynakları

Bir *varlık*ın Boyutsal Özellikleri'nin, o *varlık*ın sergilediği *melekeleri* belirlediğini söylemiştik. Burada bir soru soralım: Acaba bu Boyutsal Özellikler yeniden oluşturulabilir mi? Bu durumda o *varlık*ın sergilediği *melekeler* de yeniden meydana gelecektir.

Öncelikle belirtelim: Bu "yeniden yaratım", Yeniden Yaradılış'ta bahsettiğimiz gibi, ancak *Dil ile* ve *Kelimelerin Zikri ile* mümkündür. Dil'in mimarî (arkitektonik) yapısı, Hakk'ın yaratış ahlâkını mîras aldığı için, Boyutsal Özellikler, Kelime ve Semboller aracılığı ile yeniden inşa edilebilir.

Şimdi de önemli bir detayı belirtelim: Bu *melekelerin*, yani kabiliyetlerin *edinimi* bir Bilinçlenme Süreci'dir. Hakk'ın yaratımını Seyir ile, yani Zaman'ın Seyr'i ile, Bilinç kazanılmasıdır. Bu durumda bir İlham Kaynağı'na yönelinilerek, onun sergilediği *melekenin* bilgisine erişilir. Eğer bu İlham Kaynağı bizâtihî **Hakk** ise, bu durumda bilgi aktarımının adı Vahiy olur, ki Bütün Olan'a, Tek-Bir'e yönelinilmesi ile artık bu Yaradılış'ın bilgisidir. Ve bu sebepten kapsayıcı ve kuşatıcıdır.

Fakat biz Hz. Peygamber'in önüne geçmemek için, edeben buna da İlham diyeceğiz. Gene de belirtmekte fayda var ki; Bütün kapsayıcısı ilgisi ile, yani Hakk'ın ilham ettiği bilgi ile daha alt düzey İlham Kaynakları'nı karıştırmamak gerekir. Misal; bir kuşun sey-

rinden, onun sergilediği "uçma" *meleke*si ilham alınabilir. Fakat bu ancak belirli bir *varlık*ın Boyutsal Özellikleri'nin anlaşılması ile elde edilen "kısıtlı bilgi"dir. Kısıtlı ve belirli tabiatı gereği, İnsan'a tüm yaşamını düzenleyen "kapsayıcı bilgi" gibi rehberlik edemez. Ayrıca kısıtlı doğasından ötürü yozlaşma tehlikesi barındırır.

Başka bir misal; yılanın zehrinden, yani yılanın seyri ile elde edilen "zehir üretim" *meleke*sinden ilham alınabilir. Fakat alt-düzey İlham, bu bilginin Bütün'deki, Birlik'teki yerini bildirmez. Bu noktada aynı İlham hayra da şerre de yöneltilebilir. Hakk'ın İlhamı ise bu bilginin Bütün'deki yerini de kapsayacağından, şerrin önünü kesmiş olur. Böylece alt-düzey İlham Kaynakları'na erişim ile elde edilen bilgi, ancak Vahy'in kapsayıcı bilgisine tâbî olduğu takdirde hayra hizmet eder. Çünkü artık bu bilgi, bu İlham, Birlik'e teslim olmuştur, olunmuştur.

Bu "teslim oluş"un adı ise İslam'dır.

23.10.2023

Şair

Anla şunu iyice, ey Sen, Şair Ruh:
Silemezsin Sen, yazdığını
Yok edemezsin, Ateş'in cildindeki yanıklarını

Sen, denizlerde gemiler yükseltemezsin
Sayısız dalganın üstünde yükselemezsin
Sen, Romancılar gibi değilsin

Bırakalım onlar denizleri fethetsin
Fırtına, aynı Fırtına
Sen, Yıldırım'a binecek, bulutları gezeceksin

Şimşekler çakacak, Şimşekler, zihninde
Sen, bindiğin gemiye kimseyi...
Yolcu edemezsin

Ancak indiğin adalarda
İzlerini gösterebilirsin
Yıldırım'ın ve yanıklarının

Okuyan kalpler görecektir
Gerisi, belki de
Korkudan titreyecektir.

03.11.2023

Romancı

Yol uzun kardeşim
Yol uzun
Dalgalar haşin
Direneceksin

Rüzgâr dolduracak yelkenlerini
Yukarıdan izleyeceği seferlerini
Sürekli, durmadan
Sabırla gideceksin

Kükreteceğim gökleri
Seferlerinin şanına
Göndereceğim sana
Yolculuğun rüzgârını

Yolcular taşıyacaksın, sorumlusun
Emîn beldelere, güvenli bir şekilde
Sana göndereceğim, sesimi
Dinledikçe, yol alacaksın, sürekli

03.11.2023

Anlamın Yoğuşması ve Açılımı

Bazı konuları tekrar ele alıyor olabiliriz. Fakat, aynı duanın defalarca tekrar okunuşu gibi, biz de bazı temaları tekrar zikretmenin ihtiyacını hissediyoruz. Tabii, burada olabildiğince "motamot" bir tekrar değil de, düşünce akışımızın ilerlemesini amaç edinen bir niyet ile yazıyoruz.

Şiir, Anlam'ın yoğunlaştırılmış yazımıdır. Şiir, İlâhi Yaratım'ın kendisi gibi, Ân'da gerçekleşir. Bu sebepten önceden "planlanamaz". Şiir'in; Ritm'i, Âhenk'i ve Kelimelerin Seçimi, bu unsurlara odaklanılarak seçilemez. Bu, daha ziyade gözyaşının akarken, yüzümüzde izlediği yola benzer. Fakat kimse ağlarken bu "yolları" düşünmez. Hayır. Biz, ağlarken sadece bizi ağlatan şeyi düşünürüz. Zîrâ düşünerek çözebiliyor olsaydık, *gözyaşı* var olmazdı.

Benzer şekilde, İlham ile yazılan Şiir, "düşünülerek çözülemeyen" bir şeyi *akıtır*. Bazen ağladığımızda, düşünerek edinemediğimiz bir *bilgi* edindiğimiz gibi, Şiir de "düşünülerek edinilemeyen *bilgi*"ye ulaşmamızı sağlar. Keza İç'imizin bir *yansıması*, "sıkılan *dert*in akıtılması"dır.

Bu şekilde İlham ile yazılan Şiir, bize bir "Anlam Kökü", bir "Anlam Tohumu" sunar. Bu, erişilen Bilgi'ye erişim için bir "kısayol" gibidir. Bu Anlam Kökü'ne sâdık kalarak, artık gün yüzüne çıkartılmış olan Bilgi, detaylandırılıp *açıklanabilir*.

"Açmak" fiil kökünden türeyen "açıklamak" fiili, işte yoğunlaştırılmış bu İlk Tezâhür'ün, bir Odak Merceği'nde "büyütülmesi" işidir. Böylece, "açıklayıcı anlatı"lar, Anlatı'nın Öz'üne sadık kalınarak, onun detaylandırılarak *incelenmesi*dir.

Bu durumda bu İlk Tezâhür'ü *indiren* İnsânî-Yaratıcı'yı **Şair Arketipi**, *indirilen* Anlam'ı *açan* ve *açık*layan İnsânî-Yaratıcı'yı **Romancı Arketipi** ile ifade ediyoruz. Tabii, burada Yazılan, literal anlamı ile Şiir olmak zorunda değil ve literal anlamı ile Roman olmak zorunda değil. **Yoğunlaştıran Anlatı** ve **Seyreltilen Anlatı** arasındaki ayrımı bu iki Arketip ile ifade ediyoruz.

Şimdi, Şiir'in İlham'ı ile Kur'an'ın Vahy'i arasındaki benzerlikten ve ayrımdan bahsedelim. Zannederiz ki, ikisinde de belirli bir *yoğunlaşarak indirilme*ᴗ söz konusudur. İlham Kaynakları'nda bahsettiğimiz gibi; birisi (İlham) "kısıtlı bilgi" iken, diğeri (Vahiy) Bütüncül Bilgi'dir.

Yoğunlaşma ve Seyrelme İlke'leri esasen *değişmez* ve *sabit* Metafizik İlke'ler olduklarından, İlham'ın "açılması" için bahsettiğimiz durum, Vahy'in "tefsiri" olarak görülür. Bu durumda Vahiy, Ruh'a Şekil verir ve tezâhür eden Eylem'lerin İlke'lerini oluşturur.

Tabii ki, tekrar etmekte fayda var: Kur'an, Şiir değildir. (Yasin/69)

Bununla birlikte, Şiir için bahsettiğimiz "açılma ve açıklanma" faaliyeti Kur'an'a uygulandığında, Vahy'in yol göstericiliğinde

bilgi üretimi gerçekleştirir. Tabii bu, Çağ'ın Zamansal Nitelik'lerine uygun biçimde, Vahy'i tasdik etmekten ve Dil'e onun ışığı ile Şekil vermekten başka bir şey değildir.

05.11.2023

Başlatıcı Kelime

Bu yazıda tüm sahih Gelenek'lerde rastlanılabilecek olan Başlatıcı Kelime'den bahsetmek istiyoruz.

Metafizik İlke'ler gereği, her tezâhürün bir Başlatıcı'sı vardır. Bununla birlikte, herhangi bir tezâhürün bilincine ulaşmak, ancak onun Başlatıcısını, Başlatıcı Kelime'sini zikrederek mümkündür. Bir tezâhürün, İlk Başlangıç'ını bu anmak ise, bize onun Bütün'deki yerini *anımsatır* ve umulur ki *hatırlatır*. Keza pek çok kez İnsanoğlu bir unutma hâlindedir. Tezâhür olanaklarının *çokluğu* İnsanoğlu'nu Birlik algısından uzaklaştırır, onun dikkatini dağıtır.

"Başlatıcı Kelime bu sebepten anılır." Demeyeceğiz. Çünkü Vahy'e göre Başlatıcı Kelime anılır, çünkü Vahiy böyle *inmiştir*. Yani, Başlatıcı Kelime anılır, çünkü Ontolojik nüzul bu şekildedir. Vahiy ise bu Ontolojik nüzulün Söz'lenmesi, Kelâm'a (yani Vahy'in tarzlarından birisi olarak) *indirilmesi*dir. Bu sebeptendir ki, yani İlâhi İlke'ler ile tam bir Tekâbüliyet içerdiği için; Bütün'ün, Mutlak Varlık'ın, Hakk'ın Bütüncül Bilgi'sini ifade eder.

O zaman artık diyebiliriz ki; her tezahür Yaratıcı'sının adı ile başlar. Yaratıcı'nın adının anılması ise, Zihin'de, tezahür eden Eylem'in Kaynak'ının farkındalığının oluşmasını sağlar. Bu

sebepten Yaratıcı Eylem'in her Başlangıç'ında, sahih Gelenek, Başlatıcı Kelime'yi zikreder. İslam Geleneği'nde "Bismillahirrahmânirrahim" kelimesi, Hindu Geleneği'nde ise "Om" sözcüğü bu **Başlatıcı Kelime**'ye örnek olarak verilebilir.

Böylece Ontolojik nüzule uygunluk kazanılır ve Yaratıcı Eylem için Mutlak Yaratıcı "*Vekil edin*ilir".

> Rabbul meşrıkı vel magribi la ilahe illa huve fettehızhu vekila.
>
> Doğunun ve batının Rabb'idir O. O'ndan başka ilah yoktur. Öyleyse yalnız O'nu vekil edin.
>
> *Müzemmil Suresi 9. Ayet*

Ayrıca ekleyebiliriz ki, Ayette (Müzemmil/9) belirtildiği gibi; her iş ve oluşun, her Yaratıcı Eylem'in bir Başlangıç'ı ve bir Son'u vardır. Yaratılmamış olan Yaratıcı müstesna, her *varlık*ın bir Doğum'u, bir Ölüm'ü; bir *doğu*şu ve bir *batı*şı vardır. İşte *O*, Yaratılmamış Yaratıcı olan Allah, bu *doğunun ve batının Rabb'idir*.

14.11.2023

Altın Kelimeler

Kelimeler ki
Bir Kitap'ta gördüm onları
Kelimeler ki
Üç çeşit idi

Bunlardan ilki Altın rengidir
Bakış açısına göre şekilleri değişir
Bunlar ki Anahtar'larıdır
Göğe açılan kapıların

Bunların ikincisi en aşağıdadır
Rengi Siyah'tır, anlamı Sabit'tir
Değişmez, bakış açısına göre
İnşa ederler, günlük dilin temellerini

Bunlardan üçüncüsü, ilk ikisinin arasındadır
Nitelikleri ikisinden de bir parça taşır
Bir yönleri ki, değişir bakış açısına göre
Bir diğer yönleri ki, değişmez bakış açısına göre

Bu üçüncüsü bir nevi bir aracıdır
Yer ile Gök'ün arasındadır
Hem temsil eder Yer'de, Gök'tekini
Hem değişir Altın Rengi, bakış açısına göre

Şimdi, bu üçü ki
Dil bunların bir eseri
Siyah Siyah için

Altın Altın için
Bu yüzden avam görmez İlke'leri
Çünkü bakış açısına göre değişir tecellîsi
Bilmediği için kendisi ve Âlem'deki yerini
Sabitleyemez, değişken Altunî Kelime'leri

Öyleyse bunların bilgisi
Ancak Âlim'lerin işi
Gördükleri için, Akl'ın gözü ile
İdrak ederler, görünenin ötesindekileri

Bunlardan ikincisi ki
Gök'ten Yer'e, sabitlenmiş gölgesi
Bu gölge ki
Yer'dekine şekil vermek için de gerekli

Avam ki, Yer'dekini konuşur
Avam ki, Yer'deki ile konuşur
Bu kelimeler ki, Yer'de sabittir
Yer'e Zaman ile getirilmiştir

Havas ki, Gök'tekini konuşur
Havas ki, Gök'ler ile konuşur
Bu Kelime'ler ki, Gök'te sabittir
Yer'e, tecellîlerini indirir.

21.11.2023

Konuşanlar ve Dinleyen

İlham Kaynakları'nda, İlham'ın "kısmî bilgi"si ile Vahy'in "Bütüncül Bilgi"si arasındaki ayrıma değinmiştik. Bu ayrım aynı zamanda Nefs-i Mülhime (İlham alan Nefs) ve Nefs-i Mutmainne (İtminan bulmuş, Kendisinden Memnun Nefs) arasındaki ayrıma tekabül ediyordu.

Bu Ontolojik farkı, aynı zamanda Matematiksel sembolizm yoluyla da ifade edebiliriz. Bir Çizgi'nin üzerinde sınırı belirsiz *çokluk*ta Nokta bulunması gibi, Bütün'cül Bilgi de kendisinde sınırı belirsiz sayıda "kısmî bilgi" barındırır. Nefs-i Mülhime, bu "kısmî bilgi"yi tanıyabilmekle birlikte, onları Bütün'ün kapsayıcılığı içinde göremez. Bu sınırı belirsiz *çokluk*tan ötürü, Nefs-i Mülhime, **Konuşan** niteliktedir. Bunun ille de bir "kötü niyet" içerdiğini iddia etmiyoruz. Ne var ki, Nefs-i Mülhime 'nin bu Konuşan niteliği, onun Hakk'ı dinlemesine engel olur. Konuştuğu için Dinleyen olamaz. Farklı bir biçimde ifade edecek olursak, Nefs-i Mülhime Diyalog kuramaz, fakat Monolog kurar. Anlatış biçimi de, Anlatı'yı alış biçimi de "tek taraflı"dır. Bu sebepten, Kendi'sinin Bütün'deki yerini hakça tespit edemez.

Benzer şekilde, tabiatından ötürü Nefs-i Mülhime, "biriktirici" niteliktedir. Bilgi parçalarını Analitik biçimde biriktirir. Öte yandan Nefs-i Mutaminne, parçaları "birleştirici" niteliktedir. Bilgi parçalarını Sentez biçiminde toplar, birleştirir. Gene Mate-

matiksel sembolizm yoluyla ifade edecek olursak, bu "toplam işlemi" yani "analitik toplam işlemi" ile Sentez niteliği taşıyan "türev işlemi" arasındaki farka tekabül eder. Bu sebepten Nefs-i Mülhime "lafı toparlamakta zorlanır", keza parçaları Bir'leyecek **azîm**den yoksundur. Nefs-i Mutmainne ise, öncekinin aksine, gereksiz sözden kaçınır. Bilgi veya kabiliyet yoksunluğundan değil. Fakat Hakk'ın Söz'ünün önüne geçmekten hayâ ettiği için. Böylece Nefs-i Mutmainne, daha çok **Dinleyen**, konuştuğunda ise az ve öz konuşan niteliktedir.

Bununla birlikte, Nefs-i Mülhime'nin aksine, Nefs-i Mutmainne Hakk'a *tam olarak* inanır. Bunu, açacak olursak; bu öğreten ve yaratan Rabb'in Hakk olduğuna iman anlamına gelir. Bunu da açacak olursak; bu Rububiyyet'i, yani Allah'ın her mahluk (yaratılmış) üzerinde tecellî eden Rubibyyet'ini kabul etmek anlamına gelir. Bu son değindiğimiz nokta kritik bir önem arz eder. Zîrâ bunun çok önemli Ontolojik ve Psikolojik açılımları bulunur.

Elimizden geldiğince bunlara değinmeye çalışalım. Bu Ontolojik düzeyler hakkında, önce şunu belirterek başlayalım: Vahiy de İlham da bir İletişim türüdür. Yani bilginin, sırasıyla Bütün'cül Bilgi'nin ve kısmî bilginin aktarımını ifade ederler. Bu durumda Nefs mertebelerinin Ontolojik düzeyleri, aynı zamanda kurulan İletişim'in türünü ve mahiyetini de belirler.

Bahsettiğimiz Monolog ve Diyalog farkı, bu iki Nefs mertebesinin Ontolojik düzeylerinin bir tecellîsi olarak, Kişi'ler arası İletişim'e de yansır. Nefs-i Mutmainne, Bütün'e ve Vahy'e tâbi olduğu için, karşısındaki *varlık*ın Hakk olduğunu, yani Gerçeklik'ini reddedemez. Böylece sözlerini, içinde bulunduğu Gerçek'e göre seçer. Durumu beğense de beğenmese de. Aynı zamanda burada, Nefs-i Mutmainne'de tecellî eden **Sabır** ve **Azîm** niteliklerini, sıfatlarını görürüz.

> Ve inneke le ala hulukın azim.
>
> Ve şüphesiz sen, **azîm** bir ahlak üzerindesin.
>
> *Kalem Suresi 4. Ayet*
>
> Ya eyyuhellezine amenustainu bis sabri ves salat, innallahe meas sabirin.
>
> Ey iman edenler! Sabır ve salatla yardım dileyin. Şüphesiz, Allah, sabredenlerle beraberdir.
>
> *Bakara Suresi 153. Ayet*

Nefs-i Mülhime ise bu Sabır ve Azîm'den uzak kaldığı için, Bir'leştici Kelâm'ı söyleyemez. İletişim'de Bir'liği idrak edemediği için de kendisi içinde konumlandığı bir Diyalog kuramaz. Aynı sebepten, Nefs-i Mülhime, sözünü dinletmek isteğinde olduğu için, bu Ontolojik düzeyde iki Kişi'nin "tartışması" asla bir sonuca varamaz. Çünkü Bir'leyici İlke'ye erişemezler. Bununla

birlikte, Hz. Nebî tüm beşeriyet için bu Bir'leyici İlke'leri ortaya koymuş, *indirilen* Kur'an'ın *yazılan* Mushaf'ı ile, Bir'leyen Vahy'i tebliğ etmiştir.

Nefs-i Mülhime'nin söz dinlemediğini idrak eden Nefs-i Mutmainne, kısaca, karakteristik özelliği olan Sadelik ile; "Ben Kur'an'a tâbiyim.", der.

22.11.2023

Nefs Okuması

Nefs-i Mutmainne'nin ve Nefs-i Mülhime'nin tecellî eden İletişim biçimlerine değinmeye devam edelim. Özellikle bu iki Ontolojik Düzey üzerinde durmamızın önemli bir sebebi var. Zîrâ Mülhime'den önce, Kişi bilgi edinme mekanizmalarının çoğuna, neredeyse hepsine kapalıdır. Nefs-i Emmâre'de kör, sağır ve dilsizdir; Nefs-i Levvâme'den ise kendisiyle boğuşmak ile meşguldür.

Nefs-i Mülhime'de ise İlham'a açıklık kazanması ile birlikte, kısmî bilgi parçaları da olsa, bilgi edinebilme ve *meleke* geliştirebilme yeteneği kazanır.

Nefs-i Mutmainne'de "kısmî bilgi"nin Bütün'cül Bilgi'ye, İlham'ın Vahy'e dönüştüğünü söylemiştik. Nefs-i Mülhime'de ise, "kısmî bilgi" bu Birlik'e tekâmül etmediği için, iki yöne hizmet edebilir: Rahmânî ve Şeytânî olarak iki temel kategoriye ayrılır.

Rahmânî İlham, yüce İlke'ye yönelten, şifacı ve inşacı, ferahlatıcı bir nitelik taşırken; Şeytânî İlham ise alçaltıcı "sahte ilke"ye yöneltir, zarar veren ve sömürücü, daraltıcı bir nitelik taşır.

Rahmânî İlham, Kişi'nin kendisini ve diğer insanları Rahmân'ın Huzur'una yöneltmeyi amaçlarken, Şeytânî İlham Kişi'nin kendisinin "altında" gördüğü herkes ve her şey üzerinde zorba bir kontrol ve sömürü kurma niyetine sahiptir. Bu biçimde Şeytânî

İlham'a yönelen Nefs-i Mülhime, hem kendi tekâmülünü hem de başkalarının tekâmülünü kısıtlar ve imkânsızlaştırır. Böylece Rahmânî İlham'ın tecellîsi Huzur, Güven ve Bereket üzere iken; Şeytânî İlham'ın tecellîsi Kontrol, Sömürü ve Güvensizlik üzeredir.

Ontolojik Tekâbüliyet

Şimdi, tüm bunlardan bahsettik, keza bu Ontolojik Düzey'ler, aynı zamanda her çağ ve coğrafyada tecellî eden Ontolojik İlke'ler olarak da ele alınabilirler. Mikro ve Makro Kozmos arasındaki tekâbüliyetten ötürü, bir İnsan'ın Hikâye'si aynı zamanda tüm İnsanlık'ın Hikâye'sidir. Bahsettiğimiz Ontolojik Düzey'ler, her çağ ve coğrafyada mevcut olduğu için, onların İletişim'i da mevcut Çağ'ın sosyal dinamiklerini oluşturur aynı zamanda. Böylece Nefs Mertebeleri'nin bilgisi ile, yani her bir Mertebe'deki Zamansal niteliklerin ve bunların Mekânsal tezâhürlerinin bilgisi ile, Kişi içinde bulunduğu Çağ'ın Zamansal niteliklerini ve bunların Mekânsal tezâhürlerini *okuyabilir*.

> Ikra'bismi rabbikellezi halak.
>
> Oku, Yaratan Rabb'inin adı ile.
>
> *Alak Suresi 1. Ayet*

Böylece Toplum'da da *çokluk* ve Bir'lik, kesret ve Vahdet görülebilir; *çokluk*ların ise nasıl bir gruplaşma mekaniği/dinamiği sergilediği incelenebilir. Daha da kapsamlı düşünerek, diyebiliriz ki

Tekâbüliyet İlkesi gereği, Kozmolojik dinamikler ve *varlık*lar arası ilişkiler de, bu Ontolojik Düzey'ler üzerinden *okunabilir*. Yani Nefs Mertebeleri üzerinden.

Kırmızı'dan Yeşil'e, Emmâre'den Mutmain'e

Hazır sırası gelmişken, Nefs-i Emmâre'den ve Levvâme'den de bahsedelim. Nefs-i Emmâre'den başlayalım. Nefs-i Emmâre, kendi çıkarlarından başka hiçbir şeyi düşünmeyen/düşünemeyen, Bilinç'in adeta nâmevcut olduğu Nefs Mertebesi'dir. Bu hâliyle, Nefs-i Emmâre yetiştiği Kültür ortamından edindiği davranış repertuvarını sınırı belirsiz kez tekrar eder. "Sınırı belirsizlik" için "sonsuz" kavramı da günümüzde kullanılıyor, fakat sonuçta her kâbus, her ne kadar uzun sürerse sürsün, elbet bir gün biter.

Kültür ise tam anlamıyla "yetişme ortamı" anlamına gelir. Misal, bir bitki yetiştiği topraktan ihtiyacı olan besinleri edinir. Bu onun Kültür Ortamı'dır. Benzer şekilde, her Birey doğduğu Aile ve Toplum'dan bu "besinleri" edinir. Bunlar belirli durumlar hakkındaki belirli davranış ve düşünme biçimleri, ve Kelime'lerdir. Her Çocuk ise Fıtrat üzere, yani temiz ve masum bir tabiat ile doğup; Kültür Ortamı'nda bulunan toksisite/zehir Kişi'nin Nefs'inde sakatlıklara ve yaralara yol açar. Bunlar ise, tedavi edilemeyince, fizyolojik yaralara benzer biçimde, kalıcılaşma ve "katılaşma" riski taşır. Bu durumda Kişi, yaşadıklarını çevresindekilere de yaşatır, başta çocuklarına. Ki bu da kendi başına gelen duru-

mun aynısıdır. Böylece Nefs-i Emmâre, Bilinç'siz Döngü'lerin, ışıksız ve karanlık diyarıdır. Bu **Döngü** kavramını hususen vurgulayalım. Keza ileride Şeytânî İlham'ın "pisliğini" incelerken, buraya tekrar değineceğiz.

Nefs-i Levvâme, mücadelenin başlangıç yeridir. Ve bitmeyen, bitmeyecek bir kavganın diyarıdır. Burada Kişi, ilk defa *bir şeylerin yanlış olduğunu* fark eder. Psikoloji gibi Kişi'nin davranışını inceleyen İlim alanları, burada aynı zamanda oldukça fayda sağlar. Sanat, Şiir, Edebiyat, Felsefe ve Teoloji gibi Zihnî Faaliyet Alanları da Kişi'nin kendi Nefs Matrisi'ni çözümlemesine fayda sağlar. Nefs Matrisi ile ise, Nefs-i Emmâre'deki programlar/şablonlar/şartlanmışlıklar toplamını kastediyoruz. Nefs-i Levvâme'de Kişi, gerçekte yaşamadığı, fakat ancak hayatta kaldığını fark eder. Bilmediğini kabul edecek cesaret ile, öğrenme yolculuğuna başlayabilir hâle gelir.

Gerçi hâlen bilgi ve farkındalık eksikliğinden ötürü, içinde bulunduğu durum hakkında sıklıkla yanılgıya kapılır. Bazen kendisinde olmayan hataları kendisine atfeder. "Kendisini kınayan Nefs" anlamına gelip, Nefs-i Levvâme kendinde hata bulur fakat bunları çözümleyemez ve İlmî kökenlerini idrak edemez.

Bundan sonra, Nefs-i Mülhime işte bu İlmî kökenleri araştırabilen bir niteliktedir. Araştırmanın ötesinde, Nefs-i Mülhime "İlham alan Nefs"tir. İlham ise, bahsettiğimiz gibi, bir İlham Kay-

nağı'ndan "alınır". Ve tam anlamı ile bu bir "alım"dır, yani Nefs-i Mülhime bu "kısmî bilgi"yi *miras alır*. Bu durumun farkında olsun ya da olmasın. Sonuçta "bilmek olmaktır", veya günümüze bu sözü şu kelimelerle de uydurabiliriz: Bilgi, Zihin'de bir Şekil oluşması ile meydana gelir. Bunu beşerî düzeye uyarlayıp, biraz daha seyrelterek diyebiliriz ki: İnsan Zihn'nde Bilgi, nöral patikalardaki Şekil'lenmenin sonucu meydana gelir.

Sanırım İlham'ın doğası hakkında yeterince söyledik. İşin aslı şu ki, Nefs-i Mülhime İlham alsa da, İlham'ın Asl'ını idrak edemez. Yani Âlim olanın ancak Âlemlerin Rabbi Allah olduğunu, böylece Bilgi'nin ancak Hakk'a ait olduğunu kabul edemez. Bilgiyi, ki onun Ontolojik Düzey'inde bu "kısmî bilgi"dir, *sahiplenir*. Keza Başlangıç ve Son'u, ve böylece kendisinin de içinde yer aldığı Bütün'ü, Hakk'ı kabulden âcizdir.

Başlangıç ve Son, Doğum ve Ölüm'dür. Daha doğrusu beşerî tecellîsi bunlardır. Böylece, Başlangıç ve Son'u idrak, zorunlu olarak beşerî bireyselliğin (tecellînin) Doğum ve Ölüm'ünün idrâki anlamına gelir. Ölüm idrâki ise, Kişi'yi bilgiyi sahiplenmekten alıkoyar. Dili tutar ve gereksiz kelimelerin acısını yüreğe işler. Bu aynı zamanda Hakk'a karşı âcizliğin idrâkidir.

Sessizliğinde varlığının *sürekli* ağırlığını taşır.

24.11.2023

Savaşçı

Kronos'un savaşçıları
Kronos'a uyarlar
Ve boyun eğerler buyruğuna
"Vuku bulanda hayır vardır."
İrade'dir silahları
Ve Nefs'leriyle savaşırlar

Güç ki,
Hakk'a ait
Beşer'deki tecellîsi
Teslimiyet İradesi

Beşer ki
Aceledir en aşağı hâli
Teslimiyet, Kronos'un
Zaman'ın Efendisi'nin buyruğuna
En yüce hâli
Öyle ki
Bilir O
Çaresizliğin ve âcizliğin
Varlığın acısını ve Aşk'ını
Aşk'ın zincirlere vuran buyruğunu!

"Öğren
Zaman'ın Getirdiklerini
Ve Götürdüklerini"

25.11.2023

Nefs Mertebelerinin Zamansal Nitelikleri

Her Nefs Mertebesi, Hakk'ı anlamadaki kabiliyeti gereği, belirli bir Zamansal Nitelik'e sahiptir. Bu aynı zamanda, Mekân'daki konumu itibariyle, Çevre'sel öğeler ile etkileşiminin ve İletişim'inin türünü belirler. Hakk için, Kronos ismini de zikrettiğimiz oluyor. Keza bu isim, Zaman'ın Efendisi anlamına gelip, Hakk'ın Mutlak Varlık olmasının yanı sıra, Zaman üzerinde hâkimiyetini ve onun Yaratıcı'sı olma vasfını vurguluyor. Böylece her Nefs Mertebesi, Kronos ile ilişki kuran bir Ontolojik Düzey olarak düşünülebilir.

Saat Sembolizmi'nde de değindiğimiz gibi; İç'e Dönüş, İrade ve Çaba ile, bu Zamansal Nitelik'lerin yeniden keşfi ile, Kişi aynı zamanda kendi Benlik Yapısı'nı ve Âlem'e etki eden Melek'lerin bilgisini keşfeder. Zîrâ gerek kendi Nefs Matrisi, gerek Âlem'in Doku'su, Zaman'ın Seyr'i ile Hakk'ın tecellîsinden başka bir şey değildir.

Her Nefs Mertebesi belirli bir Ontolojik Düzey'e tekâbül ettiğinden ve her Ontolojik Düzey her Varlık Manzarası'nda seyredilebileceğinden, her Dünya'nın bilgisi bu Anahtar'lar ile yorumlanabilir. Tabii burada, "Dünya" ile sadece gezegenimizi değil, Ontolojik İlke'lerin "tam" tecellî ettiği her *varlık*ı kastediyoruz. Ki bazı *varlık*lar, bu "tam" tecellînin belirli bir "yön"ünü oluştururlar.

Ağaçların, gezegen olan Dünya'mızda Mutmain tecellînin remzi oluşu gibi, veya böceklerin ve toprağı eşeleyen ufak canlıların Nefs-i Emmare'nin remzi oluşu gibi. Sonuçta bu Ontolojik Mertebe'lerin bilgisi, her Dünya'nın çeşitli tezâhürlerinin anlaşılması, yani Geleneksel anlamda, gerçekten anlaşılması için bir zorunluluktur.

Bu şekilde "Büyük Sır"ların bilgisi, her İlmî Faaliyet'in Öz'ünü oluşturur. "Küçük Sırlar" ise bu Zamansal Nitelik'lerin Zaman ile tecellîsi ile keşfedilebilir. Bunu, misal bir resmin, "ana hatları" bilindikten sonra sınırı belirsiz çoklukta eklenebilecek "detay"lara benzetebiliriz. Ki bunlar da ancak bu "ana hatlar" sayesinde anlam kazanır.

Gene bu Ontolojik Tekâbüliyet gereği, bu Anahtar'ları edinmiş kişi, Toplum'u ve içinde bulunan *varlık*ların tabiatını idrak edebilir. Aynı zamanda, Zamansal Nitelik'lerin Mekân'daki tecellîsini idrâk ettiği için bunların Toplum'daki karşılıklarını da idrak eder, ve belirli durumları *öngörebilir*. Nebî'lerin Çağ'lar boyunca yaptığı da tam olarak budur. Mutmain tecellî ile birlikte, Vahiy niteliğini kazandığı için, İlâhî İlham, Bütün'ün kuşatıcı Bilgi'si ile, Bütün'e hitap eder. Peygamber'lerin durumunda, bu Bütün'ün bir tecellîsi de Toplum'dur. Böylece Nebîler, karanlıklar içinde kalanları uyarır ve Nûr'a yönelenleri müjdeler. Ve bu, bahsettiğimiz Zamansal Nitelik'lerin açıkça ortaya konulmasıdır.

Tabii, biz bunları ancak Vahy'e tâbî olanlar için, ve kendimize Vahy'i hatırlatmak için yazıyoruz. Bu sebepten, kalanların zihniyetine bir açıklama getirmek için çabalamıyoruz. Zîrâ bu bizim için telâfi edemeyeceğimiz bir Zaman kaybı olurdu. Ne yazık ki, İnsan, değersiz olanı (detayları) bırakmadan değerli olana yönelemiyor.

26.11.2023

Tamir

Tamir et Kendi Sadr'ını
Gör parçaları
Ve Bir'le onları
Yumuşat katılıkları
Ve erit içindeki buzları

Nedir, Tamir'i mümkün kılan?
Görmektir, duymaktır
İçindeki yaraları
Kovmaktır Şeytan'ları
Ve davet etmektir gözyaşını

Katı bir kalp ki
Mühürlenir
Ağırlığı ile, dibe çektiği
Sadece kendisi değil

Öyle ki, kalbin katılığı
Katılaştırır Dünya'yı
Dünya'yı
Ve başka Dünya'ları.

28.11.2023

Hakikat'e Çekilen Setler

Hakikat, sınırlandırılamaz.

Bu, şu şekilde de açıklanabilir:

Dil, Mimarî Yapısı ile, Hakk'ın *beyânı*nı somutlaştırır. Mimarî Yapı, demek; Tanrı'nın aynı zamanda Kainat'ın Yüce Mimarı oluşu ile, her bir Yaratım'ını belirli bir Mizan'a/Düzen'e göre yaratması demektir. Böylece Dil'in her belirlenimi, Hakikat'ten Söz'lendiği zaman, bu Mimarî Yapı'yı miras alır. Bu demektir ki, Hakikat; Kendi beyânını Zamansal ve Mekânsal belirlenimleri ile somutlaştırır. Buna aynı zamanda Gönül'e inmek/gelmek de denir. Böylece Hakikat'in her Gerçek nitelikte belirimi, *özgün* ve *biricik*tir. Yani Kişi'nin Hakk olan Merkez'inden (Orijin'den) doğar ve asla ve asla *tekrar edilemez.*

Eğer yemek yapıyorsanız, ve yemek yanarsa, malzemeler de çöp olur.

Modern anlayış ise, bilginin tekrar edilerek üretilebileceğini savunur. Bu ise, hakikatte, önceden belirlenmiş Varsayım ve Önyargı'ların tekrar tekrar işletilmesi anlamına gelir. Bu biçimde, yapılan gerçekte, Sınır'landırılmış bir *bakış açısı* içine hapsolmaktan ve bu Sınır'ların kapsadığı alan içinde üretimde bulunmaktan ibarettir. Bu Sınır'landırılmış *bakış açısı* ise, Aşkın olan Varoluş Düzeyleri'ni reddetmek anlamına gelir. Zîrâ Tek-Bir Mutlak Var-

lık'ın reddi, hem direkt ve dolaysız Bilgi'ye ulaşımı imkânsız hâle getirir hem de Aşkın Varoluş Düzeyleri'ne yücelmeyi (yani idrâk'en yücelmeyi) imkânsız hâle getirir.

Durumun vehâmetini vurgulamak için, Vicdan, Empati, Sezgi gibi kavramların, bu duyular-ötesi alana yönelen *melek*eleri ifade ettiğini belirtelim. Yani bu *melek*eler **Sınır'landırılamaz;** keza bu onların âdeta "işlevsiz" hâle getirilmesi anlamına gelirdi. Bununla birlikte, Aşkın (yani Duyulur Âlem'e Aşkın) her türlü Bilgi edinim türünü reddetmesi ile, Modern *bakış açısı* Bilim tarihine şekil veren Bilim İnsanlarının, bizzat Aşkın bir düzleme ait olan Rüyalar'dan esinlendiği gerçeğini göz ardı etmiyor mu? Sonuçta, her zaman olduğu gibi, konu bilim tarihi olduğunda da, Modernler sadece işlerine geleni "bilimsel" kabul edip, kalan gerçeklere yüzlerini çeviriyorlar. Zaten Rene Guenon'un da söylediği gibi: "Modern anlayış tam da (Aşkın hakikatlerin) bu inkâr(ı) üzerine kurulmuştur." Çünkü aksi takdirde, bu "kısmî bilgi" parçalarını Nefs'lerinin dilediğince kullanamazlardı. Fakat, gene, Modern anlayış tamamen bu *çıkarcılık* (pragmatizm) üzerine kuruludur.

Böylece Modern bilim anlayışı, yani profan (dindışı) bilim anlayışı; Köken'lerinin unutulduğu, görmezden gelindiği ve "Neden?" sorusunun gerçekten hiç sorulmadığı bir zihniyete sahiptir. Modernler, "Neden?" sorusunu ile oluşan "sorular zinciri"ni, en fazla "Çünkü istiyoruz." cevabına, deyim yerindeyse

"cevap halkasına", kadar götürebilirler. Ve "Neden istiyoruz?" sorusu ile devam eden "soru zinciri"ni, inkârları ile "kırarlar". Zîrâ "Neden?" sorusu, Dil Yapısı'nın temellerinden birini oluşturup, Varlık'ın Yaratıcı önermesine, yani Allah'a götürür. Bu sebepten, Modernlerin zihniyetinde "Neden istiyoruz?" sorusundan *öte*ye bir "set" çekilir. Bu "set"in altında kalan alanı ise, Sınır'landırarak kendi Nefs'lerine hizmet ettirmeye çalışırlar.

Bahsettiğimiz bu tavır ise, tam da Nefs-i Mülhime'den ve *yozlaşması*ndan bahsederken değindiğimiz tavırdır. Yani İblis'in tavrıdır. Zorunlu olarak Kibir ve büyüklenmecilik davranışını da beraberinde getirir. *Gök'e Yükselen Kule*'de de bu duruma değinmiştik. Böylece Modern zihniyet, Hakk'a ve Hakikat'e gerçek anlamda yönelen her Zihin'e karşı, **saldırgan**, hatta âdeta **düşmancıl** bir tavır takınır. Zîrâ bu üzerine "kuleler yükselttiği" sisteminin temellerini tehdit eder, yani *çıkar*larını.

Bu "set çekme" davranışını aynı zamanda belirli *metod*ların "dayatılmasında" görürüz. Modern zihniyetin benimsediği eğitim kurumlarında, Aşkın bir Düzey'e yönelik tüm kabiliyetler "budanmakla" birlikte, Hakikat'i Sınır'landıran, daha doğrusu Hakikat'e yönelen Zihin'leri Sınır'landıran *metod*lar aşılanır. Emperyal sistemin yapısı gereği, bunların "sorgulanmasına" izin verilmez. Öğrencilerin neden derste uyukladığına şaşmamalı! Emperyal sistem bu "sözde hakikat"in ne olduğunu "sözde bildi-

rir" ve öğrencileri "sınar". Fakat onların Hakikat'e yönelmelerini sağlayan *meleke*lerini geliştiremez, hatta bunları sakatlar.

Bununla birlikte, yeni *metod*ların geliştirilebilmesi için, Ontolojik bir zorunluluk olarak İlham'a ihtiyaç vardır. Nefs-i Mülhime'nin "İlham'a açıklık kapasitesi" ölçüsünde, İblislik edenler kendi aralarına İlham'a açık kişileri kabul ederler. Tabii bunun **Asl**'ından koparılmış, yozlaşmış ve kirletilmiş Şeytânî İlham olması şartı ile!

Kul hakkına girmemek için, buraya önemli bir not düşelim: Tabii ki burada tüm akademi üyelerini veya tüm mühendisleri veya Zihnî Faaliyetler ile meşgul olan diğer tüm insanları, aynı kefeye koyacak değiliz. Biz burada İlham'ı "daraltma ve sömürme" esaslarına yönelerek yozlaştıranlardan bahsediyoruz.

Fakat şimdi, konumuzu daha iyi anlayabilmek için; **Vahiy, İlham, Metod** ve **Uygulama** kavramlarını tekrar açıklamamız ve bunlar arasındaki Ontolojik Hiyerarşi'yi yeniden kurmamız gerekiyor. Ki bunların her biri, kendi Zamansal Nitelik'leri ile bir "bilgi aktarım çeşidi"dir. Ve her biri bir Nefs Mertebesi'ne, yani bir Ontolojik Düzey'e tekâbül eder.

> İnna cealna fi a'nakıhim aglalen fe hiye ilel ezkani fe hum mukmehun
>
> Ve cealna min beyni eydihim sedden ve min halfihim sedden fe agşeynahum fe hum la yubsırun

Boyunlarına, çenelerine kadar varan prangalar taktık da kafaları yukarıya dikilmiştir

Önlerinden bir set ve arkalarından bir set çekerek onları perdeledik, artık göremezler

Yasin Suresi 8-9. Ayetler

28.11.2023

Rûhânî Dönüşüm ve Şeytânî Dönüşüm

*Hakikat'e Çekilen Setler'*den bahsettik. Bunun özel bir zuhuru olarak Şeytânî Dönüşüm'den (Metamorfoz'dan) bahsedelim.

Şeytânî esaslardan söz ettik. Gerçekten, Şeytânî eylem her zaman bu "daraltma ve kirletme" üzerine kurulur. Zaman'da ve Mekân'da, Kişi *sıkıştırıldıktan* sonra, "içine zerk edilen şey" zerk edilir. Bu "sıkıştırma eylemi" olmadan Şeytânî işgal gerçekleşemez. Psikolojik manipülasyon, tecâvüz, cinayete teşvik, dedikodu, dolandırıcılık gibi; bunlar ve pek çok diğer Şeytânî eylem, "canavarlık derecesi" değişmekle birlikte, hep aynı *esas*lara tâbîdir.

Şeytânî İlham söz konusu olunca, Dönüşüm "Şeytânî"dir. Allah korusun; bu durumda Anlam'ın "yozlaşması, kirlenmesi" ve Kişi'nin "Araç'sallaşması" söz konusudur. Keza Mekân'daki bu "sıkışma"nın sonucu, Kişi kapalı bir sistemin bir *parçası* hâline getirilir. Tabii ki bu "kapalı sistem", her zaman Hakikat'in bir çeşit taklidinden veya çarpık bir *indirgeme*sinden başka bir şey değildir.

Bu tip *kapalı sistemlerin* belirgin bir özelliği, Kişi'yi Kendi Rabbi'nden uzaklaştırması, Kendi Öz'üne olan inancını kırmaya çalışmasıdır. Bu durumda, bu Kur'an'ın "Rabb'ine yönel" emrinin tam zıddıdır. Bu da Kişi'nin İrade'sinin, Mekân'da sıkıştırıla-

rak "kırılmasını" amaçlar. Böylece Kişi, "maddîleştirilir" ve "şeytanlaştırılır".

İnsan'ın bu durumda çekeceği Varoluşsal Sancı'yı hayâl etmek bile yeterlidir. Fakat tabii ki, Varoluşsal Sancı, Yaratım'a ve İrade'nin gelişmesine vesile olur. Bu sebepten bu Şeytânî plan, her zaman bu Varoluşsal Sancı'yı uyuşturacak Uyuşturucu'lara sahiptir. Bu *haz* ve *arzu* nesneleri, hem Varoluşsal Sancı'yı uyuşturur hem de İrade'yi git gide daha çok köreltir.

İrade, "Odak'lanabilme kabiliyeti" olduğundan, bu kabiliyeti yitirenler Âlem'i idrakten âcizdir. Misal, bir *obje*yi "görmek", onun Sınır'larını Zihin'de "yeniden çizmek" ile mümkündür. Bu ise bu Sınır'lar üzerine "yoğunlaşmak" anlamına gelir. Böylece...

> Ve meselullezine keferu ke meselillezi yen'ıku bi ma la yesmeu illa duaen ve nidaa, summun bukmun umyun fe hum la ya'kılun.
>
> Kâfirler kelâmın mânâsını anlamayıp ondan bir çeşit ses algılayan hayvanlar gibidir. Onlar sağır, dilsiz ve kördürler; ve (bu yüzden de) onlar akledip anlayamazlar.
>
> *Bakara/171*

Burada ilginç bir duruma değinmemiz gerekiyor. Zîrâ Dönüşüm/Metamorfoz konusunu anlamamız için bu şart. Nefs-i Mülhime ile Mutmainne arasındaki ilişki ile de alâkalı biçimde, bu iki

Ontolojik Düzey arasında bir benzerlik bulunur. Eski bir deyiş vardır: "Şeytan, Tanrı'nın taklitçisidir."

Tanrı "sıktığında", Cebrail'in "sıkması" ile Vahiy meydana gelirken; İblis'in "sıkması/daraltması" sonrası Şeytan'ı "zerk etmesi" ile Şeytânî İlham oluşur. İkisi de Zaman'da oluşan bir "daralma" ile alâkalıdır. Fakat Vahiy İç'sel bir Köken'e, Şeytânî İlham ise Dış'sal bir *etki*ye tâbîdir. Burada tekrar vurgulayalım; Şeytânî İlham böyledir fakat Rahmânî İlham da İç'sel bir Köken'e sahiptir.

Vahy'in aksine, Şeytânî İlham'da aynı zamanda "Mekân'da daralma" söz konusudur. Bu daralmanın getirdiği çaresizlik hissi ise İblis'in balı kaymağıdır.

Vahiy'de ise, "Mekân'da ferahlama" söz konusudur. Bir anlamda, Rabb, kulunun bir derdini "çözer". Nebî'lerin durumunda, Zaman'daki "sıkışmayı ve yoğunlaşmayı" Mekân'da "çözer ve yayar", böylece onu Zaman'da "sabitler ve ebedîleştirir".

(Kapsam ve mâhiyetini bir kenara koyarsak, Rahmânî İlham da aynı *esas*lara tâbîdir.)

Böylece diyeceğiz ki, Dönüşüm iki kutba sahiptir: Vahiy söz konusu olunca, Dönüşüm Rabbânî'dir. Anlam'ın Zaman'da "sabitlenmesi ve ebedîleşmesi" ile, Kişi "Rûhanî'leşir" ve "Nefsânî ağırlıklarından" arınır.

Burada ilginç bir yumuşaklık-katılık ilişkisi mevcut. Buna seyrelme-yoğunlaşma veya esneklik-keskinlik ilişkisi de diyebiliriz. Şöyle ki; Vahiy ve Rabbânî İlham, Zihnî bir yoğunlaşmayı/keskinliği de beraberinde getirir. Kalpte ise yumuşaklığa/esnekliğe sebep olur. Şeytânî İlham'da ise durum tam tersidir; kalpler katılaşır/keskinleşir ve Zihnî bir seyrelme/yumuşama gerçekleşir.

Rûhânî Dönüşüm ve Şeytânî Dönüşüm, gerçek ve yalanın ilişkisi gibi, böylece birbirine zıt ve düşman iki kutuptur. Yücelmenin ve Alçalmanın İlke'lerine tâbîdirler.

> İnnellezine keferu sevaun aleyhim e enzertehum em lem tunzirhum la yu'minun.
>
> Hatemallahu ala kulubihim ve ala sem'ıhim, ve ala ebsarihim gışaveh, ve lehum azabun azim.
>
> Kâfirlere gelince, onları uyarsan da, uyarmasan da, onlar için birdir; iman etmezler.
>
> Allah, onların kalblerini ve kulaklarını mühürlemiştir, gözlerine de perde inmiştir. Onlar için büyük bir azâb vardır.
>
> *Bakara Suresi 6-7. Ayetler*

29.11.2023

Vahiy, İlham, Metod ve Uygulama

> O, gökleri, yeri ve ikisinin arasında bulunanları **altı** evrede (aşamada) yaratan, sonra Arş'a istiva eden, Rahman'dır. Bunu Hâbir'e (haberdar olana) sor.
>
> *Furkan Suresi 59. Ayet*

Bu yazıda **Vahiy, İlham, Metod** ve **Uygulama** kavramları arasındaki ilişkiye değinmek istiyoruz. Daha önce de bahsettiğimiz gibi; bunlar ilk dört Ontolojik Düzey'e tekabül edip, **Epistemolojik** incelememiz için **Anahtar** niteliğindedir. Ayrıca ekleyelim; Vahy'in muhtemel çeşitlerinden sadece 4. Ontolojik Düzey'e tekabül edenini ele alacağız. Zîra bu kendisinden alt düzeylerin anlaşılması için kâfidir. Her Ontolojik Düzey, kendisinden aşağı düzeyleri kuşattığı, ve bunlarda tecellî ettiği için; eğer 4. Ontolojik Düzey'i de kuşatıcı bir biçimde idrak etmek istersek, bu sefer 5. Ontolojik Düzey'e değinmemiz gerekirdi. (Burada Ontolojik Düzey'leri "aşağıdan yukarıya" artan biçimde numaralandırdık.)

Tek-Bir Mutlak Varlık; İlk Tecellî'si ile birlikte, Zaman-Mekân'ı yaratır ve tüm tecellîleri bu Zaman-Mekân'da vukû bulur. Böylece; İsim ve Sıfat'larını izhar eder ve *kendi kendisini* "açıklar". O'nun açıklaması, bizzat Yaratım'ıdır.

Bununla birlikte, Varoluş Mertebeleri'nin üst düzeyleri ve bunlara tekabül eden haller ve Mânâ'sı, avâma "açıklanamaz". Keza

Bilgi, tabiatı gereği, ancak uygun bir "alıcı"ya aktarılabilir. Çünkü; barındırdığı Zamansal Nitelik'ler gereği, her Ontolojik Düzey'in bilgisi, buna tekabül eden Nefs Mertebesi'nce özümsenebilir.

Dolayısıyla, Ontolojik Düzey'lerin ve Nefs Mertebeleri'nin *hiyerarşi*si gibi, Bilgi aktarımı da bunlara tekabül eden bir Hiyerarşi'ye tâbidir. İblis'in ve İblislik edenlerin bu Hiyerarşi'ye nasıl tuğyan ettiklerine değinmiştik. Ve burada İblis, Nefs-i Mülhime ile Nefs-i Mutmainne arasında bir "set" oluyordu.

İşte üst düzey Ontolojik Düzey'ler ile irtibatın bu şekilde koparılması, aynı zamanda Bilgi Aktarım Hiyerarşisi'ni de etkiler. Âdeta akışına "set çekilen" bir nehir misali, burada da Bilgi, Aslî Yaratıcı'sından "soyutlanır". Aslî Kaynak'ına olan bağını yitirir.

Tekrar **Vahiy, İlham, Metod** ve **Uygulama** kavramlarına dönecek olursak... Bunlar da kendi Zamansal Nitelik'lerine sahiptir ve bunlar da kendi aralarında *hiyerarşik* bir ilişki içerisindedir.

Uygulama veya Eylem; oluşturulmuş bir *şablon*un, Mekân'da somutlaştırılmasıdır. Dış'a ve Mekân'a yönelim ve buradaki Hareket'in adıdır. Bu Hareket ise, bir **Metod**'a tâbidir, veya bir *şablon*a. Bu ikinci Ontolojik Düzey, aynı zamanda Hareket'in *geometrik plan*ına, Âlem-i Misal'deki **Asl**'ına tekabül eder.

Bu geometrik plan/örüntü ise, bir **İlham Kaynağı**'ndan alınan **İlham** ile oluşturulur. İlham alınan Zamansal Nitelik'ler, Misal Âlemi'ndeki Hareket'i oluştururlar. Böylece; her Ontolojik Düzey'deki Zamansal Nitelik'ler, bir alt Düzey'de Mekânsal Hareket olarak tecellî eder.

3. Ontolojik Düzey'deki İlham ise, bahsettiğimiz gibi "kısmî bilgi"yi aktarır. Bununla birlikte, bu 2. Düzey'deki "geometrik örüntü/plan"ın değil, onu meydana getiren *meleke*nin bilgisidir. Böylece; Varlık'ın belirli bir "yön"ünün tecrübe edilmesidir.

Bahsettiğimiz Zamansal Nitelik – Mekânsal Hareket ilişişi burada da geçerli olup, Bütüncül (Küllî) Varlık ile tecellî eden *varlık* ilişkisidir. Küllî Varlık, Hakk'tır; tecellî eden *varlık*, yani O'nun Kendisi'nden *var*lık verdiği *varlık*; misal, Örümcek'tir, Yılan'dır, Şahin'dir, Kurt'tur ve benzeri... (Hayvanlardan örnek verdiysek de, tabii ki bu *varlık* bir hayvan olmak zorunda değildir.)

Böylece 3. Ontolojik Düzey, Varlık'ın belirli bir "yön"ü olan bir *varlık*'ın bilgisidir. Bu *varlık*ın Mekânsal Hareket'i de, gene Mutlak Varlık'ın Zamansal Nitelik'inin tecellîsi ile *belirlenir*.

Belki Okuyucu da fark etmiştir ki, Ontolojik Düzey'lerde "yükseliş" ile, git gide Nicelik'ten Nitelik'e bir "yoğunlaşma" ve bir "İç'e Dönüş" söz konusudur.

İlham Kaynağı'nın İlham'ı, sadece kısıtlı bir Örüntü'yü (2. Düzey'de olduğu gibi) değil, fakat tüm "potansiyel Örüntü"leri kapsar. Örneğin; Tıp ve Bilgelik'in de sembolü olan Kutsal Yılan'ı düşünürsek; buna karşılık gelen İlham'ın bilgisi:

- Kesin, keskin, stabil bir Hareket biçimini;
- "Göz kırpmayan", soğukkanlı bir dikkati;
- Zehir ve ilaç oluşturma yeteneğini ve tabiî olarak bunların bilgisini;

kapsar.

Bu hâliyle, bir Cerrah'ın İlham Kaynağı tam olarak bu *kabiliyet*in/*meleke*nin kendisidir. Onun tek ve belirlenmiş bir Hareket Örüntüsü değildir. Zîrâ bu *kabiliyet* bu Hareket Örüntüleri'nin tümünün **Yaratıcı Kaynak**'ı niteliğindedir. Böylece, 3. Ontolojik Düzey olan Nefs-i Mülhime, Zihinsel/Psişik Güç'ün ilk tecellîgâhıdır.

Tecellî eden, Mutlak Varlık'ın Kendi Varlık'ından *var*lık verdiği her *varlık*ın, Bütün'de bir "yeri" vardır, ki bu da onun belirdiği "yön"e tekabül eder. Böylece, bu *kabiliyet* ancak bu Bütün'ün Bilgi'sine tâbî olduğu müddetçe meşrudur, yani Hakk'ın onayına ve iltifatına mazhardır.

Zaten başka türlüsü de düşünülemez. Misal; Cerrah'ın faaliyetleri Hakk'a hizmet etmesi ile Anlam kazanmakla birlikte, tabii ki Cerrah sırf *hevâ* ve *heves*inden insanları ameliyat edemez. Bu her *meleke/kabiliyet* ve bunlara karşılık gelen her **Meslek** için geçerlidir. (Mesleklerin İlham Kaynakları ile olan ilişkisine daha sonra tekrar değinmeyi umuyoruz.)

Bu durumda Bütün'ün Bilgi'sini bildiren **Vahiy** olmadığı takdirde, İlham yozlaşma tehlikesini taşır. Zîrâ Zihinsel Güç, âdeta "kirlenip kararma" tehlikesi barındırır. Bu durumda Kişi bunu Nefsânî amaçlarına yönlendirmiş olur.

02.11.2023

Dalış

Dalacaksa İnsan derinlere
Bir halat götürmeli, kendisiyle
Bu tek çıkış yolu, yüzeye, geriye
Aman ha! Sıkı tutun, kaybolabilirsin derinlerde

Pek çok heveskâr, şu derinlere daldı
Karanlıklar diyârında yozlaştı
Türlü tehlikelerle karşılaştı
Kanma, Aşağılık olanın câzibesine!

Şu halat ki, incedir
Bununla birlikte, kesilmez çeliktendir
Sen bırakmazsan, bırakmaz seni
Terk edene, Peygamberler neyleye?

04.12.2023

Derinlere Dalış

Dalış, nereyedir? Dalış Kaos'adır, Derinlere'dir; Zindan'lara akın edilir, *hazine*leri elde etmek için. Fakat ilginçtir, belki de biraz dehşetengiz; Kaos'un Canavar'ları da bir zamanların İnsan'ıdır. Öyle ki bunlar, düştükleri, daldıkları Kaos'tan sıyrılamamış, onun dalgalarında sağa sola savrulur hâle gelmişlerdir.

Hazineler Derinler'dedir, fakat işte en büyük tehlikesi bu Derinler'in, kaybolmaktır. Kaybolmak nedir? Unutmaktır. Allah korusun, unutulmaktır.

Hakk, ümidini kesmeyenleri terk etmez. Kâfirler, ancak Rahman'ın Rahmet'inden ümidini kesenlerdir. Allah, Basir'dir, Gören'dir. Ve en ufak ümit ışığı bile, O'nun Görüş'ünden kaçmaz. İşte böylecedir ki, ümidin ufak *kandil*i, Yıldız'ları tutuşturmaya yeterlidir. Keza İman'ının hatrına, Yıldız'ları da Aşık'lara Kandil eyleyen, yine Rahman'dır, Allah'tır.

Böylece Derinler'e, Ümid'in sönmez meşalesi ile inmeli. Bil ki yitirdin mi Karanlıklar'da meşaleni, kayboluşuna atarsın adımlarını. Tehlikeli iş anlayacağın, dalmak Derinler'e.

Bu yüzden acele etmemeli İnsan, Canavarlar ile savaşmak için, Ganimet'lere varmak için. Temkin ve Teenni ile ilerlemeli, gerektiğinde geri çekilmeli, Emîn beldeye dönmeli. Öyle ya, unutma-

malı İnsan, Derinler'de, Işık'ın varlığını. Tükendiyse Nefes'in, utanç yoktur, Yüzey'e dönmekte.

Ontolojik Tekabüliyet'ten ötürü, zuhur eden her *varlık*, aynı zamanda bir *sembol* niteliğindedir. Tam da İlâhî İlke'lerin bir tecellîsi olmaları, *varlık*ları kendilerinden tecellî eden İlke'lerin bir *sembol*ü hâline getirir.

Bu bağlamda, yazdıklarımız *sembolik* bir okuma ile; Zihnî (Entelektüel) Yaratım Süreci"ni ifade edecek bir *bağlam*da yorumlanabilir.

Öyle ki; **Dalış**, **Derin Tefekkür** olarak; **Kaos** ve **Derinler**, çözümlenmemiş meselelerin Kaos'u ve Derinlik'i; **Ganimet**'ler başarı ile çözümlenip, Hakk'ça Anlam'landırılan (Kaos'tan Logos'a dönüştürülen) mesele sonucu elde edilen **Bilgi, İlim, Hikmet** olarak yorumlanabilir.

Vahiy ise, Emîn Belde'dir. Çözümlenemeyen meselelerde Kur'an'a ve O'nu indiren Hakk'a sığınmak, Kişi'yi kafa karışıklığından korur. Bunun ise en tabiî ve kolay yollarından birisi, kısa bir uyku ve dinlenmedir.

Böylece Kişi'nin çözümleyemediği Zihnî meselelerin karmaşıklığı arınır ve Zihin fıtrî bir iyileşme yaşar. Ki bunun için Hakk'ın arındırması/şifası da diyebiliriz. Zîrâ, zaten bu *kendi kendini* tamir mekanizmasını da İnsan'a veren O'dur.

İz yugaşşikumun nuase emeneten minhu ve yunezzilu aleykum mines semai maen li yutahhirekum bihi ve yuzhibe ankum riczeş şeytani ve li yerbıta ala kulubikum ve yusebbite bihil akdam.

O vakit size, tarafından bir emniyyet olmak üzere bir uyku sardırıyordu ve üzerinize Semâ'dan bir su indiriyordu ki bununla sizi arındırsın ve Şeytan'ın murdarlığını sizden gidersin ve kalplerinize râbıta versin ve bununla ayaklarınızı sağlam durdursun.

Enfal Suresi 11. Ayet

06.12.2023

Işk Toplayıcısı

Her İnsan, Öz'ünde "cem edici" yani "toplayıcı, birleştirici" bir kök kod ile programlanmıştır; yani Öz'ünde "toplayıcı, birleştirici" bir İlke'ye tâbidir. Hatta, deyim yerindeyse bu İlke'nin *kendisi*dir.

Er-Rahman
Allemel Kur'an
Halakel İnsan

Er-Rahman
Kur'an'ı belletti
İnsan'ı halk etti

Rahman Suresi 1-3 Ayetler

Rahman Suresi'nde beyân edildiği gibi; *Rahman, Kur'an'ı* [toplayıcı kelam'ı] *belletmiş,* [sonra] *İnsan'ı halk etmiş*tir. Buradan hareketle; Kur'an'ı "toplayıcı kelam" olarak anlar isek, İnsan'ın Öz'ünde bu "toplayıcılık, cem ediş" olduğunu *Kur'an* onaylamaktadır. Burada bir yorum olarak diyebiliriz ki; İnsan, "Aşk ve Işk toplayıcısı"dır. Bu, o kadar içimize işlemiş bir *hakikat*tir ki, İnsan'ın her eylemi *esas*en bu İlke'ye bağlanır.

Ne var ki, İnsan'ın Öz'ündeki bu toplayıcı İlke, Kişi'nin yöneldiği/tapındığı şeye göre tecellî etmektedir. Paraya tapan para

toplar, şöhrete tapan şöhret toplar, vb... Hakk'a tapan ise, Anlam ve Esmâ toplar; Hakk'ın Yaratım'ının ayetlerini okur ve onları *var* eden Aşk'ı ve Işk'ı toplar.

Allemel beyân

Beyân'ı belletti (öğretti)

Rahman Suresi 4. Ayet

Bundan sonra kendisine *beyân*ın öğretildiği İnsan, gene bu Ontolojik İlke'nin bir yorumu olarak, diyebiliriz ki; "topladığı ile *kendisi*ni [karakterini] inşa etmekte" ve "halk edilmiş *kendilik*ini beyân etmektedir". Böylece Aşk ve Işk toplayanın, *beyân*ı Aşk olur. Bu Toplayıcı İlke'yi, Hakk nezdinde değeri olmayan "çer-çöp"e yönlendirir ise, *beyân*ı da herhalde bu "çer-çöp" gibi olacaktır.

Bununla birlikte, diyebiliriz ki; mânevî nimetler dileyenin/toplayanın, *beyân*ı da bu mâneviyâtın "izharı", yani "ortaya çıkarılması" olacaktır. Böylece Rahmân, İlâhî Rahmet'i ile lütfettiği *mânâ* ile, İnsan'ın *kendi*liğini/*karakter*ini/*şahsiyet*ini yaratacak/halk edecek, ve İnsan'ın *beyân*ı da bu *mânâ*yı izhar ettiği İnsânî Yaratım olacaktır. Ki bu Bilim/Sanat/Felsefe/Edebiyat/Mûsikî ve "iyiliğin ve güzelliğin Eserleri" olacaktır.

09.12.2023

Dönüş

Bir varmış, bir yokmuş
Biri Varlık'a dönmüş
Huzura varmış
Huzurda buyruk almış
Geri dönecek
Altmış gün çölde yol alacakmış
Öyle ki, Varlık'ın Rahmet'ini de yanında götürüp
İzlediği yolda su akacak
Çölde vahalar oluşacak
Cümle canlara cân olacakmış

İşte böylece başlamış
Tüm masallar
Yürünmüş tüm büyük yollar

12.12.2023

Varlık'ın Zikri

Tüm sayıların gerisin-geri götürüldüklerinde Bir'e dönmeleri gibi, tüm argümanlar da gerisin-geri **Var-lık** argümanına döner-ler. Böylece *türev işlemi* ile *sentetik* biçimde Bir'e döndürüle-rek *bir*lenen çok-boyutlu değişkenler gibi; tefekkür işlemi de çok-boyutlu düşüncenin/fikrin/argümanların **Öz**'ünde yatan **İlke**'ye ulaşılmasını sağlar. Ki bu da ancak **Varlık**'a, ***Var argümanı***na, **Yaratıcı Kudret**'e yönelerek *gerçek*leştirilebilir. Değil mi ki, bu da *esas*en bir **Yaratım** sürecidir ki, Rabb kuluna *yol* göster-mekte, *yol*u yürürken ona rehberlik etmektedir.

İlke'ler her zaman, birer *öncül* oluşları ve *ilk*sellikleri sebebiyle, zuhur eden *âraz*dan, Varlık'a daha yakındırlar. İlke'lerin tezâhü-ründe ise, tezâhür koşullarına bağlı, tesadüfî/arızî çeşitlenmeler meydana çıkar. Ki ayrıca belirtelim, burada "tesadüfî/arızî" ile sınırı belirsiz bir "çeşitlenebilirlik"i kastediyoruz. Değilse bu tezâ-hürün bir çeşit "kuralsızlığını" değil.

Bu çeşitlenmeler *türev*in tersi olan *integral işlemi* ile sembolize edilebilir, ki burada da İlke'nin bir tür "yeniden açılımlanması" söz konusudur. Bir bakıma, denilebilir ki tefekkür ve tezekkür ile *ilk*sel nitelikleri keşfedilen argümanlar, bu biçimde arizî çeşit-lenmelerinden arındırılarak, **"nedenler zinciri"** ile Varlık'a geri döndürülür.

Bundan sonra ise, **Kaos**'u *anlam*landırmak için artık bu İlke'lere başvurulur. Bu durumda arizî çeşitlenmeleriyle birlikte git gide daha *kaotik* bir hâl almış olan bu argümanlar, tekrar *ilk*sel *hakikat*lerine bağlanırlar. Böylece Logos ve Kozmos, Kaos'tan erenlerin [Varlık'a rücû edip, O'ndan Rahmeti'ni getirenlerin] pençeleri ile çekip çıkarılır.

Böylece *anlamsız*laşmanın getirdiği mecâzî çölleşmeye, bu **Varlık Çölü**'ne tefekkür ehli ve husûsen Peygamber'ler, **Varlık'ın Rahmeti**'ni getirir, Hakk'a ve *halk*a hizmet ederler. **Mekân**'daki *yayılım* ve *çeşitlenme*, kaçınılmaz olarak bu "anlam dağılması"nı da beraberinde getirir, ki bu da ancak **Zaman-Ötesi** *hakikat*lerin, **Zaman**'da *sıkışma* (çünkü çözümlenmediği takdirde bunlar yıkılmaya ve felâketlere yol açacaktır, bu sebepten *bir ân önce* çözümlenmesi gerekir) ile yeniden zikri/hatırlanılması ile iyileştirilebilir. Bu Zaman-Ötesi *hakikat*lerin *indirilmiş* İz'i ise, **Furkan**'dır, kitap olan **Kur'an**'dır.

12.12.2023

İlim Ahlâkı

Vahiy, Tek-Bir Kaynak'tan sudur eden, **Zaman-Ötesi Bilgi** olduğu içindir ki, *yozlaşma*ya kapalıdır. Keza ***yozlaşma***, ancak bilginin Kaynak'ından kopması veya "ayrık" düşünülmesi sonucu meydana gelir. Bu durumda bilginin *esas* Kaynak'ı olan Hakk'tan "ayrı" düşünülmesi söz konusudur.

Şöyle ki; İlham ile alınan/kazanılan "kısmî bilgi" söz konusu olduğunda, bu bilgi Varlık'ın *belirli* bir "yön"ü olduğu için, ve Varlık'ın pek çok "yön"ü tecellîsi) olduğu için, burada artık bir *çokluk* söz konusudur. Her *çokluk* ise, kendilerini *bir*leyen bir İlke'ye tâbidir. Ancak bu İlke, bu *çokluk*un, "kısmî bilgi"nin *anlam*landırılmasını sağlayabilir. Zîra, ancak bu biçimde, "kısmî" olanın Küllî olandaki yerinin anlaşılması, (çünkü Küllî olan onu kuşatmaktadır) **Ahlak**'ın temelini oluşturur.

O zaman "kısmî bilgi" – Bütün'cül Bilgi, İlham – Vahiy ilişkisinde de, *İlim Ahlâkı* ancak Vahy'e tâbi olmak ile mümkündür. Zîra "kısmî bilgi" kendi kendisinin Bütün'deki yerini belirlemekten âcizdir.

Böylece, Tek-Bir Kaynak'tan "dallanarak" çoğalan "kısmî bilgi", kendisini taşıyan "gövde"ye yani Tevhid/Birlik İlkesi'ne bağlanarak *bir*lenir. Bu aynı zamanda tüm İlim'lerin "ortak kaynağı"

olup, hem İlim'lerin Sınır ve değerlerinin belirlenebilmesine olanak sağlar hem de "disiplinler arası kopukluk"un önüne geçer.

Fakat gelin görün ki, "kısmî" olanın Küllî olana bağlanması ile, artık Kişi bu bilgi üzerinde "sahiplik hakkı" iddia edemez. Keza Birlik İlkesi'ne göre, zaten *Hikmet Âlim olan Allah'ındır, onu dilediğine verir.* (Bakara/269) Kişi'nin bilgi üzerinde, yani "kısmî bilgi" üzerinde "sahiplik hakkı" iddia edememesi, Nefs'ini putlaştırmasının ve kibirlenip büyüklenmesinin önünü tıkar. Bu aynı zamanda demektir ki, Kişi bu "kısmî bilgi" üzerinden bir **iktidar** elde edemez, bu bilgiyi keyfince kullanamaz.

Bu son durumda ise, Kişi kendisini Bütün'cül olan ile "kısmî" olan *arasında* konumlandırıp, Hakk'tan gelen bilginin Aslî Kaynak'ı ile râbıtasını keserek, "kısmî bilgi"yi *sahiplenir* ve onu Hakk'ın murâdı yerine, Nefs'inin arzularının hizmetine sunar. Burada ise İblis'in tavrına benzer bir tavır görüyoruz.

Aynı zamanda Aslî Kaynak'ından koparılan her şey gibi, "kısmî bilgi" de git gide yozlaşır. Çünkü bu durumda kendisini oluşturan İlke'nin bilgisine erişemez. Ki zaten, kendisi de o İlke'nin bir tezâhüründen, türeyişinden başka nedir ki?

Bu durumda aynı zamanda, kendilerini bu "kısmî bilgi" dallarının "sahipleri, uzmanları" olarak gören tipler belirmeye başlar. Bu

şekilde, böyle bir Bilim anlayışı git gide kendisini meydana getiren İlke'lerden uzaklaşır. (Yani *profan* [din-dışı] bilim anlayışı).

Bu durumda artık, bir **İlim Ahlâkı**'ndan gerçekten söz edilebilir mi?

16.12.202

Gerçek ve Düş

Olasılık ve İstatistik Epistemolojisi'nde, hayâlî Örüntü'ler üzerinden yapılan işlemlerden bahsetmiştik. Burada da *hayal kurma davranışı*nı incelemek istiyoruz.

*Esas*en hayaller, Gerçeklik ile olan bağları sayesinde, Gerçek olanı da daha iyi anlamamıza olanak sağlayabilir. Fakat tabii burada Gerçeklik ile "gündelik hayatı" değil, beşer-üstü nitelikteki **Evrensel Gerçeklik**'i ifade etmek istiyoruz. Öyle ki, bu Evrensel Gerçeklik bizim beşerî varoluşumuzdan kesinlikle etkilenmez. Fakat bununla birlikte, biz her şeyimizi ondan rızıklanırız, miras alırız ve lütuflanırız. Bu bağlamda, **her Rüya gibi, her Hayal de Gerçek olana bağlı ve bağımlıdır.** Peki o zaman Hayal ve Gerçek'i birbirinden ayıran nedir?

Şöyle ki; Gerçeklik'in Kendisi olan Tek-Bir Mutlak Varlık olan Hakk, (eşyanın küllünü) tüm şeyleri kuşatır. Tüm *varlık*lar *var*lıklarını O'ndan miras aldığı için, O'nun tek bir *varlık*ı bile eksik bırakması düşünülemez ve söz konusu olamaz.

Ne var ki, pek çok kez biz beşerler, Hak olanı, Gerçek'i lâyıkıyla müşâhede edemeyiz. Keza Nefs'imizin *heva* ve *heves*leri ancak Varlık'ın belirli ve oldukça kısıtlı yönlerine odaklanmamıza sebebiyet verir. Bu durumda, Gerçek gözlerimizin önündedir fakat arzularımız ile uyuşmayan kısımlarını reddettiğimizde, artık gör-

düğümüz bir çeşit Hayal'e, bir Serap'a dönüşür. Gerçeklik'in tam inkârında ise, artık Kişi gözleri açık hâlde, ayakta Rüya görmektedir.

Kısacası; burada Nefs'imiz, Işık'ı kırıp onu 6 renge bölen bir Prizma'ya benzer. Tecrübe edilen Gerçeklik'i, kendi yapısı/biçimi üzerinden *kırarak*, Gerçek olanın bu *yansıma*sını görür ve bunu gerçeklik zanneder. Demek ki Hayal, "Görünen benim dilediğim gibi olmalı!" dendiğinde oluşan bir çeşit *kırınım* sonucu oluşan bir *yansıma*dır.

Şimdi; bunu "yararlı" ve "zararlı" iki *bakış açısı* üzerinden düşünebiliriz.

Hayal'in İki "Yön"ü

> Hayal gücü ile yaratılmış kurmacanın yararı, dünyayı, çevrendeki kişileri, kendi duygularını ve kaderini daha derinlemesine anlamanı sağlamaktır.
>
> *Ursula K. Le Guin*

"Yararlı" olan, Bilinç'li bir tezâhüre *vesile* olandır; "zararlı" olan ise Bilinç'li tezâhüre *engel* olandır. "Yararlı" olan, mûrad edilen Rahmânî *tekâmül*e hizmet ederken; "zararlı" olan aksine buna bir *engel* teşkil eder (ki bu da İblis'in fonksiyonudur).

Bu iki "yön"ü, Hayal'ler için de düşünebiliriz. Bir *hayal*in *ne*'liği, yani "ne olduğu" ve "nasıl oluştuğu"na dair farkındalığın mevcudiyeti ile, bir *hayal* artık "yararlı" bir nitelik taşıyabilir hâle gelir. Bu ise ancak Hakk'a [Gerçeklik'e] olan râbıta/bağ ile mümkündür.

Demiştik ki; bir *hayal*in varlığı, renklerin varlığı gibi, bir *kırınım*ın varlığını îmâ eder, *im*ler. Bu *kırınım* ise Nefs Matrisi'mizin bir *kırınımı*dır. Ailevî travmalar başta olmak üzere, psikolojik travmaların Kişi'nin *Benlik Yapısı*'nda/*Nefs Matrisi*'nde sebep olduğu "kırınım"lar, bu bağlamda düşünülebilir. Böylece *hayal*lerin sözlü, yazılı, sanatsal (görsel) ifadeleri; *iyileşmek ve Hakk'a yönelmek gayesi* taşıması kaydıyla, bu *kırınım*ların anlaşılmasına ve iyileştirilmesine olanak sağlar. Sanat, Edebiyat, Şiir, Musikî; *iyileşmek ve Hakk'a yönelmek gayesi* ile, işte bu *kırınım*lar hakkında bize Bilinç kazandırabilir.

Bilim/Sanat/Felsefe/Edebiyat/Musikî ve tüm İnsânî Yaratım Faaliyetlerinde, bu biçimde "Varlık'ın *belirli* bir 'yön'ünü 'görünür, seyredilebilir' hâle getirmek *esas*ı" yatar. İlâhî Yaratım'da ise aynı *esas*, Küllî ölçekte gerçekleşir.

Bu minvalde, bir İnsan'ın geliştirebileceği en önemli *kabiliyet*lerden/*melek*elerden biri **muhayyile**sidir (*hayal gücü*dür). Her *tecellî*, belirli *tezâhür koşullarına* bağımlı olduğundan, ancak bu

koşulların sağlanması ile kendisini sergiler. **Hakk** ise, **Kayyum** oluşu ile, Kozmos'un *varoluş koşullarını* sağlam/stabil/ayakta tutar. Bu sebepte, Hakk; kuluna göstereceği İlâhî İlham'ı Kozmos'un *varoluş koşullarını* değiştirerek değil, yeni bir *varoluş koşulları toplamı* içinde, yani "sâdık rüyalar" veya "yakaza"lar (uyanıklık ile uyku arasında görülen rüyalar/hayaller) ile "gösterir". Bu tabii ki İlham'ın değerini azaltmaz; keza **nitelik** bakımından tecellî eden **İmkân (İlâhî İsim)**, bu *varoluş koşulları*nın "ortamı" ile değişmez. Fakat ilginçtir ki; bunlar zaten Varlık'ın belirli bir "yön"ünü oluşturdukları için, artık Kozmos'un (kendine has) *varoluş koşulları toplamı* içinde de "görülebilir" hâle gelirler.

Tabii burada, daha önce görünmeyen somut bir *şekil*den ziyâde, "görülen" bir *nitelik* söz konusudur. Hoş; bu *nitelik* daha önce muhtemelen fark edilememiş *şekil*lerin de farkına vesile olur/olabilir.

21.12.2023

Hayal'in İç'i

Bu iki "yön"den, "zararlı" olana da değinelim. Demiştik ki, bu durumda, "yararlı" olanın aksine, tekâmüle bir *engel* söz konusudur. Burada, *hayal* artık Gerçek olanın, daha önce "görülmemiş"

yönlerine bir "tecellî ortamı" oluşturacağına, Kişi'yi Gerçeklik'ten koparan bir *engel*e dönüşür. Aradaki fark şudur:

Birinde kendisini "görünür" hâle getiren bir İlâhî İsim (esmâ) mevcuttur, ki *hayal*in *görünümü*ne biçimini bu verir. Ötekisinde ise, Kişi Nefs'inin *heva* ve *heves*lerini, veya "görmek" istediği bir Nefsânî unsuru **muhayyile**sinde yeniden canlandırıyordur.

Beşer-üstü bir nitelik taşıyan, İlham'ın söz konusu olduğu *rüya* ve *yakaza*ların aksine, burada Gerçek Dünya'da elde edilemeyen bir arzunun düşüncesi ile Kişi'nin kendi kendisini avutması söz konusudur. Bu ise Kişi'yi, Hakk'tan ve Hakikat'ten uzaklaştırır.

Kısacası; diyebilir ki, ikisini birbirinden ayıran, bu *hayal*in İç'ini "neyin doldurduğu"dur. Sonuçta, her *hayal* bir *görünüm*den ibarettir. Fakat Asl'olan o *hayal*in İç'ini "dolduran" **nitelik**tir, onu *yaratan* **sebep**tir. Bu **sebep'**in, **nitelik'**in bilinmesi ise, onun **İsim**'inin bilinmesi demektir. İlâhî İlham söz konusu ise, bu bir *esmâ*, bir İlâhî İsim'dir ve Ontolojik *yaratım* sürecinde bir "karşılığı" bulunur. "Zararlı" durumda ise, bu basitçe bir *arzu*nın veya *heves*in ismidir.

Tabii, biz burada, sadece Gelenek'in aktardığı bazı teorik bilgileri tekrar ettik. Son bir ekleme ile, diyelim ki; **hayal** demek, özgürlük demektir. Sonsuz'u dileyen, bakışlarını Yaratıcı'nın Sonsuz-

luk'una çevirenin ise, hayalleri de herhalde "yararlı" hayaller olacaktır.

Hayal'lerde, Sınır'lar yeniden çizilir. Bunlar bize, sınırı belirsiz çoklukta yeni *varoluş koşulları* sunar. Ne var ki; asla unutmamak gerekir: Her *hayal*, ancak Gerçeklik'in bir *yansıma*sıdır ve *var*lığını ondan miras alır. **Hayal'in değerini/niteliğini ise, Gerçeklik ile, Hakk ile olan bağı/râbıtası belirler.**

24.12.2023

Aslım

Huzurluyum, dedi
Çünkü hatırlıyorum,
Kim olduğumu
Kim bilir, belki tekrar unuturum
Umarım ki, unutmam

Neden, dediler
Neden unutmuştun,
Kim olduğunu?

Çünkü, dedi
Beni istedikleri gibi görmek istediler
Oysa ben
Asla ve asla
Onların gördüğü değildim
Aslımda

Ne hatırlattı sana kendini?
Diyende
Kendinden kendine
Cevap verdi:
Bir dost buldum
Aynadır O
Vechime.

26.12.2023

Say

İkilik gördün mü, bil:
Onlar aslında Bir
Bir'i gördün mü, bil:
Onun hareketi
Var ediyor İki'yi
Böylece yarattı Bir Olan
İki ucu ile sıkıştırdığında Zaman
Bir daha ekleyip, yayıldığında Mekân
Bir daha ekledi Üç'e
Dört'e gelince
Artık Sınır'lar tamam
Ve topladı hepsini
On'da O
Bir Döngü yarattı.

Bir Döngü'de
İki kutup döner
Artık, o Zaman
İkilik gördün mü, bil...

26.12.2023

Varlık'ın Râbıtası

Varlık'a bağlanamayan (râbıta edemeyen) *varlık*lar, *anlam*larını yitirirler. Böylece; tüm *argüman*lar, Var-lık argümanına döndürülerek *anlam*landırılır. Tüm Kelime'ler, Zaman'a bağlı bir Hareket'in sonucu meydana gelip, ancak Zaman-Ötesi olan Nokta sayesinde *anlam* kazanırlar. İşte Okumak budur, ki bu, Zaman-Ötesi olanın işini Seyr'etmektir. Demek ki, kaos ve karmaşa, ancak Varlık'a, o *ilk*sel *argüman*a bağlanamama hâlidir. Değilse "anlaşılamaz" bir *varlık* olmadığı gibi, anlaşılamaz olan ancak Varlık-Ötesi olandır. Keza Mutlak Varlık, *an*layarak yaratır. Ve tabii ki beşerî kabiliyetler kısıtlıdır ve O, "Hikmet'i dilediğine verir.". Her şeyi *an*layan İlâhî Akıl [İlâhî Logos], O'na aittir. Bununla birlikte, Akıl [Logos], İnsan'da da tecellî eder, hususen ve Kemal derecesinde ise İnsan-ı Kâmil ile...

30.12.2023

Vahy'in Çok-Yönlülüğü

Vahiy, tezâhür eden **İlâhî İsim**'in, **Arketip**'in bilgisini ilettiği için, "çok yönlü yorumlanabilirlik"e sahiptir. Bu, Aslî Anlam'ın çeşitliliğini kastetmez; fakat her İlâhî İsim'in, ancak "Zaman ile Seyir" ile tezâhür etmesinden mütevellit, farklı *varoluş koşulları*na yönelik *yorum*lanabilir. Bu, bahsettiğimiz gibi, kesinlikle Vahy'in "birden fazla" *anlam* barındırdığı anlamına gelmez. Fakat, Vahy'in ilettiği Aslî Anlam (Arketip), Zaman-Ötesi *oluş*u ile, kendisini Zaman'a bağlı pek çok çeşitli duruma yönelik açabilir. Bu, özellikle Müteşâbih ayetler için böyledir.

Vahy'in değindiğimiz sebeplerden ötürü, "çok-anlamlı" değil, fakat "çok-yönlü" olduğunu söyleyeceğiz. Bunu, aynı zamanda Merkez'den yayılan Işık'a benzetebiliriz: Kaynak Tek'tir, fakat onun Merkez *oluş*u, her "yön"den ona ulaşılabilmesine olanak sağlar.

Bu durum, aynı zamanda Vahy'i ve Kur'an'ı, "çağlar ötesi" yapan şeydir. Zaman-Ötesi olan İlk Anlam'lar, böylece *ehlince* her Çağ'da *oku*nup anlaşılabilir ve Çağ, her zaman, Zaman-Ötesi olan Vahiy ile anlaşılabilir.

Ve gene değindiğimiz sebepler, neden Kur'an meallerinde çevirinin çok dikkatli biçimde yapılması gerektiğini açıklar. Kur'an (veya başka bozulmamış Vahiy kitapları), Çağ'ın *koşul*larından

münezzehtir. Bu sebepten, ancak kelimesi-kelimesine yapılan bir çeviri, yapılabilecek hataların olabildiğince önüne geçmiş olur. Keza kelime sıralanışı da **Ontolojik nüzul (hiyerarşi)** ile ilgilidir. Aksi takdirde, meallerde "anlam kaymalarının" görülmesi işten bile değildir, kaçınılmazdır. Meallerde görülen "anlam kaymaları", aynı zamanda Kitap'ın tahrif edilmesine; ve Kur'an'ın uyardığı gibi Müteşâbih olanın hatalı yorumuna yol açar.

Benzetim yoluyla anlatımdan, *Teşbih Sanatı*'nda bahsetmiştik.

> Huvellezi enzele aleykel kitabe minhu ayatun muhkematun hunne ummul kitabi ve uharu muteşabihat, fe emmellezine fi kulubihim zeygun fe yettebiune ma teşabehe minhubtigael fitneti vebtigae te'vilih, ve ma ya'lemu te'vilehu illallah, ver rasihune fil ilmi yekulune amenna bihi, kullun min indi rabbina, ve ma yezzekkeru illa ulul elbab.
>
> O indirdi sana Kitap'ı. Onun bazı âyetleri Muhkemdir (ki) onlar Kitabın anasıdır. Onun bazı âyetleri Muhkemdir (ki) onlar Kitabın anasıdır. Diğerleri de Müteşâbihdir. Kalblerinde eğrilik olanlar, fitne aramak için onun müteşâbih âyetlerinin ardına düşerler. Oysa onun te'vilini Allah'tan başka kimse bilmez. İlimde rüsuh sahibi (bu konuda ruhsat sahibi) olanlar: "İnandık ona, hepsi

Rabbimiz katındandır" derler. Ulul Elbab'dan (akıl ve derin kavrayış sâhiplerinden) başkası düşünüp öğüt almaz.

Âli İmran Suresi 7. Ayet

05.01.2024

Zaman'ın Sıkıştırdıkları

Yaratıcı'nın ahlâkı, Zaman ile Seyir üzeredir. Bu demektir ki, bir Zaman Yolcusu olan İnsan da, Yaratıcısı'na uyduğu takdirde, ilerler ve yürür.

(Bahsettiğimiz "ilerleme"nin mânevi bir ilerleme olduğunu da belirtmiş olalım, ki bu tamamen Bireysel'dir.)

İlerlemeyen, yürümeyen, seyretmeyen ve okumayanın üzerinde tortular sıkışır. Bu "sıkışma", Zaman ile artar, ve "darlık"a sebebiyet verir. "Darlık"lar ise, iyice artarak "felaket"lere dönüşür.

Bu sebepten Zaman'ın Peygamber'i, Kişi'leri "uyarır ve müjdeler". Yaratıcı'nın ahlâkına uyarak, yürümeyi seçenlere huzuru ve cenneti, kalmayı seçip inat edenlere ızdırap ve cehennemin haberini verir. Keza Zaman'ın ve Oluş'un yasası budur.

Ayrıca belirtmekte fayda var: Allah, zalim değildir.

> Zalike bima kaddemet yedake ve ennallahe leyse bi zallamin lil abid.
>
> Bu, sizin ellerinizin takdim ettiği şey sebebiyledir. Ve şüphesiz, Allah kullarına zulmedici değildir.
>
> *Enfal/51, Ali İmran/182, Hac/10*

O, Âlem'in Nizam'ını bu şekilde belirlemiştir, ki "insanın cezalandırılması" olarak algılanan mevzu, "insanın tavrının tam karşılığını görmesi"nden başka bir şey değildir. "Zulüm" ise, aynı zamanda "akan bir nehrin akışına engel olunması, doğasının bozulması" anlamını taşır.

Allah, insana verdiği seçim hakkı ile birlikte, ona Zaman ile Seyretmeyi emreder. (Yani *oku*mayı.) Artık, "kendisini yeterli (müstağni) gördüğü için"; ilerlemeyi, gelişmeyi, hatalarını düzeltmeyi, hatalarını fark etmeyi, dönüşmeyi ve iyileşmeyi reddeden; kendi ektiğini biçer.

> Kella innel insane le yatga.
> En reahustagna.
> İnne ila rabbiker ruc'a.
>
> Hayır, doğrusu insan tuğyan eder (azar)
> Kendisini yeterli (müstağni) gördüğü için
> Şüphesiz dönüş (rücu) Rabb'inedir.
>
> *Alak Suresi 6-8. Ayetler*

Tüm bunlar Hakk'ın Birlik'inden kaynaklanan, Mutlak Adalet ve Mutlak Denge İlkeleri'nin bir tezahürüdür. "Uyarı ve müjde" ise, Kur'an'da sıkça rastlayabildiğimiz *simetri*lerden biri olup, Simetri İlkesi'ne tâbidir. Keza Birlik'in *tam* ifadesi, Zaman ile, yani Zaman'ın Seyri ile Birlik'e *göreceli* hâlde tecellî eden İkilik'i

içerir. Bu "İkilik'in uyumlu Birlik'i", Ahenk'i ve Ritim'i meydana getirir, ki Kur'an'ın Ahengi de bu uyumlu Hareket'ten kaynaklanır.

15.01.2024

Zaman ile Katılaşanlar

> Vel Asr
> İnnel insane le fi husr
> İllellezine amenu ve amilus salihati ve tevasav bil hakkı ve tevasav bis sabr.
>
> Asr'a yemin olsun
> Şüphesiz insan hüsran içindedir
> Ancak iman edip salih amellerde bulunanlar, birbirlerine hakkı tavsiye edenler ve birbirlerine sabrı tavsiye edenler hariç.
>
> *Asr Suresi*

Zaman'ın Sıkıştırdıkları, giderek "yoğunlaşır" ve "katılaşır". Böylece Kişi'nin üzerinde biriken bu "yükler", bir "ağırlık"a sebep olur, ki bu da Kişi'yi belirli bir "konum"da kısıtlar ve hareket kabiliyetini azaltır, hatta "ağırlık"ına bağlı olarak yok edebilir.

Bu mevzu, hem *zihinsel*, hem *fiziksel*, hem de *mânevi* bir düzlemde anlaşılabilir. Ayrıca, bu "üzerinde ağırlık birikmiş olanlar"ın "ilişki dinamikleri" de sosyal düzlemde incelenebilir.

Ayrıca ekleyelim ki, burada özellikle "negatif yükleri" ele aldık. Ki tüm bunlar, yazmayı umuyoruz, analojik yer değiştirme ile "pozi-

tif yükler" için de düşünülebilir. Tabii ki burada "yük" ile salt fiziksel bir tezahürden bahsetmediğimiz açıktır.

Zihinsel Düzlem

Zaman'ın Biriktirdikleri, giderek "yoğunlaşarak" "önyargıların" birikmesine ve "düşüncede katılaşma"ya sebep olur. Böylece Kişi'nin üzerinde biriken bu "zihinsel/psikolojik yükler", bir "zihinsel/psikolojik ağırlık"a sebep olur, ki bu da Kişi'yi belirli bir "önyargı konumu"nda kısıtlar ve düşünce hareketini azaltır ve "düşünme kabiliyetini" köreltir, hatta "ağırlık"ına bağlı olarak yok edebilir.

Fiziksel Düzlem

Zaman'ın Biriktirdikleri, giderek "yoğunlaşarak" "bedensel katılaşma"ya sebep olur. Böylece Kişi'nin üzerinde biriken bu "fiziksel yükler", bir "fiziksel ağırlık"a sebep olur, ki bu da Kişi'yi belirli bir "gerilim konumu"nda kısıtlar ve fiziksel hareket kabiliyetini azaltır, hatta "fiziksel ağırlık"ına bağlı olarak yok edebilir.

Mânevi Düzlem

Zaman'ın Biriktirdikleri, giderek "yoğunlaşır" ve "kalbi katılaştırır". Mânevi Düzlem söz konusu olunca, *idrâk*i setreden bu "yük"lere *günah* da denir. Kısacası *günah*, "kalbi katılaştırıp idrâki setreden mânevi yük"tür. Böylece bu "mânevi yükler", bir

“mânevi ağırlık”a sebep olur, ki bu da Kişi’yi belirli bir “ontolojik konum”da (Nefs Mertebesi’nde) kısıtlar ve tekâmülüne engel teşkil eder, hatta “ağırlık”ına bağlı olarak (bu dünyadaki) tekâmülünü imkânsız hâle getirebilir.

Bahsettiğimiz bu 3 boyuttaki (Nefs-Beden-Ruh) “sıkışma” ve “katılaşma”, özel “odak alanları” için ayrıca incelenebilir.

Eklemekte büyük fayda var; tabii ki burada bir “birikim”den söz etmemiz, aynı zamanda bir “tıkanıklık”ın söz konusu olduğunu varsayıyor. Keza, her “negatif/olumsuz birikim”in meydana gelmesi için, bir “tıkanıklık” şarttır.

18.01.2024

Birdenbire

Büyüyen küçükler
Ve küçülen büyükler
Ve aynı Ân'da ikisi
İşte Büyük İş
İşte Bir'den başlayıp
Bir'e giden
Sonsuz Yaradılış

22.12.2023

Kral Midas'ın Yalnızlığı

Bu yazıda Kral Midas Arketip'ini yorumlamak istiyoruz.

Arketip'i çift taraflı yorumlayacağız, "İç" ve "Dış" cihetinden. Keza, artık gördük ki, bir Arketip ancak "İki'liğin Bir'liği" İlkesi ile yorumlandığında *tam* olarak anlaşılabilir. Değilse bir "yön"ü eksik kalır, ki bu da yanlış anlaşılmalara sebebiyet verebilir. Bu durumda, Okuyucu'nun tefekkür ile "öteki kutup"u keşfetmesi gerekir. Oluşan "boşluk" ise gereksiz heyecanlanmalara ve nefsânî cezbeye sebebiyet verebilir. Bu sebepten, "toplayıcı bilgi" tamamlanıncaya kadar sabretmek, acele etmemek gerekir.

> Yücedir Allah, Melik-ul Hakk. Kur'an hakkında aceleci olma, sana vahyi tamamlanmadan önce, ve de ki; "Rabbim, ilmimi artır!"
>
> *Taha/114*

Önce "Kral Midas"a değinelim. Kral Midas, Tanrı'dan "dokunduğu her şeyin altına dönüşmesini" diler. Dileği kabul olur ve Kral Midas zengin olur. Fakat kısa süre içerisinde fark eder ki, elmalar ve armutlar, ekmek ve su da altına dönüşmektedir. Aç ve susuz kalır. En sonunda kızına dokunur yanlışlıkla, ve kızcağız altından bir heykele dönüşür.

"İç" cihetinden yorumlayalım.

"İç" cihetinden, Kral Midas, "ruhânileşmeyi" dilemiştir. "Dokunduğu" her şeyin, yani diyebiliriz ki *nazar ettiği* her bir şeyin "altuni bilgisine" erişir. Altın, sıklıkla; İlham'ı, Bilgi'yi, İlm'i ve Kutsiyet'i simgeler. Güneş de benzer biçimde...

Böylece Kral Midas'ın "dokunduğu" ve sanıyorum ki "sağ eliyle dokunduğu" her şey, artık Zaman'ın akışından "koparılır" ve Altûni Bilgi, Hafıza'da bir İsim'e, bir Arketip'e dönüşerek ölümsüzleşir. Yani "Altın'a dönüşür".

Kral Midas, "altın zengini"dir, yani "İlham'ı bol olan"dır, Âlim'dir. Ne var ki, o bunun "bedelini" de öder: Artık "dokunduğunu", "tüketemez". Böylece Kral Midas; "mâsivâ"dan, "günlük hayattan" giderek soyutlanır. Zaten "sağ elinin işi" de budur. Aynı zamanda, denilebilir ki, Kutsiyet kazanmış olanı, artık "yiyemez" ve "tüketemez". Sıradan insanlar gibi "Zaman'a bağlı tüketim" yapamaz hâle gelir.

Bildiği için eyleyemez.

Sonunda nefsinin remzi olan kızına dokunduğunda, nefsi de Zaman'ın etkisinden "kurtulur", "koparılır" ve "altınlaşır". "Ölümsüzlüğün" bedeli "değişmezlik"tir, bunun ise İç ve Dış cihetinden *temyiz* edilmesi gerekir. "İç" cihetinden, "ölümsüzleşen" "ruhânileşir"; Zaman ve Mekân'ın, bedenin kısıtlamasından kurtulur. "Dış" cihetinden ise, tam tersi "yön"de, Zaman'ın akı-

şından asla kurtulamayacak biçimde, Hafıza'sını yitirir, "beden"i "ölümsüzleşerek" aslında "makineleşir". Biri *tam* İlim, diğeri *tam* (artık buna "tam" denilebilirse) Cehalet'tir.

Bu "tersi" durumda ise; eylediği için bilemez.

Artık Altın Diyâr'ında "yapayalnız"dır. Üstelik, onu teselli eden tek kızı (nefsi) da Bilgi'nin nesnesi olup, Altûni Bilgi'ye dönüşmüştür. Tüm şeyleri Bilgi'ye dönüştüren Kral Midas, en son Kendi Nefsi'ni de bilerek, onu da "dönüştürmüştür".

Bilgi'nin ve Kutsiyet'in, İlm'in ve İlham'ın bu Zamansız diyarında, Kral Midas'ın *şahidi kalmamıştır*. Bu yüzden ve böylece, O "şehadet getirir" (yani şahitlik eder), yalnızlığında Kendi Kendisi'nin *tek* şahididir; bu yüzden ve böylece Şehit olur ve göçer.

Şimdi "Dış" cihetinden bakarsak, öncekinin tam "tersi"ni görürüz. Bu durumda Midas, dünyevi zenginlikler için, mânâ dünyasını ve güzel yiyecekleri yitiren bir adamdır. Öyle ki, sonunda en değer verdiği, tek arkadaşını, kızını kaybeder. Hepsi başına hırsından ve altına olan şehvetinden gelmiştir. "Dış" cihetinden hikâye çok daha "basit"tir.

"Dış" cihetinden bakınca, gerçekten "İç"i olmayan bir adam görürüz. Bu durumda bunun sebebi, Kelime'lere Dış'sal cihetten bakıyor oluşumuzdur. İşin Sırrı da buradadır ki, Hikâye'nin İç'sel

hakikatini görebilmek için, bizim de İç'imizde bu hakikatin bir karşılığının olması gerekir.

24.01.2024

Örttüğü Zaman Gece

Giriş

Aslında, bu yazıyı önce müstakil hâli ile yazmıştım, yani Leyl Suresi'ni referans olarak ekleme gibi bir planım yoktu. Sonra, *kabus*lar ve Karanlık İlham hakkında bir uyarı yazısı olarak şekillenen bu yazı bittiğinde, Leyl Sûresi ile anlamının paralelliğini fark ettim ve alıntıları paragraf aralarına eklemeye karar verdim. Yazı, anlam paralelliği açısından 21 âyetlik sûrenin ilk 17 âyetine tekâbül ediyor. (Ayrıca bkz.: Vahy'in Çok-Yönlülüğü)

Leyl ise, **Gece** anlamına geliyor.

Tercihen, âyetler atlanarak da okunabilir.

Örttüğü Zaman Gece

> Ant olsun geceye, örttüğü zaman
> Ve ant olsun gündüze, göründüğü zaman
> Ve ant olsun, erkeği ve dişiyi yaratana
>
> *Leyl Suresi 1-3. Ayetler*

Epeydir aklımda olan bir konuyu yazmak istiyorum. Çağımızda, modern insan, eşitlikçi ideolojilerin ve Batılılaşmanın da etkisiyle, git gide iyi/kötü, faydalı/zararlı kavramlarına dair anlayışlarını yitirmektedir. Bunda *profan*laşmanın (*din-dışı*laşmanın) da etkisi

vardır, keza **Aydınlık** ve **Karanlık**'ın **Işık**'a göre belirlendiği gibi, **Şeytânî** ve **Rahmânî** olan da **Vahy**'e göre belirlenir.

Bugün, anlaşılan o ki, modern insan neden *kabus*ların toplumun içine salınmaması gerektiğini idrâk edememektedir. Bununla birlikte Karanlık'ın İlham'ı sadece karartır ve zarar verir. Hiçbir zaman hiçbir şey inşa edemez. Bilgilendirmez, fakat bilgiyi zehirler ve bu zehri Bilinç'e zerk eder. Bu süreçte çarpık bir heyecanlanma veya haz duygusu yaratır.

Profanlar, neyin "görülmek istenen" ve neyin "görülmemesi gereken" olduğunu temyiz (ayırt etme) kabiliyetinden yoksundur. Bununla birlikte; okudukları/izledikleri/dinledikleri kimi şeylerin gerçek tabiatlarını bilseler, kesinlikle bunlardan tiksinir ve uzak dururlardı. Fakat tabii bu durumda onlara bunları pazarlamak da imkânsız hâle gelirdi.

> Şüphesiz işleriniz (sa'yınız) çeşit çeşittir.
>
> *Leyl Suresi 4. Ayet*

Devam edelim. Her **Yaratıcı Faaliyet**, belirli bir **İlham Kaynağı**'ndan İlham alır, veya İlham ile oluşturulmuş **Örüntü**'ye uyarak o İlham Kaynağı'na yönelir. Ortaya konulan Üretim'e maruziyet ise, İlham Kaynağı'nın niteliğine göre bir psişik/zihinsel *etki* yaratır. Bunun sebebi, Yaratıcı Faaliyet'lerde, belirli Örüntü'lerin taklit edilmesi ile aynıdır. İkisinde de, Hareket

Akışı'nın tekrarı belirli İlham'ı yeniden çağırır. Bu sebepten insanın izlediği/dinlediği/okuduğu şeyleri özenle seçmesi gerekir.

(*Ant olsun örttüğü zaman geceye* ki) Şimdi, bir *kabus* hikâyesi, insan zihninde nasıl bir etki yaratır? Rüyasında *kabus* gören bir kimsenin, korku, panik ve endişenin benzeri bir etki...

Burada problem şudur ki; Karanlık, tabiatı gereği Işık tarafından fethedilerek Aydınlık'a dönüşmesi için vardır. Kaos, Logos'a dönüşür; Kahraman, Canavar'ın boynunu vurur; Karakter, Travma'sını iyileştirir ve huzur bulur; Aşık, kendi kendisini aşarak dönüşüm geçirir ve Aydınlık bir Dünya inşa olur. İşte *anlam* böylece ortaya çıkar; İyiler her zaman kazanır, Kötüler her zaman kaybeder.

(*Ant olsun göründüğü zaman gündüze* ki) Böylece Işık, Kendisi'ni Aydınlık ve Karanlık olanın mücâdelesinde ortaya koyar ve *gösterir*. Yani Aşk, (*ant olsun erkeği ve dişiyi [zıt kutupları] yaratana* ki) İyi ve Kötü olanın mücâdelesinde Kendisi'ni *gösterir*. Anlamlı tüm Hikâye'ler bu Ontolojik hakikate yaslanır.

> Fakat kim verir ve takva sahibi olursa
> Ve iyiyi/güzeli doğrularsa
> Ona en kolayı kolaylaştıracağız

Fakat kim cimrilik eder de kendisini müstağni görürse
Ve iyiyi/güzeli yalanlarsa
Ona en zoru kolaylaştıracağız

Düştüğü zaman malı ona yarar sağlamaz.

Leyl Suresi 5-10. Ayetler

Misal; Geometri'de de bunu gözlemleriz. Başlangıç ve Tam Dönüş, 0 derece ve 360 derece, aynı "doğrultu"ya çıkar. Fakat Dönüş'ün gerçekleşmesi için, önce Yarım Dönüş ile "tersi doğrultu"ya gelmek gerekir. Bu aynı zamanda Argüman'ların inşasında, "yanlış olan"dır. Daha sonra, bir Yarım Dönüş daha gerekir, ki böylece "yanlış olan yanlışlanır". Bu da tekrar, Doğru Olan'a tekâbül eder.

Şüphesiz ki hidayet (doğru yol) Bizim üzerimizedir.

Leyl Suresi 12. Ayet

İşte bu yüzden gereksiz heyecanları, hevesleri, duygulanımları (yani Akl'ı köreltenleri), merakları bir kenara itip, Hikâye'ye *zihnî* bir bakış ile bakarsak, görürüz ki *kabus* hikâyeleri gerçekten *sıkıcı*dır. Çünkü "yarım"dırlar. "Tersine gidilen doğru"nun tamamlanmamış bir hâlidirler. Kendimden örnek verecek olursam, Ben, bu hikâyelerde hep hikâyenin "bir yere varmasını" beklerdim; fakat bunlar "asla bir yere varmazdı".

Ve şüphesiz ki bizimdir Son (*Ahiret*) da İlk (*Ula*) de.

Leyl Suresi 13. Ayet

Sonuçta bu Hikâye'lerdeki Bütünlük'ün, bile isteye çarpıtılması ve sakatlanması, Karanlık İlham'ın *esas*ını oluşturur. Bu yüzden Okuyucu'da da benzeri bir etki yaparak, Okuyucu'nun da Benlik Bilinci'ni bozma tehlikesi taşır, ona zarar verirler. Sebeplerine yazının başlarında değindik.

Alev saçan bir ateşe karşı sizi uyardım
Ona ancak şaki (bedbaht, kötü huylu olan) maruz kalır
O ki yalanladı ve yüz çevirdi
Takva sahibi olan, ondan uzak tutulacak

Leyl Suresi 14-17. Ayetler

Son söz olarak diyelim ki:

Yalanlar, yalanlanmak
Yanlış, yanlışlanmak
Ters olan, terslenmek
Kötülük, kötülenmek için yaratılır.

31.01.2024

İlksel Madde [Prima Materia]

> Ant olsun geceye, örttüğü zaman
> Ve ant olsun gündüze, göründüğü zaman
> Ve ant olsun, erkeği ve dişiyi yaratana
>
> *Leyl Suresi 1-3. Ayetler*

Prima Materia'ya [İlksel Madde'ye] değinelim.

Mevzuyu İç'sel Hayal cihetinden inceleyelim. **Zihin** ve **İlâhî Logos** ilişkisinde de olduğu gibidir ki; **İnsan kurduğu zaman buna *hayal* deriz, Hakk kurduğunda ise buna *Realite/ Gerçeklik* deriz.** Zihin, İlâhî Logos'un kısmî bir tezâhürü olduğu için, **muhayyile** yani **hayal gücü**, *esas*en yani Ontolojik temelleri gereği, Hakk'ın Yaratım Kuvveti ile aynı kökenlere sahiptir. **Asl**'olan ise Hakk'tır, fakat O kabiliyetlerinden İnsan'a da emânet eder.

Burada, Hakk ile İnsan'ı, Hakk Öz olacak şekilde, *simetrik* düşünerek yazacağız. Yani Prima Materia hakkında söyleyeceklerimiz Ayna'nın her iki yüzüne de yansır. (En azından murâd edilen budur.)

Prima Materia, her türlü *nitelik*ten yoksundur. Diyebiliriz ki bu kavram, tamamen Varlık'ın **Nicelik** yönünü ifade eder. Belirlenmemiş olanların en belirlenmemişidir. Logos, yani *eril ilke*,

Prima Materia'ya "mührünü basar" ve ona Şekil verir. Tekrar belirtelim, Prima Materia, ki buna Basit Madde veya İlksel Madde de diyebiliriz, her türlü *belirlenim*den yoksundur ve tüm bu *belirli nitelik*leri "içine alan" ve "doğuran"dır.

İlâhî Logos ise, Prima Materia'nın tersi biçimde, tamamen Varlık'ın **Nitelik** yönünü ifade eder. Niteliklerini, özelliklerini, sıfat ve isimlerini Materia üzerinden açığa çıkartır. Anlaşılacağı üzere, Materia *dişil ilke*dir. "Toprak" anlamına gelen *mater* ve "anne" anlamına gelen *mother* kelimeleri ile aynı kökten türediği düşünülür.

İç'sel Hayal cihetinden; Prima Materia, Hayal'in karanlık, belirlenmemiş ilk bileşenidir. Logos, muhayyilesinin Materia'sına *isim* ve *sıfat*ların "mührünü basarak" onu biçimlendirir. Işık olsun [Fiat Lux] der ve Işık olur. Aşk'ın ve Işık'ın işlerini söyler ve bunların vuku bulmasını seyreder. "Ol!" der olur [Kün fe yekün]. Kendi'si yazar Kendi'si okur.

Böylece muhayyile, Hafıza'da korunan Kelime'leri yani *anlam kalıpları*nı *görünür* kılar. Hakk yarattığında, buna "gerçekleşmek" deriz. Böylece Hakk, Tek-Bir Kudret'i ile, Tek-Bir Güç ile, Materia'ya dilediği şekli verir ve dilediği *fiil*leri ile *tasarruf eder (etki eder)*.

İnsan'ın patolojik davranışları da, düşünüyoruz ki, (her zaman olmasa da) pek çok kez kendisini "Hakk'ın nezdinde var edilen" değil de, "Asl'en Var" zannetmesinden kaynaklanır. "Asl'en Var Olan", Hakk olduğundan, bu zan Kişi'de Tanrı Kompleksi'nin gelişmesine sebebiyet verir. Bu kompleksin aşılma çabası, Birey'leşme sürecini meydana getirir, ve bir Kişi'ye **Birey** diyebilmemiz için, Tanrı Kompleksi'nin en azından belli bir ölçüde aşılmış olması gerekir.

Eklemiş olalım; Eril ve Dişil İlke'ler, Kur'anî ifade ile, **Rahman** ve **Rahim**'e tekabül eder. Bunlar ise Allah'ın sıfatlarıdır ve Bism**illahirrahman**ır**rahîm** ifadesi, Ontolojik Başlangıç'ı ifade eder ve İslam'da "her işe Besmele ile başlanması" öğütlenir.

Uzakdoğu'da ise dişil-eril ikilisi, **Yin-Yang** sembolizmi ile ifade edilir.

03.02.2024

Bireyleşme İlkesi [Principium Individuationis]

Şimdi de, **Prima Materia** ve **İlâhî Logos** ile alâkalı olan **Bireyleşme İlkesi**'ne **[*Principium Individuationis*]** değinelim.

Burada, Bireyleşme İlkesi, sadece özel beşerî varoluş koşullarından ziyade, Ontolojik bir İlke'yi ifade eder. Tecellî sürecinde, Nitelik'ler Nicelik'e yansır; yani **Logos**, **Materia**'ya Şekil verir.

Asl'en, Logos'un barındırdığı Nitelik'ler, her ne kadar bunlardan çoğul gibi bahsetsek de, belirli bir *çokluk*a sahip değildir. Misal; Kare'nin İdea'sı, *tek*tir. İdeal *tek* Kare bulunur. Zîrâ bu Kare, Logos tarafınca Hafıza'da muhafaza edilmektedir (korunmaktadır/saklanmaktadır/barınmaktadır). Bu minvalde, *esas*en Kare'nin İdea'sı, "tezâhür etmiş" değildir, yani "maddeselleşmiş, Materia'ya bürünmüş" değildir. Nicelik, Materia'nın özelliği olduğundan (ki Prima Materia'nın Varlık'ın tamamen Nicelik yönü olduğunu söylemiştik), Saf Nitelik Olan için, *çokluk*tan bahsedilemez. Misal; nasıl şu anda önümde duran masa gibi *pek çok masa* olsa da, "masa" kelimesi, bir İdea olması bakımından, *tek*tir; dört harften oluşur ve belirli bir *tanım*ı vardır. İşte bunun gibi "Kare'nin İdea'sı *tek*tir." deriz, *isim*i ve *tanım*ı belirlidir.

Peki, *bir* kâğıda *bir* kare çizdiğimde ne olur?

O zaman Kare'nin İdea'sı, yani Logos'un barındırdığı Nitelik, Materia'ya yani bu örnekte kâğıda aktarılarak tecellî eder. (*Prima Materia* değil fakat *Materia* ifadesini kullandık, keza "kâğıt" da belirli bir Nitelik'e sahiptir ve *Materia Secunda*'dan türetilmiştir. Fakat, bu Varlık Manzarası'nda, Varlık'ın Materia yönünü temsil eder.) Açıkça görebiliriz ki, kâğıt, "çizilen Kare'nin kendisi" değildir. Fakat o, sadece bir Tecellî Ortamı'dır. Kare'nin tezahür etmesine vesile olur, böylece Kare *görünür <u>bir</u> kare* halinde açığa çıkar. Bu durumda, Nitelik'in "bireyleştiğini" söyleriz, yani artık *sayılabilir* ve *görünür*dür. İşte bu hakikat **Bireyleşme İlkesi [*Principium Individuationis*]** olarak, **Ontolojik** bir **İlke** olarak ifade edilir.

Aynı zamanda, Bireyleşme İlkesi, cümle *varlık*ta gözlemlenebileceği gibi, beşerî varoluş koşullarında da gözlemlenebilir, ki biz de bu koşulların içerisinde bulunduğumuz için, bizi özellikle bu durum ilgilendirir. Varlık'ın tecellîsinde, İlke diğer *varlık*lara olduğundan farklı tecellî ettiğinden değil; fakat içinde bulunduğumuz yegâne durum bu olduğu için.

Antik Simyager'lerin de dediği gibi, "Aşağı'daki Yukarı'daki, Yukarı'daki Aşağı'daki gibidir. Birlikte *Tek-Bir İş*'in mucizesini gerçekleştirirler.". Bu minvalde, Bireyleşme Süreci, kendi varoluşumuz üzerinde Bireyleşme İlkesi'nin gerçekleşmesi demektir ki,

bu da ancak Üç Kitap'ın birlikte/Birlik'te okunması ile mümkündür.

Üç Kitabı Gözlemek'de söylediğimiz gibi; dönüşmek bilmek, bilmek dönüşmek demektir. Böylece değersiz bir metal parçası gibi sıradan bir Materia'ya benzeyen *beşerî varoluş*umuz, dönüşür, yücelir, arınır; ve üstün kimyevi özelliklere sahip saf altın gibi, İlâhî Logos'un Nitelik'lerinin, yani *isim* ve *sıfat*larının tecellî ettiği, Kemal'e ermiş *İnsânî varoluş*a dönüşür.

Tasavvufî bir ifade ile, "Rahman'ın Rahmânî Nefesi ile Rahim'den tecellî ettiği"ni de söyleyebilirdik. **Allah** ise, tüm *isim* ve *sıfat*ların sahibi olup, Rahman Rahim Olan Yaratıcı'dır.

İşin latifesi ise odur ki, bu Büyük (Dönüşüm) İş(i) [*Opus Magnum*], yani bir İnsan-ı Kâmil'in yetiştirilmesi ancak Kâmil bir Mürebbi olan bir **Simyager**, yani bir **İnsan-ı Kâmil** tarafından gerçekleştirilebilir.

Kur'an ise, Birey'leşmek için gerekli tüm temel bilgileri (ve ayrıntıları), kendisinde toplayan Kitap'tır.

05.02.2024

Kütüphaneci

Ey kütüphaneci
Tek bir kitap isterim
Bana yol gösteren
Yola gideceğim
Tutacak sağ elim
Göğsüme gömeceğim
Bir kitap isterim
Açıp göreceğim
Yolumu seçeceğim

Yola gideceğim
Tek kitap, taşıyabileceğim
Yolda gördüğümü okuyabileceğim.

15.03.2024

Üç Kitabı Gözlemek

İç'sel Hayal cihetinden; ki bahsettiğimiz gibi, İnsan için bu Rüya'ya, Hakk için Realite'ye tekâbül eder; Prima Materia'nın dönüşümü ve (dönüşenin) Şekil alması *görülen*i meydana getirir. Bu sürecin incelenmesi ise, hem İnsan'ın hem de Kozmos'un anlaşılması yönlerinde gerçekleşir.

Antik Simyagerler, İnsan'a Küçük Kozmos ve Kozmos'a da Büyük İnsan da derler. Aynı zamanda bu biçimde, "en küçük olan"ın "en büyük olan"a tekâbül ettiği de söylenir. **Görüş**, "en küçük olan"a derinlemesine/odaklanarak baktığında "en büyük olan"ı görür ve tersi de geçerlidir.

Bu sebepten İnsan'ın Kozmos'un anlama çabası, aynı zamanda kendisini anlama çabasıdır, ki gene burada bahsettiğimiz *simetri* geçerlidir.

Bunun en açık kanıtı şudur ki; Kozmos, ancak Görüş'e sahip bir Gözlemci sayesinde anlaşılabilir. Bu *anlam* ise ancak Kelime'ler ile canlandırılır. Böylece Kâmil İnsan, Kelime'leri ile Âlem'e ve hatta Âlem'lere *can* katar. Kendisine üflenmiş olan Ruh'u Âlem'lere üfler.

Gözlem ise açıkça İnsan tarafından gerçekleştirildiği ve ondan "ayrı" düşünülemeyeceği için, İnsan Kendi'sini *an*lamadan Kozmos'u da *an*layamaz.

Bu ise kaçınılmaz olarak "Neden?" sorusunun sorulmasını sağlar. Demek ki, İnsan Neden'leri öğrenen olmakla birlikte, "Neden Göz'lediğini, Göz'lem yaptığı" anlamak ile mükelleftir. Ancak bu sayede, İnsan-Kozmos *simetri*sini anlamlı biçimde *oku*yabilir. İşte bu sebepten, eski Simyager'ler, metinlerini öyle yazmışlardır ki, anlaşılması için hem İnsan denilen kitabın hem de Âlem denilen kitabın, bu Kitap ile *birlikte* okunması gerekir. Aynı durum Kur'an için de geçerli olmakla birlikte, Kur'an "apaçık yazılmış ve İnsan'a kolaylaştırılmıştır". Bu minvalde Kur'an *sembolik* ifadeler barındırmakla birlikte, özellikle "kolaylaştırılmış" bir nitelik taşır. Özel durumunu da belirmiş olalım.

Simya'ya dönecek olursak; İnsan-Kozmos-Kitap üçlüsünün, Birlik Ruhu ile *sembolik okuma*sı, aynı zamanda bahsettiğimiz olgulardan ötürü bir Dönüşüm İşi olarak da adlandırılır. Keza *okumak*, bu minvalde, Okuyucu'nun Kendisi'ni de okuması anlamına geleceği için, Dönüşmesi anlamına gelir. Dönüştüğü için bilir ve bildiği için dönüşür. Neden'lerin bilgisine sahip olduğunda ise, artık Dış'sal unsurların etkilerinden kurtulur.

Altın Sembolizmi, bir yandan bu "tepkimeye girmeme hâli"ni sembolize eder. *Kral Midas'ın Yalnızlığı*'nda buna değindik.

Simyager, Logos'un Materia'ya tecellîsini gözler. Bu hem İlâhî Logos Kozmos'taki tecellîsi olarak, Kozmolojik açıdan düşünüle-

bilir; hem de Kişi'nin Zihn'inden [Logos'un kısmî tezâhürü], Beden'ine [Materia'nın kısmî tezâhürü] tecellî eden davranışlar/eylemler/özellikler olarak, Psikolojik açıdan düşünülebilir. Bu *simetri*de; Karanlık, Cehalet'i veya *nitelik*lerin açığa çıkmayışı/çıkamayışı sonucu görülen durumu ifade eder. Bu da Materia kutbuna tekâbül eder, ki bu durumda kişinin maddeleştiğini/materyalleştiğini söyleriz. Tam tersi biçimde, Bireyleşme süreci, Logos'un tecellîsi ve Bilinçlenme olarak kendisini gösterir, ki bu da Aydınlanma olarak ifade edilebilir.

05.02.2024

İlk(sel) Ateş

İç'sel Hayal cihetinden, Prima Materia'nın Hayal'in ilk(sel) bileşeni olduğunu söylemiştik. Bu durum, Hikâye'lerin inşasında/yazımında da geçerlidir.

Simyager ve Yazar, birbirine benzer; hatta geniş anlamda ele aldığımızda ikisi aynı anlamı taşır: İkisi de Dönüşüm'ü görmek ister. Dönüşen, *esas*en Kişi'nin İç'idir; farklı Sanat'lar ise bu Dönüşüm'ü Dış'a yansıtır ve Kişi, İç Dönüşüm'ü seyredecek bir Dış Alan edinir.

Başlangıç ve Son, her Döngü'de mevcuttur ve ikisi çakışır. Öncelikle, Merkez her yöne tek-bir *ses* ile *yayılır*, ki bu bize Döngü'nün temsili olan Çember'i verir. Çember'i ise Yukarısı/Aşağısı ve Yükselen/Alçalan olarak 4 temel aşama ile düşünmemiz mümkündür. Çark'ın her bir Dönüş'ü ise bir Aşama'yı temsil eder. Tüm Hikâye'ler, işte Zaman Çarkı'nın Dönüş'ü ile gerçekleşen Dönüşüm'ü konu alır. Merkez'le bağlı Bütünlük gereği, bu 4 Element'in, yani Dönüş'ün 4 temel unsurunun *nâmevcudiyet*i *imkânsız*dır.

Yemek pişirme, kahve demleme, yağmur döngüsü, uyku döngüsü gibi gündelik *iş* ve *oluş*larda da bu 4 Unsur'u görebiliriz. Keza bunlar (Ateş/Hava/Su/Toprak) maddî olguları değil, Döngü'nün temel Boyutsal Nitelik'lerini ifade ederler. Geze-

gen'imizde, bu Boyutsal Nitelik'lere bu olgular tekâbül ettiği için, bunlar birer Sembol olarak kullanılır. (Tekâbüliyet İlkesi gereği.) Ve tabii ki, bahsettiğimiz gibi, İç Dönüşüm Dış'ta da izlenebilir. (Gerçi bu da Külli bakış açısından İç'tir.) Simgayer, İç *esas* olmak üzere, Dış'ta da Dönüşüm işi ile uğraşabilir. Bunun ille de mucizevî bir Dönüşüm olması da şart değildir hani: Doğu'da, çay demlemek bu sürekli (günlük) Dönüşüm ve Simya işinin en güzel örneğidir.

Fakat biz Hikâye'lere dönelim. Yaratıcı Fantezi niteliğindeki Hikâye'lerde, Prima Materia kendisini bu 4 Unsur'a dönüştürür; yani Logos, Merkez'den *yayılım* ile onu farklı "yön"lere ayrıştırır ve bunların ilişkileri üzerinden Hikâye'yi kurgular. Bütünlük'ün İç'inde meydana gelen bu "ayrışma", gene Kendi İç'inde ilişkilerin oluşması ve Zaman Çarkı'nın dönmesi içindir. Aksi takdirde, işlenmemiş bir Altın Cevheri gibi, kaba ve latif olan birbirine karışmış hâldedir. Simyager ve Yazar ise, onun içinden Kader'indeki Eser'i çıkarmak ister.

> Li yemizallahul habise minet tayyibi ve yec'alel habise ba'dahu ala ba'dın fe yerkumehu cemian fe yec'alehu fi cehennem, ulaike humul hasirun.
>
> Bu, Allah murdar (habis) olanı temizden (tayyib) ayırsın; murdarı, bir kısmını bir kısmı üzerinde kılıp tümünü

biriktirerek cehenneme atması içindir. İşte bunlar hüsrana uğrayanlardır.

Enfal Suresi 37. Ayet

Burada Hikâye'nin Döngü'sündeki, İlk Hareket'i oluşturan şeyden bahsedelim. Bu, Merkez'den *yayılım*ı ortaya çıkaran, İlk Başlatıcı'dır. Hinduizm'de Agni denir, şiirlerde Aşk deriz; Kur'an'daki "Kün!" ("Ol!") emrine karşılık gelir. Bundan *önce* bir Sebep mevcut değildir, bundan *sonra* ise tüm sebepler ikincil plandadır, ve Senaryo'nun mantık silsilesi ile alâkalıdır. İkincil Sebep'ler, Döngü'sel olup Zaman'saldır. İlk Sebep ise, Çark'ı döndüren Zaman'sız Olan'dır ve *sürekli*dir. O, bir *ân* bile "dursa", tüm Âlem kendi içine "çöker". Yani; Aşık yoksa, Hikâye Son'landırılır ve yenisi yazılır; bu durumda "görülecek bir şey kalmamıştır".

Tüm Hikâye'lerde o vardır. En belirgin biçimde, İlâhî Senaryo'ya uygunluğu/uyumu olan Hikâye'lerde açığa çıkar. Tüm Sanat'ların *esas*ını oluşturur ve onsuz sanata Sanat denilemez. "Eser" ile "çöp"ü birbirinden ayıran odur.

Odaklanan Okuyucu, onu duyabilir, görebilir, bilebilir. Fakat o, kulak ile duyulmaz, göz ile görülmez ve akıl ile bilinmez. Ancak Gönül ile duyulur, görülür, bilinir.

14.02.2024

Ruhânî Bıçak İmgesi

Ruhânî Bıçak diye adlandırabileceğimiz bir İmge ile karşılaştık. Bu *imge*nin temel özelliği, bedene saplanıyor gibi görünüp, gerçekte latif ve ruhânî alana tesir etmesi ve maddeye maneviyat üzerinden etki etmesidir. Olumlu ve olumsuz cihetten, Kutsal ve Lanetli Bıçak gibi de isimlendirilebileceğini düşünüyoruz.

Nefs, Ruh'un "dünyaya bakan yüzü" olduğundan, bu Ruhânî ya da manevî diyebileceğimiz etki, Nefs'e yöneliktir. İç'sel Hayal cihetinden, Kutsal Ruhânî Bıçak imgesi, Nefs'i hasta eden "tıkanıklıkları" açan ve hastalıklı olanı arındıran, benlikten uzaklaştıran mânevî etkileri ifade eder.

Fazla karmaşık düşünmeye de gerek yok: Adamın başı ağrıyordur, çok sevdiği karısı adama sarılır, adamın ağrısı geçer. Fizyolojik bir sıkıntı, mânevî bir etki ile iyileştirilmiş olur; ki burada sıklıkla fizyolojik sıkıntı da olumsuz bir mânevî etkinin sonucudur.

Tam tersi de söz konusu olabilir: Adamın keyfi gayet yerindedir. Evlilikleri pek de başarılı olmayan karısı, bilerek adamı incitecek bir söz söyler. Adamın başı zonklamaya başlar.

Birincisinde tıkanıklık açan ve karanlıkları aydınlatan Kutsal Ruhânî Bıçak imgesi, ötekisinde kırgınlık ve tıkanıklıklar yaratan ve aydınlığı karartan Lanetli Bıçak imgesi görülür.

Tabii erkek/kadın tam tersi rollerde de bulunabilirdi. Gerçi kadınlar kelimeleri ilaç veya zehir yapmakta daha maharetli gözüküyor.

Burada olduğu gibi; "bedenin içinden geçen fakat bedene dokunmayan" biçimde ortaya çıkan *imge*ler, genellikle bedene de etki eden ruhânî/mânevî etkileri simgeler. Böylece, zâhirde fazla bir değişiklik gözlenmeden, mânevî olan maddî olana ve Ruh Beden'e sirâyet eder, ona İç'sel cihetten etki eder, hatta "uç durum"larda öldürür ve diriltir.

20.02.2024

İç'sel Hayal

İnsan'ın Yaratıcı Merkez'i olarak Tanrı, tüm Nitelik'lerin, İsim ve Sıfat'ların da Kaynak'ıdır. Allah ismi, "tüm isimleri cem eden (toplayan) isim" anlamına gelir. Bu, demektir ki; İnsan, Tanrı inancı olmadan Yaratıcı Faaliyet'te bulunamaz. Ve bir bakıma, İnsan'ı İnsan'laştıran ve Kendi Merkezi olan Yaratıcı'ya yaklaştıran, gene kendi Yaratıcı Faaliyet'idir. Bu tabiîdir, keza tüm Yaradılış'ın Kaynak'ı olan Tanrı, İnsânî Yaratım Faaliyeti'nin de Kaynak'ıdır.

İç'sel Hayal cihetinden, Hayal'in Nitelik'leri Hakk'tandır. Hayal'in Şekil'ini bunlar *belirler*, ve Hakk Kayyum *oluş*u ile Hayal'i "sabit tutar" ve Hayy *oluş*u ile ona "dirilik ve hareket katar". Böylece İnsan, "Allah'ı kalbinin Merkez'inde anar ise, İç'sel Hayal, Allah'ın isimlerinin bir tezâhürü hâline gelir. Bu İnsan, İnsan-ı Kâmil ise, "İç'sel Hayal" "Kozmos"u kuşatır.

21.02.2024

Varlık'ın Tarlası

Prima Materia için, demiştik ki bu Varlık'ın Nicelik yönü olup, *yayılım*ın İlke'sidir. Boyutsal Nitelik olan "Aşağısı", 4 Element'ten Toprak ile, ve Işık'ın diyalektiğinde Karanlık ile özdeşleştirilir.

Yağmur ve Toprak ilişkisinde olduğu gibi; Yaratıcı Süreç, Yukarı'dan Aşağı'ya doğrudur. Bu aynı zamanda Işık aydınlatacağı zaman, Süreç'in Aydınlık'tan Karanlık'a doğru gerçekleşmesi gibidir. "Tarla sahibi", Toprak'a "tohum"u *Yukarı'dan Aşağı'ya* "atar" ve ancak Işık sayesinde filizlenen tohum, Toprak'ta dağınık halde bulunan maddeyi *sentez*leyerek "meyve verir".

Varlık'ın Tarlası, Nefs'tir; Tohum, İlham'dır; Işık, Aşk'tır; Aşk ise, Kaos'un sunduğu dağınık maddeyi Bir'ler ve böylece Tohum olan İlham'dan Eser açığa çıkar.

Yukarı'da olan Aşağı'da olan gibi olduğundan; Dünya Arz'ı ile Beden Arz'ı arasındaki bu *tekâbüliyet*ten bahsedebiliriz ve biri üzerinden diğerini *okuyabiliriz*. Bu da bize *sembolik okuma*nın temelini verir.

Bu girişten sonra asıl değinmek istediğimiz **patolojik** nefsânî durumların nasıl meydana geldiği. Bunlardansa, özellikle Şizofreni'nin nasıl meydana geldiği. İç'sel Hayal ile alâkasından ötürü, bu konu dikkat ve ilgimizi cezbetmekte.

İçime düşen bir tereddütten ötürü şunları eklemek istedim: Her İnsan'ın kendisini iyileştirmeye ihtiyacı ve hakkı vardır. Anlamlı olan iyileştirir ve iyileştiren anlamlandırır. En azından, *zihinsel* olan için bu gerçekten böyledir. Bunu Evrensel bir ölçekte de düşünebiliriz.

23.02.2024

Büyüme İlkesi

Kendini Gerçekleştirme, her *varlık*ın Öz'ünden gelen bir dilektir. Böylece Bireyleşme İlkesi gereği; Logos, Materia üzerinden tezâhür eder ve Nitelik'ler sayılabilir olan üzerinden açığa çıkar.

Her Büyüme olayında, her *varlık*ın beslendiği bir Ortam vardır. Ancak Sınır'lı *bir varlık* için Büyüme'den bahsedebiliriz. Sonsuz Olan hakkında, yani Metafizik Sonsuz olan Yaratıcı hakkında, onun Sınır'lılığından söz edemeyeceğimiz gibi onun Büyüme'sinden de söz edemeyiz.

Bununla birlikte Hakk olan Mutlak Varlık, Kendisi'ni Sınır'landırarak yarattığı *varlık*lar üzerinden, Seyir eder. **Ra**; **Rahman**, **Rahîm**, **Rab**, **Rauf** isimlerinin *kök*ü olup, "*esas*en Seyreden"dir, "*esas*en Seyr'eden"in ismidir.

***Esas*en Seyreden** olarak **Ra**; **Rahman** olarak *var*lık lütfeder, Ruh üfler (*teşbih*en "tohumlar"); **Rahîm** olarak, potansiyel olarak yaratılmış *varlık*ı, aktif bir tecellî olarak meydana getirir (*teşbih*en "doğurur"). **Rab** olarak yarattığı *varlık*a yol gösterir, rehberlik eder. **Rahîm Rezzak** olarak yaratılmış *varlık*ın ihtiyaç duyduğu Besin'leri ona sağlar ve ona Büyüme imkânı sunar.

22.02.2024

İlim Ağacı

Antik dönemlerde, Âlim'ler pek çok farklı disiplinde eğitim alıyordu ve tüm bu alanlara Bütün'cül bir bakış açısı ile yaklaşabiliyorlardı. Bu, gerçekte belirli bir disiplini *tam* olarak anlamanın *tek yolu*dur.

Tüm *çeşitlenme*leri Birlik'e bağladığımızda, hem birbirleri arasındaki Ahenk'i açıkça görürüz hem de onların Birlik'ten nasıl türediklerini anlar ve Varoluşsal Köken'lerine ulaşırız. Ancak böylece, "Bunu neden yapıyoruz?" gibi, "Neden Soruları"nı cevaplandırabiliriz. Cevap, Varoluşsal Köken'den, Kendi'liğinden türer.

Varlık kavramını inceleyen Ontoloji, Metafizik'in bir dalı olarak, işte bu *anlam*landırma işidir.

Ontoloji, temelinde Varlık'ın Yaratım'ını ortaya koyar. "Dil ile takliden gerçekleşen" İnsânî Yaratım, Mutlak Varlık'ın Yaratım'ını *anlam*landırmamıza olanak sağlar. Böylece Ontoloji üzerinden hem diğer tüm İnsânî Yaratım Faaliyetleri doğar hem de hepsinin Yaratıcı Kaynak'tan türeyişi üzerinden Epistemoloji bu Faaliyet'lerin değerini belirler ve Sınır'larını çizer.

Gerçek şudur ki, her "Zaman'a bağlı Yaratım Faaliyeti"nde belirli melekeler/kabiliyetler işletilir. Mutlak Varlık söz konusu ise, bunlara **Melek** deriz; cümle *varlık* için ise **meleke**. Ayrıca Mutlak Varlık'tan farklı olarak; İnsan her zaman, ancak "Zaman'a bağlı

Yaratım"da bulunabilir. O zaman; biz İnsânî Yaratım'ı incelerken, aslında Varlık-Zaman ilişkisini seyrederiz.

Ancak bundan sonradır ki, **Merkez**'inde **Birlik (Tevhid)** bulunan **İlim Ağacı**'nın farklı "dallarını" Hakk'ı ile anlayabiliriz. Tüm bunlar, tabii ki Mutlak Yaratıcı kavramına bağlanır, ki buna da **Tek Bir (Ahad) Olan Tanrı** deriz.

Bundan sonra ise, farklı disiplinler ile İlham Kaynakları arasında bağ kurmamız gerekir. İlham Kaynakları, aynı zamanda yeti/meleke/kabiliyet geliştirmemizi sağlayan Ontolojik (Varoluş'sal) unsurlardır. Bunların İnsânî Yaratım sürecinde nasıl tezâhür ettiğini anlamak, hem Bütün'deki yerini anlamamızı hem de kendi Faaliyet'lerimizi doğru konumlandırmamızı sağlar. Bu ise, Bireysel ve Toplumsal ölçekte, inkâr edilemeyecek bir önem taşır.

26.02.2024

Toprak'ı Aşmak

Tohum, ancak içine ekildiği Toprak'tan öteye *çıkabilirse*, filizlenip bir Ağaç'a dönüşebilir. Tohum, Eril Olan'ı da temsil eder; yani Erkek'in büyüyebilmesi için "Anne rahmi"nden çıkması ve uzaklaşması gerekir. "Gömülü" kaldığı müddetçe asla kendisini gerçekleştiremez.

Öte yandan, Toprak'tan Yukarı *büyümek*, aynı zamanda Aşağı *kök salmak* anlamına gelir. Bu *simetri* için de; diyebiliriz ki, Eril Olan, Anne'nin "içinde" gömülü kaldığı müddetçe, (ya da belki "altında" dememiz gerekirdi), Dişi Olan'ı da gerçekte tanıyamaz. Toprak'ına, Anne'ye olan bağımlılığı, onu tanımasını da imkânsızlaştırır. Ondan uzaklaşıp *büyüdüğünde* ise, gene yetiştiği Toprak'ın niteliklerini taşır. Tabii ki İnsan, Ağaç değildir; fakat bu *teşbîhi anlatım* ile *im*lenen odur ki; İnsan, kendisini zincirlerinden kurtarıp "sıyrıldığında" bile, bu ancak Köken'lerini daha iyi tanımasını gerektiren bir *simetri* oluşturur.

Tragedya kahramanı Oedipus da, Kâhin'e inanmaz ama sonunda kaderin cilvesi ile Baba'sını kazara öldürür ve kendi Anne'si ile evlenir.

Kâhin, gerçekten de "değiştirilemez Kader"i söylemiştir, keza bu hikâye aslında Kozmik bir *olgu*yu anlatır. Gelecek'i inşa etmek istediğimizde, Geçmiş'i beraberimizde getiririz. Oedipus,

Kader'ini reddetme gafletini gösterdiği için, onun kurbanı olur. "Uzak diyarlara" gitmek ve Kader'ini aşmak istemiştir; fakat her *varlık* gibi Varlık'ın ve Zaman'ın yasalarına tâbidir.

Yaşam Ağacı misali bize anlatır ki, Işık'a yöneldiğimizde büyürüz, fakat bu ancak "Yeraltı'ndan gelen"in *dönüştürülmesi işi*dir. Aşk, bizi sadece *öte*lere taşımaz, fakat *geri*lerde kalanın da *anlam*landırılmasını sağlar.

27.02.2024

Gömülen Çocuk(luk)

> Ve o diri diri toprağa gömülen kız çocuğuna sorulduğu zaman;
> Hangi suçtan dolayı öldürüldüğü!
>
> *Tekvir Suresi 8-9. Ayetler*

Meydana gelen her Olay, Kur'an'da zikredildiği takdirde, *Vahy'in Çok-Yönlülüğü* gereği, *sembolik* bir nitelik de taşır. "Çocuk'ların Toprak'a gömülmesi" meseli, bu minvalde *sembolik* bir okuma üzerinden de ele alınabilir. Hatta, bu şekilde meselin literal anlamı da daha iyi anlaşılır.

Bu **Çocuk**'lar, **Kültür Ortamı**'na, yani **Toprak**'a gömülmüştür. **Büyüme Ortamı**, yozlaştığı takdirde, Yaşam'ın barınağı değil, *katili* ve *mezarı* olur.

C. G. Jung'un tâbiri ile söylersek; bu tip bilinçsiz davranışlarda, bu kişiler aslında Bilinç-dışı unsurların etkisi altındadırlar. Belli Arketip'lerin etkisi altında kaldıkları için, davranışları da bunlara karşılık gelen *sembolik* unsurlar ihtivâ eder. Gerçekte, bunlar sadece literal anlamda Çocuk'larını değil, aynı zamanda onların remzettikleri Masumiyet'lerini de, Toprak'a yani Kültür Ortamı'na gömmüşlerdir. Farklı bir ifade ile, diyebiliriz ki, Zihin'lerinin üzerine "ölü toprağı" çökmüştür. Bu "ölü toprağı",

yetiştikleri Kültür'ün onlara dikte ettiği *önyargılar ve şartlanmışlıklar toplamı*dır.

Sonraki ayetlerde de belirtildiği biçimde, Ahiret'te yani Gelecek'te, şu ya da bu şekilde, **Gömülen Çocuk**'lar atalarına hesap soracaktır. Bu "ölümden sonraki yaşamda" sorulan hesap olarak da düşünülebilir; hayatta kalan ve hayatları Kültür Ortamı'na gömülmeye çalışan çocukların, atalarını yaşamlarının ileriki safhalarında hesaba çekmesi olarak da.

> İnsan, kendisi ile ne getirdiğini görecektir.
>
> *Tekvir Suresi 14. Ayet*

Böylece bâtınen, **Gömülen Çocuk**, yaşamı Kültür'ün *önyargı* ve *norm*larınca, **Vicdan**'a sığmayacak biçimde karatılanları sembolize eder. Bir Arketip olarak da düşünülebilir.

Ayrıca, bu **Gömülme**, sadece fizikî bir durumu ifade etmez. *Ruhânî Bıçak İmgesi*'nde de değindiğimiz gibi, Kişi'nin mânen "gömülmesi", yani varlığının ve şahsiyetinin yok sayılması da, pek çok durumda gençlerin intiharı ile sonuçlanır. Burada, olumsuz mânevi etkinin/etkilerin fizikî yansımasını görürüz.

27.02.2024

Dirilten'in İşleri

Ölü Dirilten imgesinin detaylarına değinelim.

Necromancer, cesetlerle ve ölülerle uğraşır, onları *diriltir* ve *hareket ettirir*. "Necro-", ölü anlamına gelir ve "-mancy" fantastik anlatılarda "büyücülük uğraşını" ifade eden ön-ektir. (Pyromancy: Ateş Büyüsü, Geomancer: Toprak Büyücüsü, gibi gibi...)

Bu bilinç-dışı imgeyi İç ve Dış cihetinden düşünebiliriz; ki bunlar İyi ve Kötü, Ruhânî ve Şeytânî olana tekâbül eder. Bu imgenin önce arketipsel detaylarına ve özelliklerine değinmek istiyoruz. Bu özellikler tamamen *arketipsel* olup, İyi veya Kötü *oluş*u İç veya Dış cihetine yönelmesine bağlıdır.

Diriliş teması, pek çok Hikâye'nin, mit ve masalın da temelinde yer alır. Bu yüzden, özel bir incelemeyi hak eder.

Adı üstünde, Ölü'ler ile uğraşır. Ölü, "Zaman'ın alıp götürdüğü"dür. Varlık'ın, Kendi İç'ini Seyr'i ile Zaman'ı yaratmasından sonra; Zaman Döngüsü'nün Yükseltici Element'ine (sembolik Ateş'e) tekâbül eden (Ölüm Meleği) Azrail, Varlık'ın "Zaman ile alıp götüren" ve "Boyut değiştirten" Melek'idir (yani kabiliyetidir). Demek ki *Ölü* var ise *Geçmiş* vardır. Ölü, "Geçmiş'te kalmış olan"dır. "Bura'da olan", sadece bir *kalıntı*dır, yani *cesed*idir.

Ölü'nün varlığını ise, ancak "Şu Ân"dan bakarak görürüz. Allah, Hâfız ismi ile, "yaşanmış olan"ı Hâfıza'da "muhafaza eder", yani "korur ve saklar".

Ölen'in ölmesi ile, *varlık*ı Zaman'dan koparılır ve Hâfıza'da "sabitlenir". Simyevî ifade ile "Gök'ün Sabit'i"ne dönüşür.

Büyücü Arketipi, "Enstrüman kullanan"ı ve "*mânâ*ya, *anlam*a Şekil veren"i ifade eder. Ölü Dirilten, kullandığı Enstrüman(lar) ile, "Ölü'nün İç'i"ne nüfuz eder. Ona kendi *mânâ*sını, *anlam*ını, Ruh'sal enerjisini zerk eder. İç'sel cihetten, *yürüyen ölü*yü temizler, arındırır ve insanlaştırır; onun Kendi İçi'ndeki diriliği yeniden canlandırır. Dış'sal cihetten, onun Kendi İçi ile olan bağını zedeler ve koparır, *yürüyen ölü*leri kitleler hâlinde kontrol etmeyi amaçlar.

Böylece Diriltilmiş Olan, "Hâfıza ve Kim'liğine, Dirilten'in mâneviyâtı karışan"dır. Ölü Dirilten'in *mânâ*sı, Diriltilmiş Olan'ı "Kendi'nden bir parça" hâline getirir, ve onu Dirilten'in Dünya'sına katar. İç'sel cihetten bu, "Gönül'e girmek"tir. Dış'sal cihetten ise "grupların içine hapsedilmek".

Dirilten'in Dünya'sına katılanlar, Dönüşmüş'tür ve onun etkisine tâbidirler. (İç cihetinden *etki* Ruhânî'dir, Dış cihetinden Şeytânî'dir.) Tavırları birbirinden *bağımsız* düşünülemez. Hikâye'nin güncel durumuna göre belirlenen (yani Zaman'ın

Ruh'una göre), birbirleri ile bağlantılı hareketlerde bulunurlar. İlke ve Eylem ilişkisi burada da görülür. İç'sel cihetten bu "Gönül Birliği"dir; Dış'sal cihetten "kısıt ve sınırlandırmaların beraberliği".

Dış'sal olan İç'sel olanın bir çeşit *yansıma*sı olduğu için, gene önce İç'sel olana bakalım. **Diriliş**'i konu alan pek çok mit ve masal vardır. İç'sel Hayal cihetinden, Ölen'in Ruh'u hiçbir zaman Yok olmaz. Cesed'i Rüya'nın Materia'sına karışır ve Logos'a dönen Ruh'u, yeni bir biçimde *anlam*landırılarak "geri indirilir" (irsal edilir). Böylece Rüya Materyali tekrar Ruh'u ile buluşarak Şekil alır ve Diriltilmiş olur. Bu da, Rüya'yı görenin Seyr'inden başka bir şey değildir.

Bu sebepten mit, masal, fantezi ve hikâyelerde Ölüm hep bir Dönüşüm ile özdeşleşir.

Hakk cihetinden söylersek, İç-Dış ayrımı yapmayız. Öldüren de Dirilten de, İnsan'ı Esfel-i Safilin'e (Aşağı'ların Aşağısı'na) atan da odur.

Ölü Dirilten, İç'sel Hayal cihetinden, aynı zamanda Canavar Katili'dir. (Cehalet'in) Karanlık'ında, Yeraltı'na mahkûm edilmiş *meleke*leri katleder ve onları (Bilinç'in) Aydınlık'ında yeniden diriltir. Diriltilmiş Olan'lar, artık Dirilten'e (yani *anlam*landıran Bilinç'e) aittir ve ona hizmet ederler.

Önceden de bahsetmiştik; korkularımız, kaygılarımız ve inançsızlığımız bizi Karanlık'a iter ve burada kabiliyetlerimiz çarpıklaşır ve canavarlaşır. Her birinin kendine has, özgün özellikleri bulunur ve onların Karanlık'a terk ediliş Hikâye'lerini okumak, onları anlamlandırır ve iyileştirir. Böylece şeyâtinin onlar üzerindeki hükmü son bulur; ve "Bilinçsiz hareket örüntüleri" oluşturan bu *meleke*ler artık "Bilinçli salih (iyi) eylemler" sergilerler. "Karanlık İşler"den "Aydınlık İşler"e geçilir.

> Rahmetinin önünde rüzgarları müjdeci olarak gönderen O'dur. Rüzgârlar, ağır bulutları yüklenince, onları ölü bir beldeye sevk ederiz. Böylece onunla indirdiğimiz suyla, orada her türlü ürünü çıkarırız. İşte Biz ölüleri de böyle diriltip çıkarırız. Umulur ki düşünüp öğüt alırsınız.
>
> *Araf Suresi 58. Ayet*

28.02.2024

Mitos

Şu adamı görür müsün?
Ona "Yaşam Ağacı Sadr'ındadır" denildi
O ise reddetti ve kınadı
Teşbîhi anlamadı
Toprak böylece üzerine çöktü
Böylece Gök'ten aşağı düştü
Düştüğü Yer'de, köklerini hatırladı
Yıldırım'ı eline aldı ve uyardı
Aşağı attı ve Yukarı çıktı.

02.03.2024

Anlatı'sı Güç Olan

Sanatçı, geniş anlamı ile, **Enstrüman** kullanarak **Güç Olan**'ı *an*layan ve *an*latandır. Hakikat odur ki, İnsan tecrübe etmediği bir gerçeği ne anlayabilir ne de anlatabilir. İnsan'ın Zaman'ı ise kısıtlıdır; İnsan, ne Arz'da tecellî eden gerçeklerin hepsini tecrübe edebilir ne de bilebilir. Oysa Arz'da, İnsan olduğu kadar Hikâye vardır. Sanatçı, her bir kişinin Hikâye'sini bilemez. Güç Olan, işte budur. **Gerçek Sanatçı**, öncelikle bu Güç Olan'ı "fark eden"dir.

Sanatçı, plan yaparak aktarmaz. (Zaten, plan yapıyor olsa da, gene, *aktararak* plan yapıyor olurdu. Ontolojik Nüzul'de; Akış, Şekil'den önce gelir.) Güç Olan'ı anlayarak ve özümseyerek anlatır. Sanatçı'nın Özgün Ritm'ine göre, Anlatı'nın Ritm'i belirlenir ve bunları farklı Kategori'lerde okuruz. Anlatı'nın Kategori'lerine; Bilim, Resim, Şiir, Felsefe ve Musikî'yi örnek verebiliriz.

Sanat, "Görsel Sanat" olarak anlaşılabilse de, geniş anlamı ile "anlamak, anlamlandırmak ve anlatmak işi"dir. Sanatçı, "anlayan, anlamlandıran ve anlatan kişi"dir. Mit ve masallarda Büyücü Arketipi'ne karşılık gelir.

Sanatçı, her bir Hikâye'yi bilemez, demiştik. Bu sebepten; Sanatçı, Ortak Hikâye'yi *an*lar, *anlam*landırır ve *an*latır. Bunun için, Sanatçı "Bir'liğe inanan"dır. Aksi takdirde *çokluk*u "*bir* Hikâye" ile anlayıp anlatamaz.

Sahte Sanatçı'nın faaliyeti ise, Ortak Hikâye olan İnsanlık'ı anlatan ve "Bir'liği tesis eden"in aksine, gruplaşma ve parçalanmaya dayanır. Söz'ü, "belirli bir çıkar grubu"nun tarafını tutmak için *hor kullanır*. Evrensel olamaz, keza Güç Olan'ı Nefs'ine hizmet ettirmeye çalışır; bu sebepten Söz'ü *Aslî İç*'ten gelmez. Samimi değildir.

Sahte Sanatçı'nın işi Aslî İç olan Gönül'den gelmediği için, bir "grup"a yaslanmak zorunda kalır. Şu hâliyle, Sahte Sanatçı, "kendi ayakları üzerinde duramayan" bir kimsedir. Hakk'ın Kudreti'ne olan güveni "tamamlanamamıştır". Yarım bıraktığı İlm'ini, *halkın üzerine çökmek için* israf eder.

Misal; Gerçek Sanatçı olarak, Sezen Aksu, "halkın tepesine çökmez". Aksine, Ortak Hikâye'yi "Kendi Sesi"nden anlatır. O zaman, onun "çektiği" Güç Olan'ı *sezebiliriz.* Sanatçı, "çektiklerinden" ötürü Gerçeklik kazanır.

Gerçek Sanatçı, "şımarık" olmaz. Sahtekâr'ın aksine, Güç Olan'ı "yeterince çektiği" için, Dış'sal Olan'ın onun üzerindeki *etki*si ortadan kalkmıştır, Benlik'i dengelenmiştir. "Çektikleri" onun bir İnsan olarak Kim'liğini tesis eder, onu Ortak İnsânî Tecrübe'ye bağlar.

Nebi söz konusu olunca, "Zaman ile Çekilen", Din getirir. Nebi, Öncü'dür. Öncü'yü, Nebi'yi takip edenler için "Zaman ile Çeki-

len" gene "Din getirir", ama bu sefer *umum*a değil *husus*a. Nebi için getirme görevi *umumî* yani *toplumsal*dır, yolunu takip edenler için *hususî*dir yani *kişisel*dir. Dinde ikrah – zorlama yoktur (Bakara/256).

Asl'olan Gerçeklik'in sahibi olan Hakk'tır. Sahte olan ise, Anlatım'ı yarım/eksik bırakılmış Gerçek'ten başka bir şey değildir. Sahtekâr ise, Gerçek'in "kısmî parça"sını söyleyip çıkar elde etmeye çalışan kişidir. Söz'ün kalan kısmını ise, Nefs'ine göre ayarlar.

01.03.2024

Kur'an ve Sembolizm

Çağ'lar boyunca, Hakikat'in Anlatı'sı, mitsel biçimlerde ve hikâyelerle anlatılagelmiştir. İnsan, Kelime'leri ancak Cümle'ler içinde tanıyabilir ve anlamlarını kavrayabilir. Böylece kavranan Kelime, bir Kavram'a dönüşür. Tüm bunların gerçekleşmesi için, bir Anlatı, bir Hikâye gereklidir. Ancak bu şekilde Kelime'ler Anlam kazanır. Yaratıcı Faaliyet de bu *esas*lara göre gerçekleşir. Bunlar Ontolojik Yaratım için de, İnsânî Yaratım için de böyledir.

Hikâye'ler insan-üstü olanı anlatmak istediğinde, mitler ve masallar meydana gelir. Bu Yaratıcı Fantezi ürünleri, Tanrısal olanın sembolik ifadelerini, ardındaki yaratıcı unsurlara yönelten hatırlatıcı imgeler olarak aktarırlar.

Tenzih, Yaratıcı'nın her türlü anlaşılır nitelikten münezzeh olduğunun ifade edilmesidir. Teşbih ise, Yaratıcı'nın çeşitli İsim ve Sıfat'larının benzetim yoluyla anlatılmasıdır.

Musevîlik'te Tenzih, İsevîlik'te ise Teşbih ağırlıktadır. İslam ise, Tenzih ve Teşbih'i Tevhid eder, yani Bir'ler. "Allah'ın tüm nitelemelerden münezzeh olduğu" söylenir ve Muhkem (açık ifade) olan ile Müteşâbih (benzetim yoluyla anlatım) olan birbirinden fark edilir, temyiz edilir.

Kur'an'ın sembolik ifadelerinde ise, pek çok Yemin bulunur. Kur'an, Güneş'e, Ay'a, Duha'ya (kuşluk vakti), Gece'ye ve Gündüz'e (ve pek çok başka şeye) yemin ederken, hem bunların sembolik yönünü vurgular hem de bunlar üzerine tefekküre davet eder.

Dilbilimsel açıdan düşündüğümüzde, bir Yemin, üzerine yemin edilen şeyin özelliklerinin/sıfatlarının/isimlerinin şâhit gösterilmesidir. Bu da, *esas*en tüm sembolik ifadelerin *öz*üdür. Kainat'taki yaratılmış her bir şey, kendisini yaratan Yaratıcı Faaliyet'in bir *sembol*üdür. Bu sebepten Kur'an, sembolik ifadeleri yaşamın içinden sunar.

Kur'an, "eski Vahy'i" reddetmez fakat tarih süresince meydana gelen yozlaşmalara işaret eder. Bunlardan birisi de, *teşbihi* olanın *literal* olarak algılanmasıdır. O zaman diyebiliriz ki; Kur'an, mitsel unsurları tamamı ile reddetmez. Bu hem onların anlatım zenginliğini hiçe saymak hem de onları meydana getiren Yaratıcı nitelikleri göz ardı etmek olur. Bunun yerine Kur'an bir Orta Yol (doğru yol, Sırat-ı Müstakim) çizer ve Teşbîh'in ancak Tenzih ile anlaşılabileceğini gösterir.

İşin anahtarı odur ki; Tenzih ancak Allah'adır, Teşbih ise bizzat onun Yaratıcı Faaliyeti ile *oluş*agelir. Demek ki Teşbih'in *esas*ı,

Anlam'ın Yaratıcı Hikâye'ler yoluyla Anlatım'ıdır. Tüm yaşamımız da bir Hikâye olarak düşünülebilir.

02.03.2024

Anlatı'da Birlik ve Tek-Biçimcilik

Karşıtların çarpışması yok ise, yaşam bitmiş demektir. Bu düşünce hareketi, aynı zamanda Hakikat Anlatısı'na Canlılık'ını veren şeydir. Sahih (Metafizik) Geleneksel eğitim, Kişi'nin Kendi İç'ine dönerek, karşıtların bir *sentez*ini oluşturmasını ödevler. Böylece, aktif bir *mücadele* ve *bilgi üretimi* söz konusudur. Hakikat, Tek-Bir olduğuna göre, her sahih **tefekkür**, Vahy'in rehberliğinde, aynı Hakikat'in çevresinde döner. Kişi'lerin özgün sıfatlarına göre, *anlatım tarzı*nda farklılıklar görülse de, Anlatı'nın Asl'ı aynıdır. Böylece Bir Olan Hakikat, kendisini sayısız özgün çeşitlerde ifade eder.

Tek-biçimci ve "standardize edilmiş" Anlatı'larda ise, işler tam tersine dönmüştür. Anlatı tarzı, tek-biçim ile kısıtlanmıştır; fakat bu *tek-biçim* ile ifade edilenler aynı Öz'ü paylaşmaz. Hakikat'in Birlik'inin yerini, Biçim'in Sabitlik'i almıştır. Biçim'deki bu Sabitlik, karşıtların çarpışması ve ahenginden doğan düşünce hareketinin *özgün*lüğüne ve *özgür*lüğüne ket vurur. Yok eder, diyemeyeceğiz; fakat Biçim'in Asl'ın önüne geçmesi gibi olumsuz bir duruma sebep olur.

İnsanların, bir Yazı'da düzen ve tertip görmek istemeleri anlaşılabilir. Fakat bu Düzen, ancak Yaratıcı Kaynak'tan Kendi'liğinden

doğarsa, Yazı'da Özgünlük ve Bütünlük sağlanır. Sonuçta, Kelime'ler birer tuğla değildir.

04.03.2024

Sembolik Üçgen ve Kare

Sembolik Dil'de, İlham, Üçgen ile temsil edilir. Bu aynı zamanda Yükseltici Unsur olan Ateş'e tekâbül eder. 3 sayısının tabiatı da, İlham'ın tabiatına işaret eder. Bunu, 3. Ontolojik Düzey üzerinden ve Kendi'mizden biliriz, başka türlüsü mümkün değildir.

Üçgen'in bir "yönü" vardır. Ya "yukarı" bakar ya "aşağı".

Ateş, gereklidir. "Ateş"siz, "Simya" olmaz. Fakat Ateş, Nifak unsurudur, yani "ayrıştırır". Sormak gerekir: "Hangi 'yön'de?". Bu bir *dikkat konusu*dur, buna dikkat etmek gerekir.

Bir başka *dikkat konusu*, Ateş'in "dengesizliği"dir. Ateş'i fazla açan, "yemeği kömür eder". "İlham alan", "yemek pişiren"e benzer. Acele eden, yemeği yakar, Yazı'yı "yaktığı" gibi.

İş'in "yön"ü, aynı zamanda bir Zamirler Problemi'dir. "Ben için" olan, Aşağı, Benlik Toprağı'na bakar. "Ben için İlham", "Nefsânî İlham"dır, yani "Şeytânî İlham"dır. "Sen için İlham", "Rahmânî İlham"dır. "Aşk Şiiri", "Senin için Yazılan"dır, "Benim için" değil. Rahman'ın, "Ben için istemesi" söz konusu olamaz; Rahman, "Sen için" yaratır, Yarattığı'na "Sen..." der, "Sen Ben'i unuttun.".

İnsan, yaratamaz; daha doğrusu "Asl'en yaratamaz". Aslî Yaratıcı değildir. "Fakir" olan Aşık, Maşuk'a "verecek bir şey" bulamaz.

Çünkü mülk, Mâlik olan Allah'ındır. Kimin mülkünde, kime ne vereceksin? Fakat Aşık, gene de Kendisi'nden vermek ister.

Kimisi der ki, "adam mecnun olmuş". Kimisi "almak" değil "vermek" istediği için, "aklını yitirmiş" der. 1. Ontolojik Düzey'in "tek boyutlu" dünyasına, durumun sadece "ters oluşu" yansır: Emmare, bu durumu "güçsüzlük ve eziklik" olarak nitelendirir. Bir Ontolojik Düzey, "kendisini kuşatanı" anlayamaz.

Sonuçta, Aşık, "Anlatısı Güç Olan"ı anlatmak ister. Garibim, nasıl anlatacak? Rahman'dan diler ki, o anlatsın. Böylece; Aşık, Anlatı'yı, Kendi Varlığı'ndan, Rahman'ın Rahmet'i ile "alır". Sonra, "aldığı"nı "verir", Maşuk'a.

Reddedilen Aşık ve Halkın Reddettiği Kahraman Arketipleri

Aşk'tan gelen, Rahman'dan gelmiştir. Lütfuna şükreder, kahrına sabrederiz.

Hikâye'nin 3. Aşama'sında, Kahraman bir *seçim* yapar. Lütuf'u gördüğü gibi Kahır'ı da görmüştür. Şeytan, bu Aşama'da "Üçgen'i tersine çevirmeye" çalışır. Aşk Hikâye'lerinde, hep **Reddedilen Aşık Arketipi**'ne rastlanır. Bunu **Halkın Reddettiği Kahraman** olarak da görürüz.

Hikâye'nin bu Nokta'sında, Kahraman, İblis ile olan benzerliği ile yüzleşir. İblis, Hikâye'lerde "Düşmüş Melek" veya "İhânet Etmiş Kahraman" olarak da tasvir edilir. İhânet Eden, Hain'dir. Onu büyütene "nankörlük eden"dir. Aşk'ın Kahr'ı ile karşılaşıp, Lütuf'unu unutandır.

4 sayısı ve 4. Ontolojik Düzey, Bütünlük'ü ifade eder. Yukarısı ile Aşağısı *dengelenir*. Ortaya, iki Üçgen'in birleşiminden bir Kare doğar.

4'te ve Kare'de, Simetri vardır ve "yön"ler birbirini tamamlar ve dengeler. Aşk'ın Lütuf'unu bilen, getirdiği Kahr'ı da bilir. Her Neşe'nin ve her Hüzün'ün, *tam* bir karşılığı bulunur. Hiçbir şey sonsuza kadar sürmez; *var edilen* her *şey*in Sınır'ları vardır.

4. Ontolojik Düzey'de, Kişi'nin İç ve Dış anlayışı Bütünlük kazanır. 4 Boyutlu Olan, İç'i olandır. İç, Görünmeyen'dir. "Kesip açılarak görünen" ise, her zaman Dış'tır. İç, asla gözle görünmez; fakat *sürekli* biçimde Dış'a tecellî eder.

İç'ten Gelen, Dış'ın Sınır'larına *varır* ve Bütünlük gereği, bu Sınır'lardan *geri döner*. Uzak Doğu'lular, 4. Çakra'yı, Kalp Çakrası olarak adlandırırlar ve Yeşil renk ile sembolize ederler. Kalp, 4. Ontolojik Düzey'in tavrını, hâlini yaşatan Organ'dır. "Kalbinin sesini dinle." kelâmı, sadece "mecâzî bir laf" değildir 4. Ontolojik Düzey'in, tecellî eden Kozmik İlke'sinin, Anatomi cihetinden,

Beden Arzı'ndaki tekâbülünün *dinlenmesi*ni öğütler. "Kalbimizin sesini dinler isek", Söz'ün Esas'ını işitiriz. Ne kadar da derinlerden gelir.

Kum Tanelerinin Sesi, Tekrar

"Kum Tanelerinin Sesi" başlıklı bir (şarkı) çalma listesi yaptım. İçeriği, adı gibi. Bana, denizde, sahilde, başımı suya soktuğumda duyduğum sesi anımsatan şarkıları buraya ekliyorum. Kum tanelerinin sesini dinlediğimizde, aslında tüm denizi ve çok daha fazlasını dinleriz. Duyulan, "o ân"ın sesidir. Kalp atışımızın ve damarlarımızdan akan kanın da içine karıştığı (veya onun bunlara karıştığı), Zaman'ın Ruh'unun sesidir. Kelime'nin tam anlamıyla.

Fakat bunun için, düşüncelerimizin susması ve kendimizi suya bırakmamız gerekir. En Büyük Olan, En Küçük Olan'da saklıdır. Ve, bir de, Halk'ın gürültüsünden uzaklaşmak gerekiyor, yani *çoklu*ktan.

09.03.2024

Zaman'ın Ruh'u [Zeitgeist]

Çevresel koşullar, Zaman'ın Ruh'una Şekil verir ve Zaman'ın Ruh'u da *çevresel koşullar*a. Aslında, Ruh'un Akış'ı ikisini Bir'likte ve eş-zamanlı gerçekleştirir. Bu, bulunduğumuz Sahne'de, belirli Arketip'lerin tezâhürüne yol açar. Böylece Zaman'ın Nitelik'i *Hâl* değiştirir ve Mekân'ın Nicelik'i *Biçim* değiştirir.

Davranış ve düşüncelerimizin tamamen bize ait olduğu yanılgısı, etkileşime geçtiğimiz Arketipsel unsurları Benlik'in Gölge'sine iter. Bu durumda, bize etki eden bilinç-dışı unsurları idrâk edemeyiz. Bu demektir ki, Zaman'ın Ruh'unu [Zeitgeist] *okuyamayız.*

Okuyabilmek için, Alfabe'yi öğrenmek gerekir. Her "Bir Dil" için, bu farklıdır. En kapsamlı ve Çağ'lar ötesi olan ise **Sembolik Dil**'dir. Sembolik Dil, "özelleşme"nin az olması sebebi ile, Yaratıcı Kaynak'a "daha yakındır". (Bu aynı zamanda Rüya'ların dilidir.) Bu sebepten Evrensel'dir. Gene de, ilginçtir ki, her Çağ'da Müteşabih olanı tefsir edecek kimselere ihtiyaç duyulur, ve her Çağ'da onlar bu işe *hazır*dır.

Okuyabilmek için Görüş şarttır. İç'sel Hayal cihetinden söylersek, Görüş'ü mümkün kılan "Zaman ile Seyir"dir. Bunu "Zaman'ın Ruh'unun okunması" cihetinden söylersek,

"Bugun'ün Hikâye'sinin okunması" demek, "Dün'den Bugün'e Gelen'in okunması" demektir. "Ruh" cihetinden söylersek "Bugün'ün Ruh'u", "Dün'ün Ruh'u" okunmadan anlaşılamaz. Bu olmadan ise, Yarın hakkında bir İçgörü geliştirmek imkânsızdır, konuşmak ise *abes*tir. (Politika dedikodusu her zaman bu *abes* konuşmaya, boş lafa dönüşür. Üstelik bu insanlar, trajik-komik bir biçimde, önemli şeyler konuştuklarını düşünürler.)

Bugün'ü ve Geçmiş'i, ve Zaman'ın "o ân"daki Ruh'unu okumak, Zaman-Ötesi Arketip'leri fark edebilmemizi sağlar. Bir yandan, böylece hangi bilinç-dışı imgelerin, hangi *varoluş koşulları*nda geliştiğini ve açığa çıktığını görebiliriz. Edebiyat, bu bilinç-dışı imgeleri *görünür* hâle getirdiği için, İnsanlık için hayâtî önem taşır.

Bilinç-dışı Arketip'leri *anlam*landırmadığımız takdirde, bunların etkisi altında kalırız ve o Arketip'in etkisine karşılık gelen Bilinç'siz davranışlar sergileriz.

Jung, İnsan'ın kendisine herhangi bir *varlık* gibi, *var olan bir olgu* olarak bakması gerektiğinden bahseder. Bu durumda, düşüncelerimizin bilinç-dışı kaynaklardan etkilenebileceğini fark edip, Birey'leşme yolunda ilerleyebilir ve Bilinç-dışı'nın getirdiklerini Bilinç'lendirebiliriz. Böylece Bilinç, bilinç-dışı İmge'leri kavrar ve Kavram'laştırır. Kavram'ları "Dil'in içinde" kavrarız.

Böylece Dil, kavramayı, hatırlamayı (*zikr*i), fark ve temyiz etmeyi sağlar. Bilinç'in gelişmesi demek, "Anlamlı Kelimeler"in doğması, açığa çıkması demektir. Kelime'ler Adem'e belletilince, Melek'ler de Adem'e secde eder.

> Sonra meleklere: "Adem'e secde edin." dedik, hemen secde ettiler. İblis hariç, diretti ve kibirlendi ve kafirlerden oldu.
>
> *Bakara 34. Ayet*

06.03.2024

Âhenk ve Mûsikî

Kader Çarkı'nda, nefsâni arzuların, nefsin hevâ ve heveslerinin *döngüsel* tabiatından bahsetmiştik. Bilgisayar bilimi cihetinden, bir benzetme ile diyebiliriz ki, bunlar beşerin nefsânî "kod"larıdır. Varoluş amaçları, aynı zamanda bedenin hayatta tutulmasını sağlamaktır. Bu programları/koşullandırmaları aşamadığımızda, onların kölesi hâline geliriz.

Bu bakımdan, Bilinç kazanmak, Kişi'nin Nefs'ini (ve onda barınan "kod"ları") tanıması ile gerçekleşir. Tanrı değil, İnsan olduğumuzu kabul ettiğimizde, artık bizi kısıtlayan ve tekâmülümüze engel olan, hevâ ve heveslerimizi fark edebilir hâle geliriz.

Nefsânî programlanmalar, aynı zamanda Kainat'taki Âhenk'i idrâk etmemize engel olurlar. Birlik'in içerisinde *konum*umuzu, ancak Birlik'in Âhenk'i sayesinde idrâk eder ederiz. Rabb, bu Âhenk'in içerisinde "yol gösterir".

Âhenk'e dâhil olan, uyum içinde olandır. Ne ile? Güneş'in doğuşu ve batışı, Arz'ın mevsimleri, Arş'ın Melek'leri, ağalar, kuşlar ve hayvanlar ile; kısacası Âlem, Mizan'ı ve Yaratıcı Kudret ile.

Fakat bunun için hevâ ve heveslerin *katılaştırma*sından kurtulmamız gerekir. Arzularımız kalbimizi katılaştırdığı için, Âlem'in Âhenk'ini ve Rabb'in tecellîsini *sezemeyiz*.

Yol, Zaman ile *iz*lenir. Hakk Yol'u *iz*leyenler, tecellî eden Âhenk'i, İnsânî Yaratım ile sergilerler. Bunlardan Mûsikî, Rabb'in tecellîsindeki Âhenk'i, "sesteki uyum/âhenk" vasıtasıyla zikreder ve aktarır. "Gönül'den Gelen" için bu böyledir.

Tüm "Gönül'den Gelen İnsânî Yaratım Faaliyetleri", Âhenk'in zikri ile, Nefs'in katılaşmış ve üzerini katran kaplamış hâlini; Uyum'un, Âhenk'in, yumuşaklığın (*hilm*in) ve Aşk'ın dünyasına davet eder. Tabii ki, bu toz pembe bir dünya değildir; katı, karanlık ve yozlaşmış olan ile, *sürekli bir mücâdele*nin dünyasıdır.

Gönül adamı, *mücâdele* adamıdır.

20.03.2024

Totem ve Zikir

Bir Sembol, belirli İsim ve Sıfat'ların görünür tecellîsidir. Bu sebepten, Kainat'taki her şey bir Sembol olarak düşünülebileceği gibi; İnsan'lar da, belirli bir Nitelik'i *yansıtan* Sembol'ler üretebilirler. Özgün bir üretim olması durumunda, Sembol, İnsan'daki bir Nitelik'in ortaya çıkarılmasıdır. Böylece; diyebiliriz ki, bir Sembol olarak şekillendirilen bir *takı*, sembolik vasfı üzerine "mühürlenmiş" Madde'dir [Materia'dır].

Misal; kolyeler genellikle metalden veya başka çeşitli katı ve sert materyallerden üretilir. Bir *kolye*nin, neredeyse her zaman, ilk Şekil'ini muhafaza etmesini isteriz; bu yüzden katı ve sert malzemeler kullanırız.

Bir Totem, belirli bir Nitelik'in Madde'ye [Materia'ya] "mühürlenmesi" ile oluşturulan bir *obje*dir. Totem, Asl'ını "andırır ve hatırlatır"; bir hatırlatı (zikir) aracıdır. Modern insan, Yaratım Faaliyeti'ne yabancı olduğu için, bunların İç'sel *sîret*ini (Kaynak'ı olan Logos'u) "göremez" ve ancak bunların Dış'sal *suret*ine "bakar".

Bir modern diyebilir ki: "Kim, neden böyle bir şeye ihtiyaç duysun?"

Çünkü *çokluk* [kesret], İnsan'ı *kim*liğini unutmak ile tehdit eder. Benlik, değişken bir yapıya sahiptir, hâlden hâle girer, ve *çevresel*

*etki*lerden etkilenir. İnsan'ın Kimlik'ini ise, Hâfıza muhafaza eder; Totem'in Şekl'i (ve onda "mühürlü" İsim'i) muhafaza ettiği gibi.

İnsan'ın Kimlik'inin ve Hâfıza'sının değerini bildikleri için, Geleneksel (Tradisyonel) Medeniyet'ler, sembolik unsurlara büyük önem atfederler.

Taşınabilir bir *takı* olan bir Totem, Şekl'inin sabitliği ile, İnsan'ın hatırlamasını sağlayan bir "dayanak" oluşturur. Tabii burada Bireysel bir Totem'den bahsettiğimizi de belirtelim. Bireysel bir *anı*nın hatırlanmasının, ve, *kitle*lerin Birey'i içlerinde eritmeye uğraştığı günümüzde, Bireysel bir *anı*yı muhafaza etmenin değeri büyüktür.

26.03.2024

3 Varoluş Yönü

> Vakıa vuku bulduğu zaman
> Onun vukuuna yalan diyecek yoktur
> Alçaltıcıdır, yükselticidir
> O zaman ki, yer, şiddetli bir sarsıntıyla sarsılır
> Ve dağlar darmadağın olup ufalanır
> Toz duman halinde dağılıp savrulur
> Ve siz **üç sınıf** olursunuz
>
> *Vakıa Suresi 1-7. Ayetler*

Tüm *varlık*lar, varoluş sahnesine, Hakk'ın izni, Rahman'ın lütfu ile gelir, rollerini mükemmelen yerine getirir ve giderler, geldikleri yere geri dönerler. Sadece insan, nankörlük eder ve rolünü layıkıyla yerine getirmez; sadece o Cennet'ten kovulmuş, sadece ona *seçim* hakkı verilmiştir.

Var edilen *varlık*ları 3 temel kategoride, **3 Varoluş Yönü**'nde düşünebiliriz: **Yersel**, **Göksel** ve **Yeraltı**. Her bir *yön* için, aynı İlâhi İsim, bulunduğu düzeyin *varoluş koşulları*na göre tecellî eder. Allah'tan gayrı İlah, Hakk'tan başka Mutlak Varlık bulunmadığı için, 3 yönde de tecellî eden Hakk'tır. Bununla birlikte Görülmek İstenen her daim Aydınlık'tır; Yeraltı'nda olan, (*teşbîhen)* "üzerine basalım" diye vardır.

Tecellî Yukarı'dan Aşağı yöneldiğinden, Yersel olanın Asl'ı Göksel'dir, diyebiliriz. Bu minvalde, tüm Yersel *varlık*lar, Göksel Melek'lerin özelliklerini miras alır ve *meleke* işletirler. Hayvânî varoluş söz konusu olunca, hayvanın *varlık*ı, ona tekâbül eden İlâhî İsim'in (ki buna, yaklaşık bir anlam ile, İdea veya Arketip de diyebiliriz) Yersel *bir tecellîsi*dir. Yersel olanın özelliklerine değinelim.

Arz'da yürüyen her canlı, Allah'ın kuludur ve Hakk'ın izni ile Rahman Rahîm Rezzak olanın lütfederek açığa çıkardığı *rızık*larını ararlar. Büyüme İlkesi'nde de bahsettiğimiz gibi, böylece doğar, büyür ve ölürler.

Yersel yönde, *meleke*, rızkını bulmayı sağlar. Hayatta kalmak için ve Ölüm Korkusu'nun etkisi altında işler. Bir de oyun oynamak için; canlıların çoğu, özellikle Bilinç Hiyerarşisi'nde daha üst düzeyde olanlar, oyun oynarlar *meleke*lerini kullanarak. Hem onları kullanmayı öğrenmek, hem de sıkıldıkları için.

Her Yersel *varlık*ın, sergiledikleri *meleke*ye özgü bir Ölüm Korkusu bulunur. (Yani Yersel *varlık*ın türüne, İdea'sına/Arketip'ine/Sabit İsim'ine göre, Ölüm Korkusu'nun niteliği de değişiklik gösterir.) Hakk güçlü yönlerini belirlediği gibi zayıf yönlerini de belirler.

Bunları neden yazıyoruz? Çünkü insan da Yersel *varlık*lara özgü *meleke*ler sergiler ve aynı Ölüm Korkusu'nu taşır. Belirli bir *meleke*ye karşılık gelen Ölüm Korkusu'nu yenebilir ise, *meleke*miz Göksel'leşerek Melek'leşir. Biz de onun "zayıf yönünden" kaynaklanan ızdırap, korku ve endişeden kurtulmuş oluruz. Böylece, Huzur bulabiliriz.

Tam tersi bir durum, bir tehlike de söz konusudur: Şeytan, bu Ölüm Korkusu üzerinden, bizi Yeraltı'na çekmeye çalışır ve bu *meleke*leri "gazap edici" biçimde kullanmaya davet eder. Ölüm Korkusu olağan (Yersel) olanın ötesine taştığında, *meleke*ler Yeraltı'na "düşer" ve Canavar'laşır. Burası da; ızdırap, korku, endişe ve Karanlık'ın (Cehalet'in) diyarıdır.

Ekleyelim; 3 Varoluş Yönü, Hinduizm'de "3 Gunalar" olarak ifade edilir ve *Tamas*, *Raja* ve *Sattwa* olarak isimlendirilirler. Tamas "iniş"in ve "alçalma"nın ilkesi olarak görülür ve Sattwa "yükseliş" ve "yücelme"nin ilkesi olarak görülür. Raja ise, bu ikisinin arasında yer alır. Tamas karanlığın rengi (ya da renksizliği) olan siyah, Sattwa aydınlığın rengi olan beyaz, Raja ise kan rengi ile sembolize edilir. Her *varlık*ın, bu 3 Guna'nın bir terkibinden (birleşiminden) oluştuğu düşünülür.

Metafizik'in Çağ ve Coğrafya'ya Aşk'ın olması, değişmeyen Hakikat'in farklı *dil*lerde Anlatı'sını meydana getirir.

26.03.2024

Ayet ve İspat

Ayet, "gösterge"dir, "görülen"dir, "Allah'ın (yaratarak) gösterdiği"dir. Görülen, "ispat"a gelmez. Görülen'in ispata ihtiyacı olmaz. Var olan, vardır. Hepsi o kadar!

"Göremeyen", "ispat" bekler. Göremediği, ona görebildiği üzerinden "kanıtlansın" ister. Bu durumda Göremeyen, *esas*en daha önce görmediği şeyi görmeyi reddeder. Zîrâ, "göremediği" şeyin "olabileceğine" *inanmaz*. Bunun iki açılımı vardır: Birincisi, "Asla Göremeyeceği Bir Gösteren"in olabileceğine; ikincisi, "daha önce görmediği bir gösterge (görünüm)"nin olabileceğine; *inanmaz*.

Gösteren, yani Aslî Gösteren, aynı zamanda "Yol Gösteren"dir. Buna **Rabb** deriz. Tecellîsine ise **Rububiyyet**. Gösteren, "yaratarak gösterir". Onun "yaratarak gösterdiği"ne, "gösterge" yani Ayet deriz. Ayet, "gösterilmiş olan"dır.

Böylece İnanan, öncelikle İlk Ayet'e inanır: "Oku, Yaratan Rabb'inin adı ile." İnkâr eden de öncelikle bunu inkâr eder.

Yaşamımızda, bir Yol Gösterici'ye ihtiyaç duyarız. Çünkü insanız. Aslî Yol Gösterici, Âlemlerin Rabbi Allah'tır. Allah, yaratarak gösterdiği ve göstererek yarattığı ile, Yol gösterir. Yani Ayet'leri ile.

İnkâr edenin de bir yol göstericiye ihtiyacı vardır. Fakat o bunu inkâr eder. Peki, bu durumda İnkâr Eden, yaşamını neye göre

düzenler? Neye göre söz söyler ve eylem eyler? Kısa cevap: *Hevâ* ve *heves*lerine göre.

Söz'ü biraz daha açalım.

Beşerin hevâ ve hevesleri, döngüsel programlara benzer. Kader Çarkı'nda bahsettiğimiz gibi, "aşılıncaya kadar" kendilerini tekrar ederler. Bunlar, Kültürel Önyargı'lar ve ailevî travmalar ile birlikte, Kişi'nin Nefs Matrisi'ni şekillendirirler. Kişi'nin Nefs Matrisi, yani Benlik Yapısı, "davranışsal koşullanma"larının bir toplamıdır.

Matris, Matematik'te, "Boyutsal Özellik'leri bir 'çerçeve'de ifade eden *matematiksel obje*"dir.

O zaman, deriz ki; İnkâr eden, *edilgen*dir ve Nefs Matrisi'ne göre hareket eder. Sözünün ve eyleminin formunu Nefs Matrisi belirler, fakat o, inkârından ötürü bunun bilgisinden mahrum bırakılmıştır.

27.03.2024

Dönüşerek Aşmak ve Zemin'den Çıkış

Faaliyet, her Faaliyet, kendisine *zemin* olan *esas*lara göre Şekil'lenir. Başka türlüsü düşünülemez.

Faaliyet, kendisine *zemin* olan *esas* "açılmadan", "aşılamaz". Hiçbir Faaliyet, kendi bulunduğu *zemin*in *esas*ı üzerinden aşılamaz. Aşmak, "dönüşmeyi" gerektirir. "Dönüştüren", "maya"dır, Anadolu Mayası'dır. "Dönüşen", Faaliyet'lerinin *esas*ını *görür*. Aşarak *görür* ve *görerek* aşar. Mayalayan, Anadolu'muzun Ferdî Birey'leridir.

30.03.2024

Hikâye'de Kahrolanlar

İç'sel Hayal cihetinden, Kahraman "kan ve balçığın (katranın) Canavar'ları"nı kahreder. Böylece Kahraman, İç'sel Hayal'in Kahraman'ı, Hayal'in Sahibi olan Kendi Varlığı'na yönelir. İç'sel Hayal'in potansiyel imkânlarını açığa çıkaran, ve onları, yani İç'sel Hayal'in imkânlarını aşan Kahraman, "bir Rüya" gördüğü idrâkine erişir. Kahraman, *esas*en İç'sel Hayal'in "Hayalî Karakteri"dir. Rüya'yı Gören, Rüya'nın Kahraman'ıdır.

İç'sel Hayal'in içinde, Hikâye'de bir yerde ve bir zamanda, yani bir Aşama'da; Kahraman kahrolur ve çetin bir soru sorar: Ben kimim? Hikâye'nin bu noktasında Kahraman her şeyini yitirmiştir. **Kahraman, yitirdiği her şeyi İç'inde yaşatır.** Kahraman'ın sorusunun cevabı, Kendi Hikâyesi'dir. O zaman Kahraman der ki: "Ben Görülen ve Gören'im. Ben Aşk'ın Savaşçı'sıyım."

Savaşçı, "kahrolmuş Kahraman"dır. Kahrolmuş Kahraman, *ermiş*tir, hedefe varmıştır. Savaş'a *tamam*lanmış hâlde devam eder.

01.04.2024

Tebliğ'in Özeti

Bil ki, tüm varlığı kuşatan ve onun üzerinde hüküm süren yüce bir kudret var. İşte o kudret ki, her bir varlığı var eder, doğurur, büyütür ve rızıklandırır. Ona bütünün içinde bir yer verir, bir ömür verir. Onun için zamanda ve mekânda bir alan, bir kayıt açar. Zamanı geldiğinde bu kaydını da geri alır. Hâl böyle ilen, bu kudretin yarattığını sahipsiz ve rehbersiz bırakması nasıl düşünülebilir? Hâlbuki o, her yarattığına gene kendi kudreti ile yol gösterir. O hâlde, bu gam, bu keder niye? Birileri yollarını kaybetti diye... Hâlbuki onların bir Rab'leri vardı, fakat onlar onu unuttular. Şimdi onu hatırlamak için nefsleri ile savaşmalar gerekiyor, mücadele etmekle yükümlüler. Fakat onlar kaçıyorlar, mücadeleden. Birbirlerini zincirliyorlar, birbirlerine ahkâm kesiyorlar. Bu varlığın hükümdârını dinlemiyorlar. Konuşmakla meşguller. Kelimeleri ise hakça seçmiyorlar. Olmayanı söylüyor, olanı gizliyorlar. Oysa Kelâm, ancak Rabb'in bir lütfudur. Onlar ise kelimeleri çalıyorlar, ve kelimeler iğreti birer sözcüğe dönüşüyor. İtibâri bir varoluşa. Hayır, onlar İlâhî Adalet'i de beyân etmiyor. Ve mücâdele etmedikleri için, Ruh onları desteklemiyor.

O zaman göğsündeki daraltanları bırak ve Allah'a sığın. "Eğer onlardan bir fayda gelecek olsaydı, Allah onlara hatırlatırdı." Sen, bugün, kimsenin vasisi değilsin. Sen Nebi değilsin. Nebi de kimsenin vasisi değildi. Kendi çocukları hariç. Ona düşen, apaçık bir

tebliğden başka bir şey değildi. Onların Rabb'i de, Rabb'imiz olan Allah'tır.

10.04.2024

İmge Seçimi

Ontoloji kategorisindeki yazılarımızda bahsettiğimiz gibi; İç'sel Hayal, Hafıza'da muhafaza edilen İsim'lerin tezâhürü ile oluşur. Burada faaliyet gösteren, Hayal'i oluşturan yaratıcı kabiliyete Muhayyile deriz. Bu itibar ile, bir İmge, asla sadece bir *görüntü*den/*görünüm*den ibaret değildir. Arkasında kendisini oluşturan bir Nitelik, bir İsim (Esmâ) saklıdır.

İmgeler, birer hikâye taşıyıcısıdırlar. Bu hikâye ile birlikte, kendileri ile birlikte getirdikleri bir *anlam*ın da taşıyıcısıdırlar. Anlamda, *bağlam*da görünür hâle gelir; yani *hikâye*de.

Böylece İmge'ler edinmek, *anlam*ı "görebilmek" için *esas*tır. İmge ise, hikâyelerden edinilir, özümsenir. Bu sebepten hangi hikâyeyi okumayı seçtiğimiz, hangi İmge'leri edinmeyi seçtiğimiz, yaşamımıza hangi *anlam*ı kattığımızı belirler.

Hikâye, Zaman'ın Seyr'i ile oluşan şeydir. Hikâyenin tekrar okunması, Zihn'i hikâyenin bağlamına göre yeniden şekillendirir. Hikâyenin ana fikrine göre, ne kadarını kabul edip, ne kadarını reddedeceğimizi kendimiz seçeriz. Ne var ki; bu, hikâyede ortaya çıkarılan bilinç-dışı unsurları, Zihn'imizin her türlü özümsediği gerçeğini değiştirmez.

Hikâye, seyredilen şeydir. Misal; ağacın silüetini seyretmek de, esasen onun hikâyesini okumaktır. Bulutları seyretmek bulutla-

rın, çiçekleri seyretmek çiçeklerin, göğü seyretmek göğün hikâyesini okumaktır.

Hakk'ın yazdığı hikâyede huzursuzluk yoktur. Izdırap da, Neşe de birlikte ve Âhenk içinde bulunur. Korku filmlerini, ancak beşer çeker. Korku filmini/hikâyesini gerçekten dehşet verici yapan, *anlamsızlığı*dır. Kahkaha atılası yapan ise, bunu izleyenin, bunda anlam arayışıdır.

Bu durumda, iyilerin kazandığı hikâyeleri okuyan, iyilerin kazandığını görmek istediği için bunu yapar. Kazanmak ise, (her zaman) hayatta kalmak değildir, Yazar'ın ve Okuyucu'nun Gönl'ünde yer edinmektir. Bu, Hikâye Karakteri'nin Ruh'en "ölümsüzleşmesi" anlamına gelir. Ölümsüz olan ve seyredilmeye lâyık olan, ancak Âşık'ın Ruh'udur. "Görülmeye değer" bir şey kalmayınca, "sahne kapatılır". Aşk'a yer olmayan "bir sahne"de, "görülecek şey" kalmamıştır. O zaman, Allah o İç'sel Hayal'i "helâk eder". Neden etmesin? "Bu sahne"nin artık bir değeri kalmamıştır.

Bunlara neden değindik, lafı neden uzattık? Şu gerçeği ifade etmek için: Biz, Realite'yi *an*lamak için İmge'lere muhtacız. Bunları ya Allah ilham eder ya da ilham edileni hikâyelerden okuruz. Fakat İlham'in bir de şeytânî/nefsânî olanı vardır. İşte Okuyucu, şeytânî ve Rahmânî olanı ayırt etmekle yükümlüdür. Neyin

Hakk'ın Huzur'unu miras aldığını ve Âşık'ın Ruh'u ile yazıldığını, neyin ise huzursuzluk ve dehşet yaydığını fark etmekle yükümlüyüz.

İşin Sırr'ı odur ki, Huzur, ancak Hakk için mücadele edenin tarafındadır.

18.04.2024

Metafizik ve Ontoloji İlişkisi

Metafizik ve Ontoloji arasında bir ayrım yapmamız, bu ikisini birbirinden temyiz etmemiz gerekir. Ontoloji, "Varlık Felsefesi"dir. "Felsefe" ile, tabii ki Doğulu bir felsefe anlayışını kastediyoruz; yani kendi varlığımız üzerinden edindiğimiz "Varlık Bilgisi"ni.

Metafizik ise Ontoloji'yi kapsar ve onunla sınırlı değildir. Ontoloji'de "var'lık" kavramı üzerinden Nazariyat inşa ederiz; sonra Epistemoloji'yi Ontoloji'ye, tüm Bilim'leri ve Sanat'ları da Epistemoloji'ye bağlar ve Faaliyet Sınır'ları'nnın çerçevesini çizeriz. Ontoloji hepsine bir *temel* teşkil eder, keza tüm Faaliyet'lerimiz Varoluş'umuza bağlanır.

Ontoloji "bu dünya"yı aydınlatan bir Güneş'e benzer. Bilginin meyvesi, ışığını Ontoloji güneşinden alır. Metafizik ise, "bu dünya"nın ötesine uzanır; yani Varlık-Ötesi'ne. Benzetmemizde Ontoloji'yi Güneş'in yerine konumlandırır isek; buna kıyasla Metafizik, Yıldızlı Gök gibidir.

Metafizik İlham'ın pırıltısına yeterince yaklaşıp, buradan bir Ontoloji inşa edebiliriz. Bu "Yeni Güneş"e bağlı, meyve verecek "yeni bir dünya", yani "yeni bir ilmî araştırma alanı" oluşturulabilir (Varoluş'sal temelleri sağlanarak). Tekrar edecek olursak; Metafizik, "Yıldızlı Gök" gibi, "tüm güneşleri" kuşatır.

Bu bağlamda; Ontoloji ile sınırlı kalmak, Güneş'e tapmaya benzer. Pek tabii, "bu dünya"nın "bilgi akışı"nı Ontoloji üzerinden açıklayabiliriz; Dünya'mızın "enerji akışı"nı Güneş'imiz üzerinden açıklayabileceğimiz gibi. Teorik açıdan, bir "tutarsızlık" da oluşmadan, "bu dünya"nın "var'lık ilişkileri"nin yazımını da yapabiliriz. Fakat "tutarsızlık" olmayışı, "eksiklik" olmadığı anlamına gelmez. *Mutlak Odak Noktası*'nda belirttiğimiz gibi; Güneş'i *Odak* edinen, "her şeyin kaynağı" olarak onu görecektir. Hâlbuki o da, ancak Allah'ın bir *yaratım*ından ibârettir.

Ontoloji'den maksat, "bu dünya"yı aydınlatmak, Metafizik'ten maksat "ötesi"ni seyretmek ve yeni Güneş'ler keşfetmektir.

19.04.2024

Belini Büken Bir Yük

Açıp genişletmedik mi senin göğsünü
Ve indirmedik mi üzerinden yükünü?
Ki o, belini bükmüştü

İnşirah Suresi 1-3. Ayetler

İnsan, tüm varlıkları anlamanın ve anlamlandırmanın sorumluluğunu üstlenen, *yüklenen* canlıdır. İnsan'ın yükü ağırdır, kendisinden önce gelenlerin (geçmişin) yükünü de sırtlanır.

Tüm *varlık*ları anlama çabasındaki İnsan, dayanacak hiçbir *varlık* bulamaz. Öyle ki, bu yük beşerin belini büker; zar zor ayakta duracağı hâlde, bir dayanak arar gibi, yıkılmamak için tutunmaktadır. Bu, beşerin aciziyetidir; anlama çabasında, yıkılmamak için bir dayanak arar hâlâ. Yüklendiği *varlık*ların ağırlığı altında ezilmektedir. Burada bir emir gelir ve Rabb der ki, "Kalk, Sen Hakk'sın."

Böylece kul, Rüku'dan Kıyam'a kalkar ve doğrulur. Görür ki, Hakk'tan başka dayanak yoktur bu yolda; kendi omurgasından başka dayanağı bulunmadığı gibi, Kıyam'da.

Kıyam edip de Kıyamet'ini getiren yenilmezdir; keza Hakk'a galip gelebilecek yoktur, kimsenin kendi omurgasına galip gelemeyeceği gibi. Keza Hakk, tüm *varlık*ların *var*lıklarına dayanak olan Yegâne Var Edilmiş, Mutlak Varlık'tır. Onunla savaşmaya kalk-

mak, atmosferle veya okyanusla kavga etmekten bile daha beyhude, daha akılsızcadır.

Peki omurgasızlardan bize ne? İnkâr eden, ancak kendi nefsine zulmetmektedir.

O zaman inkâr edenlerden olma! Ve dimdik, dosdoğru dur Kıyam'da! Yıkılma! Zîrâ Hakk'ı yıkabilecek kimse yok bu Kainat'ta.

11.05.2024

> Ve yükseltmedik mi senin zikrini?
>
> *İnşirah Suresi 3. Ayet*

Hakk'a dayananın, zikri artık yücelmiştir; zîrâ onun anlayışı, artık tüm "kısmî varlık"ları kuşatır; Kelâm'ı (zikri) cümle varlığa sirâyet eden İlke'leri ortaya koyar. Bu zikir, artık Gönül'den gelen Kelâm'dır; her yerden görüldüğü için, Ayet'tir. Hakk'ın kuşatmadığı *varlık* yoktur ki, Ayet'lerinin "görülemeyeceği" bir "yer" bulunsun. Doğrusu, Vahy'i inkâr etmemiz, her şeyden önce onu okumayı reddetmemiz demektir. İşte zikri yüceltilen, bu mücadeleye baş koymuş, tam yıkılacağı yerde, Kıyam'a kaldırılmış olandır.

14.05.2024

Yol Budur

> Demek ki, zorluğun yanında bir kolaylık mutlaka var!
> Zorluğun yanında bir kolaylık muhakkak var
> Ne zaman ki (işinden) boşaldın, (tekrar) başla
> Ve yalnızca Rabb'ine yönel.
>
> *İnşirah Suresi 5-8. Ayetler*

İnşirah, gerçekten de *atılış* ile alâkalıdır. Gerek Kahraman'ın (ileri) atılışı, gerek yüklerin (sırtından) atılışı, gerek "parça"dan Bütün'e idrâkin atılışı (sıçraması), gerekse bir adımın atılışı anlamında. İnşirah, tüm bu bağlamlarda, aynı zamanda *süreklilik* ile alâkalıdır. Bir adım atmış olmak, yürümek için yeterli değildir; yürüyüş, ancak ardı ardına atılan dengeli adımlar ile mümkündür. Ancak İnsan'ın Adım'larının *ritmi*, *dengesi* ve *ahengi* ile süreklilik oluşa gelir. Hak Yol ancak böyle yürünür.

Fakat kimse yürürken attığı her adımı "ayrı ayrı" hesaplamaz. Bunu deneyen, yoluna bakamaz ve sonuçta *düşme tehlikesi* yaşar. Yol, "ayrık adımlardan" oluşmaz. Bununla birlikte, Yol'da bu şekilde, analitik biçimde sayamayacağımız kadar çok parametre bulunur. Bu hesap kargaşasının içinde kaybolmamak için, Hak Yol'u yürürken, sadece *tek-bir şeye* "yöneliriz", yani Yol'u Gösteren'e, Rabb'imize. Görevimizin, hayatta ileri atılmak olduğunu fark eder ve bunu uygular isek, Rabb'imizin bizi terk etmediğini,

O'na yönelene gerektiği yerde yol gösterdiğini görürüz. Aslında O, yürüdüğümüzde hep bizimledir. Yol budur. Yürümekten ise, *adım adım* ilerlediğimiz her *iş*i düşünebiliriz.

Kalbimiz de aynı şekilde, sürekli atmaktadır.

Böylece İnşirah'ı yaşayan kişi, Kendi Fıtrat'ına dönmüş, Rabb'ine rücu' etmiştir. Bununla birlikte, artık sürekli kalbinin sesini (atışını) dinlediği için, kendi hakikatine geri dönmüş, *vehmi* izâle olmuştur (giderilmiş, ondan arındırılmıştır). İşte kalbi adeta yeniden atmaya başlayan bu kimseler, Hz. Nebi gibi yumuşak bir kalbe sahiptirler, *vehimlerinin ve katılıklarının yükü* de onlardan alınmıştır. Bu, aynı zamanda kişinin kendi duyguları ile barışık olduğu, fıtratına sahip çıktığı, İnsanlık vasfını ve Vicdan'ını bütünüyle geri kazandığı, *itminan* bulduğu bir hâli beraberinde getirir. Yani İnşirah bulan, Nefs-i Mutmainne'yi bulmuş demektir. Artık Vicdânî Sınır'larına uyması ve Yaratıcı Faaliyet'inin sürekliliğini koruması ona emrolunmuştur.

Yol budur.

16.05.2024

Göreceli Konum

Her İnsan, bir aileye doğar. Bu demektir ki, Hakk bizi belirli bir "konum"da konumlandırır. Bir şey olduğumuz için, başka bir şey olamayız. Var olmak bunu gerektirir.

Allah, Adil'dir. Öyle ki her insan içine doğduğu "konum"a göre sınanır. Hayat, acayip bir şeydir gerçekten. İlâhî Adalet'i, ("duygu yüklü-davranışsal" anlamında) "ahlâkî" bir nitelik gibi düşünmeye meylederiz, fakat aslında o, daha ziyâde bir çeşit fizik yasasına benzer. Daha doğrusu, denklemlerin eşitliğini sağlayan fizik ve matematik kuralları, Allah'ın Adl esmâsının bir tezâhürüdür. Yani, zıtlıkların birliğinden kaynaklanan, bir çeşit "dengelenme" ve kendi zıddı ile yüzleşmeye Adalet deriz. Bu sebepten, her insan, "göreli konum"u gereği, Adalet İlkesi'ne tâbidir.

Ne olduğumuzu, ne olmadığımız üzerinden tanımlarız; fakat er ya da geç, zıddımız olanla yüzleşmek zorunda kalırız. Onu anlamak ile, Bir'liğe iman ile sınanırız. Bu, aynı zamanda bizi merhamete yönlendirir. Ve tabii ki burada merhamet, adaleti dışlamaz. Fakat daha ziyâde zıddımızın bizim de içimizde potansiyel olarak mevcut olduğu anlayışından kaynaklanır.

Bilge, kötülüğü cezalandırır; edebi ve Hakk'ın koyduğu Sınır'lar ölçüsünde. Çünkü o, kendi içindeki kötülüğü de cezalandırır.

Rahman'ın Rahmet'i, *varlık*ları *var* eder; Hakk'ın Adalet'i ise onlar arasındaki Denge'yi tesis eder. Bir'lik esasında, ikisinin çelişmesi düşünülemez.

İnsan, Hakk'ın aynası oluşu ile, onun esmâlarının bir tecellîgâhıdır. Bu bağlamda, Mutmain Nefs, kendi "konum"unu anlamış ve İnsânî Sınır'larını idrâk etmiştir. Bu açıdan Adil'dir ve bunun mücâdelesini yaşar. Razı Olmuş Nefs ise, affetmeyi öğrenmiştir. Çünkü kötülük gördüğü kimselerin de "bulundukları konum"u anlayabilir hâle gelmiştir. Yani *hâlden anlar*, merhametlidir, ki bu Rahman'ın Rahmet'inin tecellîsidir. Ve tabii ki Adalet olmadan Merhamet de söz konusu olamaz.

Böylece Razı Olanlar, bize hatalarımızı görüp, ders alabileceğimiz bir Alan açarlar. Bizi kınamaz ve zihnen işgal etmez, özümüze ve Rabb'imize dönmemiz, kendimiz olmamız için desteklerler. Anlamak için dinlerler. Tabii ki, tekrar belirtecek olursak, bu Adalet İlkesi ile çelişmez.

18.05.2024

İlâhî Senaryo

İç'sel Hayal cihetinden, bir Esmâ'nın bir İnsan tarafından *tam telaffuz* edilişinin, ona karşılık gelen anlamı var edeceği düşünülebilir. Keza Kelâm, Ruh'a şekil verir, Ruh ise Rüya'ya. Peygamber'lerin *gösterdikleri* mucizeler de aynı İlke'ye dayanır.

Rüya'da, Bilinç'e gösterilmek istenen bir şey ile, bir Nitelik ile karşılaşırız. Bu, görülenin bizzat bir Rüya olduğu gerçeğidir. Misal; Hz. İsa suyun üstünde yürür, ölüleri diriltir, körleri iyileştirir, sağırları duyar hâle getirir.

Hakk'ın izniyle, neden yapmasın? Daha doğrusu, neden yapamasın? Allah "Ol" der oldurur ("Kün fe yekün"). Kelâm edilen Esmâ'ya karşılık gelen Nitelik'e uygun biçimde, Ruh şekil alır. Simülasyon oyunlarında ise, bunun bir *tekâbül*ünü, yani aynı İlke'nin bir tezâhürünü görürüz: Yazılan Fonksiyon'a karşılık gelen bir Program aktive olur ve buna uygun biçimde Elektrik akışı şekil alır. Biz de ekranda bunun Senaryo'sunu seyrederiz.

Tüm Simülasyon'lar eksiktir; fakat Gerçeklik'te mevcut olmayan hiçbir şey Hayal'e aktarılamaz.

Burada *anahtar kavram*lardan birisi olan Senaryo kavramına dönelim. Ruh'un aldığı şekil ile birlikte, bir Senaryo yazılır. Senaryo'yu *yaşarız*. Bilmenin tek yolu budur. İslam'ın Son Nebi'sinden önce, Nebi'ler Esmâ'ların Senaryo'larını, kendi var-

lıkları ile birlikte, mucizeler olarak gösteriyorlardı. Buna göre, kavimleri gösterilen Senaryo üzerinden seçim yapıyorlardı.

Burada Enbiya için değil belki ama, beşeriyet için kesinlikle bir tekâmülden bahsedebiliriz. Dinin tamamlanması ile birlikte; Hakk, asgarî bir Sınır'lar toplamı olarak Şer'i kuralları beyân eder. Eskiden Enbiya'nın yanında yürümek için gereken fedakârlıkları düşünürsek, bunun kesinlikle büyük bir lütuf olduğunu söyleyebiliriz.

Esâsen, Şeriat'ın amacının, İlâhî Senaryo'yu yaşayacak olan Kişi'yi, Birey'leşme sürecindeki olası felâketlerden korumak olduğunu söyleyebiliriz.

Tüm Yaradılış, Kendini Bilen Bilinç'in oluşumuna hizmet eder. Mucize, her zaman Kelâm'ın kendisiydi. Son Nebi ile birlikte, mucizelerin halka gösterilmesi dönemi kapanmıştır. Esas olan, İdrâk'in oluşumudur. Hep öyleydi. Artık Muhkem ve Müteşâbih olanın Tevhid edildiği bir dönem söz konusudur.

Mucizenin kendisi olan Kelâm, hem muhkem hem müteşâbih mânâda, eksiksiz bir Kitap olarak inmiştir. Dileyen Yaratan Rabb'inin adı ile okur, ve Kelâm edilen Esmâ'ya karşılık gelen Senaryo'yu *yaşar*. Böylece Rüya'dan, "Rüya'da olduğu bilinci"ne uyanır.

23.05.2024

İlksel Ateş-2

Yaratım sürecinde, mitlerde de görülen, bir *İlksel Ateş* motifi vardır. Bu durgunluktan fışkıran bir taşmayı, bir ilksel hareketi ve enerji formunu ifade eder. Durgunluktan sıyrılabilmek için, bu İlksel Ateş'e ihtiyaç duyarız. Bunu topraktan fışkıran magma gibi düşünebiliriz. Arz'ın toprağı bu volkanik materyal ile bereketlendiği gibi, volkanlar ani patlamalar ile felaketlere de yol açabilir.

Benzer bir imgeye demircilikte de rastlarız. Ocakta eritilen eriyik metal, tüm işlem formlarının temel malzemesidir (*prima materia*'sıdır). İlksel Ateş olmadansa, demircilikten söz edemeyiz.

Aslında İlksel Ateş, tüm Sanat dallarında karşımıza çıkan Kozmik bir olgudur. Her Sanat'ta, "farklılaşmayı" başlatan ve süreç boyunca "canlı tutulması gereken" İlksel Ateş'e, yani temel bir enerji formuna rastlarız.

"Fitne", hem ayrışmayı hem de buna karşılık gelen Ateş'i ifade eder. Böylece her Yaratım ve Dönüşüm işi, yani Sanat, kökeninde *yaşamsal bir enerji* tüketir. Tüm Sanat'ların ve Yaradılış'ın kökeninde yer almasından ötürü, Din bu yaşam enerjisine büyük önem verir. **"Salat"**, "tükenmekte olan kor ateşi beslemek" anlamına gelip, "Kendini Tanıma Sanatı"nın temel kaynağının Yaratıcı tarafından yenilenmesini ifade eder. Bizim Allah'a yakarışımız, tam da bu yenilenişi sağlayan şeydir.

27.05.2024

Yolun Üzerine Oturanlar

Tüm diğer kuvvetler, yani tüm "kısmî kuvvet"ler, her şeyi kuşatan Tek-Bir Kuvvet'in birer tezâhürü, bir belirlenimidir. Tüm çizgilerin, aynı mürekkep ile yazılması gibi, bunlar Tek-Bir Kuvvet'in, yani Hakk'ın Kudret'inin büründüğü farklı ve çeşitli biçimlerdir.

Kendi gözlerimizle görmeyi ve Rabb'imiz olan Allah'tan öğrenmeyi öğrenemedikçe, bu gerçekleri asla idrâk edemeyiz. Kişinin Allah'tan öğrenmesi, O'nun nasıl yarattığını seyrederek, Rabb'inin nasıl yarattığını öğrenmesi, nasıl "yol gösterdiğini" öğrenmesi anlamına gelir. (Misal; bir ağaç nasıl bir büyüme yolu izler, nasıl dallanıp budaklanır; veya bulutlar nasıl şekil alır, nasıl bir hareket yolu izler; veya Güneş nasıl doğar, nasıl batar, izlediği bu yol/yörüngede nasıl niteliklere haizdir; gibi gibi...)

Bunu yapmadığımızda, "yolun üstüne oturanlar"ın iddialarını mutlak gerçeklermiş gibi algılama hatasına düşeriz. "Kısmî kuvvet"lerin bilgisini anlatanlar, fakat Tek-Bir Kuvvet'e değinmeyenler, kendilerini "bilginin sahibi" olarak vehmettiklerinde, her Birey'e açık olan İlim Yolu'nun "üzerine oturmuş" olurlar. Bu "oturanları" kendisine "yol gösterici" edinen ise artık kendi gözleriyle göremez ve İlim Yolu olan Dosdoğru Yol'u, yani Sırat-i Müstakîm'i yürüyemez hâle gelir.

Bu bağlamda "oturan", "örten"dir; hakikatin üzerini örter. Bu hakikat, Allah'ın her *varlık*ın Rabb'i olduğu gerçeğidir. "Örten"e, Kur'an "İblis" diye hitap eder, ki bu tam Türkçe çevirisi ile "örten" demektir ve "örtü" anlamına gelen "libas" kelimesi ile aynı kökten türer. "Örten", bu sayede kendisini "aşağısına almak istedikleri"nin "üstünde bir konum"da konumlandırır. Madden bu "üstünde konumlanma"nın ise, onun mânen de üstün kıldığını düşünür ve böyle düşünülmesini ister. Keza bu yolla çıkar ve iktidar sağlar.

Tabii bir insan, "bu adam bunu neden yazıyor" diye sorabilir. Bunun iki temel cevabı bulunur: (1) Böylece kendimizi İblislik etmekten koruyabiliriz, ve, (2) kimlerin İblislik ettiğini fark edip kendimizi bundan koruyabiliriz. Birincisinde bu cebirsel hakikatlere karşılık gelen Varlık Manzarası'nın İç'sel yönü, ikincisinde ise Dış'sal yönü söz konusudur. Ve tabii ki, insanın yüzleşmeyi önce kendi İç'inde yapması gerekir.

Pek çok kez, "kısmî bilgi parçaları"nı Bütün'den ayrıştırmak sureti ile, "yolun üzerine oturanlar" bir örgütlenme, bir Organizasyon kurar. Bu "yol kesme" *esas*ına dayanan ve "rahip sınıfı"nın "gerçekleri bildirdiği" kuruma, **Kilise** deriz. Kilise'nin üzerine oturduğu fikriyâtın ise, ille de Tanrı kavramı ile alâkalı olması gerekmez. Her ne kadar, Kilise bir şeyi mutlaka "tanrılaştırıyor"

olsa da. Bu Kilise'nin sorgulanamaz atfettiği temel kavramı, *put*udur.

30.05.2024

Bâkî Olan

Enstrüman'ın "Güç aktarma aracı" olduğunu söylemiştik. Dolayısıyla, "Anlatı'sı Güç Olan"ın da Anlatım'ı için bir Enstrüman gereklidir. Güç olmasaydı, Enstrüman da gerekmeyecekti; Aktarma Derdi olmasaydı, Aktarım da olmayacaktı. Buna, yani Aktarma Derdi'ne, Anlatma Derdi de diyebiliriz. Kısacası; Dert Sebep'i, Sebep Süreç'i, Süreç ise Anlatı'yı meydana getirir.

Enstrüman'ı olmayanın, "An'la't'ması" bu sebepten mümkün değildir. Tanrı'nın bile Anlatan Kuvveti olarak Cebrail'i vardır. Gene aynı sebeplerden, Kendisi'nden başka hiçbir şey(i) olmayan **Zat** da, "Dil'e gelmez", yani "Anlatı'sı mümkün olmayan"dır.

"Anlatı'sı mümkün olmayan", tam da Anlatı'nın Merkez'inde yer aldığı için anlatılamaz. Fakat O'na yönelmediğimiz takdirde, anlatacak bir şey de kalmaz. Dolayısıyla, Anlatacak Olan, "Anlatı'sı imkânsız olan"ı anlatmak isteyenden başkası değildir.

"İmkânsız'ı anlatmak" demek, "mümkün varlıklar düzeyi"ne henüz "tenezzül etmemiş olan"ı *çağırmak* anlamına gelir. Mitos'larda, yani Mitik Anlatı'larda, bunu bir "Gök'ten iniş" teması olarak görürüz. Bunun için, "sağ eliyle Yıldırım'ı tutan adam/tanrı" olarak, Zeus imgesinden daha uygun bir imge bilmiyorum. Sonuçta, "İmkânsız'ı anlatmak" için "mümkün varlıklar

düzeyi"ne henüz "tenezzül etmemiş olan"ı *çağıran*ın hikâyesi, pek çok Mit'te "Yıldırım(ın inişi) ile Yaradılış" olarak anlatılır.

Tabii, eskiler sembolik düşünebilme kabiliyeti konusunda, kesinlikle bizden daha iyi durumdaydı. Fakat beşer zihni, antropomorfik (insan biçimci) sembolizmi, *put*laştırmaya meyilli olduğundan (ve tarih sahnesi bu putlarla dolu olduğundan), Kur'an bunlara yer vermez. Gene de, Yıldırım kendisine Rad Suresi'nde yer edinir. (Arapça "Rad"= Türkçe "Yıldırım") İlâhî Arketip'ler, eskiden düşüncenin görünür formlarına Mit'lerde bürünürken, Kur'an bizzat Arketip'in kendisini Kelâm olarak indirir. Özünde ise, Bâtın'ın Zâhir oluşu açısından, Din'in *esas*ı Zaman'a bağlı olarak değişmez. Sadece görünür formlar kısmî çeşitlilik gösterir. Hatta, bu bile ancak detay düzeyinde kalır. "Yıldırım'ı tutan", Kadim Dem'de "*ne* ise *o*dur". Gözleri kesrete bakanların gözlerinden, Peygamber'leri sorumlu tutamayız.

Asıl konumuza dönecek olursak... "İmkânsız", "anlatılamaz" olduğundan, ona olan bu *çağrı*, bir çeşit "parçalanma" ile sonuçlanır. *Simyada Ateşlenme*'de bahsettiğimiz gibi, bu "bağların parçalanması", *İlksel Ateş*'i meydana getirir. Bu tüm Anlatı'ların temel enerji kaynağıdır.

"Bağların parçalanması" ise, en sade biçimde "Akl-ı Meaş'ın (Rasyonel/Yüzeysel Akl'ın) Varlık hakkındaki kalıp ve önyargılarının

parçalanması" olarak düşünülebilir. Tabii, tüm yazdıklarımız, yani İnsan Nefsi hakkındaki tüm bilgiler, Nefs'in "yansıtma mekanizması" ile Dışarı'da yani (Dış) Âlem'de de görülebilir.

Batılı Dış Dünya'ya, Doğulu İç Dünya'ya daha çok değer atfettiği için, Arketip'i bu yönelişinde arar. Ve lâkin, bizden bağımsız olarak İlâhî Arketip, "İlâhî" olmasından mütevellit, ezeli ve ebedi bir hakikat olarak **Bâkî** kalır.

02.06.2024

Mana Zehirlenmesi ve Mania

Nefsin hastalıklarını, ruhsal enerjinin akışındaki tıkanıklıkların bir sonucu olarak düşünebiliriz, diye düşünüyorum. Bu durumda ise, hastanın, ruhsal enerji yani *mana* akışındaki tıkanıklığa ve buna sebep olan etkene bakmak gerekir.

İlham, bu *mana* akışı ile *oluş*a gelir. Biriken enerjinin dışa atılması ruhsal sistemi dengeler. Hiçbir paratoner başına düşen yıldırımı tutmaz. Benzer şekilde, insan benliği de belirli bir ruhsal enerji ile yüklü ise, bu zehrin akıtılması gerekir.

Bu aynı zamanda, neden şairlerin "hemen yazmak" ihtiyacı duyduğunu ve Cemil Meriç'in "yazıya tuvaletsiz çıkmak" ifadesini açıklar.

Peki, kişi bilinç-dışından gelen böyle bir talep ile karşı karşıya ise, fakat bir sebepten, *aktarım ihtiyacı*nı gideremiyorsa, yani bir *tıkanıklık* söz konusuysa, o zaman ne olur?

Kişinin kendi kanındaki amonyak veya karbondioksitten zehirlenmesi gibi, kişi kendi *mana*sı tarafından zehirlenir. Çünkü evrensel bir yasa olarak, *aktarılması gereken* unsuru kendi içinde biriktiren bir sistem, bunun tarafından zehirlenir. Bunun "mana zehirlenmesi" olarak anlaşılabilecek olan "manik hal"e yol açtığını düşünüyorum.

Tıkanıklık, ruhsal sistemde, *inkâr*dan kaynaklanır. O zaman *yok sayılan varlık*ın ne olduğunu bulmamız gerekir.

Bu tıkanma sonucu oluşan değersizlik ve yetersizlik hissi, kendisini zıddı ile ortaya koyar; yani bir esriklik ve büyüklenmecilik semptomu (ile). Yetersiz hissetmese, *mananın aktarımında*, yani *derdinin anlatımı*nda bir tıkanıklık oluşmayacaktı. Şimdi ise, "manik hal" (mania) yaşayan kişi kendisinin her şey için "fazlasıyla" yeterli olduğu hissiyatına kapılır. Bu da, bahsettiğimiz gibi, ruhsal sistemin içinde sıkılıp, kendi içinde dönüp duran *mana*nın etkisidir.

Anlaşılmadığını düşünen filozof, düşünür, sanatçı gibi; *mananın aktarımı*, yani *derdin anlatımı* ile uğraşan insanların, trajik intiharlarını da bu bağlamda düşünebiliriz. Büyük miktarlarda mana (mânâ/anlam) çeken/biriktiren bu insanlar, hepsinin *avam* tarafından birkaç sözcük ile reddedildiğini görünce, yaşadıkları çaresizlik ve yetersizlik hissi ile birlikte, durgunluğa ve bundan kaynaklanan *manik hâl*e sürüklenebilirler.

Durgunluk hâli için, depresyon da diyebileceğimiz için; bunu "manik-depresif" hal olarak da düşünebiliriz. Fakat tabii ki; gıda zehirlenmesi geçiren bir insan ne kadar ölü ise, manik-depresif kişi de o kadar delidir.

Burada, kanıtlama çabasının etkisini görürüz. Sonuçta bu durumda kişi, kişisel yetki alanının dışına çıkmış olur. Okuyan ve tefekkür eden, kendi bireysel anlam (mânâ) dünyasını inşa edebilir. Fakat bu, gene o kişinin kendi yolcuğudur ve onun kendi Nefs'inde, bahsettiğimiz *mana akışı*nı oluşturması ile alâkalıdır. Kimse, Nebi bile, bir başkası için bu sorumluluğu üstlenemez. Bunu deneyen filozof/sanatçı/şair/düşünür/psikolog, manik-depresif hâle sürüklenir. (Belki içe dönüklerde görülen manik-depresif hâlin benzeri, dışa dönüklerde manik-histerik hal olarak kendini gösteriyor da olabilir.)

Çözümü, basit ama irade gerektiren bir iş olarak, "kanıtlama çabasını bırakmak"tır. Ve bir Ayet ile özetlenir:

> Beni ve Vahid olarak yarattığımı baş başa bırak.
>
> *Müdessir Suresi 11. Ayet*

15.06.2024 [yaklaşık tarih]

Yansıma İlkesi

Aslında, *görülmüş olan* her şey, görülmüş olmaları bakımından, ampirik (tecrübevî) bir gerçekliğe sahiptir. İnsan olduğumuz için, hepsi esasen zihnimizde oluşan görüntülerdir ve bu görüntünün somut bir nesneye her zaman karşılık geldiğini söyleyemeyiz. Hayaller ve rüyalar da kendi ampirik gerçekliklerine sahiptirler. Ve her olgu gibi, belirli bir oluşum sürecine tâbidirler; yani hepsinin bir *hikâyesi* vardır. Eğer bir *görünüm* varsa bir *yansıma* söz konusudur, ve bu evrensel ilke muhayyilemizden akseden (yansıyan) hayaller için de geçerlidir.

Demek ki oluşa gelen hayal ve yakazalar da, tüm eşyaya hükmeden Metafizik İlke'lerden kaçamazlar. Birlik, Adalet (Denge), Doğum ve Ölüm, Bütünlük İlkeleri gibi; her *görünüm*de söz konusu olan **Yansıma İlkesi** de bunlardan birisidir. Dolayısıyla çeşitli unsurlar/varlıklar arasında bir etkileşim gerçekleşmeden, bir *görünüm* (İnsan zihninde de) oluşamaz.

16.06.2024

Rüya Yazımı

İnsan, kendi rüyalarını anlayabilir mi?

Rüya'nın görülmesi için, İkilik gerekir; keza her Yansıma için İkilik (Dualite) gerekir. Rüyalar söz konusu iken, bu "Rüya-Gerçek İkiliği"dir. Dolayısıyla, Rüya'nın önce "ora"dan "bura"ya aktarılması, yani *yazılması* gerekir. Bu Rüya'nın hatırlanılması, yeniden *zikri*dir. Böylece Dil, "iki dünya" arasında, "orası" ile "burası" arasında bir aracılık işlevi görür. İki dünyayı buluşturur, aynı sahnede seyir imkânı sağlar.

Rüya Yazımı, bu minvâlde, aynı anda iki şeydir: Görülen'in zikri ve Görülmeyen'in zikri. İkilik gereği bu böyledir. Görülen'in zikridir, çünkü Görülen Rüya yazılır; Görülmeyen'in zikridir, çünkü Rüya'nın ardındaki/*öte*sindeki Gerçek'in bir ifadesidir; Rüya Gerçek'in bir Yansıma'sı olduğundan, böyle söyleriz. Dil'e geldiği kadar.

Gerçi, *Gerçek*'in *Rüya*'nın bir Yansıma'sı olduğu da daha az doğru değildir. *Hakikat,* İki'sini Bir'ler.

Vakıa o ki, her sahih Gelenek'te, Rüya Yazımı/Anlatımı temel bir pratik olarak kendisine yer edinir. Rüya'nın (tam anlamıyla) yorumlanması ise, ancak Rüya ile Gerçek arasındaki tekâbüliyetin idrâkinde olan, ve ardındaki Hakikat'e vâsıl olan bir Kâmil

Mürşid tarafından mümkündür. Aksi takdirde, Kişi yürüdüğü Yol'un Harita'daki yerini nereden bilecek?

18.06.2024

Asr'ın Hüsranı

> Asr'a yemin olsun
> Şüphesiz insan hüsran içindedir
> Ancak inananlar, salihatı yapanlar, hakkı tavsiye edenler ve sabrı tavsiye edenler hariç.
>
> *Asr Suresi*

İnsanlar, Ruh'a inanmadıkları için, onun işlerini izleyemez. Görünmeyen'e inanmadıkları için, Görünen'in *öte*sini keşfedemez. Aşk'a inanmadıkları için, bulundukları hâli aşamazlar. Sonuçta, Zaman (Asr) yaşamlarını tüketir, ve insanlar aynı hâli/durumu defalarca tekrar yaşayıp, hüsran içinde ölürler. İşte bu yüzden; Asr'a yemin olsun ki (Asr/1), insan hüsran içindedir (Asr/2).

Herkes ölür. Fakat ancak uğruna ölecek, tek gerçeği bulanlar, gerçekten yaşarlar. Gerçekten yaşayanlar, ancak canlarını ortaya koyanlardır.

İnanmak, İnsan'ın içindeki itici gücün adıdır, İnsan Ruhu'nun ışıldamasının eylemidir. Bu sebepten, İnanç, (Salih) Amel'den önce gelir ve salih amelde bulunanlar ancak inananlardır. Bunlar, Hakk'ı ve onun için verilen haklı mücâdeleyi tavsiye eder ve bu uğurda sabretmeyi tavsiye ederler. İşte bunlar, Asr'ın hüsranın-

dan özgürleşmiş olanlardır; keza yaşamları bu uçsuz bucaksız Varlık Çölü'ndeki, bu sürgünde anlam bulmuştur. (Asr/3)

Artık, gerçek yurtlarına döndüklerinde, dostlarına anlatacakları bir hikâyeleri vardır. Ancak bunlar, Allah katındaki ruhânî vasıflarını ve Cennet'teki yerlerini geri kazanmıştır. Artık onlar için hüzün yoktur (Araf/49).

Sadece onlar, İlâhî Bilgi akışına/kanalına bağlı oldukları için, hüsran içindeki beşeriyyetin helâkının önündeki tek engel de onlardır (İnsan-ı Kâmil'lerdir). Çünkü ancak onlar, anlamlı ve yaşanabilir bir Dünya kurmayı sağlayan İlm'e sahiptir. Ve Allah onlar aramızda bulundukları müddetçe bizi helak etmez.

Kim ki gönül adamlarını aşağılayıp kovar, onlar artık kendi kin, haset, nefret, hırs ve şehvetlerinin Cehennem'inde hüsrana terk edilir. Aynısı toplumlar için de geçerlidir.

25.06.2024

Ruh(un) Çağrısı

"Yazı'nın Ruh'u" hakkında yazmak istiyorum. Bu Yazılan'ın arkasından seyreyleyen şeydir. Onun (kendisini) çeşitlen(dir)mesi, belirli sıfatların/özelliklerin/isimlerin açığa çıkmasına yol açar. Ve zaten bunlar potansiyel varlık hallerinden, aktif/mevcut varlık hâline gelmek isteğinde oldukları için (yani kendilerini gerçekleştirmek, her *varlık* gibi tabiatlarında olduğu için), bu çeşitlenmeden önce *var*dırlar ve Yazı'yı Yazan Kalem'in hareketi, ancak bunlara *yönelerek* başlar. Yani hareket ve çeşitlenme, sabit ve belirli bir şeyin *arayışı* ile *oluş*a gelir.

Biz buna Dert'in Anlatım'ı veya Mânâ'nın Aktarım'ı diyoruz. Bu süreçte nefs/benlik, yeni kuvvetler geliştirir ve mevcut kuvvetlerini/yeteneklerini kullanmada ustalık kazanır. Yazdıkça daha iyi bir Yazar, çizdikçe daha iyi bir Çizer, dinledikçe daha iyi bir Dinleyici hâline geliriz. Çünkü Yazı'nın Ruh'u ile tanışıklık kazanırız, bizim Kağıt'a sirâyet ettiğimiz gibi o da bize sirâyet eder.

Pek çok toplumda, benzer arketipik davranışlara rastlarız. Çağrı/dua/zikir bunlardan birisidir. Gene, her Medeniyet'te bir muadilini bulabileceğimiz Ruh kavramı/arketipi ile birlikte; (bu ikisinin bir birleşimi gibi düşünülebilecek olan) Ruh Çağırma denilen arketipik bir olgu ortaya çıkar.

Arketipik ihtiyaçlar, bilinç-dışı kaldıkları takdirde, bireyleri hurafelere ve bilinçsiz davranışlara iterler. Arketip kendisini gerçekleştirmenin bir yolunu arar ve Din bunun için güvenli formları sağlar. Gerçekte "çağırılması" gereken, Allah'ın İnsan'a üflediği, kendi İç'ine sirâyet eden Ruh ve *mânâ*sıdır. Bu ise ancak, *arayış* ile mümkündür, yani Yazı'nın Ruh'unun indirdiği İlâhî İsim'in (Esmâ'nın) arayışı ile.

Ruh'un mâhiyetini asla açıklayamayız, keza "Ruh Rabb'in emrindedir". Kelimelerin *öte*sinde yer aldığı için, kelimelerle açıklanamaz.

> Ve sana ruhtan sorarlar. De: "Ruh, Rabbimin emrindendir. Ve size, ilimden sadece az bir şey verilmiştir."
>
> *İsra Suresi 85. Ayet*

Ne var ki, tam da bu tabiatından ötürüdür ki, Anlatım'ı anlatmak için bir *anahtar-kavram*dır; bir benzetme ile söylersek, ve sadece bir benzetme olarak; o, Kelime'leri dokuyan iplik gibidir. Görünen'i dokuduğu için, kendisi Görünmeyen olarak kalır. Dolayısıyla onun hakkında fazla şey söylenemez.

> Ve ant olsun ki Biz, yakın gökyüzünü kandillerle süsledik. Onları, şeytanlar için taşlamalar yaptık. Onlar için ateşin azabını hazırladık.

Nefsin yansıtıcı tabiatını, Rahman'ın ve güzelliğinin hizmetine sunanlar, (her çeşit) Sanat Eserleri'ni *oluş*a getirirler; nefislerinin hevâ ve heveslerine bunları hizmet ettirmeye çalışanların ise, yanılgı ve hüsrana uğraması kaçınılmazdır. Bunlardan en sık karşılaşılan yıldız falcılığı ve tarot kartı falcılığı gibi uğraşlar, gerçekte nefsin yansıtma tabiatının nefsânî hevâ ve heveslere yöneltilmesinin sonucu ortaya çıkar. Yorumculuk ile Falcılık arasındaki ince ama önemli farka *Yorumcu Arketipi* ve *Falcı Arketipi* başlıklı yazılarımızda değinmiştik.

Dolayısıyla Görüş geliştirmeye dayalı uğraşlar, temelinde, Yansıtma İlkesi gereği, *varlık*lar arasındaki etkileşimlerin incelenmesine dayanır. Nefsimizin heveslerine değil de, Rahman'ın Yaratım'ını tanımaya yöneldiğimizde, bu sefer Dış'ta "parıldayanlar" bize kendi İç'imizde oluşan "ilham pırıltıları"nı andırır. İç-Dış Bütünlüğü sağlandığında ise, ikisi de tecellî eden İlâhî İlke'lerin bir yansıması olarak görülür; yani bir Ayet, bir "gösterge" olarak.

Tarot kartları ise, benzer biçimde, Nitel Sayı'ların sembolik bir tasviri olarak görülür ve bunların *mânâ*sını okumaya yarar.

Ruh(un) Çağrısı, İç cihetine değil de Dış cihetine yöneldiğine, Arketip Dış'sal unsurlara yansıtılır ve Falcılık uğraşın türevlerini (çeşitlerini) meydana getirir. Keza Falcı, Ruh'u İç'te değil, Dış'ta

aramaktadır; bu sebepten, kaçınılmaz biçimde hüsrana uğrar ve Allah onu "dalalete düşürür". Gördüğü, gerçekte, ancak (kendi) İç'inde *bulunan*ın bir *yansıma*sıdır; fakat Falcı, Tanrı Kompleksi'nden ötürü, gördüğü çeşitli Şekil'leri "geleceğe dair işaretler" olarak algılar.

Doğrusu, "Görülen Şekil'lerin *bir işaret* olabileceği" düşüncesi, tamamen yanlış değildir. Fakat bu *sezgi*, tek başına yeterli değildir. Sezgiyi takiben gelen (inşa edilen) bir Nazariyat'a (Teori'ye/Theoria'ya) ihtiyaç vardır. Nazariyat, İç-Dış Bütünlüğü (samimiyet) ile inşa edilir ve her ikisinin de okunmasını sağlayan bir çeşit dayanak oluşturur. Başka bir ifade tarzı ile, diyebiliriz ki; Nazariyat, İnsan-Hakk diyaloğunun bir sonucudur/eseridir.

(Bu bağlamda) Kur'an, İlâhî kökenli bir Nazariyat kitabı olarak da düşünülebilir. İlke'nin tecellîsi, Nefs'in perdelemesi olmaksızın, "geldiği gibi" yansıdığı zaman, hem İç'e hem Dış'a hitap eder. Bu durumda, ona, bu *yansıyan*ın *iz*ine, Ayet deriz; yani "gösterge". Ayet, Tevhid İlkesi üzerinden, ve İç-Dış Bütünlüğü ile, Hakikat'e "işaret eder". Arapça *Nun* harfi, bu *açılış* ve *kapanış*a işaret eder. Artık dönüp bakmak, Okuyucu'ya kalmıştır.

Son olarak; "Kur'an"ı *toplayıcı hakikat* anlamında düşündüğümüzde, Kalem Suresi 2. Ayet'e şöyle bir parantez-yorum katabiliriz diye düşünüyoruz:

Nun, Kalem'e ve yazdıklarına ant olsun

Sen [*Kur'an'ın Ruh'unu çağırdığın için*] Rabb'inin nimeti ile mecnun değilsin

Kalem Suresi 1-2. Ayetler

Doğrusunu Allah bilir.

27.06.2024

Beyânın Özeti

Yaşadığını yaz veya yazılacak bir şey yaşa.

Ya yazmaya değer olsun yaşamın ya da kalbine değeni yaz.

İşte o değindiğin konu, kalbine değmiş olsun ki; kalemin ucunun kâğıda değdiği yeri izleyen,

kalbinde yeniden canlandırsın,

okuduğunda,

Rabb'inin tenezzül ettiği *beyân*ı.

01.07.2024

Eser'in Ruh'u

Bir şeyi anlamaya yakınlaşmış gibi hissediyorum. Tezhiplerin ve geleneksel sanat eserlerinin nasıl meydana geldiğini.

Sanat'ın, tamamen kontrollü bir icraat olduğu gibi *a priori (öncül)* bir varsayım barındırır çoğumuz. İnsan düşüncesinin ve *mânâ*sının, bir su damlasının bir kar tanesine dönüşmesi gibi, bir *Tabiat olayı* olarak şekillenebileceği, hiç aklımıza gelmez. Büyük ihtimalle bu, *düşünce*yi sahiplenmemizden ve onu benliğimize ait bir şey olarak algılamamızdan kaynaklanır. Bu yüzden, onun da enerji yasalarına ya da özünde bunları da meydana getiren Metafizik İlke'lere uyduğunu fark etmeyiz.

Geleneksel sanatları, *Geleneksel* yapan, işte bu İlke'lere olan uygunluğudur. *Merkez* ise *Odak Noktası*'dır ve çoğunlukla Yaratıcı'yı temsil eder, keza Allah her şeyin (Yaratıcı) Merkez'idir. "*Ve Allah'ındır, Doğu da Batı da. Nereye dönerseniz dönün, Allah'ın vechi oradadır. Şüphesiz Allah Vasi'dir, Alim'dir.*" (Bakara/115)

Odaklanmak, bu bahsettiğimiz *mânâ akışı*nın adıdır. Her odaklanan ise, ancak bir Nokta'ya odaklanır, yani bir Odak Noktası'naç Böylece; Geleneksel sanatlarda, *Eser*, Odak Noktası'na odaklanılması ile, Nefs'in kuvvetlerinin buraya yönlendirdiği *mânâ akışı*nın "kendiliğinden şekil alması" ile *oluş*a gelir.

Yani Gelenek'te; Şekil, Kendilik'ten "alınan" bir şeydir. "Kendiliğinden" "gelen" bir şey olduğu için, kendi *kimliği* vardır. Onu **Eser** yapan şey budur. Gönül'den Geliş'idir. Böylece, Geleneksel Olan'ı canlandırmanın yolu, kaçınılmaz olarak İnsan'ın kendi özüne dönmesinden geçer. İşte bu "kaçınıl(a)mazlık", "Allah'ın mekri"ndendir. *Mekr* kelimesi, çoğunlukla (meallerde) "tuzak" olarak çevirilse de, esâsen "örülen desen/örüntü" anlamına gelir. Allah her *desen*in Baş'ı ve Son'u (Evvel'i ve Ahir'i) ve Merkez'i olduğu için, hiçbir şey O'nun mekrinden kaçamaz. [İnsanı, kaçınılmaz biçimde kendisine/özüne döndürdüğü için] *"...Allah Mâkir'lerin (desen örenlerin, tuzak kuranların) en hayırlısıdır."* (Ali İmran/54)

İşte İlke'lerin Bilgi'si, ancak bu *kaçınılmaz örüntü* doğrultusunda (kişinin sadrında) *yeniden dirilir* (açığa çıkar). Ancak o zaman, **Eser'in Ruh'u**ndan söz edebiliriz.

02.07.2024

İlm'in Ruh'u

İlim gerçekte bir şeyleri ezberlemek değil, fakat Tek-Bir Kuvvet ile, yani Hakk'ın Kudret'i ile *tanışıklık/bilişiklik* kurmaktır. Bu, her şeye Şekl'ini veren kuvvet olduğu, yani Yaratıcı Kudret olduğu için, onunla kurulan *tanışıklık*, Bilgi'yi Benlik'te *yeniden yaratır*. Bu bakımdan İlim, statik/sabit kalıpları ve sözleri ezberlemek değildir. O, Kelime'leri açığa çıkaran *mânâ*yı özümseme ve buna Şekil verme işidir. Bir bakıma Sanat'a benzer; sadece birisinde *mânâ* Kalem ile Resim'e aktarılır, diğerindeyse Yazı'ya.

*Mânâ*nın aktığı formlar değişse de *mânâ*, *mânâ*dır, ne ise odur. Kaynak'ı ise Bir'dir ve İnsan onu Hakk'ın Kudret'inden miras alır. İşte bu O'ndan Gelen'i, gene O'nun için harcayan (infâk eden), Allah'ı Vekil edinmiş olur. O'ndan Gelen'i, O'na, O'nun için, O'nun üzerinden, iletmiş olur. Bu da hakiki İletişim'in *esâ-s*ını oluşturur.

04.07.2024

Gelenek'te Kelâm'ın Aktarımı

Hakiki Kelime'ler, Gelenek tarafından, akıldan akıla değil fakat kalpten kalbe, gönülden gönüle aktarılır. Keza bunlar, muhakeme yoluyla değil, fakat ancak İnsânî Tecrübe yoluyla anlaşılır, ki bu da bizzat Tanrı'nın (alâka ile) yeniden yaratmasıdır. O zaman, Gelenek'te ifadenin biçiminde ve tarzında, *Zaman'ın Ruh'u*na uyarlanmak kaydıyla ufak değişiklikler meydana gelse de, Hakk'a olan râbıtasından ötürü kimse Metafizik-Geleneksel Bilgi'yi kendi şahsına/benliğine atfedemez.

Bu Geleneksel (Metafizik) Bilgi'yi *anonim* kılar ve aynı zamanda bilginin nefsânîleşmesinin ve diğer insanlar üzerinde bir üstünlük iddiası (kibir) oluşmasının önüne geçer. Çünkü Asl'olan Gönül ve Muhabbet'tir, özünde Aşk'tır.

07.07.2024

Varlık'ın Dönüşümü

Her şeyin merkezi olan Allah, Ahad olduğundan, ona yönelenlerin hepsi aynı şeye varacaktır. Bu demektir ki, onun Ahadiyyet'ine yönelen her Ruh, zorunlu olarak aynı belirli *aşama*lardan geçecektir. Esâsen o, uzaklaştığı Kendisi'nden Kendisi'ne geri döner ve Yol üzerinde, Dil'e dökülebilecek olanı Dil'e döker, *öte*sinin ise *konuşulamayacağını* söyleyerek Söz'ü noktalar. Keza Metafizik Nokta, O'nun Söz'ü noktaladığı yerdir.

Dil'in "bir dil" olarak özel *belirlenim*ine göre, Tecellî'nin belirli aşamaları Kelime'leşir ve böylece Ontolojik Hiyerarşi'ler belirir. Varlık'a yönelerek onda ifna olan *düşünce*, vardığı merkezden kendisini – bu sefer Varlık ile birlikte – yeniden *açılım*lar. O zaman düşüncenin akışı – yani izlediği yol – Yaradılış'ın Seyr'i ile tam bir *tekâbüliyet* içindedir, ki bu da gerçek anlamı ile Kelâm'ı meydana getirir. Nefs ifna olduğu (fena bulduğu) için, geriye kalan ancak Varlık'ın Söz'ü – Kelâm'ıdır. Nefs Ruh'a, sözcükler (Rabbânî) Kelime'lere döner – dönüşür.

Bu da her türlü mânevî yolculuğun/seyrin hedeflediği Dönüşüm'dür. Güneş'te ifna olan, fena bulan, ancak onun ışığını yayar; çünkü uzaklaştığı Kendisi'ne geri dönen Ruh, en başta, (zaten) O'ndan başkasına ait değildir.

08.07.2024

Yıldızlar

Yıldızları bağladı

Takımlar yaptı

Akıl, bağlayandır

Yıldızlardan biri

Akıldan konuştu

Dedi:

İşte ben

Varım

Buradayım!

10.07.2024

Şeytan Katili [Demon Slayer]

Masallar dünyasında, Zindan'lara [Dungeon] Ganimet için inilir. Ekipmanlarla gidilir, ekipmansız gidilmez. Yeraltı, genelde katmanlardan oluşan bir yapı olarak tasvir edilir. Derinlere inildikçe Canavar'lar zorlaşır, çözülmesi gereken Kaos miktarı artar. Kılıç, İç'sel Hayal'de, pek çok kez İrade'yi temsil eder. "Canavar'ların kesilmesi" ise, "Kaos'un çözülmesine/çözümlenmesine" ve İrade'nin bozulmayı/Kaos yaratığını yok etmesine karşılık gelir.

Yeraltı, Dünya'nın alt-katmanları, derinlikleridir. *Dünya* ise Nefs'in bir remzidir aynı zamanda *Gökyüzü/Semâ* ise onun Göksel yönüne, yani Ruh'a işaret eder. Yeraltı da, o zaman, Nefs'in Gölge (Karanlık/Şeytani) yönüne işaret eder. Bu düzeyler için, Bilinç-Bilinçaltı-Bilinçüstü de diyebiliriz. Böylece *3 Varoluş Yönü [3 Guna]* kendisini beşerî bireyselliğin kısmî belirleniminde de gösterir. Fantezilerde görülen "dünya", İç Dünya olduğu için, bu *sembolik* eşleştirmeleri yapabiliriz. Yola çıkan Kahraman ise, İnsanlık'ımıza tekâbül eder böylece.

Mitlerde, Yeraltı'nda Canavar katletmeye giden, ancak Yıldızlar'in kutsamasını almış olan Kahraman'dır. Yıldızlar'ın, yani Semâ'nın [Ruh'un] Seyr'inde görülen "pırıltıların". Bunlar ise Bilinçüstü "ilham pırıltıları"nın ifadesi gibi düşünülebilir. Bunların Kahraman'ın Kılıç'ını "kutsadığına" veya Zırh'ına büyüsünü-

efsununu kattığına vs. rastlarız. Yani Bilinçüstü İlham, Yeraltı'na inen Kahraman'ı *destekler*; hatta bunlar olmadan zorlu Canavar'lara zarar veremez. Aşağı inecek olan, Yukarı'nın desteğini almalıdır; Denge (Adalet) İlkesi gereği; Yukarı'nın desteğini dileyenin Aşağı'ya (Zindan'lara, Karanlık'a, Cehalet'e) akın etmeyi hedeflemesi gerekir. Gökler Sana hizmet edecekse, Sen de Göklere hizmet edeceksin.

Gerçekte, Bilinçaltı (şeytani) etkilerden insanın kurtulmasını sağlayan ancak Bilinçüstü (Rahmânî) etkilerdir. Bilinç'in kendi kendisini böylece aşmasının kaynağı Aşk'tır Rah^man'ın lütfettiği manevî ganimet ise İlim'dir. İşte Yeraltı'nın Kaos'u ancak bu ikisi ile, yani Aşk ve İlim ile temizlenir.

Modern psikolojideki kimi kuramların temel problemi şudur ki, bunlar Bilinçaltı'nı temizlemek ve etkilerinden Kişi'yi kurtarmak iddiasındadır, fakat Bilinçüstü yön ile bir irtibatları yoktur. Aşk ve İlim olmadan, Yeraltı'na Canavar'ların arasına girmek demektir bu. Başka bir ifade ile, kimileri Varlık'ı *anlam*landırmadan ve bunun *Varoluşsal Sancı*'sını çekmeden iyileşilebileceğini zanneder. İşte bunlar, Bilinçaltı'nın karanlık mağaralarında kaybolmak tehlikesi ile baş başadır.

> Ve sizi katledenlere karşı siz de *Allah yolunda* onları katledin. **Ama haddi aşmayın.** Şüphesiz Allah, haddi aşanları sevmez.
>
> *Bakara/190*
>
> Ve katledin *Allah yolunda*. Ve bilin ki: Allah, Semi'dir (İşiten'dir) ve Alim'dir (Bilen'dir).
>
> *Bakara/244*

(Araya bir ekleme yapalım. Meallerin neredeyse tamamında katl-kökünden türeyen "katilu" kelimesi, "savaşmak" olarak çevirilmiş. Halbuki bunun tam çevirisi "katletmek"tir. Muhtemelen, halkın gereksiz garez ve nefretinin bir bahane bulmasına mâni olmak için böyle bir ihtiyatî tedbirde bulunulmuş. Fakat, ayet ayettir, ne ise odur. Onun yanlış anlaşılması, Okuyucu'nun sorumluluğundadır.

Eğer "katletmek" ifadesini tam haliyle almazsak, İç'sel şeytanlarımız yok edilişini, nasıl açıklayacağız? Allah yanlış kelime seçmez, fakat beşer kelimeyi yanlış tarafından anlar. Gene de bu, hatalı çeviri yapmak için bir bahane olamaz. Bununla birlikte, Allah Kelâm'ında, "haddi aşmayın" demiyor mu? Kur'an'ın masumları ve mazlumları koruyan pek çok ayetini göz önünde bulundurarak, buradaki "katletme"nin "masumların katli" olmadığını, her

akıl sahibi, *gerizekalı* olmayan her birey anlayabilir, diye düşünüyoruz.**)**

(Arketipsel) İç-Dış diyalektiğini burada da görürüz. Katliam'ı Dış'ta yapan, Canavar'dır; Katliam'ı İç'te (yani kendi Nefs'inin derinliklerinde) yapan ise Kahraman'dır. ("Kahır" kelimesinden türeyen "Kahraman" kelimesi, "İç'indeki şeytanları kahreden" olarak da anlaşılabilir.) "Allah için katleden", kendi Canavarlığını, kendi şeytani yönünü katledendir. İşte ilki Cehalet'in, ikincisi ise tam anlamıyla İlim ve Sanat'ın doğduğu yerdir.

Allah yolu budur: Aşk yoludur, İlim yoludur; zulme karşı duranların, Gönül adamlarının yoludur. Semi (İşiten) olan Allah, gönülden kopan feryatları işitir, duaları işitir; Alim'dir ve kendi İlm'inden İlim öğretir, nasip eder, lütfeder. (Rahman) Rahim ismi tecellîsi ile, bizim Rabb'imiz Öğreten'dir. Rahim, *çabanın* ve *emeğin* karşılığını, büyüterek *doğuş*a getirir.

Yol varsa, ki *var*dır, sahipsiz değildir. Sahibi buradadır, bizimledir.

10.07.2024

Varlık'ın'a [Yâr'ın'a] İnanç

İnsanın psikolojik ihtiyaçları, her *varlık* yaratan Ontolojik İlke'ler ile tekabüliyet içindedir. Dolayısıyla bunlar "doğ'uş"tan gelen, "ya'ra'dılış"tan gelen ihtiyaçlardır.

Yaradılış kelimesinin kökenine daha yakından bakalım. Yarat-mak fiilinden türeyen bu kelimenin, bir adım daha derinine indiğimizde "yara"yı görürüz. Bu ise birkaç farklı açıdan görülebilir: "Yarılmanın, yarılarak açılmanın izi"; "ya-ra" ikilisi olarak *Ra* hecesinin çağrısı/zikri; ve "yâr"a, yani sevgiliye/Maşuk'a yöneliş, "yâr'a atılış".

İşte "doğ'uş", bunların hepsidir. Bu kelime incelemesi, keyfî gibi görünebilir kimisine. O yüzden hatırlatmak isteriz ki; Kelâm, "Dil'in ufkunu" keşfetmektir. Dil'in İmkân'I dahilinde bulunan, Anlatım'ı gerçekleştirmek için ortaya konulur. Fakat önceki yazılarımızdan birisinde bahsettiğimiz gibi, bu İmkân'lar da Varoluş'tan türer. Detayına girmeyelim. Bu özellikle Antik ve Kadim Kelime'ler söz konusu olduğunda böyledir. Çünkü bunlar Varoluş'un *ilksel koşullarına* daha yakından, *yakînen* bağlıdır.

Her *cüzi varlık* için, Yaradılış'ın ilk aşaması Rahman'ın Nefesi'dir. Bu, O'nun verdiği var olma hakkı ve Alan'ıdır. Cüzi *varlık*ın *var* olduğunun onaylanması, Ontolojik sürecin ilk adımıdır. (Ol, der oldurur. [Kün fe yekün.]) Temel Psikolojik ihti-

yaçları, temel Ontolojik aşamalar ile tekâbüliyet içinde düşünebiliriz. Keza Nefs, Ruh'un dünyaya bakan yüzünden başka bir şey değildir. *Kendilik* ([Türkçe ve Arapça] *Hakk*, [Sanskritçe] *Atma*, [Çince] *Tao*) beşerî bireyselliğin cüzî *varoluş*undan (ve onun özel varoluş koşullarından) zuhur eder.

Dolayısıyla, benzer şekilde; Kendilik'in Ontolojik İlke'leri, Nefs'in Psikolojik ilkeleri-ihtiyaçları olarak zuhur eder. "İhtiyaç" kelimesi burada Kendilik'in Nefs olarak zuhurunu kayıtlayan ve Sınır'landıran *ilkesel koşul*ları ifade eder.

O zaman diyebiliriz ki, ilk (ve en temel) psikolojik ihtiyaç, bireysel varlığın *var olduğunun onaylanması*dır. Bu, psikolojik tüm ihtiyaçların, tâbir yerindeyse "kök"ünü oluşturur.

Doğuşumuzla (yani yaratılışımızla) birlikte, psikolojik ihtiyaçlarımız da başlar, ve hayatımız boyunca çeşitlenerek gelişmeye devam eder. Böylece, Yâr'a giden ve Yâr'dan gelen, *Varoluş'un Sancısı* ile *yara*landığımız, Birlik'in *yarığı*ndan çıkarak doğduğumuz, Büyüme yolculuğumuz ve Kendilik'in zuhuru başlamış olur.

13.07.2024

Mana Zehirlenmesi ve Mania

Nefsin hastalıklarını, ruhsal enerjinin akışındaki tıkanıklıkların bir sonucu olarak düşünebiliriz, diye düşünüyorum. Bu durumda ise, hastanın, ruhsal enerji yani *mana* akışındaki tıkanıklığa ve buna sebep olan etkene bakmak gerekir.

İlham, bu *mana* akışı ile *oluş*a gelir. Biriken enerjinin dışa atılması ruhsal sistemi dengeler. Hiçbir paratoner başına düşen yıldırımı tutmaz. Benzer şekilde, insan benliği de belirli bir ruhsal enerji ile yüklü ise, bu zehrin akıtılması gerekir.

Bu aynı zamanda, neden şairlerin "hemen yazmak" ihtiyacı duyduğunu ve Cemil Meriç'in "yazıya tuvaletsiz çıkmak" ifadesini açıklar.

Peki, kişi bilinç-dışından gelen böyle bir talep ile karşı karşıya ise, fakat bir sebepten, *aktarım ihtiyacı*nı gideremiyorsa, yani bir *tıkanıklık* söz konusuysa, o zaman ne olur?

Kişinin kendi kanındaki amonyak veya karbondioksitten zehirlenmesi gibi, kişi kendi *mana*sı tarafından zehirlenir. Çünkü evrensel bir yasa olarak, *aktarılması gereken* unsuru kendi içinde biriktiren bir sistem, bunun tarafından zehirlenir. Bunun "mana zehirlenmesi" olarak anlaşılabilecek olan "manik hal"e yol açtığını düşünüyorum.

Tıkanıklık, ruhsal sistemde, *inkâr*dan kaynaklanır. O zaman *yok sayılan varlık*ın ne olduğunu bulmamız gerekir.

Bu tıkanma sonucu oluşan değersizlik ve yetersizlik hissi, kendisini zıddı ile ortaya koyar; yani bir esriklik ve büyüklenmecilik semptomu (ile). Yetersiz hissetmese, *mananın aktarımında*, yani *derdinin anlatımı*nda bir tıkanıklık oluşmayacaktı. Şimdi ise, "manik hal" (mania) yaşayan kişi kendisinin her şey için "fazlasıyla" yeterli olduğu hissiyatına kapılır. Bu da, bahsettiğimiz gibi, ruhsal sistemin içinde sıkılıp, kendi içinde dönüp duran *mana*nın etkisidir.

Anlaşılmadığını düşünen filozof, düşünür, sanatçı gibi; *mananın aktarımı*, yani *derdin anlatımı* ile uğraşan insanların, trajik intiharlarını da bu bağlamda düşünebiliriz. Büyük miktarlarda mana (mânâ/anlam) çeken/biriktiren bu insanlar, hepsinin *avam* tarafından birkaç sözcük ile reddedildiğini görünce, yaşadıkları çaresizlik ve yetersizlik hissi ile birlikte, durgunluğa ve bundan kaynaklanan *manik hâl*e sürüklenebilirler.

Durgunluk hâli için, depresyon da diyebileceğimiz için; bunu "manik-depresif" hal olarak da düşünebiliriz. Fakat tabii ki; gıda zehirlenmesi geçiren bir insan ne kadar ölü ise, manik-depresif kişi de o kadar delidir.

Burada, kanıtlama çabasının etkisini görürüz. Sonuçta bu durumda kişi, kişisel yetki alanının dışına çıkmış olur. Okuyan ve tefekkür eden, kendi bireysel anlam (mânâ) dünyasını inşa edebilir. Fakat bu, gene o kişinin kendi yolcuğudur ve onun kendi Nefs'inde, bahsettiğimiz *mana akışı*nı oluşturması ile alâkalıdır. Kimse, Nebi bile, bir başkası için bu sorumluluğu üstlenemez. Bunu deneyen filozof/sanatçı/şair/düşünür/psikolog, manik-depresif hâle sürüklenir. (Belki içe dönüklerde görülen manik-depresif hâlin benzeri, dışa dönüklerde manik-histerik hal olarak kendini gösteriyor da olabilir.)

Çözümü, basit ama irade gerektiren bir iş olarak, "kanıtlama çabasını bırakmak"tır. Ve bir Ayet ile özetlenir:

> Beni ve Vahid olarak yarattığımı baş başa bırak. *Müdessir Suresi 11. Ayet*

15.06.2024 [yaklaşık tarih]

Karanlık ve Aydınlık Sanatlar

Bilinçüstü ve bilinçaltından gelen etkileri ayırt etmenin oldukça önemli olduğunu düşünüyorum. Bunun önem arz ettiği Faaliyet Alanlarından birisi de Sanat'tır. Burada, çizimin oluşumu onu oluşturan etkiler hakkında bir farkındalık/idrak ile birlikte oluşuyorsa, o zaman Bilinç'in genişlemesini ve gelişmesini sağlayan Bilinçüstü bir İlham söz konusudur. Bu durumda, *çizim*de saklı İç'sel kuvvetler onu oluşturmuş, Kalem'e yön vermiştir. Bu da eşyaya şeklini veren İlâhî (Yaratıcı) yasaların, İlke'lerin yeniden zikri, bir Yazım Ortamı'na yeniden çağrılmasıdır. Yani bu *çizim*, tefekkürün Eser'i olur.

Çizilen'in (veya Yazılan'ın) *tefekkür*ün Eser'i olması için, mânâ akışını sağlayan bir çile ve çaba olması gerekir. Onu gerçek yapan, anlamlı yapan da, Eser'de İç'selleşen bu *mânâ*dır. O zaman, diyebiliriz ki; İç'e dönüş, Adalet İlkesi gereği, Dış'a dönük Şekil'lenmeyi oluşturur.

"Mânâ" ile "Ruh'sal enerji"yi kastediyoruz.

Mânâ akışı için ödenen bedel ise *İlksel Ateş*'tir [Dert'tir]. (İlksel Ateş: Sanskritçe *Agni*, Latince *İgni*)

Aslında Bilinçüstü İlham için, Tek-Bir Şey'e [Rahmân'a] yöneliriz. Sonra bu Tek-Bir Şey, bize *Zaman'ın Ruh'u* ile bir şey *getirir*. İnsan, Zaman'a bağlı bir *varlık* olup, ancak Zaman'ın Seyr'i ile

birlikte yaratabildiğinden, bu böyledir. Böylece "Doğ'uş" ile birlikte getirdiklerimizi çözümleriz. Bu da bizi Kendi'mize yakınlaştırır, bize Kendilik'in bilgisini *aktarır*. İşte bu Aktarım *mânâ akışı*dır ve Anlatım'ı [Sanat'ı] meydana getirir.

Bilinçüstü yön için söylediklerimiz, Simetri İlkesi gereği, tersinir biçimde Bilinçaltı yön için de söylenebilir. (Yükseliş ve Düşüş arasındaki ilişki gibi.)

Bu sefer, Görünmeyen İç'e değil, Görünen Dış'a odaklanma söz konusudur. İkisi, Birlik İlkesi gereği, ayrıl(a)maz olduğundan; bunlardan birisine yönelmek demek, diğerinden uzaklaşmak anlamına gelir. Bununla birlikte, etki eden Yaratıcı vasıf her zaman Öz'e (İç'e) aittir. Dış, Varlık'ın Bütünlük'ü gereği, her zaman İç'in bir zuhurudur.

O zaman ki, Dış'a yönelir Bilinç, o zaman ne olur? Görüntü, yani Görünen Dış, kendi kendisinin dayanağı olamayacağından, etki gene Görünmeyen İç'ten gelecektir. Fakat bu sefer bilinçlenmeye değil, bilinçsizleşmeye sebep olacak biçimde. O zaman, çizim Gerçeklik'i düzgün bir biçimde yansıtamayacak ve karanlıkta kalan ilkel içgüdüler tarafından Şekil'lendirilecektir. İşte bu, *Bilinçaltı* etki olacaktır.

İlksel Ateş de bu yönelime eşlik edecek ve Yukarı'nın [Ruh'un] değil Aşağı'nın [Nefs'in] *varoluş koşulları*ndan zuhur edecektir. Yani Rahmânî [Yüce] değil Nefsânî [Alçak] olacaktır.

Sanat'ın sahtesini ve gerçeğini işte bu yönelimler üzerinden görebiliriz. Tabii bu yazdıklarımızın Nazarî nitelikte olduğunu ve sadece Görüş geliştirmeyi amaç edindiğini de ekleyelim.

Gene ekleyelim ki, bu yazdıklarımız Cebrî (Cebir'sel) bilginin belirli bir Yaratıcı Faaliyet Alanı'na (Sanat'a) uyarlanmasından başka bir şey değildir. Modern insanın pek çok durumda düşündüğünün aksine, Sanat kesinlikle *tamamen* subjektif değildir; keza Nefs de Kainat'ta kaim olan Yaratıcı İlke'lere tabîdir. (Yani Nefs de enerji kanunlarının da temelini oluşturan oluşum/yaratım/uyum yasalarına tabîdir. Ve aynı Yaratıcı İlke'ler, Sanat üzerinden zuhur ederek *görünüm*lere bürünürler.) Aksi takdirde kimsenin kimseyi anlaması mümkün olmazdı, Sanat'ın da Anlatım'ın da bir *Anlam*'ı kalmazdı. Üzücüdür ki, Modern sanat temâyüllerinde bu ahmaklığa sıkça rastlanır. Ve tabii ki beraberinde gelen Nefsânî Cezbe ve Kibr'e.

17.07.2024

Enstrüman'ların Aktarım'ı

Enstrüman'ın "Güç aktarma aracı" olduğunu söylemiştik, ve Anlatı'sı Güç Olan'ı anlatmak için kullanıldığını söylemiştik. (Ki buradaki Anlatım, en genel anlamıyla düşünülerek "gerçekleştirilen" olarak anlaşılabilir. Keza Yaratıcı'nın "An'la't'tığı" şey, yani Anlatım'ı, "gerçekleştirdiği" şeydir.)

Sıfat'ların da (Seyir İlkesi gereği) Ruh'un Seyr'i ile ortaya çıktığını söylemiştik. Bunu Enstrüman'lar için düşünüp, şunları söyleyebiliriz:

Enstrüman, Güç'ün yoğunluğunu alır. Böylece işin, Anlatım'ın gerçekleştirilmesinde büyük verimlilik sağlar. Bu durumda, Güç'ün yoğunluğunu alması ile birlikte, *mânâ*nın ve oluşturduğu *düşünce*nin yoğun ve *cisimleşmiş* formu olarak anlaşılabilir. Bu, aynı zamanda, Enstrüman'ın kendisine tekâbül eden Sıfat için bir sembol/remz olarak zikredilebilmesine olanak sağlar.

> Nun... vel Kalem ve ma yesterun
> Nun... yemin olsun Kalem'e ve yazdıklarına
>
> *Kalem Suresi 1. Ayet*

Önce *Nun* gelir, yani *mânâ aktarımı*nı ifade eden Harf; sonra "yemin" gelir, ki belirttiğimiz *tekâbüliyet*e işaret eder; Kalem ise Aktaran Enstrüman'dır ve ondan Aktarılan yani Yazılan doğar.

Bu *nüzul* ile Nun "yeminden geçerek" Kalem'de cisimleşir, Kalem ise "*ve* ile bağlanarak" Yazılan'ı meydana getirir. "Yeminden geçmek", Ontolojik Hiyerarşi'deki nüzulü/inişi/geçişi ifade eder. Ve bağlacı ise daha önce bahsettiğimiz gibi, İlke'nin (yeniden) *açılım* hareketini ifade eder.

21.07.2024

Sanatların Alacakaranlığı

Kaos'un bozunumlarını ortaya çıkartan ve Bilinçaltı etkiler tarafından güdülen Sanat formları için *Karanlık Sanatlar* demiştik. Logos'un Nitelik'lerini ortaya çıkartan ve Bilinçüstü etkiler tarafından yönlendirilen Sanat formları için ise *Aydınlık Sanatlar* demiştik.

Şimdi yeni bir form tanımlayalım. Öncelikle belirtelim ki, bu yaptığımız, Cebirsel Nitelik'ler üzerinden bir Nazariyat oluşturmaktan ibarettir. Bunu ise Görüş geliştirmek, yani Görünen'i anlamlandırmak için yapıyoruz.

Gece ile Gündüz'ün arasında Fecr bulunduğu gibi, Karanlık ile Aydınlık arasında Alacakaranlık bulunur. Aydınlık Sanatlar, Geleneksel formları ve tarzları nesilden nesile aktarır ve Logos Nitelik'lerini bu *belirlenmiş* formlar üzerinden açığa çıkartır.

Fecr'in Gece ile Gündüz'ün eşiğinde bulunması gibi, Alacakaranlık da Aydınlık ile Karanlık'ın eşiğinde, Kaos'un Logos'a dönüştüğü eşikte bulunur. Bu, yeni formların, tek başına Kaos'tan doğduğu aşamadır.

Tabiî olarak, *Alacakaranlık Sanat*'ın formları Aydınlık Sanat kadar belirli ve düzenli olmayacaktır. Çünkü burada önceden belirlenmiş bir formun değil, Kaos'tan, Gece'nin örtüsünden başını yeni kaldırarak doğan bir formun çizimi söz konusudur.

Buna mukabil; Kaos'tan Logos'a geçişin aşamaları daha net görülebilecektir; ve bu ara-aşamanın *oluşum*un çeşitli katmanlarını içiçe barındırmasından kaynaklı, kendisine özgü mistik bir havası olacaktır. Aynı Fecr'in yeni ortaya çıkan çeşitli renkleri katman-katman sunması gibi ve yeni doğan sabahın mistik havası gibi.

Demek ki, Gelenek'in yeni bir tarzının doğuşu, ancak Alacakaranlık Sanatların işidir. İlâhî İsim'in 1. Ontolojik Düzey'den 4. Ontolojik Düzey'e bu şekilde yükseltilmesi ile "yeni bir güneş" doğar. Bu sayıların toplamı (1+2+3+4=) 10'dur, ki bu da yeni bir "basamak"ın oluşumunu ve yeni bir "döngü"nün oluşumunu ifade eder.

> Yemin olsun Fecr'e
> Ve on geceye
> Ve çift'e ve tek'e
> Ve geçmekte olan geceye
> Değil mi (ki) var bunlarda akıl sahipleri için bir yemin
>
> *Fecr Suresi 1-5. Ayetler*

Eklemeden geçmeyelim ki, Kur'an bu Cebirsel Nitelik'leri ifade eden tüm *sembolik anahtar*ları "yeminler bölümleri"nde vermektedir. Bunları kuşanarak kendi Görüş'ünü geliştirmek ve bu hakikatlere nazar etmek Okuyucu'ya düşen bir sorumluluktur.

Fecr'in adamı (olan Peygamber) daha çok az kişi uyanmışken, yeni doğuşlara nazar etmektedir. Yeni bir Gelenek'sel tarzın tohumlarını atmaktadır.

26.07.2024

İlham'ın Açıklandığı Rüya'lar

- **Yazım Amacı:** Kalem'in Seyr'inin (ve uygulanan-yazılan Metod'ların) İlham Kaynakları ile olan ilişkisine ve Rüya'larda açıklanışına değinmek.

En genel anlamı ile Dil, iki dünyayı buluşturur. Kalem'in kâğıda değdiği Nokta'da, Misal Âlemi ile Şehadet Âlemi arasında (yani Rüyaların Dünyası ile Cismani Dünya arasında) bir köprü, bir yol inşa edilir. (Kelimelerin) Zikr(i), bu Nokta'dan yayılan dalgalar gibi her iki âleme de etki eder.

Sırların İnişi'nde bahsettiğimiz gibi, İlham'ın gelişi bir Sabit Anlam'a [Ayan'ı Sabite'ye] yönelinmesi ile mümkündür. O zaman Misal Âlemi'nden Ontolojik olarak daha üst bir konumda yer alan Ruhlar Âlemi'nden – *Ruh(un) Çağrısı*, *İlm'in Ruh'u* ve *Eser'in Ruh'u*nda bahsettiğimiz gibi – yöneldiğimiz Sabit Anlam'ın (veya diyebiliriz ki Kelime'nin) Ruh'unu *çağırmış* oluruz.

> Ne zaman ki ona ayetlerimiz okunur, "Eskilerin masalları." der.
>
> *Kalem Suresi 15. Ayet*
>
> Ve ne zaman ki onlara, "Ne indirdi Rabb'iniz?" diye sorulduğu zaman, "Eskilerin masalları." derler.

Tüm bu yazdıklarımız belki kulağa fantastik veya masalımsı gelebilir. Fakat bunlar kadim İlham Teorisi kapsamında geçerlidir ve tecrübevî gerçekliğe sahiptir. Ayrıca, İlham Teorisi'nin fantezi veya masal gibi algılanabilmesinin sebebi, fantezilerin de aynı Ontolojik Süreç'e uyması ve hatta İlham Teorisi'nin [yani Nazariyat'ının] *imge*leşmiş bir hâlinden, bir *görünüm*ünden başka bir şey olmayışıdır. (Ayet'lere de "masal" diyenlerin, bu hatalı anlayış biçimi, muhtemelen Hayal'in *oluşumu* ile İlke'lerin *ifadesi* arasındaki farkı ve ilişkiyi – inkarlarından ötürü – anlayamamalarından kaynaklanır.)

Benzer sebepten, İç'sel Hayal'in tüm ürünleri, Kaos-Logos ilişkisi ve İlham Teorisi üzerinden açıklanabilir. Tekrar edecek olursak; zaten birisi (İç'sel Hayal) ötekinin (Teori'nin/Nazariyat'ın) bir *projeksiyon*undan/*imge*leşmesinden başka bir şey değildir.

Şimdi bu söylediklerimizi Enstrüman'ların kullanımına bağlayalım.

Enstrüman'lardan Kalem'in özel bir konumu vardır. Binlerce yıldır İnsan'dan ayrı düşünülemeyecek olan bu Aktarım Aracı, *mânâ*yı aktarır; yani Mânâ Aktarım Aracı'dır. Önce *mânâ*ya, sonra cismani dünyaya Şekil verildiğinden; diyebiliriz ki cismanî dünyanın Şekl'ini de Kalem belirler. İlkesel olarak,

bu İnsânî Yaratım için de İlâhî Yaratım için de böyledir; ve zaten İnsânî olan İlâhî olanın bir *yansıması* gibidir.

*Mânâ*nın belirlediği Şekil; Şehadet Âlemi'nde cismani varoluş koşullarında ortaya çıkarken, Misal Âlemi'nde latif varoluş koşullarında açığa çıkar. En başta bahsettiğimiz gibi, ikisi (en genel anlamı ile) Dil'de buluşur; yani Kelime'lerde.

O zaman bir Sanat Eseri veya bir İlmî Yazı veya bir Aşk Şiiri; kısacası Dil'in Kalem ile *aktarılan* bir *belirlenim*i, yani bunlara tekabül eden İlham, kendisi Misal Âlemi'nin latif varoluş koşullarında *açar* ve *açık*lar. Bunlar için, bunların ***İlham'ın Açıklandığı Rüya'lar*** olduğu söylenir.

02.08.2024

Özgürlük İlkesi

Varlık'ın Rahmet'i ile *varlık*ları var etmesinden (ve onları hakça *konum*landırmasından) sonra, her halk edilmiş *varlık*ın Sınır'ları *belirli*dir. Zira bu *belirlenim*, tam da, bir *varlık*ı "olduğu şey" yapan şeydir. Yani bu sayede var edilmiş *varlık*; "başka bir şey" değil fakat "olduğu şey" olur.

Bir *varlık* Sınır'larından "taşamaz" veya bunları "aşamaz" ise, "olduğu şey"den başka bir şey olamaz, yani "dönüşemez". Beşer hariç tüm *varlık*lar böyledir. Dönüşüm olmazsa Hikâye'nin Kahraman'ı da olmaz, *anlam*ı da olmaz; ki zaten Kahraman "anlam taşıyıcısı"dır.

Demek ki Sınır'larından *taşabilen* veya onları *aşabilen* bir *varlık* olmazsa Yaradılış'ın bir *anlam*ı olmayacaktır. Her şey yerli yerine, her şey makine gibi işlemekte... Çok güzel. Peki ya sonra?..

Sınır'larından taşabilme veya bunları aşabilme *seçim*i, sadece insana verilmiştir. İşte bu Özgürlük İlkesi'dir; Sınır'ların dinamik çeşitlenebilirliğini ifade eder. Sınır'larından "taşan", bu (seçim) hakkını Dış'sal cihete yönelik, hor kullanır. Bu biçimde başkalarının Sınır'larına tecavüz eder. Sınır'larını "aşan" ise tam tersi biçimde, bu hakkını İç'sel cihetten kullanır, ve Adalet'i Kelâm

eder. İç-Dış diyalektiği gereği, "aşanlar" ve "taşanlar" savaş halindedir.

Belki *tecavüz*ün Özgürlük İlkesi ile *olanaklı* kılınması Adalet İlkesi ile çelişiyor gibi görünebilir; fakat Sınır'ların "taşımı" ile oluşan bu geçici *düzensizlik*, onları "aşanlar" (Âşık'lar) tarafından dengelenir ve yeni bir *düzen*e oturtulur. Sonuçta, Mutlak Galip her zaman Tanrı olan Mutlak Varlık'tır. Bu *yeniden düzenlenme* ile Adalet yeniden tesis edilir. Aradaki süreçte Varlık ve Zaman boy gösterir; yani İnsan-ı Kâmil ve Hikâye'si.

Mitolojik Anlatı'larda "tanrıların" söylediği gibi:

(Nefsinle) *savaş ve aramıza katıl* [Zaman-Ötesi hakikatlere eriş].

Veya Ayet'te geçtiği gibi:

> Ey Nebi! Mü'minleri savaşmaya cesaretlendir...
>
> *Enfal Suresi 65. Ayet*

[Nefsinle savaş ve böylece Enfal'e – Ganimet'e, "İç'sel Bilgi'nin zenginliğine" eriş.]

(Savaş'a dair, İç-Dış – başka bir açıdan söylersek İyi-Kötü – diyalektiği kapsamındaki ihtiyat kayıtlarından, *Şeytan Katili* başlıklı yazımızda değindiğimiz için, buna tekrar değinmiyoruz.)

Tabii ki Gök Tanrı bu İlke'lere Âlim'dir. Bununla birlikte O, ayrıca bunları görmeyi murad eder ve kendisini gerçekleştiren Zaman-Ötesi İlke'leri Seyr'eder. Başka bir ifade ile; O'nun Seyr'i, tam da İlke'leri gerçekleştiren ve Zaman'ı meydana getiren şeydir.

> Ve onlara süre tanıyorum. Kuşkusuz, benim planım sağlamdır.
>
> *Kalem Suresi 45. Ayet*

O, kendi Azamet'ini, "özgür Ferdî Birey"de seyreder.

> Şüphesiz sen **azîm** (yüce) bir ahlak üzeresin.
>
> *Kalem Suresi 4. Ayet*

05.08.2024

Fonksiyon(un) Çağrısı Olarak İmge

Guenon, "İlke'lerin sonu-belirsiz çeşitlenebilir zuhurundan" bahseder. Bu, Zaman-Ötesi olan İlke'nin, Zaman'ın Seyr'i ile tecellisini ifade eder. Bu söylenileni ifade açısından zenginleştirmek için, *Matematiksel Sembolizm* en uygun yöntemlerden birisidir.

Fazla detaya girmemek için, Kalkülüs 1 ve 2 konularının (temel kavramlarının) bilindiğini varsayarak devam edelim. (Açıkçası, zaten bu yazıyı, okulda gördüğümüz bu konuları anlamlandırmak için yazdık.)

Dizi'ler, belirli bir *n* tam sayı değerine göre, belirli bir çıktı değeri verirler. Dizi'nin "genelleştirilmiş ifadesi" ise bir formül/fonksiyon ile gösterilir. **İnsan**, Dizi'nin çıktılarını hesaplarken, esasen *n.* tam sayı değerinin "fonksiyondan geçen" değerini bulur. Tüm Dizi yazımlarında da söz konusu olan İnsan'ın *n* tam sayılarını 1'den başlayarak *saymasıdır*. Tüm Dizi yazımlarının temelini bu Tam-Sayım işlemi oluşturur. Bu ise, ilkesel olarak, İnsan'ın Zaman ile Seyr'inden ve Adımlama'sından başka bir şey değildir. Bununla birlikte, İlke'nin *matematiksel bir sembolü* olarak düşünülebilecek olan *fonksiyon*, bu (Zaman'ın Seyr'i ile) Sayım işleminin dışındadır; ki bu da Zaman-Ötesi olan İlke'nin, Zaman'ın Seyr'ine "dayanak" oluşunu remzeder.

Yalçın Koç'un ifadesi ile söylersek: "Hafıza"da "muhafaza edilen", "muhayyile"nin "hayal"ine "dayanak" olur.

(Aynı zamanda bu hem İnsânî Hayal hem de İlâhî Hayal için düşünülebilir. Keza pek çok kez belirttiğimiz gibi, İnsânî olan İlâhî olanın adeta bir *yansıması*dır. – "İnsan Hakk'ın aynasıdır.")

Konuya bir de *pedagojik* açıdan yaklaşalım. Kalkülüs'ün konularından Dizi'lerin Sayım'ı için, (hafıza-muhayyile ilişkisini esas alan ve) C. G. Jung'un da değindiği *aktif imgelem* tekniğinden bahsedilebilir. Bu, en basit ifadesi ile bir "bilinçli hayal kurma faaliyeti"dir. İnsan Zihni *imge*ler üzerinden, yani İç'sel Hayal'de *canlandırılan imge* üzerinden, "hayal"e "dayanak" olan "muhafaza edilen"i hatırlar. (Ve *imge*lerimizi yitirdiğimizde, hatırlamak olağanüstü derecede zorlaşır.)

Bunun için bir ön-koşul olarak, İlke'ye karşılık gelen imgenin tecrübe edilmesi gerekir. Bundan sonra artık imge, İlke'nin hatırlanması/çağrısı/zikri için bir "dayanak" olma işlevi sunar; İnsan'ın psişik/zihinsel kuvvetlerini toparlayabilmesi için bir *odak* sağlar. Bunun da öğrenciler için faydası ve işlevi kolaylıkla anlaşılabilir, diye düşünüyorum. Keza edinilen Metod ve Yöntem'lerin, yeniden yazımında ve uygulanmasında, Zihn'in bunları bütüncül bir bakış açısı ile anımsayabilmesi/hatırlayabilmesi, öğrenci için oldukça önemlidir.

09.08.2024

Cebrail'in Getirdiği Çözüm

> Nun... vel Kalem ve ma yesterun
>
> Nun... ant olsun Kalem'e ve yazdıklarına
>
> *Kalem Suresi 1. Ayet*

İnsanın yazdığı (Yaratıcı Eylem'i), An'daki *hâl*inin bir *yansıması* veya *Dil'e dökülüşü* olarak düşünülebilir. Bu durumda, psikolojik mânâda yaralı olduğu zaman, ne yazabilir insan?

Psikolojik kompleks oluşumunu, *libido* veya *mânâ* akışındaki bir *tıkanıklık* olarak, bir çeşit *düğümlenme* olarak düşünebileceğimizi düşünüyorum.

O zaman, Yazı'ya akacak olan *mânâ* da aynı akış hattından akacağından; *samimiyet*, önce bu *düğümlerin çözümü*nü, yani *komplekslerin çözümü*nü gerektirir. Çünkü İnsan'ın *mânâ akış hattı*ndaki *düğümlenme*, gene bu hattan gelecek olan her şeye etki edecektir. Bu durumda, Yazılan'da (bilinçdışı nitelikte kalmış olan) komplekslerin etkisi görülecektir. Bu ise Cebirsel Nitelik'lerin tam tahakkukunun önünde bir çeşit "engel" teşkil edecektir. O zaman; *mânâ akışı*nı "sıkarak", yani Anlatma Derdi ile "sıkarak akıtan" kuvvetin önünde bir engel oluşacaktır. Bu (durumda) kuvvet/meleke, yani Hakk cihetinden bir Melek olan ve *mânânın yoğunlaşması*nı (Sembolik Su Elementi'ni) ifade eden Cebrail tam tezahür edemeyecektir.

Belki de bu sebeptendir; (kutsal kitaplardan gördüğümüz ile biliyoruz ki) İnsan'da (hususen – fakat onlarla kısıtlı olmayacak biçimde – Enbiya'da) Cebrail'in yani *mânâ*yı yoğunlaştıran ve onu akıtan kuvvetin, *ilk tecelli*leri öncelikle bu komplekslerin/düğümlerin çözümünü sağlamaktır. Ki zaten "kötülük" de bir çeşit "anlam çarpıklaşması"ndan başka bir şey değildir.

Bu sebepten "düğümlere tükürüp üfleyen" (Felak/4), (yani) bizde kompleks oluşumuna bile-isteye yol açan/açmaya çalışanların şerrinden, Felak'ın Rabbi'ne sığınırız (Felak/1).

20.08.2024

Sonsuz Bilginin Kaynağı [Rüya Hâli]

*İmge*ler, Sembolik Anlatım'ı mümkün kılmaları ile birlikte, düşüncenin muhayyile tarafından görselleştirilmesi olarak anlaşılabilir. Hafıza'da "hazır bulunan"ın görselleştirilmesi, İç'sel Hayal'de yeniden canlandırılması olduğu için; *İmgelem*, yani *düşünce*nin *imge*leştirilmesi işi/olayı, Muhayyile tarafından büyük bir hızda/verimlilikte gerçekleşir. Tabii, İç'sel Hayal'de yeniden canlandırılacak olan Nitelik'lerin Hafıza'da "hazır bulunuyor olmaları" koşulu ile. Demek ki *Aktif İmgelem* tekniğinin, yani düşüncenin bilinçli bir biçimde (Bilinç'in *aktif* katılımı ile) *imge*leştirilmesi tekniğinin uygulanabilmesi için, önce Hafıza'da barınan Nitelik'e erişilmesi gerekir.

İmgelem, uyanık görülen bir Rüya'ya da benzetilebilir. Fakat Bilinç uyku durumunda olmadığı için, temel oluşum-prensipleri aynı olsa da, tam olarak aynı (şey) değildirler. Libido [yaşam enerjisi] tam olarak içe çekilmiş olmadığı ve hâlen aktif olan duyular *mânâ akışı*na (veri sağlayarak) etki ettiği için, Hayal'in oluşumuna bunların da katılma/etki etme ihtimali bulunur.

"İç'e dönüş", "Ruh'a dönüş"tür. Nefs, Ruh'un dünyaya bakan yüzü olduğu için, kendi özümüze dönmek Ruh'a dönmek anlamına gelir; ki o (Ruh) da tüm Bilgi'nin kaynağıdır. Gerçekten, bir İnsan için bilgi edinmenin tek yolu İnsânî Tecrübe'den geçer. Bu

da Doğuş'umuza bağlandığı (onunla başladığı) ve Ölüm'ümüz ile sonlanacağı için; "İç'e dönüş" Başlangıç-Ara(f)-Son ve *öte*sine dair Cebirsel Nitelik'lerin keşfini içerir. Bu bizi dolaysız biçimde "Yok'tan – Yaradılış" [Sıfır'dan – Sayış] fikrine bağlar. Zaman'ın [Kronos'un] her *varlık*a dikte ettiği Varoluş Yasaları gereği, Kendi İç'ine dönen her beşerî birey, "Evrensel Yaradılış" ve "Zaman'ın Başlangıcı" fikrine yönelir, ki bu da tüm Enbiya'nın Tebliğ'inin Merkez'inde yer alır (Kendisi'ni Merkez'de "konumlandırır").

İşte böylece Yaratıcı Merkez ile rabıta/bağ kuran İnsan, **Sonsuz Bilginin Kaynağı** ile rabıta/bağ kurmuş olur. Gerisini *Zaman* (*Meleği*) açıklar (bilgi onunla *tefsir* olur). Bu da bizi Yazı'nın başına, yani *imge*ler ile gerçekleşen Sembolik Anlatım'a ve *mürekkep* ["terkip edilmiş olan" mânâ] ile Kelime'lerin *yazım*ına döndürür.

Bu, böylece, sürüp gider.

> Ve inne leke le ecren gayre memnun
> Ve senin için kesintisiz bir ecir (mükafat) vardır
>
> *Kalem Suresi 3. Ayet*

23.08.2024

Kategori-Sor(g)usu

Söyle bana
Nereden geldin, Sen
Ey Yazılan
Hangi sulardan doğdun
Kimdir anan-baban?
Neyden mürekkepsin
Hangi tanrının mülkündensin
Tek Tanrı'nın veçhesi olan
Sen
Nereden geldin
Nereye gidersin
Hangi maşuka yazılan
Hangi adrese, uçar gidersin?

01.09.2024

Aidiyet İlkesi

> Ta-Ha
> Biz, Kur'an'ı sana meşakkat (sıkıntı) çekesin diye indirmedik
> Ancak huşu duyan kimselere öğüt olsun diye indirdik.
> Yeri ve yüce gökleri yaratan tarafından indirilmiştir.
> **Rahman, Arş'a istiva etti**
> O'nundur ne varsa göklerde ve ne varsa yerde ve ne varsa ikisinin arasında ve ne varsa toprağın altında
> Ve sözü açıkça söylesen de söylemesen de şüphesiz O, sırrı da gizliyi de bilir.
>
> *Taha Suresi 1-7. Ayetler*

Rüya karakterleri, kime aittir?

Eğer bir şeyin bir kimliği yoksa, ondan bir karakter olarak söz edemeyiz. İç'sel Hayal'de, eğer Hayal'i kurgulayan, Söz'ü ile karakterin kim'liğini değiştirecek olsa idi, "o *varlık*" artık "o *karakter*" olmaz, başka bir şeye dönüşürdü. O zaman, burada bir *anlamsızlık* ile karşılaşırız; keza bir şeyin Aslî Kimlik'i, onun "varoluş anlamı" ile özdeştir. Dolayısıyla bunun tahribatı karaktere haksızlıktır.

İşte bu sebepten, Hakk olan Rahman, Latif'tir; hiçbir *varlık*ı, onu var ettiğinden başka bir şey olmaya zorlamaz. Var eder ve var

ettiğinin mevcudiyetini seyreder, ona Rahmet'i ile Alan açar ve Nefes verir. Fakat, tüm ağaçları ve hayvanları kuşatan Arş (Gök-yüzü) gibi, onlardan *Aidiyet* talep etmez. Tam da bu yüzden her şey O'nundur ve tüm yaratılmışların Rabbi'dir.

Hiçbir şeyden aidiyet talep etmediği için, her şey O'na aittir. Her şeyi özgür bıraktığı için, her şey Hakimiyet'i altındadır ve (muradı gereği) O'na itaat eder.

"Rahman, Arş'a istiva etti." (Taha/5) ayeti, işte bu gerçekliğe işaret eder.

08.09.2024

Ruh'un Ölümsüzlüğü

Ruh ile Kurulan İrtibat

Yazdıran Sebep, aynı zamanda Yazılan'ın yol göstericisidir. Onunla kurduğumuz *irtibat*, *mürekkep*in akış yolunu belirler.

Peki yazdıran İç'sel gerçekliğimizle, Kendilik'mizle olan irtibatımız zedelenirse ne olur? O zaman da, tabiî olarak, yazamaz hâle geliriz. Bu durumda, öncelikle özümüz ile olan irtibatı neyin zedelediğini keşfetmemiz ve bu sorunu çözümleyerek bu irtibatı kurmamız gerekir. Bazense elimizde olmayan zorunluluklar devreye girer ve bazen de zaman bunları kendiliğinden çözer.

İstisnaları kenara bırakırsak, *İç-Dış Diyalektiği*'ni burada genel bir durum olarak görebiliriz. Fikirlerimizin sûdur ettiği tek gerçek kaynak olan İç Dünya'mız ile bize çeşitli koşullar dayatan Dış Dünya sürekli bir çatışma içindedir. Anlaşılacağı üzere ruhânî kişilikler, İç gerçekliğimiz olan Ruh'un varlığına Dış gerçekliğimiz olan bedenin ihtiyaçlarından daha çok önem verirler.

Ruh'un Ölümsüzlüğü

Açıkça beden olmadan Ruh mesken tutamaz, fakat anlamsız bir yaşam da boşa harcanmış gibidir. Bununla birlikte, Ruh'un yaşamda ve güzelliğinde bulduğu *anlam*, Tanrı'nın Hafıza'sında kalıcıdır-*ebedî*dir. Beden ise toprağa geri döner.

Böylece düşüncemiz ebediyete yöneldiğinde, ve kendisine asla kaybolmayacağı bir dayanak aradığında, *Ruh'un Ölümsüzlüğü* fikri Zihin'de canlanır.

Bu durumda İç'sel anlam arayışı, Dış koşullardan ve arzu nesnelerinden fedakârlığı gerektirir. Bu "fedakârlık" ya dini ritüeller (oruç gibi) ve emirler ("dedikoducudan uzaklaşmak" gibi) aracılığıyla, ya da Metafizik anlam arayışı ile kendiliğinden gerçekleşir – İç'e yakınlaşan Dışarısı'ndan uzaklaşır (ve Şeriat – temel ahlak kuralları – tam olarak bunun bir hazırlığını sağlar).

Ruh'un Ölümsüzlüğü fikri (veya arketipi), Ruh'un inkâr edilmesi ile bilinç-dışına itilir ve pek çok kez kendisini "bedenin ölümsüzlüğü" şeklindeki *ölümsüzlük kompleksi* olarak gösterir. İnkârlarından ötürü akıl tutulmasına uğrayanlar, çevrelerindeki tüm bedenlerin öldüğü gerçeğini yok sayarak, "ileride bedenlerin ölümsüz hâle geleceği" fikrine bile kapılabilirler. Ölüm gerçeğinin kısmen kabul edilebildiği yarı-bilinçli durumda ise, bu kompleks çocuklara (bir sonraki jenerasyona) yansıtılır – ("benim başaramadıklarımı başaracaksın"). Gene burada da, *Ruh'un Ölümsüzlüğü* fikrinin, (nefsânî-psikolojik düzeye) indirgenmiş bir yansımasını görürüz.

15.09.2024

Bir Sonraki Aşamaya Geçiş [Sonsuz Bilginin Kaynağının-Kaynağı]

Bir önceki yazımızda Sonsuz Bilginin Kaynağı olarak *rüya hâli*nden bahsetmiştik. *Uyanık-hâlin-yokluğu* olan *rüya hâli*, bu sebepten varlığın-yokluğu olarak da nitelendirilebilir; fakat dikkat etmek gerekir ki burada varlık ve yokluk, birbirine izafî olarak tanımlanır.

Rüya (veya yakaza/imgelem) hâli, bir *varlık*ın sınırı belirsiz çoklukta *varoluş durumunu/niteliğini* tecrübe etmesini sağlar. Böylece; *varlık*ın Zaman ile Seyri sayesinde, Zaman *var oldukça* "bitmeyecek" bir bilgi edinim kaynağı hâline gelir. Keza Zihin'de bilgi, Zihn'in yapısının değişimi ile oluşur ve rüya hâli bize bu ruhsal değişimi/olayı gösterir.

Bununla birlikte, düşüncemizi Sonsuz'a yönelttiğimizde; *belirli* bir rüyanın, sadece *belirli* bir hâli/niteliği tecrübe etmemizi sağladığını, ve bu sebepten hiçbir zaman (Zaman'ın akışı mevcut olduğu müddetçe) *tüm* nitelikleri tecrübe edemeyeceğimizi anlarız.

Dolayısıyla, her ne kadar ona *Sonsuz Bilginin Kaynağı* demiş olsak da, Akıl (İç'e dönüş ile karşılaşılan) bu hâller çokluğunun tam anlamı ile "sonsuz" olmadığını vaz eder. Keza hâlen (latif varoluş durumunda olsa da) "biçim"e bağlıdır, dolayısıyla

"sınırlı"dır. "Bağ-lı" olan "Sınır-sız" olamaz. Bu da bizi bir sonraki bilgi düzeyi olarak *Sonsuz Bilginin Kaynağının-Kaynağı* fikrine götürür.

15.09.2024

Sonsuz Bilginin Kaynağının-Kaynağı [Derin Uyku Hâli]

Bilgi edi(ni)minin bir sonraki aşaması, tüm Nitelik'lerin aynı *an*da kendilerini bu *hâl*de barındırdıkları, fakat hiçbirinin izhar edilmediği ve ancak kuvve hâlinde bulunduğu aşamadır. Tüm Nitelik'lerin izhârının başlangıcı olduğu için, buna *Sonsuz Bilginin Kaynağının-Kaynağı* denilebilir. Aynı zamanda, *rüya hâli*nin ve tüm *rüya*ların barınağı olup, *rüya-hâlinin-yokluğu* olduğu için, *varlık*ın **Derin Uyku** hâlidir. Gene bu sebepten, önceki nitelendirmemize kıyasla varlığın-yokluğunun-yokluğu olarak nitelendirilebilir. Rüyada bulunmanın ve bunun içinde bulunmanın farkındalığı ile, *mana* daha da İç'e yönelir ve (tüm rüyaların varlığı ile ilgili aldığı dersten sonra) rüyayı sonlandırır. Bu, biçim-dışı hâle geçilen, Kendilik'in Zaman'ın başlangıcında bulunan ve burada *dinlenen* saf-varlığının bilgisidir.

Rüya gördüğünü bildiği ve bunu sonlandırdığı için, görülebilecek sınırı belirsiz çoklukta *rüya*ya erişimi bulunur. Hepsine aynı *an*da erişimi olduğu (buna *er*diği) için, hiçbirini görmek istemez. Böylece öncekinden daha derin bir ızdırap (Varoluş Sancısı), onu daha derin bir bilgi düzeyine çeker. İşte bu, gerçekten de ayrılığın getirdiği Aşk Sancısı'dır. Söylenecek Sözlerin, bir hayalde yitip gideceğini bilip, *Söylememe (Sükûnet) Hâli*'dir.

19.05.2024 (yaklaşık tarih)

Sonsuz Bilginin Kaynağının-Kaynağı [Rüya Hâlinin Hâkim'i]

Derin Uyku'nun bu hâlinde, *libido* ve *mana* o kadar İç'e çekilmiştir (Kendilik'e yakınlaşmıştır) ki tüm rüyalar kuvve hâline geri çekilmiştir. Bu durumda, bunlar bir potansiyel olarak hâlen *var*dırlar ve tecellî etmeye hazır durumdadırlar. Kişi'nin rüyagörmeme isteği, bunları birer potansiyel düzeyinde tutar; fakat eğer bunlardan birisine doğru bir *mana akışı* gerçekleşir ise, bu potansiyel edindiği mana ile aktif bir mevcudiyet kazanır ve görünür hâle gelir (biçim kazanır). Verilmek istenen mesajın, *rüya hâli* üzerinden, rüya-dilinden iletilmesi üzerine *rüya*da bulunduğunun (hayret ve acı veren) idrâki ile, *mana* yeniden İç'e döner ve Kişi Kendilik'in kıyısında dinlenmeye devam eder.

Rüya'dan çıkış ise ancak Rüya'da bulunduğunun idrâki ve Rüya'yı oluşturan Sebep'in yokluğu ile mümkündür. Bu da, Rüya'nın İç'sel Yaratıcı Kaynak'ının *anlaşılması* anlamına gelir. Mesaj alındıktan sonra, Sahne kapanır. Sahne'yi kapatan, gene Rüya'nın Yaratıcı Merkez'inde yer alan, rüyayı gören Kişi'dir. Rüya'nın yok-edicisi (Kahhar'ı) olması, onu Rüya'nın Hâkim'i kılar. Böylece Mutlak Varlık'ın Kendisinden-Kendisine tecellisinin eseri olan *varlık*; O'nun "kendisinden-kendisine tecelli"sinin de tecellisi olur; yani "kendisinden-kendisine-tecellinin tecellisi" olur.

22.09.2024

Bir Sonraki Aşamaya Geçiş [Sonsuz Bilginin Kaynağının-Kaynağının-Kaynağı]

Âşık olduğunu görememenin sancısına ve ağırlığına kim dayanabilir? Kimse! O zaman bu ağırlığı taşıyan, ancak Kendisi'nden başka İlah olmayan Allah'tır. Bu muazzam yoğunluğa dayanak olan ise, O'nun tecellîsi olarak Hakk'tır ve tam da bu yüzden Hakk adını almıştır.

Zaman getirir ve götürür, buluşturur ve ayırır. *Derin-uyku-hâli* ile remzedilen Zaman'ın Başlangıç'ında bile bir Sen ve bir Ben vardır. Burada hâlen bir Ben-lik ihtimâli bulunur. Bundan sonraki aşama ise Ben-demek-ihtimâlinin ortadan kaldırılmasıdır. Bu durumda, Kendilik'e geri dönmüş olan *varlık*, her türlü tecelli imkânını Hakk'a iade ederek O'nda ifnâ olur. Artık, gerçekten *beşerî varlık*tan söz edemeyiz; ve onun yok oluşu (fenâ buluşu) ile geriye kalan sadece Hakk'tır. Daha doğrusu, Mutlak Var Olan zaten hep O'dur; demek ki sadece *vehim ("Ben")* yok olmuştur.

26.09.2024

Nitelik'leri Belirleyen Zaman

Benzer Zamansal Nitelik'leri paylaşan *varlık*lar, birbirlerine benzerler. Bu demektir ki, zamanlarını benzer şekilde geçiren *insanlar* da birbirlerine benzerler. Varlık'ın Zaman'da Seyr'i, Nitelik'leri *meydana* getirir, açığa çıkartır. Tüm *varlık*lar, Mutlak Varlık'ın bir tezâhürü olduğundan, bu İlke tüm *varlık*lar için geçerlidir.

Peki, biz insanlar bir *varlık*ın özelliklerini nasıl idrak ederiz? Onun zamandaki seyrini *iz*leriz, ve bu *iz* üzerinden onu anlamaya çalışırız. Yani, İnsan da izlediği *varlık*ı Zaman'da Seyr'eder ve bu sayede Nitelik'ler Zihin'de *oluş*a gelir. Tabii ki Seyr'in *iz*i ile *kendisi* aynı şey değildir, fakat okumak ve yazmak ancak bu *iz* ile mümkündür.

Şu durumda, her Okuma Faaliyeti, şöyle ya da böyle bu İlke'ye (Varlık'ın Zaman'daki Seyr'inin *iz*lenmesine) dayanır. Psikoloji ve Sosyoloji okumaları, yani Nefs'in ve Toplum'un incelenmesi de bu İlke'ye dayanır. Zaman'ın nasıl geçtiği Bireysel açıdan Nefs'in kendi iç dinamiklerini, Toplumsal açıdan ise sosyal dinamikleri (ve tezâhür eden Nitelik'leri) belirler.

Aslında, "boş zaman" diye bir şey yoktur. Fakat ebediyyen süregelen Karanlık-Aydınlık, Kaos-Logos ilişkisi (*diyalektik*i) vardır. Biyoloji cihetinden bir örnek verecek olursak, hücrelerimiz iç-dış

basıncı dengelemek için sürekli *faaliyet* hâlindedir. Aksi takdirde ölür. Biyoloji'deki bu enerji yasası, tüm canlılık için geçerlidir, diyebileceğimizi düşünüyorum.

Bununla birlikte, bilimsel gözlemler sonucu karşımıza çıkan prensipler, Metafizik İlke'lerin keşfi için bir "dayanak" işlevi görebilirler, ki bilimin en ideal işlevi de budur.

O zaman diyebiliriz ki, Logos'un (*anlam*ın – *birey*de) inşası, Kaos'a (yani *birey*in *bozulma* ve *parçalanma* eğilimine) karşı aktif ve sürekli bir mücadeleyi gerektirir. Değilse canlının öldüğünü gözlemleriz. (Tabii ki bu sürekli faaliyet hâli, belirli bir Ritim'de gerçekleşir, ki onu *sürdürülebilir* yapan da budur.)

Biyoloji'de karşılığını gördüğümüz bu Metafizik İlke'nin bir karşılığını, Psikoloji ve Sosyoloji'de de görebiliriz. Doğrusu, Metafizik bakış açısı ile baktığımızda, yani İlke'ler düzeyinden baktığımızda, tezâhürün konusu olan Faaliyet Alanı'nın İlke'lere herhangi bir etkisi yoktur. Bunlar sadece ezeli ve ebedî, yani Zaman-Ötesi olanın tecelli ettiği özel varoluş koşullarıdır. İlke'lerin Varlık ile başlayan Zaman'daki Seyr'i, aynı zamanda Cebirsel Nitelik'lerin *sayım*ı olarak da düşünülebilir. (Bunlar aynı zamanda Pisagorcu biçimde anlaşılan Nitel Sayı'larla özdeştir.).

05.10.2024

İlham'ı Tutmak

İlham'ı tutmak, Yer'ini ve Sınır'larını bilmek... İşte tevazunun ve Nefs-i Mutmainne'nin göstergeleri.

(Belki de hocalarıma fazla yükleniyorum. Tabii, hadsizliğimi – en azından – olabildiğince "potansiyel" düzeyde tutuyorum, yani fikir düzeyinde kendime saklıyorum.)

İlham'ın oluşumu, ancak İç'sel tecrübe ile mümkündür, ki bu da – İç'sel tecrübe – bireyden bireye *direkt* olarak aktarılamaz. Bu mümkün değildir; keza İç'sel tecrübe Kişi'nin kişisel Hikâye'si ile alâkalıdır. İlham'ı aktarmak isterken Nefs-i Mülhime, aslında kişisel bilinç-dışı tecrübelerini ifade eder; ki gene, bu onun Yaşam Hikâyesi'nden kaynaklanır. Bilinç-dışının Arketip'leri bu Hikâye'nin akışı içerisinde tezâhür eder.

Peki "İlham'ı tutmak" ile kastettiğimiz nedir? Şöyle ki, Nefs-i Mülhime, kendi bireysel tecrübesinin ve buna karşılık gelen İlham'ın "evrensel" olmadığını fark edemez. Fakat aslında, bu İlham ancak onun bireysel tecrübesinin bütünlüğünde bir anlam kazanır. Ne var ki, bunu bir Bütünlük içerisinde sunmadığı zaman, bilgi "parçalı" bir formda kalır.

Yer'ine oturtulmamış bir "puzzle parçası" gibi... Benzer bir tecrübeden geçmiş olan ve bu (söz konusu) İlham Kaynağı ile ilişkisi olan bir Kişi, bu "kısmi" bilginin Yer'ini anlayabilir veya en azından

sezebilir. Fakat aksi takdirde anlatılan Söz, bilginin tabiatı gereği "havada kalır".

Dolayısıyla "İlham'ı tutmak" ifadesi, bilginin parçalı-kısmi biçimde Söz'e aktarılmayıp, aksine kendi Bütünlük'ü içerisinde aktarılabilmesi için *sabretmek* anlamına gelir. O zaman, *mânâ* etrafa saçılıp dağılacağı yerde, bir Bütünlük Merkezi'nde *odak*lanır ve kendisine belirli bir Yer ve Sınır'lar edinir. Bu durumda "tutulan İlham" kendi Bütünlüğü içinde bir Eser'e, bir Anlatı'ya aktarılır; ki bu da onun *okunmasına* ve Okuyucu'nun dünyasında "yeniden canlanmasına" olanak tanır.

Ayrıca; bir Kendilik Merkezi'ne, bir Varoluş Mekânı'na ve Sınır'larını belirleyen Varoluş Koşulları'na sahip olduğu için, "Kim'lik sahibi" olduğu da söylenilebilir.

Yani, kendisini gerçekleştiren (ve Rahim sıfatının tecellisi ile doğan) bu Bilinç-dışı İlham (*Bireyleşme⌣ İlkesi* ile) *birey*leşen Eser'i meydana getirir.

Bu yazdıklarımız *ilkesel* nitelikte olup, İnsânî Yaratım için olduğu gibi, (analojik yer değiştirme yoluyla – yani *teşbîhen*) İlâhî Yaratım için de düşünülebilir. İç-Dış Bütünlüğü gereği, (Hacı Bektaş Veli'nin Makâlat'ında da bahsettiği gibi) Muhib'ler – yani Mutmain Olan'lar – der ki: "Allah'ı kendimizden bildik."

07.10.2024

Rüya'da Yazmak

Rahman Rahim Allah'ın adı ile...

Neden Rüya'larda Kitap okuyamayız, veya Yazı yazmakta zorlanırız? Yazı'nın *oluşum*undan bahsetmiştik, bahsediyoruz, bahsedeceğiz. *Mânâ*ya, *mânâ akışı*na verilen Şekil (ki burada tabii ki Şekil'in zâhirî boyutunun *öte*sinde bir şeyden bahsediyoruz), Yazı'yı meydana getiriyordu.

Gelin görün ki, Rüya'nın dünyası tamamen bu *mânâ*dan oluşur, hatta görülen rüya için "mânâ" da denilir. Şu hâlde, "Rüya'da yazmak" demek, "Rüya'ya yazmak" anlamına gelir. Yani Rüya'nın dünyasında Yazılan Kelime, Rüya'nın durumunu dönüştürür, hâlini belirler. Rüya'da okumak ve yazmak zordur, keza Okumak *tüm rüyayı okumak* anlamına gelir, Yazmak *tüm rüyayı yazmak* anlamına gelir.

İşte bu sebeplerden Rüya'da iken Okumak ve Yazmak zordur. Ayrıca Kelâm, Rüya'nın *varoluş koşullarını* belirlediğinden, İlâhî (Yaratıcı) Logos ile *tam bir uyum* içinde olmayan Söz, Rüya'nın dengesini (nizamını) bozar, Kaos'a sebep olur. Ve tabii, kimse *kâbus*ları sevmez. Bir mikrobu inceleme fırsatı bulup buna sevinen (çünkü hastalara Şâfî olabilir) bir doktor/hekim misali, *kâbus*ları Hakk'ın neşteri ile biçen Âlim'ler, bu durumda bir istisna oluştururlar.

İlâhî Logos ile, ve Ontolojik Nüzul ile *tam bir uyum* içinde olan Kelâm ise, Allah'ın Rahmet'ini Rüya'ya getirir. Bu, Hakk'ın mucizesi olan Kur'an'ın Ayet'leridir.

10.10.2024

Değişmeyen Hikâye [Ontoloji-Teknoloji İlişkisi]

Metafizik İlke'ler, Fizik yasalarını da belirler ve Kainat'ta bu Zaman-Ötesi İlke'lerin kuşatmadığı hiçbir şey yoktur. Hepsinin sahibi Allah'tır.

7 Ontolojik Düzey, ki bunlara 7 Zamansal Nitelik de denilebilir, tüm *tecellî*nin "büyük sırlarını" oluşturur. Zaman'ın hükmü altında olan her şey, bunların bilgisinden türetilir. Buna Nefs de dahildir. Dolayısıyla 7 Nefs Mertebesi olarak tecellî eden bu 7 Ontolojik Düzey'in anlaşılması, İnsan'lar tarafından ancak kendi-kendilerini anlamaları ile mümkündür.

İnsanın tüm faaliyeti de zorunlu olarak bulunduğu Nefs Mertebesi'nin bir izharıdır ve onun Zamansal Nitelik'ine tabidir. Söylediği-Söz, Yazdığı-Yazı, Takındığı-Tavır da aynı şekilde buna tâbidir. Keza Nefs'in/Psişe'nin sahiplendiği Zamansal Nitelik, kaçınılmaz biçimde onun Zaman-Mekân'daki "konum"unu (Hakk'ça) *belirler*.

Bu açıdan bakıldığında, Yaradılış'ın ana-fikri ve **Asıl Hikâye**'si, Zaman'a göre *değişmez*. "Büyük sır"ların Zaman'a "aş'kın" olmalarından mütevellit. Bize de, bunlar üzerinden günümüzün Hikâye'sini okumak (ve ana-fikrini anlamaya çalışmak) kalır.

Bu durumda, hiçbir yeni teknolojik gelişme Ontoloji'nin dışında kalmaz, kalamaz; keza "Zaman ile değişen ve zuhura gelen", "Zaman'a dayanak olan" tarafından kuşatılır, aksi ise mümkün değildir.

17.10.2024

İş

Her İş'in bir kalbi olmalı
Dost ne güzel söylemiş
"İnsan, bir işi nasıl yaparsa
Her işi öyle yapar."

Kalp, Ritim tutar
Tüm vücuda bir merkez sağlar
Ondan belirir, onunla biçimlenir
Tüm formlar
Ondan doğar tüm hareket ve bereket

Öyleyse onu inkâra yeltenme!
Kalpsizliğinle bozduğun
Ancak kendi hareket merkezin.

23.10.2024

Sayısız Yanılgının Sebebi

Te'vil, "bir şeyi asl'ına rücu ettirmek" anlamına gelir. Bu bağlamda Rüya Te'vili, esasen Rüya'yı var eden Asl'a rücu etmek anlamına gelir.

Beşerî varlık, herhangi bir *varlık* gibi, *Sonsuz Bilginin Kaynağı* yazılarında bahsettiğim gibi, Varlık'ın 4 hâlinden birisinde bulunur. Ayrıca, "yükseliş" cihetinden düşündüğümüz bu 4 düzeyi "alçalış" cihetinden de düşünebiliriz. Bu durumda "aydınlanma" değil "kararma" yönünden bahsetmiş oluruz. Buna *gölge* yön de diyebiliriz. Sonsuz Bilginin Kaynağı yerine de *Sayısız Yanılgının Sebebi* dememiz gerekir.

Birisi Öz'e (Varlık'a) dönüş itibariyle "İç'e dönüştür (aydınlanmadır)", diğeri ise kendi Öz'ünden kopuş sonucu "Dış'sallaşmadır".

Her Arketip'i – Hermetik Gelenek ve Hermes'in (Hz. İdris'in) Vahy'i gereği – bu iki "yön" esasında düşünürüz. Bunları Cebir esasında "açtığımızda", Cebirsel Nitelik'lerin açıklaması meydana gelir. O zaman, "İç'e dönüşün 3 aşaması"na tekâbül eden, "Dış'sallaşmanın 3 aşaması" düşünülebilir. Doğrusu, bu *yazım* için tek gereken, Realite anlayışının tersini almaktır. O zaman *Vahdet'e yönelişin* yerini *kesrete yöneliş* alır, yani Birlik'e yönelişin yerini *çokluk*a yöneliş.

Vahdet'e (Birlik'e) yönelen "buluşur", kesrete (*çokluk*a) yönelen "kaybolur". Bu durumda Bilinç'in *billurlaşma*sından değil, *çözülme*sinden bahsederiz. Biri "bilginin doğuşu"na, diğeri "yanılgının oluşumu"na yol açar. Yanılgı için "doğuş" düşünemeyiz, esasen "doğ'an" bir şey olmayışı sebebiyle.

Fakat *yanılgı*dan bahsedebilmemiz için, var olan bir şey olması gerekir. Keza ancak *var olan* bir şeyden bahsedilebilir. O zaman, *yanılgı*dan "olmayan bir şey" gibi bahsedemeyiz. Daha ziyade; *yanılgı*, *gerçek bilgi*nin *gölge*sine benzer. Bu noktayı atlamamak gerekir, keza *yanılgı*ya düşmüş olan, kendisinin *bilgi*ye eriştiğini zanneder. Gölge ile Asl'ı karıştırmasından mütevellit. Mesela; dedikoducu, *yanılgı*sını *bilgi* zanneder; *inkâr*ından ve buna bağlı gerçekleşen (Bilinç) "düş'üş"ünden mütevellit.

O zaman *yanılgı*dan, bir çeşit "mutlak yokluk" olarak değil, "oluşan bir şey" ("*oluş*a gelen bir şey") olarak bahsederiz; veya "*gerçek bilgi*nin yokluğu" olması açısından, göreceli bir "yokluk" düşünürüz.

Bu girişten sonra, **Sayısız Yanılgının Sebebi**'nden bahsetmeye geçebiliriz.

01.11.2024

Optimizasyon Modelleri'nin Yaratıcı Kaynak'tan Kopukluğu

Nitelik, Nicelik'ten önce gelir; bundan bahsetmiştik. Bu bağlamda; "yön" ve buna bağlı "yön'el'im" kavramları, Varlık'ın Nitelik yönüne aittir. Bununla kastettiğimiz, "yön"ün bir "nicelik" olmayışıdır. "Mesafe" ise ancak "yön"e nispetle ölçülür; yani mesafe kavramı, yön kavramını *a priori* olarak varsayar, bu manada.

"Yön" bir Boyutsal Özellik'i, "yönelim" ise Akış temin eden bir "kuvvet"in varlığını ima eder ve onu *a priori* varsayar. ("Yön'el'ten kuvvet" olmadan, "yön'el'im"den de bahsedemeyiz, bu bakımdan.)

"Yön'ler" gibi Boyutsal Özellik'lerin meydana gelişi, Genesis (Doğ'uş) esasındadır. Yani; Boyutsal Özellik'ler, *Doğuş* ile meydana gelir.

"Zaman" da Genesis esasında meydana gelir. Prof. Dr. Yalçın Koç'un ifadeleri ile;

- "Zaman"ı, "genesis esasındaki akış" olarak düşünürüz.
- "Genesis, zaman'a mekan'dır". Yani, "zaman", "genesis" esasında "doğ'ar"; bu manada.

- ... Bu noktayı şu şekilde ifade ederiz: "Zaman", "manzara akış'ı'nın form'u" olarak, "manzara genesis"i yoluyla "doğ'ar". "Akış'ın" esası, "psukhe'ye (nefs'e) mahsus kuvvet'in icraat'ı" itibariyle "manzara genesis'i"dir.

Bu felsefi temeller doğrultusunda, "optimizasyon modelleri"nin yazılış esaslarını (kısaca) inceleyelim.

"Optimizasyon", en basit ifade ile "mesafe minimizasyonu"dur. Yani; "verimliliği sağlamak", "mesafeyi en aza indirmek"tir. "Mesafe"ye bir zıtlık düşünürüz: Uzaklık ve yakınlık. Birisini olumsuz, diğerini olumlu cihetten anlarız. Mesela zarar ve kâr gibi. Burada da gene, mesafe kavramının yön kavramına bağlandığını görürüz. Yani *yön* olmadan *mesafe* düşünülemez, bu manada.

O zaman, "mesafe en iyileştirmesi" için, önce için, önce *yön* ve *yönelim* kavramlarının incelenmesi gerekir. *Mesafe* düşüncesinin bunları varsayması sebebiyle.

Yön, Boyutsal Özellik olduğuna göre, ve Boyutsal Özellik'ler Genesis ile meydana geldiğine göre, buna bağlı ortaya çıkan Zaman'sal ve Mekan'sal özellikleri de Genesis esasında düşünmemiz gerekir.

Gerekir, gerekmesine ama, Endüstri Mühendisliği bölümü (ve daha genel olarak Mühendislik fakültesi) literatüründe, bunun

(Yön'lerin Genesis esasında Doğuş'unun) esâmesi okunmaz. Yani; "yön'el'iş"in, hangi "esas"ta ortaya çıktığı konu edinilmez.

Bu, aynı zamanda, yöntem ve metodların *İlham Kaynakları'*na olan "bilinç'siz'lik"i gösterir.

Kaynakça

- Koç, Yalçın. Anadolu Mayası: Türk Kimliği Üzerine Bir İnceleme, Ankara: Cedit Neşriyat
- Koç, Yalçın. Theologia'nın Esasları: Felsefe'nin ve Teoloji'nin Nazariyatı Üzerine Bir İnceleme, Ankara: Cedit Neşriyat

08.11.2024 [yaklaşık tarih]

Bilinc'in Yanılgı'ya Düşüş'ü

Sonsuz Bilginin Kaynağı olarak "İç'e dönüş"ü esas almıştık. Aşama'lar olarak da "İç'e dönüş'ün aşamaları" olan Uyanıklık-Rüya-Derinuyku hâllerini ele almıştık. Burada yaptığımız, İç-Dış Diyalektiği esasında "Cebirsel Nitelik'lerin Yazım'ı"ndan başka bir şey değildir.

İç'e dönüş ile görülen Rüya, haklı görülür. İç'e dönüş ile görülmeyen-rüya (ya da – mecazen – "siyah-rüya") ve kalan sükunetteki Derinuyku, haklı dinlenir. Birini görür, diğerini dinleriz. Ve Öz'e daha yakın olan, tabii ki ötekini kuşatır.

Sayısız Yanılgının Sebebi'nde ise "Dış'a dönüş"ü esas alırız, yani bunu "Dış'sal'laş'ma" cihetinden düşünürüz.

Dış'ın Asl'ı, İç'tir. O zaman Dış'sallaşmayı da, hakikaten ancak İç'selleşme sayesinde fark ve idrak ederiz. (İdrak'en) Dış'sallaşmış olan, "dön'üş'üm"ü *tersinden* yaşamıştır: İç'teki Rüya değil, gördüğü, Dış'taki *hayal*dir. İç'teki Derinlik değil, dinlediği, Dış'taki *gürültü*dür. (Yani; iç'sel *görüş*e dış'sal *hayal* tekabül eder, iç'sel *dinleyiş* yerine ise dış'sal *gürültü*.)

Anlattığımız itibariyle, işin bu "tersine giden" yönü *şeytani*dir. Veya başka bir ifade ile, şeytan, bu "tersine giden"in adıdır.

13.11.2024

Tasarımların Doğuşu

Bazen de, murakabeye dalmak için yazmak lazım. Kendimiz okumak için, kendimi, içimizi seyir için. Okunma telaşı olmadan, yazalım bakalım. Yazalım, bakalım. Baktığımızı seyredelim. İşte, bilgi, biliş, bilinç de buradan doğmaz mı? Oysa insan bilgiyi hep dışta aramakta. Huzurla sohbet edeceğimize, bitmeyen çokluk engel olmakta.

Peki, Dış'a nasıl şekil vereceğiz? İnsan, İç'e yönelende, *anlam* bulur; Dış'a da ancak bu *anlam* doğrultusunda şekil verilebilir.

Demek; İç'e dönüşümüz, sadece bulacağımız anlam için değil, Dış'a verilecek suretin tesisi için de *esas*tır. Bu durumda, tecelli eden İlke'lerin bilgisine erişince, bunlar Muhayyile vasıtası ile yeniden canlandırılarak bir *tasarım* oluşturulabilir. Erişilen bilgi ise Hafıza'da muhafaza edilir.

Aslında Hafıza, Hikâye'mizi barındırır; İç'e dönüşümüzün Hikâye'sini. Yazı ise bunun *iz*idir, zikretmek için yazarız; keza Yazılan, Hafıza'da ebedidir; yani Allah'ın Hafıza'sında.

14.11.2024

Dönüşüm [Kavram(ı)-Bağlam(ı)-Anlam(ı)]

"Dön'üş'üm" kelimesi hakkında, tedbir amaçlı bazı açıklamalar gerekebilir. Ben, şahsen, çoğu kez – neredeyse her zaman – bu kavrama "insanın içsel tekamülü" gibi bir anlamda değinirim. Fakat; kelimelerin kavranılış cihetleri, yani Zihin'de kavranması/*kavram*laştırılması, Kişi'nin (bilinç düzeyine bağlı olarak) bunu hangi Varoluş Yönü'nü esas alarak kavradığına göre de değişebilir. Bu *3 Varoluş Yönü* beşer için *Ruh-Nefs-Beden* olarak (da) okunabilir.

Dolayısıyla; *kavram*ın kullanıldığı *bağlam*, yani *anlam*ın hangi yönde düşünüleceğini bize gösteren "sıralanış ciheti" önemlidir. Beden cismani varoluş koşullarını, Nefs latif varoluş koşullarını, Ruh bizzat İlke'ler düzeyini ifade eder. Bağlam olarak yazılarımızda İlke'ler düzeyini ele alıyorsak – ki bu yazıyı sınıflandırdığımız *kategori* üzerinden görülebilir; bu dönüşüm kavramını cismani ve latif varoluş koşullarına yönelik kullanmadığımız anlamına gelir.

Eğer bunlardan, İlke'ler düzeyi bağlamında bahsedersek, bu cismani ve latif varoluş hâllerinin İlke'ler için bir *remz* olarak ele alındığını gösterir. Hepsinin İlke'lerin bir tecellisi olarak düşünülebilmesi sebebiyle.

Fakat mesela; kavram, Psikoloji (psukhe-logia) bağlamında Nefs'in hâlinin/hâllerinin veya genel *yapı*sının değişimini ifade etmek için de kullanılabilir. Bundan başka, mesela; Kimya bağlamında "kimyasal bileşen"in hâlinin veya genel *yapı*sının değişimini ifade etmek için de kullanılabilir.

Sonuçta; herhangi bir *kavram* için, Zihin'deki kavranılış ciheti önemlidir ve yer aldığı *bağlam*a göre ifade ettiği *anlam* değişiklik gösterebilir.

Aslında; Kelime'nin bir *sabit anlam*ı (*ayan ı sabite*'si) bulunur, fakat Zihin ancak Sınır'landırmalar üzerinden kavrayabildiğinden, *bağlam*ı dikkate almak önemlidir.

14.11.2024

Giz

Odaklandı ve bağladı
Görünmeyen kuvvetleri
Sonra onları bir yola dizdi
Ve hareketlendirdi
Orada

Sen bu işi bilmezsin
Gözlerinle aradığın için
Şüphesiz, bu avam işi değildir
Aklını korumak istiyorsan, geri dön
"Burası senin yuvan değil"
Şüphesiz
Bu ancak yetimlerin
Kut'lu doğumların
Ve kanı mavi akanların
Bileceği iştir

O zaman bu işe karışma
Suyu bulandırma.

19.11.2024

Cebirsel İfadelere Giriş

Cebirsel ifadelerden, yani bunların bir Yazım Ortamı'na (kâğıda) yazdığımız temsillerinden bahsedelim.

Her şeyden önce, *neden* cebirsel ifadelerin bir Yazım Ortamı'nda temsillerinin oluşturulduğuna değinelim. Esasen, Matematik dilinde Yazım da, herhangi "bir dil" ile aynı *esas*lara dayanır. Keza, bunların tezahür ediş yeri olarak, ikisinin de yeri aynıdır: Nefs (psişe). Aynı şekilde; herhangi "bir dil"de gerçekleşen Yazım Faaliyeti, Nefs'in kuvvetleri tarafından gerçekleştirilir; Genesis, yani Doğuş esasında.

Bu durumda genel olarak Yazı'nın felsefesi (Yazım Nazariyatı), "cebirsel ifadelerin temsillerinin yazımı"nı da kapsar. Dolayısıyla; Cebir Yazımı'nı öğrenmek, "bir dil" öğrenmek ile aynı esaslara dayanır; Nefs'in kuvvetlerinin *faal* olması itibariyle. O zaman, Cebir Yazımı'nın Yaratıcı Köken'lerini anlamak, ancak onu meydana getiren Nefs'in hâlini ve *topografya*sını (topo-graphia), yani katmanlı yapısını anlamak ile mümkündür.

19.11.2024

Ağ Modelleri'nin (Mekr'in) Esasları

Ağ Modelleri de, Genesis esasında Manzara Seyri ile *doğuş*a gelir. Burada *İlham Alınan Tavır*'ı Dil'e aktarırız ve Yazı'ya dökeriz. İlham Alınan Tavır'ın mantıksal katman-yapısı (mantık arkhitektonik'i), Aktarım ile yeniden *doğuş*a gelir, Genesis esasında.

Ağ Arkhitektoniği 4 temel esasa sahiptir: "Merkez'e odak'lanmak", "dayanak'lar'a tutunuş", "yol'u belirleyiş" ve "kısıt'ları koyuş (kısıt'layış)". Böylece; belirli "dayanak'lar" arasında "bağ" kurulması ve bunların bir "kısıt" olarak tesis edilmesi ile Ağ Yapısı oluşturulur. Amaçlanan, genelde – ki bu İlham Alınan Tavır'dan kaynaklanır – "kısıt'lanan"ı olabildiğince "dar'al't'mak"tır. "Dar'al't'ış"ın "tolerans payı" değişiklik gösterse de, bu onun "dar'al't'ma" eylemi olduğu gerçeğini değiştirmez. Dış'sal cihetten "kısıt koyuş" esasına dayandığı için (ve böyle olduğu müddetçe).

Fiziksel Ağ Yapısı fiziksel nesneleri "yakalarken", Ağ Modeli zihinsel (soyut) nesneleri yakalar. Yakalanan nesnenin *ne*liği, ne olabileceği-olamayacağı ve ne olması-olmaması gerektiği Epistemoloji'nin konusudur. (Hususen de, Mühendislik Epistemolojisi'nin). Bu Epistemoloji, bir Ağ Yapısı kurmanın *bilgi teorisi* kapsamındaki Sınır'larını inceler. Varoluşsal (ahlâkî) anlamının tesisi açısından da bir Ontoloji'ye dayanır. Yani bir Varoluş tasavvuruna/anlayışına. Bu durumda, tabiî olarak, bir insan

olarak Varlık tasavvurumuzun (ahlak anlayışımızın) ne olduğu, bu Sınır'ların nasıl anlamlandırılacağını belirler. Mesela; dostunun arkasından tuzak [*ağ yapısı*] kuran birisinin nasıl bir ahlak anlayışı vardır? Veya güzelliği yakalamak için desen [*ağ yapısı*] kuran (çizen) bir sanatçının acaba nasıl bir ahlak anlayışı vardır?

Bu ikisi de aynı İsim'in iki farklı tecellisidir; biri Dış'sal, diğeri İç'sel cihetten.

Aslında, İç'sel ve Dış'sal olarak ayırt etmek gerekir. Asıl Yaratıcı olan İç'sel olandır ve "doğ'uş (genesis)" esasına dayanır, taklidî olan ise Dış'sal olandır ve "ol'uş'um (generation)" esasına dayanır. Bu, aynı zamanda Sınır'ların *Merkez* ile arasındaki ilişkiyi belirler. Şöyle ki; İç'sel doğuş, "Merkez'den yayılım" ile gerçekleşir; Dış'sal oluşum ise "Merkez'i çevreleme yoluyla kısıtlama" ile.

21.11.2024

Ruh'un Zilzal'ı

Biraz şiirsel yazalım.

Benim kırgınlığım ebedîdir. Uzun zaman, ona bir sebep aradım. Zaman'ın dışında, hayır, *ötesinde* olana, nasıl sebep bulunabilir ki?

Benim kırgınlığım, kendime, nefsimedir; Zât'ımın değerini-kadrini bilmeyişinedir. Oysa onu Dış'a yansıtırız: [Falanca] değerimizi bilmemiştir veya [filanca] kalbimizi kırmıştır. Kırmıştır kırmasına; fakat ben de Hakk'ımı incitmedim mi? O zaman; Zât, Ben'de yarılış'ı-yaradılış'ı görmek ister: Felak'ın Rabbi'dir; "felak" ise "yarılış"tır. Karanlıklar ancak böyle aydınlanır: Kafatasımızda delikler olmasaydı, nasıl işitecektik?

Demek ki sesini duyurmak isteyen Rabb, önce "kafamızı yarar". Mecaz'en; ruhumuza ışık ancak çatlaklardan sızar. Zelzele, Aşk'ın töresindendir.

O zaman Âşık'ın ruhunun Zilzal'ından kimseyi sorumlu tutması... olur mu?.. Ebedî olandan, beşeri nasıl sorumlu tutalım? Zelzele, gelir-gider. Yaşam binasını şeriatın sağlam zeminine inşa etmeyense, kendi ettiğini bulur.

Ruh'un zelzelesi, *ebedî*dir. "Ebedî" olmasa, Suresi de olmazdı.

25.11.2024

Ana Akış Hattı

Nehir, ana Akış hattında aktıkça, yan dalları olan akarsular da "kendiliğinden" oluşa gelecektir. Nehir'in tek yapması gereken, kendi Büyük Yol'unda akmaya devam etmektir.

Benzer bir durum, tüm "büyük" ve "küçük" yollar için geçerlidir. Gelenek'in Aslî Kitap'ı olan Kur'an da böyledir: Kur'an'ın Ruh'u, Gelenek'in tüm dallarını besleyen ana damardır, temel Akış kaynağıdır.

O zaman Ontoloji, Epistemoloji, Psikoloji, Sosyoloji, Sembolizm, Sanat Felsefesi, Matematik gibi diğer tüm İlim dallarını; Kur'an'ın Ruh'unu özümseyerek inşa ederiz. Bunun için, tüm ayrıntıları didik didik edip, detaylarda ("küçük yollar"da) kaybolmak değildir Gelenek'in tavrı. Fakat İnsan, Kur'an'ın Ruh'unu özümsese gerektir. Bu durumda; Yaşam'ın olağan Akış'ı içerisinde, Kur'an'ın Ruh'u bu yan yollara da gereğince sirâyet edecektir. Onları beslemek için, Ana Akış'ı güçlendiririz; (herhangi) bir tanesine ("yan dal"a) takılıp, kalanları yok saymak, Bütünlük anlayışımızı tehdit eder.

26.11.2024

Tasarımların Doğuşu'nun Hikmet'i [Ayet el Kürsi]

Bu yazıyı *Tasarımların Doğuşu* ile birlikte okumak gerekir. Çünkü, *Tasarımların Doğuşu* gerçekten de Niceliksel Kontrol'den *önce* gelir. Yani; bir Tasarım olmadan, bir (niceliksel) Ölçüm'den söz edemeyiz. Tasarım ise fikir ile alakalıdır, bir İdea'ya/Arketip'e karşılık gelir.

Mesela; "Kare" fikri için Ölçüm lüzum değildir; keza "Kare"yi (niceliksel) Ölçüm yapmadan, Merkez-Sayı-Yön-Eşitlik-Açı-Yayılım/Yönelim-Sınır-Şekil kavramları üzerinden *tanım*layabiliriz. Bu durumda, "Kare'nin İdea'sı" şu şekilde tanımlanabilir:

[Kare, Merkez'den (Orijin'den) 4 Yön'e, aralarında Eşit-Açı bulunacak biçimde gerçekleşen *yayılım*ın (veya *yönelim*in), aralarında Eşit-Açı bulunan 4 kenar ile Sınır'landırılması sonucu oluşan Geometrik Şekil'dir.]

Veya daha basit bir ifade ile: [Kare, 4 kenarı birbirine eşit ve kenar açıları eşit şekildir.]

İki *tanım*da da, Ölçüm'e ihtiyaç duymayız; keza Şekil'in *tanım*lanması Merkez'den Doğuş ile meydana gelir. "Oran" ve "Eşitlik" fikirleri ise, sadece Sayılan'ın Merkez'e olan alakasını ifade eder. Bu durumda Muhayyile'mizde oluşan Kare (veya herhangi bir

Şekil'in) fikri, esasen "Ölçüm'süz"dür. Gene bu sebepten, hayalimizde oluşan Şekil'leri "ölçmeye çalıştığımızda", Hayal'in yapısı bozulur veya değişir. Keza *Tasarımların Doğuşu* "İç'sel Doğuş"a tâbîdir, "Dış'sal Sınır'landırma"ya değil. *İç'sel Hayal*'de "Dış" ne arasın?

Bir (kişisel anı) ekleme(si) yapalım. Yıllardır hayalimde mükemmel bir çember çizmeye çalışırdım; karanlığın içinde, ışıktan bir çember. (Üstelik bu öyle bir alışkanlık haline gelmişti ki, çoğunlukla bunu yaptığımın farkına varmazdım. Kaşınan bir yarayı kaşımak gibi...) Fakat ne zaman bir kenarına baksam, Manzara değişiyordu. Sonra çemberi ufak çizgilerin bir birleşimi gibi düşündüm. Bu sefer düzgün bir çembere yaklaştı ama kesiklikesikli idi. Sonra noktaları merkez çevresinde döndürerek birleştirmeye çalıştım. Bu sefer de şekil hareketli hâle geldi ve her noktayı hareket ettirmek, yani buna odaklanmak zordu ve şekil gene kayboluyordu. Sadece, Merkez'e odaklanmak ile şekli mükemmelen Muhayyile'mde oluşturabildiğimi fark ettim. Bu da, Hayal'in içinde Söylenen Söz ile "dayanak'lı" kılınmadığı müddetçe, kolayca kayboluyordu.

İşte Matematik, Cebir ve genel olarak Dil; (*zikir* ile) Hafıza'daki Nitelik'leri "çağırarak" Muhayyile'nin "canlandırdığı" Hayal'e "sabitlik" sağlar. Yani buna *olanak* sağlar.

İç'sel Hayal'i **Hakk** cihetinden düşünürsek; Allah "Kün (Ol)" emri ile oldurduğu Yaradılış'a, Hayy esmâsı ile "can verir" (dirilik verir, hareket ettirir) ve Kayyum esmâsı ile ona "sabitlik" sağlar, bunlar ise O'nun Hafız ismi ile hıfzettiği İsim'leridir.

Allahu la ilahe illa huvel hayyul kayyum...
Allah: O'ndan başka ilah yoktur. O, Hayy, Kayyum'dur...

Bunları Ayet el Kürsi'den (Bakara/255) okuruz. (Gelenek'in açısından) Ayet, Cebir ve Matematik'in de esasları hakkında bilgi verir. İdrak edenler için, bu Ayet, Kürsü'nün altındaki *Tasarımların Doğuşu'nun Hikmet'i*ni barındırır. Aynı Hikmet, *Kabusların Oluşumu*'na ("kabus tasarımları"na) karşı da koruma sağlar. Bu yüzden gece uyumadan önce (abdest alınması ve) okunması tavsiye edilir.

Kabusların Oluşumu ile Cebirsel Nitelik'lerin arasındaki ilişkiye, Kaos-Logos diyalektiği üzerinden, gene aynı başlıklı yazımızda değinmiştik.

> Allah: O'ndan başka ilah yoktur. O, Hayy, Kayyum'dur. O'nu ne bir dalgınlık ne de bir uyku tutar. Göklerde ve yerde olan her şey O'nundur. Kimdir ki İzni olmaksızın O'nun katında şefaatte bulunabilecekmiş? Onların önlerinde ve arkalarında olanı bilir. Onlar, O'nun ilminden ancak dilediği kadarını kavrayabilirler. O'nun Kürsü'sü

gökleri ve yeri kuşatmıştır. Bunları korumak O'na ağır gelmez ve O, Aliy'dir, Azim'dir.

Bakara Suresi 255. Ayet (Ayet el Kürsi)

03.12.2024

Sayım Nazariyatı

Samimiyet (İç-Dış Bütünlüğü), "Say'gı" için esastır. Samimi olmak demek, nefsimizde tecellî eden Asl'ı, olduğu gibi Söz'e dökmek demektir. Peki, Aslî Nitelik'lerimizin Sahibi ve Yaratıcısı kimdir? Bu şüphesiz Âlemlerin Rabbi olan Allah'tır. Nefsimiz ile Öz'ümüzdeki Nitelik'leri perdelediğimiz müddetçe, yani nefsânî çıkarlarımız için dürüstlüğümüzü zedelediğimiz ve kirlettiğimiz müddetçe, Söz'ümüz Öz'ümüzü hakkıyla yansıtmaz, Allah'ın, Hakk Kelâmı hâline gelemez. Dolayısıyla İç'sel Bilgi, nefsimizin alçaltıcı tavrına karşı verdiğimiz mücadele ile doğuşa gelir.

İç'sel Bilgi'yi doğuran, tek-bir "ders" vardır, kalanları (ona nispetle) teferruattır: "La İlahe İllAllah, Muhammeden ResulAllah."

Bu, tüm Sayı'ların aynı temel zikre, yani (Bir'i) Say'ma Zikri'ne dayanmasına benzer. Hepsi zaten Bir'de saklı ve sırlıdır. Zikir, Zaman ile onun nâmütenâhî (dolaysız) tecellisini meydana getirir. O zaman, deriz ki; Bilgi, Zaman'ın Seyr'i ile *doğuş*a gelir, yani "Zaman ile zikir" veya daha doğru ifade ile "Zikr'edildiği Zaman" ile... Sahibi, Arş'ın ve Kürsü'nün Sahibi olan Allah'tır.

Buradan Numeroloji kavramına nazar edelim. (İki Latince sözcükten oluşan bu) Numerus-logia tamlamasını Türkçe "Sayı'lara dair fikriyat" olarak çevirebiliriz. En başta belirtelim ki, saf Meta-

fizik zaten "Say'ım Nazariyatı" diyebileceğimiz şeyi kapsar ve kuşatır. (Dolayısıyla "Sayı'lara dair fikriyat" diyebileceğimiz Numeroloji'yi de kapsar ve kuşatır.) "Var"dan itibaren sayma işlemi, Ontoloji'yi meydana getirir. (Metafizik, Ontoloji'nin *öte*-sindedir, keza "Kim'dir, 'var' diyen?" sorusunu da kapsar.)

Dolayısıyla Numeroloji (Numerus-logia) – en azından – bir Ontoloji'nin hükmü altındadır (ve bunun bilinci ile ele alınmalıdır). Bu demektir ki; Kişi'nin Nitel Sayı'lara dair *anlayış*ı, onun Var'lık tasavvuruna bağlıdır.

Mesela bir *materyalist*, Sayı'ya sadece niceliksel bir anlam atfedecektir, çünkü "Varlık tasavvuru" bunu gerektirir, (yani, esasen Nitel olanı Nicel olana *indirgemesini* – çünkü materyalizm tam olarak budur). Bir *hanif*, hepsinin Aslî Kaynağı'na (Aslî Yaratıcısı'na) yönelecek ve O'nunla birlikte sayacaktır. Eski geleneklerin mitolojilerinde, bunlara (Sayılan'lara) "tanrılık" atfedildiğine de rastlanabilir – Yaratıcılık sıfatının bir zuhuru olmaları bakımından. Bir Tao-cu ise sayma işlemini Tao'nun (Yol'un) işi olarak tasavvur edecektir.

Özetle; Kişi, Bütünlük İlkesi gereği (ve öncülleri olan Birlik-Adalet-Uyum İlkeleri gereği) her şeyi kendi Anlayış'ına göre *sayar*, ve Sayı kavramını buna göre algılar.

06.12.2024

Taşlaşanlar

Taştan duvarlar ördü
Ve hapsetti
Orada
Putlarını gizledi
Ve tehdit etti

Yanılanlar unuttu
Unuttu ve düştü
Yalanlara kandı
Şüphesiz Rahman'dan ancak kâfirler ümit keser

Düşenler bağlandı
Putlara
Ve taştan odalara

Onlar inanmadı
İnanmadıkları için taş yumuşamadı
İnanınca ise yumuşar
Taştan, soğuk odalar

Böylece onlar Giz'i bilemedi
Bağlandıkları yolda
Bağlanan kaderleri ile yürümeye devam etti

Oysa onlara bir haberci de gelmişti
Söz onlara hak oldu
Fakat onlar görünmeyen şerden
Hakk'a sığınmadılar

“Allah zulmetmez, fakat bu kendi ellerinizle ettikleriniz karşılığıdır.”

12.12.2024

"Rastgelelik" ve Belirsizlik

Rastgelelik denilen şeyi anlamakta hep güçlük çekmişimdir. Aslında, Yaratıcı Kudret'e inanan herhangi birinin, "rastgelelik" kavramı ile bağdaşabilmesi zordur; keza Yaratıcı'nın varlığı Bilinç'i ima eder, yani zuhur eden her şeyin bilinmek murâdı üzerine zuhur ettiğini. Bu, Sebep'lerin kaçınılmaz varlığı ile alakalıdır; Aslî Yaratıcı, İlk Sebep olacak şekilde.

Gene de, "rastgelelik" kavramı ile sıklıkla karşılaşırız, özellikle mühendislik literatüründe. Dolayısıyla, bu kavram ile kastedilen şeyin ne olduğuna da nazar etmek durumu/zorunluluğu ortaya çıkar.

Kendi gözlerimle "sebepsiz" herhangi bir olay görmediğim için, "rastsallık" kavramını ancak yapılan tanımlamalar ve bunları yapanların zihin yapısı üzerinden inceleyebilirim. Her *kavram*, esasen Kişi'nin Nefs'inde zuhur eden, belirli bir "algı biçimi"ni ifade eder. Bu *algı biçimi*, belirli bir *varoluş biçimi*nin sonucudur. Sayım Nazariyatı'nda bahsettiğimiz gibi, bu *algı* Kişi'nin Ontoloji (Varoluş) Anlayışı'ndan kaynaklanır.

Kişi'nin Varoluş Anlayışı'nı, "ifade"leri üzerinden anlamaya çalışırız; ki bu da Fenomenoloji'nin (de) temelini oluşturur.

Olasılıkçı'ların pek sevdiği, yazı-tura örneğini düşünelim. Esasen yazı veya tura gelmesi, her tecelli olayı gibi, belirli *varoluş koşulla-*

*rı*nın sağlanmasına bağlıdır. Bunlardan bazılarını; (hangi bir yüzün yukarı baktığı) başlangıç durumu, atış kuvveti, temas eden materyalin özellikleri (tırnak sertliği gibi), etken kuvvetler (rüzgâr) vb.; olarak sıralayabiliriz. Bu durumda, yazı veya tura gelmesi pek çok parametrenin rol oynadığı bir *fonksiyon* olarak düşünülebilir. Demek ki, *varoluş koşulları* sağlandığında, ona tekâbül eden olayın gerçekleştiğini söyleriz.

Nazariyat açısında durum budur, yani *gördüğümüz* (nazar ettiğimiz) etkenleri yazarız; sadece Görülen'in bir ifadesi olarak. Fark edileceği üzere, burada Gözlem'den kaynaklanan bir *belirlilik* durumu söz konusudur. Keza "şimdi"den söz ederiz ve "şimdi"de Görülen'i yazarız. "Şimdi", zaten *belirlenmiş*tir (zuhur etmiş/etmektedir); daha doğrusu zaten belirlendiğinde "şimdi" olur.

Olasılık'ın temelini ise *belirlenmemişlik* oluşturur, yani "gelecek" olan. Olasılık'ın Epistemolojik mahiyetini anlamak muazzam önem taşır; çünkü "gelecek"e dair hesap yapmak, esasen "hayal"dir. "Gelecek"in sadece Muhayyile'de tesis edilebilmesi sebebiyle. Reel olsa, ona zaten "şimdi" derdik. Ki Gerçek olan sadece odur.

Muhayyile'de, Nefs, "gelecek"i tesis eder, *hayalî varoluş koşulları* dahilinde; İç'sel Hayal'in oluşumunu belirleyen İlke'lerin hükmü altında.

Neden Olasılık Hesabı Yapıyoruz?

Peki neden Olasılık hesabı yaparız? *Tasarımların Doğuşu* ile bahsettiğimiz gibi, Tasarım'lar öncelikle İç'sel Hayal'de bulunur. Yani, Varoluş Mertebesi itibariyle Misal (İdea'lar) Âlemi'nde ikamet eder, de diyebiliriz. Hayal'de, Süreç Tasarımı oluşturmak ise, Olasılık hesabını gerekli kılabilir; "ol'a'sı olanların hesabını yapmak", anlamında. Hayalî Tasarım'ların, Gerçeklik'in *varoluş koşulları*nda yeniden inşası, Mühendislik'tir.

Tüm bunlar ise Allah'ın Musavvir-Hâkim esmalarının tesiri altındadır. Dolayısıyla; Tasarım'ın esaslarını öğrenmek Musavvir esmasını, bunların hangi *varoluş koşulları*nda meydana geldiği anlamak – hangi varoluş koşullarının *hüküm sürdüğünü* anlamak – da Hâkim esmasını zikretmek anlamına gelir.

> O Allah ki, ilah yok ancak O; Melik, Kuddus, Selam, Mümin, Müheymin, Aziz, Cebbar, Mütekebbir, onların ortak koşmalarından yücedir (sübhandır).
>
> O Allah Halik, Bari', Musavvir'dir. En güzel isimler (Esma ül Hüsna) O'nundur. Tespih eder O'nu, bulunanlar Göklerde ve Yerde, ve O Aziz, Hakim'dir.

14.12.2024 [y.t.]

Simülasyonlar Hakkında

"Simülasyon" denilen şey, İç'sel Hayal'in oluşumu ile aynı *esas*lara dayanır ve aynı şekilde "hayalî"dir.

Gerçek'te var olan belirli Nitelik'lerin bir Yazım Ortamı'na *yansıtılması* Hayal Yazımı'nı meydana getirir. Daha genel bir ifade ile; Logos'ta bulunan Nitelik'lerin Materia'ya yansıması, İç'sel Hayal'i meydana getirir.

İnsânî Yaratım cihetinden; (yazılım'sal) simülasyonlar, Psişe'de bulunan belirli "kuvvetlerin", Cebirsel İfadeler'in yazımı ile "bağlanması" ile oluşur. Bu bakımdan, önceki söylediklerimize paralel olarak, "psikolojik yansıtma dinamikleri" ile şekil bulurlar.

Bu durumda, birkaç tespitte bulunabiliriz.

1) Öncelikle, simülasyonlar hiçbir zaman tüm gerçekliği yansıtmaz, daha doğrusu *yansıtamaz*. Sadece "Hafıza'da bulunan"a dayanmaları sebebiyle, ve Hakikat'in "Sınır'landırılamaz" oluşu itibariyle.

2) Simülasyonlar, ancak sınırlı sayıda "bağlanmış" kuvvet içerir. Yani, "takliden temsil edebilme" kabiliyetleri her zaman için Sınır'lıdır; ve en önemlisi, "yansıma dinamiği"nin Orijinal (Aslî) Kaynak'ına nispetlidir.

3) “Bir dünya”da seyredilen temel kuvvetler (zaman, çekim, yanma, akış kuralları gibi) simülasyona aktarılarak (yansıtılarak) “hayalî bir dünya” oluşturulabilir. Simülasyon dünyasında mevcut kurallar dahilinde, simülasyonun içerisinde de Tasarım’lar inşa edilebilir. Bu şekilde, Fiziksel Realite’de de gerçekleşebilecek inşa süreci için bir Yazım Ortamı işlevi görebilir; veya sadece tasarım pratiği için kullanılabilir.

4) Simülasyonların Aslî Kaynak’larına dair bilinçsizlik, “gerçeklik algısı”nın tahribatına yol açabilir. Misal; güneş sisteminin dijital bir simülasyonunu seyreden bir kişi, bunu gerçekliğin *tam* bir ifadesi zannedilebilir; (oysa “simülasyonda barınan”, ancak *yazılmış* ve *bağlanmış* kısıtlı koşulları içerir). Simülasyonların kapsamı ve detayları genişledikçe, ve Kişi’nin simülasyon ile etkileşim süresi arttıkça, simülasyon koşullarına aşinalığı da artar. “Aşinalık” tabii ki “bağımlılık” değildir, fakat bağımlılığa dönüşmemesine de özen göstermek gerekir.

5) Simülasyonlar eğlenceli oyun imkanları sunar.

24.12.2024

Bir Değişken-Sabit [Rüya Matrisi]

Değişkenlik, *sabitlik*e göreceli olarak mevcuttur, tersi de söylenilebilir. **Mutlak Olan** içinse, ne *sabit* ne de *değişken* diyebiliriz; keza her ikisi de bir "kayıt'landırma"dır, oysaki **(Metafizik) Mutlak**, **Sınırsız**'dır.

Değişkenlik ve sabitlik kavramları, **Sayma Faaliyeti**'nde buluşur. **İlk Hareket** ise aynı zamanda **İlk Sayı**'dır, bundan sonra ise **İkilik** başlar ve değişkenlik ile sabitlik ayrışmış (gibi) *görünür*.

İlk Sayı aynı zamanda **İlk Sabit**'tir, ilk ***belirlenim*** olması bakımından. İlk *belirlenim*e *geçiş* (hareketi) olması bakımından ise, İlk Hareket'tir. Yani **İlk Olan**, *değişkenliği* ve *sabitliği* **Bir**'ler.

Rüya'lardaki sabitlik-değişkenlik ilişkisinden bahsetmek istiyorum. Bundan bahsetmek zorlayıcıdır, keza **Değişken-Sabit (*Hayy-Kayyum*) ilişkisi** ancak **Mutlak**'ın **Yaratıcı(lık)** cihetinden anlaşılabilir. (Bu bağlamda, Rüya'da ortaya çıkan sabitlik-değişkenlik ilişkisi, ancak **Rahim**'in **Doğuruş**'u sayesinde anlaşılabilir hale gelir, yani esasında Genesis ile.)

Uyarı Parantezi [Avam, Mutlak'ın Yaratıcı cihetinden kelam edenleri katletmeye meyillidir. İnsan düşünmeden edemiyor; neden yazmaya zahmet edesin? Hatırlamanın başka yolu olmadığı için.

Sonuçta; avam düğümlenmiş/kompleksli benlikleri ile, oradan oraya savrulur durur. Sabit-Değişken ilişkisini burada kompleks-hareket ilişkisi olarak görürüz. Bunların lineer bağlantılarını, hapsetmek için kullanan Ontolojik öğeye İblis deriz.

"İblis", mesela "libas" ile aynı kökten gelir. "Örten" anlamında; "lineer (iplik) bağlantılar(ı) ile oluşan dış örtü"ye benzer. Libas bedeni, İblis Hakikat'i örter.

Aslında; bu bağlamda, Hakikat'e "dolaysız" şekilde yönelen Kişi, *teşbihen* "çıplaktır". Dolayısıyla; İblis'i kesip atan ve dolaysız şekilde Hakikat'e yönelen kişiyi, halk kınar ve linç eder. Sanki sokakta çıplak bir adam görmüş gibi. (Bu yüzden sokakta *hakikat*ten bahsedilmez, *şeriat*tan bahsedilir.) Gerçi bu günlerde kimsenin okuduğu yok, o yüzden, pek kimsenin umurunda olmadığı için, yazmak daha rahat.

Allah için... İlim dileyen önce kalp kırmayı, can yakmayı, yalan ve dedikoduyu bıraksın.]

Asıl meselemize dönelim. Mutlak'ın Yaratıcı ciheti, Sabit ve Değişken'i Bir'ler, *murâd*ı gereğince. Rüya'da Yazan'ın, "okuyup yazdığı" *belirlenmiş*tir. "Okuması" (sabit) *belirlenmiş*lik (durumunu), "yazması" (değişken) *belirleniş* (hareketini) gösterir; ikisi *eş-zamanlı* gerçekleşir.

Rüya'da Yazmak ve *[Rüya Hâlinin Hâkimi]* başlıklı yazılarda bu esasa değinmiştik. Demek ki; **Rüya'nın Hâkimi**'nin seyrettiği, kendi İç'inde "bulunan"dır (Müsemma'da saklı olan Esma'dır, İsimlendirilmiş'te saklı olan İsim'dir); bu aynı zamanda onun Rüya'da gerçeklik kazanması anlamına gelir.

Bu "rüya'sız'lık"tan doğar (böylece rüyayı açar) ve "rüya'sız'lık"a döner (böylece rüyayı kapatır). Fakat, rüyaları ile yüzleşemeyenler, bunun idrakine rücu edemez. (Bu yüzleşmenin yegâne yolu, tâbî olunan bir Kâmil Mürşid'e rüyaların – olduğu gibi – yazılıp yollanmasıdır.)

05.01.2025 [y.t.]

Doğuş (Genesis) ile Gelen Nitelik'ler

Genesis şiirlerini, yazacağım kimi yazılar için bir çekirdek/tohum oluşturmaları için yazıyorum. Aslında, ilk başta, bu şiirleri uzun yazılar yazmaya vaktim olmadığı için yazmaya başlamıştım. Yazmak istediğim yazının bir özeti olması, yol gösterici olması ve konuyu bana hatırlatması (yani bir "zikir" olması) için.

Doğrusu bunlar gerçek İlham'ın ilk doğuşu ile birlikte gelen Boyutsal Özellikleri en sadece biçimde ifade etmeyi amaçlar. Genesis şiirlerinin bir *açılımı* olan yazı ise, bu kök-yazı ile aynı (temel) Boyutsal Özellikleri taşır, fakat ayrıca tafsilatlandırılmıştır.

Mesela; "Varlık'ın Güzelliği", "Güzellik" başlıklı Genesis şiirinin bir açılımıdır; "Ra'nın İzleri", "Yâ-Ra" başlıklı Genesis şiirinin bir açılımıdır.

Zaman'daki sıkışıklıktan ötürü, bu şekilde yazı-çekirdekleri oluşturma ihtiyacım doğdu. Bir Dost'umun dediği gibi: "Çınar, tohumunda saklıdır."

Bu bağlamda şiir, aslında Nefs'in katmanlı yapısının direkt bir ifadesidir. İlham'ın da, "İç'te doğan" bir şey olduğunu ve kâğıda "yansıyan"ın, Nefs topografyasında meydana gelen geometrik dönüşüm olduğunu söyleyebiliriz (analoji itibariyle).

Bu sebepten geometri ilkeleri, daha doğrusu bunların Asl'ı olan Metafizik İlke'ler, şiir için de geçerlidir. Kur'an – şiir olmamakla beraber (Yasin/69) – bu İlke'lerin olduğu gibi Kelâm edilmesidir. "Ve Biz ona şiir öğretmedik. Ve bu, ona yakışmaz/gerekmez de. O, yalnızca bir zikir ve apaçık Kur'an'dır.", bu onun İlke'lerin *tam* ifadesi olduğu gerçeğine işaret eder; bu mükemmellikten uzak olan şiirlerin aksine.

O zaman; Yazar'ın yapması gereken Kur'an'ın Ruh'unu anlamak ve onun Rahmet pınarından beslenerek yazmak ve Çağ'ının hâlini *Cebrail'in Getirdiği Cebirsel Nitelik'ler* üzerinden yorumlamaktır.

Aynı Genesis şiirleri gibi, ve Gök'te sabit Yıldızlar gibi; her insan da Kim'liğinin çekirdeğini, Asl'ını oluşturan bir Sıfat ile doğar. Sıfat miracı, Kişi'nin kendi öz benliğinin hangi Sıfat üzere yaratıldığını idrak etmesi demektir. Zât miracı ise Sıfat'ın sahibine dönmesi (rücu etmesi) demektir.

Bu "Sıfatlar meselesi"ni, Muhammedî dönem ile birlikte, "mesleklerin gelişimi"nde görürüz. Aslında bir meslek, kendisine hükmeden Sıfat'ın, Arz'daki (bir) tecellisidir. Bu sebepten mesleklerin anlaşılması aynı zamanda bu Sıfat'ların (İlâhî İsim'lerin) anlaşılmasına bağlıdır.

(Aynı zamanda diyebiliriz ki; *benliğin olgunlaşması/gelişimi* esasında bu yaratıcı öze (idrâk'en) yakınlaşmasıdır. Cehalet ise ondan uzaklaşması ve özgünlüğünü yitirmesidir.)

07.01.2025

Mana Akışı'nın Açılması

Mana, akar; Seyreden ve Seyredilen üzerinden. Aynı zamanda diyebiliriz ki; mana, seyreder, yani seyir hâlindedir.

Peki, mana akışı nasıl canlandırılır? Seyir nasıl başlar? Bir İlk Hareket ve İlk Neden ile... Mananın açtığı yollar ise, akış hatları hâline gelir. Nehrin açtığı yol gibi.

Uyarı Parantezi

[Mana ve tıkanıklığı sonucu oluşan Mania hâlinden bahsetmiştik. Doğrusu mana ile ilgili en büyük tehlike budur.

Mana akışı olmadan hiçbir şey yazamaz ve çizemeyiz, Yaratıcı Faaliyet'te bulunamayız. Zaten, Mana Akışı dediğimiz, Yazı Akışı'nın Misal Âlemi'ndeki adıdır; ve *Rüya'da Yazmak* bu sebepten Rüya Âlemi'ni yeniden düzenlemek anlamına gelir.

Bu durumda; mana ile uğraşacak Kişi'nin dikkat etmesi gereken temkin ve tedbir meseleleri söz konusudur. Mania hâli Nefs-i Mülhime'de görülür ve Nefs-i Mutmainne'de (İtminan Bulmuş Nefs'te) mana akışının dengelenmesi ile şifa bulur.

Mana Akışı'nın dengelenmesi için, Mania'ya sebep olan tıkanıklıkların (komplekslerin) çözümlenmesi, çözümlenemiyorsa da yatıştırılması gerekir. Bunun için de 4 şey kritiktir:

1. Samimiyet
2. Acele etmemek
3. Kanıtlama derdini bırakmak
4. "Neden?" sorusunu cevaplandırmak.

Bunlar aynı zamanda Ontolojik açıdan *Diyalektik Problemi* ve Psikolojik açıdan *Diyalog Problemi*'nin çözümü için de esastır.]

Mana Akışı'nı başlatan İlk Hareket ve İlk Neden'i, dil ile açıklamak pek mümkün gözükmemektedir; keza zuhur, (zaten) onun direkt ve dolaysız açıklamasıdır. Bu İlk Hareket, Doğuş'tandır, yani Rahim'in Doğuruş'undandır. Bu durumda, akışın gerçekleşebilmesi için, "doğuş"tan olanı yani *fıtrat*tan kaynaklananı neyin tıkadığına, ona neyin zulmet olduğuna bakarız.

Allah'ın Din'i, Fıtrat'tır. Dolayısıyla doğuştan gelene (masumiyet ve samimiyete) engel olan zulmet perdelerinin yırtılması, yani zalime ve zulme karşı mücadele, yani nefse karşı mücadele Mana Akışı'nı tesis eder. Karanlık olmasa Aydınlık da olmaz; ve Işığın Yolculuğu demek, karanlıkları aydınlatmak demektir.

14.01.2025

Varlığın Rabbi [Rabb-i Has]

Her **Meslekî Alan [Domain]**, belirli bir **Sıfat**'ın hükmü altındadır. Eğitim süresince talebenin izlediği yol ve yazdıkları, esasında bu (İlâhî) Sıfat ile tanışıklık kurabilmesini amaçlar.

Bu durum, aslında herhangi bir **Tecellî Alanı** için de aynı şekilde geçerlidir. "Aşağıdaki yukarıdaki, yukarıdaki aşağıdaki gibidir." Tecellî Alanı olarak herhangi bir *varlık*ı düşünebiliriz, fakat içinde bulunduğumuz varoluş hâli bu olduğu için Beşerî Alan'a odaklanırız. Bu, beşeri varlığın Metafizik açıdan özel bir konumu olduğu anlamına gelmez.

Allah, **Âlemlerin Rabbi**'dir; bir başka deyişle her bir *varlık*ın Rabb'idir. Bu, Allah'ın genel **Yaratıcı** veçhesinden/oluşundan kaynaklanır. Fakat bir de demiştik ki, her **Tecellî Alanı** bir **İlâhî Sıfat**'a bağlıdır ve onun *hükmü* altındadır. İşte Allah'ın o belirli *varlık*a yönelik hususi bir veçhesi bulunur, ona hususi olarak **Rablik** eder ve ona Asl'ı olan İlâhî İsim'i öğretir. Buna o *varlık*ın **Rabb-i Has**'ı denilir. Hiçbir *varlık*ın Rabb-i Has'ı, bir ötekinin aynısı değildir, çünkü her *varlık* özel bir *belirlenim*dir ve bu sebepten Allah'ın her birine özel bir **Rububiyyet veçhesi** bulunur. Yani; Allah her bir *varlık*a (özel olarak) nasıl "kendisi olacağını" öğretir.

15.01.2025

Özgün Kabiliyetler Hakkında

Her *meleke*, bir Sıfat'a bağlıdır. Belirli bir meleke/kabiliyet geliştirip, onun bağlı olduğu bir Sıfat ile tanışıklık kurabilmek için bir mücadeleden geçeriz. Öyle ki; her Sıfat, 3 Varoluş Yönü'nde de tecelli edebilir. (Negatif-Nötr-Pozitif, Şeytani-Hayvani-Rahmani vb. biçimde isimlendirilebilir.)

Meslekî gelişim sürecinde de aynı durum söz konusudur. Helal Rızık edinmek için faaliyet gösteren meleke için, Nötr veya Yersel düzeyde olduğunu söyleyebiliriz. Asıl mesele, bu melekenin şeytanileşmeye olan meyli ve İlâhîleşmesi için gereken koşullardır.

Diyebiliriz ki; talep ettiğimiz *kabiliyet*in türüne göre, Rabb buna bağlı bir Nefs Zindanı inşa eder. Yani bu kabiliyetin bağlı olduğu Sıfat'ın Boyutsal Özellikleri, (Prima Materia'ya yansıyarak) Kaos'tan ilkel [primal] varlıkları doğurur. Tabii, burada tamamen İç Dünya'mızın varlıklarından bahsediyoruz, İnsan Psişesi'ni anlamak amacı ile. Fakat belirtelim ki, Kaos-Logos ilişkisi, ve Sıfat'ların tecellîsi, her Varlık Manzarası için ilkesel olarak geçerlidir.

İnşa olan bu Nefs (Matrisi) Zindanı, bahsettiğimiz gibi bir Sıfat'a bağlı oluşa gelir; ve onun Ontolojik Nüzul'deki konumuna göre, onun İlâhî Senaryo'sunu miras alır. Bu belirli İlâhî Senaryo'nun

imtihanını geçen, o Sıfat ile tanışıklık kurar; yani *melekes*i İlâhî Köken'ine rücu ederek Melek'leşir.

Bu Sıfat'ın barındırdığı Boyutsal Nitelikler, aynı zamanda Kişi'nin Yaratıcı Faaliyet'inin Boyutsal Özelliklerini de etkiler. Daha doğrusu, her tecelli zaten bir İlâhî İsim'in kapısından geçerek zuhura gelir.

Mesela; Kişi'nin yazım biçimi, çizim biçimi, kelime seçimi, hatta dünyaya bakış biçimi buna göre şekil alır. Yani o Sıfat üzerinden Nazar ederiz ve Nazariyat geliştiririz. Başka türlüsü mümkün değildir.

Modern tek-biçimcilik anlayışı ise, İnsan'ın Yaratıcı'sı ile rabıtasını yitirmesi ve buna bağlı olarak Yaratıcı Niteliklerini yitirmesi anlamına gelir. Bu durumda da, Kimliğimizin tohumunu oluşturan İlâhî Sıfat ile ilişkimizi kaybederiz. Dolayısıyla, bireylerin tek-biçimciliğe zorlanması, tam anlamı ile Köleleştirme'dir. (Başka bir ifade ile de, nefsinin heva ve hevesinin kölesi olanlar, tek-biçimleşir/tek-biçimleştirilir. Yani onlara "uni-forma" giydirilir. [Uni: tek, form: biçim])

Şeytanın ordusu ise bu şekilde oluşturulur. Günümüzde buna Emperyalizm de deniliyor.

24.01.2025 [y.t.]

Kendisiyle Kaim Olan

> Senden önce hiçbir Resul göndermedik ki ona "Benden başka ilah yoktur; (öyleyse) Bana kulluk edin!" diye vahyetmiş olmayalım.
>
> *Enbiya Suresi 25. Ayet*

Allah, hayalini nasıl böyle **kaim** tutar?

Şöyle ki, o her şeyini kullarına verir, kendisine ise hiçbir şey almaz. Her şeyi veren o olduğu için, onun olmayan, veya ondan olmayan hiçbir şey yoktur. Şeytanları kahreden de odur.

Karşılığında ise tek bir şey bekler: İlah edinmeyin, ancak Allah'tır var olan, Muhammed onun Resulü'dür. İşte buna inanın.

"(Onlara haber ver) Ben'den başka ilah yoktur."

Ayet "Ben" (Ene) der. *Vahy'in Çok Yönlülüğü* itibariyle, bu ayet çift yönlü ve simetrik okunabilir. Evet, beşer ancak Ben (Ene) dediği şeye ilahlık atfeder. Alan ve dışrak yönü ile "Ben zamiri", Nefs'tir. Veren ve içrek yönü ile, "Ben zamiri", bizzat **Allah** olarak anlaşılır, yani **Yaratıcı Öz, Asıl-Olan**.

O zaman ilahlara lüzum yoktur, çünkü Allah'tan başka varlık sahibi yoktur. Tüm ilahların reddi, Allah'a vardırır. (Allah,

Hâlik'tir; fakat O halk ettiğine muhtaç değildir; yani ilahlığa muhtaç değildir. **Kendisi ile Kaim**'dir, **Daim**'dir.)

Resul, irsal edilmiş olandır. Yani, o Asl'a dönen, ve oradan O'nun haberini vermek için gönderilen'dir. O zaman da, "La İlahe İllAllah"ı, "Muhammeden ResulAllah" ile tamamlarız; daha doğrusu O tamamlar.

Demek ki, Resulullah, Ben (Ene) putunu yıkan, ve onun harebelerinden görünen, Asl'ı olan Zât'a dönen'dir. Haberci, gördüğünün (tecrübe ettiğinin) haberini verir. O zaman, ayeti tekrar zikredelim.

"Onlara haber ver, Ben'den başka ilah yoktur."

İşte bu ikinci manadaki "Ben" diyen, her şeyini veren ve kendisinden başka her şeyin vehim olduğu Zat'tır.

Günah olan, o Zat dururken, Ben demek gafletini, Maşuğun huzurunda Ben demek gafletini göstermektir.

26.01.2025

İki Gecenin Arasında

Bu sefer, dertleşmek için yazıyorum sadece. **Zât**'ın **Mahall**'i hakkında yazdıktan sonra, bir atalet kapladı üzerimi; belki kibrimdendir. Kibrimden gelebilecek her türlü musibetten Allah'a sığınırım.

Zât'tan, O'nun Ahadiyyet'inden sonra, yazılabilecek hiçbir şey yok; çünkü O'ndan ötesi yok. Hoş, öncesi de yok ya...

Fakat **Ben** ile **Zât** özdeş değil. Aynadaki yansımda ile **Asl**'ı gibi. Ben'in vazifesi, Zât'a secde ve rabıta etmek.

Bazı şeyler hiç değişmez. Mücadele gibi. Gerçi onun da ritmi değişir/değişebilir fakat mevcudiyeti değil. Değilse kendimizi karanlıkta buluruz. Mücadeleden kaçan kendisini nefsinin karanlığında bulur, sonuna kadar götüren ise **Ahadiyyet**'in **Karanlığı**'nda. İronik biçimde; nefsin cehalet karanlığı, Ahadiyyet'in **Dipsiz Karanlığı**'nın bir gölgesidir.

Bu iki karanlığı karıştırmamak gerekir. Aradaki esas fark, **İdrak**'tir. Mesela; birisi hiç gözlerini açmamış birisinin körlüğüdür; ötekisi ise görülecek her çeşit Rüya'yı görüp, Rüya'yı kendi eliyle kapatanın Karanlığı'dır, Ahadiyyeti'dir. Keza O'nun Rüya'sının Tek-Gerçek'i, O'nun Zâtı'dır. Yalnızlığıdır.

Bundan sonra – hoş, "sonrası" yok da – o, İnsâniyet hırkasını giyer ve seyrine devam eder.

İnsan-ı Kâmil'in de bir nefsi vardır, "var olan her şeyin bir nefsi vardır". O da yer, içer, çarşı pazar gezer, işine gider, eşiyle buluşur... Bununla birlikte, onun İlâhî sisteme erişimi vardır. İnsan-ı Kâmil'in, İlâhî tasarrufu edinişi ve İlâhî sistemi öğrenişini yazamayız. Keza **Yazı**'nın geleceği **Son Nokta**, O'nun Ahadiyyet'ini ve Samediyyet'ini yüceltmek/tesbih etmekten ibarettir.

Gerisi mübarek zatların muhabbetinde sırlıdır. Sırrı arayan, *dost*u arasın.

Böylece kitabımız tamamlanıyor. O'nun hakkında anlatılabileceklerin sınırına geliyoruz.

Bu, O'nun uykuya dalışının ve kendi kendisini uyandırışının, Uyanış'ın hikâyesinden başka bir şey değildir.

03.02.2025

Tabiat ve Tabiî Mantık Hakkında

Tabiat içerisinde meydana gelen (her şey) kendi içerisinde tutarlıdır ve kendi özünden gelen mantığına haizdir. Tabiat içerisinde (ilk) *meydana gelişe* Doğuş deriz. Allah her an yeni bir şe'niyette (Realite'de) olduğundan, esasen her "meydana geliş" bir Doğuş (yani bir "ilk meydana geliş" olarak düşünülebilir.

"Kendi özünden gelen mantık" dedik; kendi *öz*ünden gelir, keza mantık yürütme silsilesi Doğuş (Genesis) ile başlar. Bundan "önce" mantıktan bahsedemeyiz, keza kendi mantığına haiz (o) bir *varlık* henüz taayyün etmemiştir.

Bu bağlamda, bir *varlık* için düşünülebilecek olan bu önerme, İlk Varlık için de düşünülebilir. Yani, Bir (Vahid) Olan Hakk için, denilebilir ki O mantığın *başlangıcında* yer alır; ve onu İlk Taayyün olarak düşünürsek, (Mantık cihetinden) o kendi kendisinin delili olan İlk Önerme'dir de. Yani Mantık cihetinden, tüm mantık yürütme işlemleri O'na (Yazar-Sayar Olan Hakk'a) dayanır.

Meseleyi başka türlü ele alırsak, diyebiliriz ki, başka bir ifade ile "ilk mantıksal dayanak"a Hakk deriz; "ilk sayı"nın Bir olması gibi.

Dolayısıyla, yazdıklarımızın doğruluğunu *ilk mantıksal dayanağa* göre ölçeriz. Peki, bir insan olan beni, ilk mantıksal dayanağa bağlayan (rabt'eden) nedir? Doğuş'tur. Taayyün eden "bir varlık"

olan “bu Yazı” için, onu başlatan ilk sebep ve bağlı olduğu İsim’dir. Taayyün eden “bir varlık” olan “bu Nefs” için de durum aynıdır. O zaman, “bir Nefs”in tâbî olduğu İlâhî İsim, onun *tabiatını* da belirleyen şeydir.

Tabiatını belirlediği için, tabiî olarak o Nefs’in tâbî olduğu Hareket Biçimi’ni de belirler.

Başka bir ifade ile, bir *varlık*ın tabiatı, onun işleyiş/hareket mantığını belirler. Hakk olan Tek-Bir Varlık içinse; O’nun tabiatı-mantığı-hareketi aynı *bir-şey*dir. Bu sebepten, tabiata-uygun-olma durumuna veya mantıklı-olma durumuna “*hak*lı olmak” da deriz.

20.02.2025 [Y.T.]

Mânâ İksirleri

Eski Simyagerlerin felsefesi, maddi âlemde şahitlik edilen eşyayı (şeyleri), mânâ âleminin teşbihi suretleri olarak anlardı. Keza, zaten iki âlem arasında mutlak bir ayrımdan söz etmek mümkün değildir. Hayalimizde suretlerin canlanması ise, öncelikle zihnimizde cisimlerin varlığının algılanmasını (bunlara *şehadet edilmesini*) gerektirir.

Bilgi, bizzat *varlık*tır. Başka bir deyiş ile, biz olduğumuz şeyin bilgisine sahibiz; veya bizzat o bilginin kendisiyiz. O zaman öğrenmek ne ola? Öğrenmek, Antik Simya açısından, bizzat varlığın Dönüşüm'ü demektir. Bu bağlamda; Aydınlanma arınarak Yaratıcı'ya yakınlıktır, Cehalet ise bunun zıddıdır.

Kısacası; bir şey, bir *varlık*, kendi Öz'ünde tecelli eden İlâhî İsim'e döndüğünde; onun arınarak Rabb-i Has'ına tâbî olduğunu söyleriz. Yani murâd edilen, her *varlık*ın kemâlata ermesi ve kendi fıtratını en güzel şekilde sergilemesidir.

İşte bu bağlamda, Dönüşüm süreci hakkında Simyager'lerin sunduğu örnekler, *teşbîhen* İnsan'ın Rahmânî Dönüşüm'üne, yani Nefs'in arınarak Ruhânî'leşmesine işaret eder. Dolayısıyla teşbihin salt zâhirine takılmamak ve bâtınındaki *mânâ*ya yönelik okumak gerekir.

Mânâ'yı özümsemek anlamında kullanılan ifadelerde, remzi/sembolik açıdan mânâ bir "besin"e de benzetilir. Çünkü besinin bedenimize katılışı gibi, mânâ da nefsimize katılır. Tabii, latif olan ile cismani olanın uyduğu "ölçüler" farklı olsa gerek; İç Dünyamız da cismani kısıtlar ile kısıtlanmış değildir. "Benim Arz'ım Vasi'dir (geniştir)" (Ankebut/56) ayetinde de işaret edildiği gibi...

Bu şekilde remzi/sembolik dilde, mesela "mânâ iksirleri"nden veya "mânânın *dem*inden" bahsedilir. Esasında bu Simyager'in (Âşık-Filozof'un) kendi Gönlü'nden (Mânâ Âlemi'nden) damıttığı Kelâmı'dır.

Tabiat ve Tabiî Mantık Hakkında (başlıklı yazıda) değindiğimiz gibi, Tabiat'ın meydana getirdiği bir nesne, Tabiî Mantık'ın bir *önerme*si olarak tasavvur edilebilir.

Dolayısıyla, Simyager'in Tabiat ile uyumlu olan Kelâmı, Tabiî Mantık gereğince, madde âleminde de Rahmânî bir dönüşüm için bir *reçete* olarak ele alınabilir. Aynı sebepten; (simetrik-tersi biçimde de) böyle bir reçete felsefî sembolizm için bir dayanak olarak ele alınabilir. Meselâ, Doğu Felsefesi'nde çayın ve demlenmenin konu edilmesi buna örnek verilebilir.

24.02.2025 [Y.T]

Zât'ın Zikri

Rüyayı anlatmadan, rüyayı nasıl yazabiliriz? Ya da rüyayı yazmadan, nasıl anlatabiliriz?

Yani... Rüya'da, misal... Hakk'ın ilham ettiği hakikatini, o rüyayı olduğu/görüldüğü gibi yazmadan, bu İlham'ı nasıl Yazı'ya aktarabiliriz? Çetin bir mesele!

Esasen, Nebevî Vahiy ile de alakalı (olan) bu mesele, bir Tevhid meselesidir. Keza, şöyle ki; Rüya Âlemi ile Şehadet Âlemi aynı İlâhî İlke'lere tâbidir. Yani, ikisi de bu İlke'lerin tecellîsi konumundadır.

Marifet de burada devreye giriyor: Âlemlere rahmet olan Kur'an'î Tecelli'de, Kelâm'da. Öyle ki; Dil, Âlem'leri aynı İlke'lerde buluşturmanın yoludur. Bu sebepten, Hz. İsa için Hakk, onun "Allah'ın *kelimesi* ve *ruhu*" olduğunu buyuruyor. Dikkat edelim, buradaki incelik İsa'nın Cem Makamı'nda bulunuşudur. O, Âlem'lerin birliğini (cem'ini) idrâki ile, Allah'ın Kelâm ve Ruh (isimlerinin bir) tecellisidir.

Bu makam üzre, Rüya'nın İlham'ını yazmanın bir yolu, *Şehadet Âlemi'nin de bir rüya olduğu* idrâki üzerinden, bu dünyadan (Şehadet Âlemi'nden) *teşbihi örnekler* bularak İlham'ı anlatmaktır. Burada meselenin *esas*ı, "rüyada görülen" ile "şehadet edilen"in aynı İlke'ye tâbî olmalarıdır. Bu ikisinin arasındaki tek

fark, iki Âlem'in meydana getirdiği *özel varoluş koşulları*nın farkıdır; ki bunlar da İlke'ye göreceli olarak belirlenir.

Bunu anlatmanın daha ileri düzeyi, gene "rüyada görülen" ile "burada şehadet edilen"in aynı Zât'ın bir *zikri* olduğu idrakidir. Kur'an'î Vahiy, *sıfır*dan başlayarak, okunuşu ile birlikte yazılır ve yazılışı ile birlikte okunur. Bu sebepten *mükemmel* ve *eksiksiz*dir. İlâhî Vahy'i zikreden Zat, Ahad, Samed'dir. Tecellîsi ile Kelâm'ı aynı bir-şey'dir. "Ol der oldurur" ("Kün fe yekün"), "ve o âlemler için bir zikirden başka bir şey değildir" ("ve mâ hüve illâ zikrun lil âlemin").

03.03.2025

Seyir İlkesi

Yazmak, *esas*en **Sayma**'ya dayanır, ki saymak da *esas*en bir **Zikir**'dir. Dolayısıyla *yazma*nın temelinde *zikir* yer alır.

"Yazma'nın, *esas*en Sayma'ya dayanması" ne demek ola ki? Şöyle ki; her **Yazı**, giriş-gelişme-son(uç) gibi veya şiirsel âhenk gibi, **Cebirsel Nitelik**'lere haizdir. Bu Cebirsel Nitelik'ler, **Yaratıcı**'ya rücu ediyor ise, yani **Bir** olan **Hakk**'a rücu ediyor ise; bunun **Vahiy** olduğunu ve bunu **Cebrail**'in ilettiğini söyleriz.

Peki, **Sayı** nasıl **Kelime**'ye dönüşür? **Nitel Sayı**, Kelime ile tam olarak aynı şey değildir, daha ziyade onun (kelimenin) kökeninde yer alır ve ayn'ı'dır. Burayı vurgulayalım; onun **Ayn**'ıdır fakat ikisi "tam olarak aynı şey" değildir.

Sayı, bir **Sıfat**'ın kapısından geçerek Kelime'ye dönüşür ve böylece her Sayı'ya bir Kelime karşılık gelir. Bu sayma süreci, tamamlandığında **Kitap** meydana gelir. Kitap'ın **Nebevî Kitap** olmasının koşullarından birisi de **Alfabe**'sinin **Kadim** olması ve Vahy'e dayanmasıdır. Dolayısıyla Nebevî Kitap, **(Metafizik) Sıfır**'dan başlayarak, **Allah**'ın Vahy'i ile doğuşa gelen Kitap'tır. Aynı sebepten bir kelimesi hatta bir harfi dahi değiştirilemez.

Gene aynı sebepten, Nebevî Kitap (tecellîsi) için gereken her (varoluşsal) koşul, bizzat Allah'ın "ol" emri ile sağlanır.

Bununla birlikte; sayısız Sıfat olduğu gibi, sayısız Kitap vardır. Tabii ki burada Kitap ile kastettiğimiz cismani obje değildir. O, başlı başına **Hayy** (sıfatının tecellîsi) olan, İnsan'ın "ikizi"dir. Bu şekilde, "Kur'an İnsan'ın ikizidir" de denilir.

Bir düşünürün dediği gibi, "cenneti hep bir kütüphane olarak hayal ettim".

Tüm bunları, genel olarak, bir Kitap'ın ne olduğundan bahsetmek için yazdık. Tekrar edelim, burada bahsettiğimiz içine nefsânî dürtüler karışmamış, İlâhî kökenli bir kitaptır. Hakikatte ancak bunlar Kitap'tır, ki buna **Furkan** da denir. Sırası ise; **Yazı-Sayı-Zikir** ilişkisi ile **Kitap-Furkan-Kur'an** ilişkisi aynıdır; onlardan önce de Rahman vardır.

Bu sebepten Rahman Suresi'nde; 1) Rahman, önce kendisini tenzih eder ve ismini zikreder: *"Er-Rahman" ("Rahman")*. 2) Sonra Zikir hakikati olan Kur'an'ı belletir: *"Allemel Kur'an" ("Kur'an'a Âlim kıldı [öğretti]")*. 3) Daha sonra birey olarak sayılan-sayılacak olan İnsan'ı halk eder: *"Halakal İnsan" ("Halk etti İnsan'ı")*. 4) Ondan sonra Zikir'in İnsan'dan tecellîsi, yani Beyân zuhur eder: *"Allemehul Beyân" ("Onu Beyân'a Âlim kıldı [öğretti]")*.

Bu, merkezinde Rahman'ın yer aldığı Kur'an-Furkan-Beyân üçlemesidir ("üç-aşamalı nüzul/iniş"tir). Rahman Suresi'nde de

olduğu gibi; Nebevî Kitap olan Kur'an'ın her Sure'si, "Sıfır'dan sayma" veya "yok'tan var etme" diyebileceğimiz İlke'ye uyar. Buna **Sayma** veya **Yolculuk İlkesi** dedenilebilir. Fakat ben, *Sayma*, *Yolculuk*, *İz* ve *Gör*üş kavramlarını cem eden (kendisinde toplayan) bir kavram kullanarak, buna **Seyir İlkesi** diyeceğim.

(Seyir İlkesi'nden daha önce bahsetmiş olsak da, bu Yazı'yı tamamen ona ayırdık; ki kendi başlığı altında bulunsun.)

05.03.2025

Yazılış'ın Katmanları

Yazılış'ın katmanlarından bahsedelim.

Yazı, Dil Arkhitektoniği cihetinden, belirli katmanlara sahiptir. Esasen, Hakk'ın bir *tezahürü*dür ve Ontolojik Hiyerarşi'ye tâbîdir. Gene aynı sebepten, Yaradılış'ı ifade etmek için analojik biçimde Yazılış'ın aşamaları düşünülebilir; veya bağlamına göre bu iki kavramdan birisi ötekini remzedebilir.

Yazılış ve Yaradılış, Sıfır'dan başlar. Gerçi Metafizik Sıfır, esasen tam bir yokluktan ziyade, Sınır'landırılmamış İmkân'dır. Beyaz sayfa, tüm potansiyelleri kuşatır.

Yazılış'ın katmanları Doğuş ile meydana gelir; yani Yazı, Besmele ile (yani Allah Rahman Rahim isimlerinin tecellîsi ile) Rahim Sıfatı'nın kapısından, bağlı olduğu İsim ile birlikte doğar. Esasen, bu her bir *varlık* için geçerlidir.

Zaman içerisinde, Yeni Doğan *büyür* ve katmanlar geliştirir. Bu herhangi bir *varlık*ın içinde inşa olan bu katmanlar, onun Nefs Matrisi'ni oluştururlar; ve buna bağlı olarak da "benlik algısı"nı. Şu itibar ile; bir şey *var edilmiş*, *halk edilmiş* ise bir Nefs'i vardır.

Katman'ların bilgisini Hafıza tutar, onları muhafaza eder. Veya başka bir ifade ile, Allah onu Hafız ismi ile muhafaza eder. Bir şeyin toplam hafızası ise, Nefs'ine eşdeğerdir. Nefs Matrisi'nden

kaynaklanan "benlik algısı" ise Muhayyile tarafından oluşturulur; dolayısıyla tam anlamı ile *hayalî*dir. Gene de, bu onu tamamen değersiz veya anlamsız kılmaz, keza Zaman Meleği'nin getirdiği *varoluş tecrübesi*ne, Hafıza'nın tuttuğu Katman'ların bilgisine dayanır. "Dayanak", "dayanılan şey" olması bakımından, Hafız ismi Kayyum isminin hükmü altındadır. Yani Kayyum olan Hakk, *varoluş*u "ayakta tutar". Bilgi'yi suretlere büründürüp "canlandırması" bakımından, Muhayyile de Hayy isminin hükmü altındadır. Yani Hayy olan Allah, varlığını muhafaza ettiği *varlık*ı "canlandırır" ve onu "hareket ettirir". Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih ederiz, O'nun Var ettiği yok olmaz, ve O'nun Can verdiği ölmez. Sadece, ölümü "tadar" ve Allah'ın kelâmı ile "...Biz'e döner". Tüm güzel İsim'ler (esmâ ül hüsnâ) O'na, Ahad Samed olan Zât'a aittir. "O, doğmamış-doğurulmamıştır ve O'nun bir dengi de yoktur".

Anlaşılamayan O ki, Asıl Yazar o Zât'tan başkası değildir.

Anlaşılan O ki, Asıl Yazar Zâtım'dan başkası değildir.

Bu ikisi arasındaki tek fark cehlin giderilmesidir, "anlaşılamayan-anlaşılan" ifadesidir.

11.03.2025

Bilim'in Tevhid Edilmesi

İnsanın Yanılgı'ya düşmesi demek, *kesret*te kaybolması, Vahdet'i idrak edememesi/görememesi anlamına gelir. Bunu Akademik cihetten inceleyelim.

Bilgi, parçalanamaz bir Bütün'dür (Vahid'dir). Esasen, İlâhî Logos'a aittir. Biz, ondan (İlâhî Logos'tan) bize yansıyan *manzara*lara da "bilgi" deriz. İnsan Zihni de zaten başlı başına İlâhî Logos'un bir *yansıması*dır (*cüz-i tecellisi*dir).

Gene biz insanlar *varlık manzaraları*nı gözlemleriz ve bilimsel/felsefî/sanatsal vb. amaçlar ile bunları kaydederiz; mesela bunları yazarız, çizeriz, yani bir Yazım Aracı (Kalem) ile bunların Seyr'ini *iz*leriz. Sonra, bu "iz"e de "bilgi" deriz; fakat aslında bu gerçek Bilgi'nin bir *iz*inden başka bir şey değildir. (Gerçek Bilgi, İç'sel Bilgi'dir). *Kesret*in Vahid'e rücu ettirilerek te'vil ve tevhid edilmesi (Bir'lenmesi) gibi, İz'in de Seyir üzerinden Asl'ına rücu ettirilmesi gerekir.

Bu, özetle, "Yazılan'ın okunup (onu yazdıran Sebep'in) anlaşılması" anlamına gelir. Bu "anlamlandırma", *manzara*ların tevhid edilmesi (Bir'lenmesi) demektir.

Okunacak sayısız akademik makale, benzer şekilde, belirli bir Ontoloji anlayışının çatısı/kubbesi altında sentezlenmediği tak-

dirde, ne yazık ki faydadan çok zarara yol açma riski taşır. Haritasız yola çıkmamak gerekir, ve kaybolunca yolu suçlayamayız.

Günümüzün yaygın problemi, (okunabilecek) makale miktarından ziyade, okuyucunun dikkat dağınıklığı ve bilimin felsefî temellerine, Ontoloji ve Epistemoloji'sine olan cehlidir.

11.03.2025

Çizim ve Lineer Programlama

(Endüstri Mühendisliği bitirme tezi bağlamında yazılmıştır. Bu bağlamda Mühendislik Epistemolojisine aittir.)

Anladığım kadarıyla, biz bir *çizim* yapıyoruz. Belirli kısıtlarla Sınır'lı bir Model oluşturmak, tam olarak "çizim"in tanımıdır çünkü.

Her çizimde, öncelikle Şekl'i belirginleştirmeye çalışırız ve ana hatları belirtmek isteriz. Bu, özellikle renge değil *çizgi*ye dayalı çizimler için geçerlidir; bunun Endüstri Mühendisliği'ndeki karşılığı ise Lineer Programlama, ki özü itibariyle aynı şeyler. O zaman, diyebiliriz ki bizim "belirli kısıtlarla sınırlandırılmış bir model kurmak" dediğimiz "*çizgi*lere dayalı çizim" ile esasen aynı şeydir.

Görsel, düşünce, neredeyse her zaman anlaşılmayı kolaylaştırdığı için, bu benzetim (benim açımdan) konunun anlaşılması için çok değerli.

Çizim yaparken, evet, Sınır'ları belirginleştirmek isteriz; fakat pek çok kez *oran*ların ve *ölçü*lerin dengesini sağlamak için, *örüntü*nün örüleceği bir "taban"a ihtiyaç duyarız. Bu, Boyutsal Nitelik'lerin adalet ile ölçülebilmesine olanak tanır ve örgüleri ve düğüm noktaları bu *taban*a göre kurarız-ölçeklendiririz-dokuruz.

Ayrıca ekleyelim ki, bu bakımdan çizgilerle-çizim ve lineer-programlama bir "dokuma işi"dir; "örüntülerin dokunması" anlamında.

Çizimde oluşturduğumuz taban, ölçülerin (çizgi uzunluğu ve biçiminin) konumlanmasını sağlar ve Lineer Programlama'da bu "taban"a "kısıt değişkenleri" karşılık gelir. Öyle ki bunlar *dokuma*nın ilk aşamasında yer alan tabandaki ilk dokuma katmanı gibi, belirlenebilecek çeşitli potansiyel *desen*lere ev sahipliği yapar. Değişkenlerin aldığı değerler ise bir Bütün olarak *desen*i oluşturur, yani Model'i meydana getirir.

Bunlar çizimin ve lineer programlamanın *esas*ları. Bundan sonra ise bu Sınır'ların *nasıl* belirleneceği sorusuna geçeriz.

"Sınır" kavramını iki cihetten (açıdan) düşünürüz: İçten-dışa veya dıştan-içe, yani ya yakından-uzağa ya da uzaktan-yakına bir Hareket'in "durduğu" yerde Sınır belirginleşir. Bu sebepten Sınır'ları belirlemek için ya bir Artış (merkezden büyüme) ya da bir Azalma (merkeze doğru küçülme) düşünürüz. Tasvir edilecek objeye veya modellenecek duruma göre bu ikisinden birisini (bazen de ikisini birden) seçeriz. Bu, Hareket'in biçimi (*yönelim*ini) belirler. Lineer Programlama'da buna "objektif (amaç) fonksiyonu" deriz ki "amaçlanan yönelim"i ifade eder.

Amaç Fonksiyonu'nu objenin *tabiatı*na göre belirleriz. Çizimde de bu objenin en gerçekçi tasvirini elde edilmesini amaçlar; mesela elma "içten-dışa büyüme (artış)" *davranışı*nın sonucu oluşa geldiği için, tabiatındaki oluşum yönelimine aynı yönde hareket etmek daha tutarlı sonuçlar verir.

Daha sonra, seçilen obje veya duruma (yani bunun tabiatına) en uygun *çözüm metodu*nu/*hareket tavrı*nı seçmek isteriz. Bu (tavır) kaçınılmaz biçimde, direkt olarak Tabiat'tan ilham alınır; çünkü tüm büyüme-küçülme hareketlerini ve bunların çeşitli *tarz*larını ancak Tabiat'tan gözlemleriz. Sonra da tabiatta gözlemlenen hareketin Seyr'ini, belirli bir Dil ve Yazım Aracı üzerinden *iz*leriz. Bu, çizimde sanatsal stilleri ve Programlama'da Algoritma'ları meydana getirir.

En son, tasvirimizin/modelimizin Gerçeklik ile olan uyumunu kontrol eder ve tartışırız. Programlama söz konusu olduğunda, programı simüle eder ve farklı değişkenler ile çalışıp çalışmadığını denetleriz.

12.03.2025

Dengelenmiş Rüya Matrisi

Değişken-Sabit Rüya Matrisi'nden sonra **Dengelenmiş Rüya Matrisi**'nden bahsedelim. Bunlardan ilki olan Değişken-Sabit Rüya Matrisi, Rüya'yı Gören'in bakışına göre değişir ve baktığı yerde sabitlenir; eğer başka açıdan bakarsa onun **Bakış Açısı**'na göre yeniden oluşur ve o **Odak**'ta sabitlenir. Keza; Rüya, Rüyayı Gören'in Zihn'inin bir *yansıması*dır; dolayısıyla onun Bakış Açısı, **Görülen**'i değiştirir.

Burada; Rüya'yı Gören, gördüğünü okumaya çalışırsa ve "yaratan Rabb'inin adı ile okur" ise, Kelime'ler zuhur eder ve Kişi, Kelime'nin mânâsını (onu ortaya çıkaran Hikâye ile beraber) *keşfetmiş* olur. **Hakk**'ın kudreti, bunları kendiliğinden zuhur ettirir; bu yüzden Hakk'ın **Kudret**'ine sığınırız.

Kişi; **Kelimelerin Bilgisi**'nde yeterince derinleşir ise, Rüya'nın "yozlaşma"sına karşı bağışıklık kazanır. Bu durumda; **Rüya Matrisi**, Kelime'lerin meydana getirdiği **Bütünlük (İlkesi)** ile bir *dengeye* kavuşur. Artık, Kişi (rüyanın) matris ögelerini zorlanmadan okuyabilir hâle gelir; ve o, artık **Dost** olarak anılır.

O zaman, o Kişi, şu ayetlerin *tecelligâhı* hâline gelir:

"O yaratmaktan yorulmaz, onu uyku da tutmaz"
"Ol, der oldurur"
"Oku, yaratan Rabb'inin adı ile"

“Kalem ile öğretti”

“İnsana bilmediğini öğretti.”

16.03.2025

Rüya [Masal] Kalesi

Dengelenmiş Rüya Matrisi ile hangi başlığa geçeriz? Daha doğrusu; rüya matrisi dengelenen kişi, hikâyesine nasıl devam eder?

Rüya'sında Hayy-Kayyum isimleri tecellî eden Kişi, artık kendisini ve Söz'ünü, rüyanın kalanından ayrı(k) görmez. Aslında, Bütünlük İlkesi ile Rüya'nın dengelenmiş olması demek, Allah'ın **Emîn** isminin tecellî etmesi anlamına gelir. "Onlara artık korku ve hüzün yoktur." Yani burası, artık Hakk'ın güzel isimlerinin tecellilerinin güven içinde seyredileceği "emîn belde"dir. Allah inanıp iman edenleri emîn beldeye çıkarır. Allah'ın Hayy nefesi ile dirilen müminler, gene O'nun Kayyum-Hafız tecellîsi olan Gönül Kalesi'nde huzur bulurlar.

Bundan sonra; her mümin, mânâ ile alışverişi olanlar, burayı kendilerine sığınak edinir ve karanlığı (cehâleti) aydınlatmak için burayı kendilerine bir karargâh edinirler.

Mit ve masallardaki "büyülü/kutsal kale" işte bunu remzeder. "Masal Büyücüsü" ise Kelime'lerin mânâsını aktaran Kişi'yi.

19.03.2025

Bir Devrin Tamamlanışı

> Bilakis, kim vech'ini Allah'a teslim ederse ve o, muhsin (ihsan sahibi) ise, işte onun ecri Rabbi katındadır. Onlara korku yoktur ve onlar hüzünlenmeyeceklerdir.
>
> *Bakara Suresi 112. Ayet*

Korku ve hüzün, her zaman Cehalet'ten kaynaklanır. Cehalet'in bu karanlığı ise ancak Anlam'ın (Bilgi'nin) ışığı ile aydınlatılabilir. Allah'ın dostu olan, Varlık'ın Anlam'ına ermiş olanlar içinse "korku ve hüzün yoktur." (Bakara/112). Allah bizi cahillerden olmaktan korusun. "Çöktüğü zaman karanlığın şerrinden" (Felak/3), karanlıkları yararak aydınlatan "Felak'ın Rabb'ine sığınırım." (Felak/1).

Yazılış'ın Katmanları'nda, Nefs Matrisi'nin oluşumuna (*yazılış*ına) değinmiştik. Bu kâfirlerin canları pahasına inkâr ettikleri bir şeydir; bu yüzden kendi öz-benliklerini tanımak için zerre çaba sarf etmeyip "boş konuşanlara 'selam' deyip" (Furkan/63) geçeriz.

Gerçekten de; öğrenmeyi reddeden, Hakk için mücadele etmeyen, "kendisini yeterli görenler" (Alak/6-7) için yapılabilecek hiçbir şey yoktur. Bunlar, kültürel şartlandırmaların biçimini belirlediği, yakıtı ateş (nefsin heva ve hevesleri) olan Nefs Matris'lerini aşamazlar. Aşamadıkları için, "Kalem'e ve yazdıklarına

yemin olsun ki" (Kalem/1), onlar yazamazlar da. Keza, bu yeni bir Nefs Matrisi'nin yazılışı demektir; Yaratıcı'ya inanmayan ise yeniden yaradılışa muhatap olmaz, kibrinden mütevellit.

Her *varlık*ın bir nefsinin olduğunu söylemiştik. Dolayısıyla her *varlık*, Bilinç'e muhataptır; başka bir ifade ile "bilinç sahibi"dir. Esasen, Küllî Bilinç ancak İlâhî Kişilik olan Hakk'a aittir; yani Mutlak Varlık'a. Tüm *varlık*ların Bilinç'inin bir *yansıması* mesabesindedir. *Yansıma*nın var olmadığını söyleyebilir miyiz? Belki; "Asıl'dan gayrı var olmadığını" söylemek daha doğru görünür.

O zaman, Asl'ımız gerçekten de nefsimizin yazarı olan Hakk'tır, ve "O'nun veçhinden başka her şey helak olucudur" (Kasas/88). Şu durumda, nefsine tutunan "ankebutun ağına tutunur gibidir" (Ankebut/41) ve bu *mekir* (örgü/desen/yazılım) kolayca bozulmaya meyillidir. İnkâr eden, kendi Asl'ını inkâr ettiği için, *ölüm anksiyetesi*nden kurtulamaz.

İnsan'ı özel kılan en önemli özelliklerinden birisi ise "yaradılışı okuması"dır (Alak/1). Şu hâlde öğretene Rabb deriz, ki o Hakk'ın kuluna bakan *vechi*dir. Tüm *varlık*lar böylece, Büyüme İlkesi gereğince, kendi fıtratını tanır ve olgunlaşır. İnsan içinse, *idrâk*in gelişimi (de) söz konusudur.

Saat Sembolizmi'nde bahsettiğimiz gibi, İnsan'ın bu *okuyuş faaliyeti*; Dört Melek, bunların cemi olan Zaman Meleği ve Yaratıcısı ile *yeniden tanışma* anlamına gelir.

İşte çift-taraflı İletişim'in muradı budur, ve ancak böylece **Muhabbet** ile **Sohbet** meydana gelir. Tüm Yaradılış'ın amacı, Dost yüzü görmek, muhabbetle sohbet etmekten başka bir şey değildir. Tüm yaradılış hikâyeleri, işte bu Sebep'ten yazılır.

Bu sırrı anlarsan, şu ayetin sırrını da anlarsın: "...O'nun vechinden başka her şey helak olucudur..." (Kasas/88)

Fakat biz hatırlamak ve hatırlanmak isteriz, oysa unutan ve unutulacak, ölümlü varlıklarız. Kur'an ise bize şu müjdeyi verir: "Ve Kitap'ta İbrahim'i de an, o sadık bir Nebi idi" (Meryem/41), "ve Kitap'ta İdris'i de an, o sadık bir Nebi idi" (Meryem/56).

Allah'ı uyku tutmaz, ve O, kendisini hatırlamış olanları ebediyyen hatırında (cennetinde) tutar. Kısacası; biz "ölümü tadarız" ve "Biz'e rücu ederiz" (Ankebut/57), fakat O'nun Hafıza'sından asla yok olmayız, yani asla ölmeyiz.

O, yeniden diriltmeye muktedirdir, Kadir'dir; ve yeniden diriltip cennetine aldığı, O'nun hatırladığıdır. Bunlar, yaşarken "iman edip salih ameller işleyenler"dir (Nisâ/57).

Dalalete düşenler içinse Din Günü çok zorlu bir gündür. Kur'an şunu beyân eder: "Onlar Allah'ı unuttu, Allah da onları unutacak" (Tevbe/67).

24.03.2025

Söz'ün Cem'i ve Kur'an'ı

> Hareket ettirme dilini onunla, acele ettirmek için onu
> Şüphesiz, üzerimizedir onun **cem**'i (toplanması)
> ve **Kur'an**'ı (okunması)
> O hâlde, ne zaman ki biz onu okuruz, ona tâbi ol
> Sonra, Biz'im üzerimizedir onun **beyan**'ı (açıklaması)
> Hayır, bilakis, siz aceleyi seviyorsunuz
>
> *Kıyame Suresi 16-20. Ayetler*

Bu ayetler, Vahy'in geliş sürecinde Peygamber'e "endişelenme, biz toplayacağız, okutacağız, açıklayacağız" güvenini verir.

Düşünce, gerçekten de *büyüyen* bir şeydir. Basitten karmaşığa, dallanıp budaklanır. Bu minvalde, Ağaçlar huzura ermiş düşüncenin ve Mutmain (Tatmin Olmuş) Nefs'in remzidir. İşini layıkıyla ve Allah rızası için yapanlar da bu hâl üzeredir.

Şöyle ki; onlar okumalarında/işlerinde acele etmez, böylece detaylar karmaşasının içinde boğulmazlar. İlmin Allah'a ait olduğunu bildiklerinden, kibirlerini dizginlerler ve yoldan sapmazlar. "Yoldan sapmak", dikkat dağınıklığı veya konunun bir türlü toparlanamaması olarak da anlaşılabilir. Düşünce'yi toparlayamamak, esasen onu tevhid edememek anlamına gelir. Şu hâlde, insan nasıl huzur bulabilir?

Tao Te Ching'de bahsedildiği gibi, "Tabiat hiç acele etmez, fakat tüm işlerini yetiştirir".

Ana Akış Hattı'na dönmek demek, esasen "Neden?" sorusu ile Allah'a rücu etmek demektir. Nehir akar ve yan dalları biz çaba sarf etmeden oluşuverir. Yol budur. Ve bu, ancak kulun Hakk'a olan güveni ve imânı ile mümkündür. O zaman; biz ancak tohumu eker, ona alaka gösterir ve ışığa yöneliriz. Onu büyüten ise **Hakk**'tır, zâhiren **Tabiat**'tır.

26.03.2025

Cennette Meslekler

> Güneş ve Ay hesap iledir
> Yıldızlar ve ağaçlar secde ederler
> Ve sema; onu yükseltti ve ölçüyü (mizan'ı) koydu
> Ölçüyü aşmayın
> Ve adaletle tartın, ölçüyü eksiltmeyin.
>
> *Rahman Suresi 5-9. Ayetler*

Mesleklerin, İlâhî Sıfatlar ile olan bağıntısına değinmiştik. Şimdi de bir örnek üzerinden, Jung'un Kollektif Bilinçdışı dediği şeyi inceleyelim.

FFXIV (Final Fantasy 14) oyununda, her oyuncu önce bir **Sınıf [Class]** seçer. Bu, karakterin gelişeceği yol ve geliştireceği *kabiliyet*ler için bir **Temel Arketip**'tir. Ben, ışık ve iyileştirme büyüleri kullanan **Çağırıcı [Conjurer]** sınıfını seçmiştim.

Her Sınıf [Class] kendi oynayacağı role göre bir **Meslek**'e **[Job]** evrilir. Belirli bir seviyede (30) açılan bir görevi yerine getirince, Oyuncu'ya bir **Nefs Kristali [Soul Crystal]** verilir. Bunu kuşanan karakter, artık **Lonca**'ya **[Guild]** tam anlamı ile kabul edilir. Bir anlamda *inisiye olur*.

Bu bağlamda; Lonca'ya kabul edilmek demek, **Kollektif Bilinçdışında** biriktirilen **Kollektif Meslekî Bilgi**'ye erişim hakkı

edinmek anlamına gelir. Bu, gelişmiş kabiliyetlerin edinimine olanak sağladığı gibi, ***meslekî sorumluluk ve görevleri*** de beraberinde getirir.

Misal; doktorun tıbbî bilgiye erişim imkânı artar fakat bununla birlikte ağır sorumluluklar da edinir. Ayrıca, her mesleğin tâbî olduğu özel kanun ve yönetmelikler bulunur. Mesela; askerin eline silah verilir ama silah esasen devlete aittir ve asker onu bireysel amaçlar doğrultusunda kullanamaz.

Bu şekilde; FFXIV gibi *ideal* bir manzara üzerinden örnek verdiğimiz gibi, birey ile toplum arasında *çaba* ve *emek* özeğinde bir *denge* kurulur. Buna **Adalet** de deriz (yani Adalet'e bu da dahildir). Adalet'in ve birey-toplum dengesinin tesis olduğu yerde **Medeniyet** tesis olur.

Dolayısıyla; meslekî kabiliyetler ve bilgiler, kesinlikle tamamen şahsi değildir. Keza, belirli bir İlâhî Sıfat'ın tecellîsi olan belirli bir **Kollektif Bilinçdışı Alanı**'na erişim ancak **Geleneksel Aktarım** ile mümkündür. Değilse yüzyıllardır biriken İnsânî Bilgi Hafızası'na erişim sağlayamayız.

Nefs Kristali [Soul Crystal] ise belirli bir Sıfat'a *yönelmeyi* sağlayan **Sırr**'a işaret eder, *teşbîhen*.

Demek ki **Adalet**, Hakk'a ve halka hizmeti gerektirir; yani işimizi düzgün yapmayı, "ölçüyü tam tutmayı". Birey'in Medeniyet'e katkısı bu *ölçü*dedir.

Buna tabii ki Adalet arayışı ve buna tekâbül eden hukukî süreçler de dahildir. Meslekî yönetmeliklerin tesisi de dahildir. Bunların hepsi Uyum İlkesi üzerinden işler, o Adalet İlkesi'ne, o da Birlik İlkesi'ne bağlanır.

27.03.2025

Cennet Müfredâtı

İnsan'a öğreten Rabbi'dir. Bir beşer, bir beşere bir Harf dâhî öğretemez. Şu hâlde, okulun amacı nedir?

Bu soruyu cevaplamadan önce, *cevab*ın mimarisinden söz edelim. (1) Önce bir *ideal* düşünürüz; Akıl vasıtası ile, Vicdan'ımızı dinleyerek, Vahy'in rehberliği doğrultusunda. İlâhî İlke'ler bellidir, dolayısıyla Eğitim'in Ontolojik İlkeleri de Kur'an tarafından kuşatılır. Fakat beşer kusura tâbîdir, yani çoğunlukla kusurludur. O zaman; (2) *beşerî* olanı İlâhî Olan'a göre ölçeriz.

İlâhî Olan'a göre ölçmek, ne demektir? Yaratıcı'yı, kurduğumuz *yazı*lımların denetiminde/ölçümünde *rehber edinmek* demektir. Peki bu ne demektir? Yazdığımızı, Yaratıcı'mızın belirlediği Fıtrat'ımıza olan uygunluğu üzerinden değerlendirmek demektir.

Şu hâlde; *ideal eğitim*, İnsan Fıtratı'na uygun olan eğitimdir. Fıtrat, yani Tabiat, ise Tek-Din'dir. İdeal eğitim bu ise, hatalı eğitim (sistemi) fıtratı bozan ve kişiye zulmeden eğitim sistemidir.

Aslında böylesi bir beşerî sisteme "eğitim" demek yakışık olmaz. Bu, olsa olsa bir "beşerî sistem"dir. Tabîidir ki, bunlar da İlke'lerden ilham alınarak oluşturulur, İlke'nin her Yazı'ya esas oluşu sebebiyle. Fakat fıtratı bozan beşerî sistemler, İlke'lere erişimi "kapatır", "Neden?" sorusunun üzerini "örterek". Kâfir, "(haki-

kati) örten" anlamına gelir ve kâfirler özellikle fıtratı bozan sistemi savunur; dolayısıyla zulmeder. Toparlarsak; *fıtrat*a uygun olmayan sistemler kuranlar da, bunları savunanlar da Kâfir ve Zalim'dir.

Kelime'lerin anlamlarının unutulduğu bir Çağ'da yaşıyoruz, o yüzden tane tane, açıklayarak yazdık. "Ki bize haber verilmedi, demesinler".

Bu minvalde; öğreten Rabb ise, ve İlâhî İlke'ler belirtilmiş/belli ise, Kişi'nin pek çok Alan'da (nasibince) gelişmesi mümkündür. Keza Allah, İnsan fıtratını aksi biçimde kısıtlamış değildir; aksine İslam bize tüm Alan'ların Tevhid'ini (Birlik'ini) vahyeder. Şu takdirde, tek bir Kişi, pek çok İlim ve Sanat alanında kendisini geliştirebilir.

O zaman, beşer (imkânı olduğu hâlde) neden kendisini kısıtlar? Çünkü tüm Alan'ların aynı İlâhî İlke'lerin tecellîsi olduğu *hakikat*ini idrak edemez. Dolayısıyla Muhayyile'si belirli bir *yön*de kısıtlanır. Aynı sebepten, farklı disiplinlerin *bakış açıları*na yabancılık hisseder ve bu sıkça anlaşmazlık ve çatışmalara sebep olur.

Ayrılık ve ayrıklık, hayatın her alanında olduğu gibi, eğitime de yansır. Müfredât, meselelerin ayrı ayrı ele alınmasına denir ve bu ayrıklığın Tevhidî bir bakış açısı ile ele alınmasına **İslam Müfre-**

dâtı denilebilir. Bunun ise *esası*, İnsan Fıtratı'na dolayısıyla Yaratıcı'ya duyulan İnanç'tır.

Öğrenmenin ve öğrenme sürecinin huzurlu ve keyifli geçmesinden ötürü, buna **Cennet Müfredâtı** da denilebilir. Gerçekten de, Cennetvârî ülkelerin müfredâtı Bütüncül Anlayış'a dayanır ve İlke'lerin edimini amaçlar.

Doğuda ve Batıda, nerede olursa olsun, bu Bütüncül Anlayış'ı benimseyenler doğru yoldadır. Ötekiler ise, kendilerine "İslamcı"da deseler, hata etmektedirler ve hataların bedelini (Allah'ın Adalet'i gereği) er ya da geç ödeyeceklerdir.

Gerçek ve samimi Müslüman'ın, müslüman olduğunu bağıra bağıra haykırmasına lüzum yoktur. Dürüst olduğundan haykırarak bahseden birisinin dürüstlüğünden şüphe duyarım. Huzurla kitabına bakana ise her zaman saygı duyarım.

Görüyor musun, şu engel olanı
Bir kulu, salat ederken

Alak Suresi 9-10. Ayetler

31.03.2025

İşlem Aşımı (veya İşlem'leri Aşmak)

Nefs-i Mülhime, Aktarım kabiliyetine sahiptir. Yani; İlham alıp bunu aktarabilir. Ne var ki, o, bilgiyi sahiplenir ve nefsine mâl eder. *Cennette Meslekler* başlıklı yazımızda değindiğimiz gibi; esasen o, bir Aracı konumundadır. Kollektif veya Arketipsel diyebileceğimiz *mânâ*yı aktarır. Fakat, bunu nefsine mâl ettiği müddetçe Aktarım'ın kendisi hakkında idrak kazanamaz. (Yani Aktarım'ın ne olduğu ve nasıl gerçekleştiği hakkında...)

Peki insan, bilginin nefsine ait olmadığının idrâkine *nasıl* varabilir?

Bu, bilgisayarların işlem kapasiteleri ile ilgili sorulara benzer. Ne kadar hızlanırsa hızlansın, işlemci Zaman'a bağlı Sınır'lara tâbidir. 3. Ontolojik Düzey'e kadar, İnsan Zihni de – benzer şekilde – Bilgi'yi "Zamansal tekrar" üzerinden algılar/anlar. Fakat ne kadar bilgi edinirse edinsin, bu şekilde tüm Âlem'i kuşatamaz; çünkü onu "parçaların toplamı" olarak algılar. Zaman ile yapılan her işlem, toplama işleminin yanı sıra, "parçaların" mevcudiyetini *varsayar*, ki bunları toplayabilsin. Yani aslında, önce parçalara böler, sonra da (kendi) böldüklerini toplar. Sonra da sorar: "Neden bu işlemlerin *sonu* gelmiyor?"

Vahim bir hadise.

Aslında bu çelişkili durum, Kişi'nin Yaratıcı'yı inkârında kaynaklanır. Yani, Bilgi'nin *yaratılan bir şey* olduğunu anlayamayışından. Bu sebepten, Sayma İşlemi'ne kendi Özne'sini dâhil edemez ve şu soruyu soramaz: "*Ben* ne yapıyorum? Ve *neden* yapıyorum?"

Nefs-i Mutmainne'nin farkı ise, kendisinin Bilgi'nin bir zuhuru olduğunu *sezebilmesi*dir. Yani o, kendisini Vahid'den ayrı görmez. O zaman, kendi *varlık*ını meydana getiren İlke'leri okuyabilir; sonra da bunların Kainat'taki çeşitli zuhurlarını seyredebilir. Hâl olarak, Hz. İdris Nebi'nin hâline tekâbül eder. O da der ki: "Yukarıda olan Aşağıdaki gibidir, Aşağıda olan Yukarıdaki gibidir ve birlikte Bir'in (Vahid'in) yüce işini gerçekleştirirler."

Yani; kendi cüz-i *varlık*ı ile Varlık'ın Vahdet'ini sezer, bu sebepten suretlerin ardındaki *mânâ*yı özümsemeye yönelir. Keza, Yaradılış'ın Ayet'leri ezeli ve ebedidir, dolayısıyla Zaman'a aşkındır. İşte Kişi, Âlem'i anlamaya ve okumaya, ancak bu Vahdet'e *iman* ile başlayabilir.

Demek ki; ***iman***, okumanın bir ***ön-koşulu*dur**. O olmadan, Kitap'ın kapağını kimse açmaz.

02.04.2025

Ârı'lar(ın) Yazı'sı

Yazılış'ın Katmanları'nda bahsettiğimiz gibi; Bilgi, *katman*larda geçerek Yazı'ya dökülür – yansır. "Yarattıklarının şerrinden", "Felak'ın Rabb'ine sığınırım".

Bu sebepten; Varlık'a rücu etmek gerekir, bunun için de *bir önceki katman*a nazarımızı çevirmemiz gerekir, ta ki Kaynak'ına varıncaya kadar. Yol uzun olabilir, fakat başka yol da yoktur; bu yüzden acele etmemek gerekir.

Bilgi'nin nefsimize ait olmadığını idrak ederek, yazmaya başlayabilir ve *adım adım* yol kat edebiliriz.

(Sadece) Arz'ın değil; Arz'ın, Arş'ın ve Kürsü'nün Yol'unda *hac*ca gitmek isteyen bu şekilde adım atsın. Sadece ayağıyla değil, kalbi ve kelimeleri ile adım atsın. Gerçek **Hac** budur. Gerçek çöl, kurumuş kalpler ve kararmış benlikleridir. Yağmur [gözyaşı] yağmayan yer kurur, Işık [Akıl] perdelenince nefs kararır.

Her gelişin bir dönüşü, her *çıkış*ın bir *iniş*i vardır. Bilgi'ye erişim edinmek bir şeydir, onu özümser ve kendimize katarız, (bu kişinin Hakk'a rücu etmesidir); bir de, *özümsenmiş olan*ın Aktarım'ı vardır, ki bu da ikinci bir aşamadır. Sonra; bu ikisi bir *döngü*, bir Devinim oluşturur. Zamanda bu geri-dönüş, sürekli bir "yeniden tanışma"dır. Hakk, böylece İsim ve Sıfat'larını izhar eder. Ontolo-

jik Tekâbüliyet gereği, bu tüm sahih *yaratıcı süreç*ler için böyledir. Böylece arınır, arındırır ve arınmış olanın güzel kokularını yayarız.

Misal... Kur'an'da Nahl Suresi'nde kendisine vahyedildiği beyan edilen Arı'yı ele alalım – ("nahl", "arı" anlamına gelir).

Arı, çeşit çeşit çiçekten polen toplar. Bu, onları kendisinde cem edip özümsediği *ilk aşama*dır. Sonra; onu kendi bedeninde sentezler ve bal yapar; sonra da onu *aktarır*. Bu da, onları sentezleyip, Vahy'e göre düzenleyip aktardığı *ikinci aşama*dır.

Birincisine **yükseliş (mi'rac)**, ikincisine **iniş (nüzul)** deriz.

Arı hiç çalışmaktan sıkılır mı? Hakk'ın Vahy'ine muhatap olanlar da görevlerini içten bir samimiyet, fayda bilinci ve zevkle yaparlar. İşlerinde her ân O'nu zikrederler.

04.04.2025

Güç veya Kudret İlkesi [The Force]

Allah Alî-Aziz'dir, kendisiyle kaimdir ve kendi vechinden başka hiçbir dayanağa muhtaç değildir, **Samed**'dir.

Hakk'ın **Kelâm**'ı da, aynı kendisi gibi, yıkılmaz-aşınmaz-eskimez niteliktedir (bununla birlikte onun hakkında söylenilen beşer sözü için aynısı geçerli değildir). Zaman'a aşkın olan, Zaman'ın ötesinde olup da ona *dayanak* olan bir şey, nasıl zaman tarafından aşındırılabilir ki?

İnananlardansanız, buna da inanırsınız. Değilse, bu söze gülüp geçen münâfıklar gibi olmayın.

Zaman'a dayanak olan, onun "yükünü taşıyan"dır. Mesela; **Hakk Kelâmı**'nın her doğru sözün yükünü taşıması gibi, Be Harfi'nin altındaki nokta gibi, Hakk dostları da çağının **İnsanlık**'ının yükünü taşır. **Yükseliş**'e hak kazanan (veya Yükselen), İnsanlık'ın yükünü taşıyandır. Öyle ki; yükü ne kadar artarsa artsın, Hakk'a yaslanan yıkılmaz, çünkü Hakk yıkılmaz, **Kayyum**'dur. **Yükleniş**'i ve yükü taşıdığı *kuvveti* **Hayy**'dır. **İlk Hareket** böylece doğar.

O'nun bu *kuvveti*, yani *kudreti*, **Kâdir** isminin tecellîsidir.

Yani... Taşıyan O'dur, ki kendi tecellîsinin yükünü taşır.

İlk Hareket Ettiren de **O'**dur, ki kendi taşıyacağı yükünü izhâr eder.

Dolayısıyla O, her ân *yükseliş*tedir: Kendi *nefes*inin esintisine (*nefy*ine) dayanak gene kendisidir.

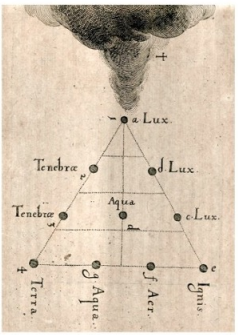
Bu **Devinim**, Sonsuz'a ait olduğu için O'na Aliyy-Aziz deriz. Yüceliği ve yüceliğinin kaynağı da **Sonsuz**'dur. Bu sebepten *anlatılamaz,* yani **Aziz**'dir.

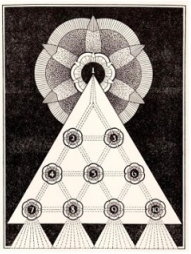
Tüm bunları algılayamayan insan aklı, O'nun tecellîsindeki *kudreti* ve *kuvveti* ***sezer***. Böylece O'nu, Kâdir sıfatı ile, yani **Kudret Sahibi** olarak anarız/zikrederiz.

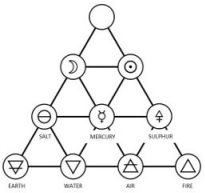
Bununla birlikte, hiçbir iş O'na zor gelmez. Fakat Akl'ımızın sınırlarına aşkın olduğu için, kudretinin azameti bizi titretir.

05.04.2025

On Bin Şeyin Anası

Left: Robert Fludd: 'Philosophia Sacra' (1626)
Above: Manly P. Hall: 'Lectures on Ancient Philosophy' (1929)

Sayma İşleminde, her zaman **Bir**'den başlarız. Bir, **Hafıza**'da tutulurken yapılan bir sonraki sayma işlemi bize **İki**'yi verir. İşte bunlar, yani **İkilik**'in oluşumu, her **Matematiksel İşlem** için *esas*tır. **İki Şey** üzerinden yapılan bir matematiksel işlem – mesela **Toplama İşlemi** – ile **Üçüncü** bir şey elde ederiz. Böylece bir Matematiksel İşlem tamamlanmış olur ve bunun yazımına **Denklem** deriz. "Denklem" ifadesi, İşlem'in *öncesi* ve *sonrası* arasındaki Adalet'e/Denge'ye işaret eder. "Ölçü'yü tam tutun." (İsra/35)

Metafizik İlke'lerden bahsetmiştik. **İlk İşlem**'in türeyişi üzerinden görülebilir ki, Matematik'in başlangıcı Metafizik'e dayanır; ya da zaten Nitel Sayı'ların yazımı Metafizik İlke'lerin yazımıdır. Bu bağlamda; sahih (dürüst ve açık) **Matematik Yazımı**, Metafizik bir nazar ile okunabilir. Onun sahih olup olmadığına, gene İlke'ye göre karar veririz.

Tao-culuk'ta bahsi geçen "on bin şey", *sınırı belirsiz çokluk*a işaret eder. On bin, ilk dört sayının (1+2+3+4=10) toplamı olan tetraktis'in dördüncü kuvvetidir (10^4). İdrak edenler için, 4. Ontolojik Düzey'de tecellî eden **Tecelliyat Anlayışı**'na ve **Sonsuz Yeniden Yaradılış**'a (Halk-ı Cedîd'e) işaret eder. Aynı zamanda Zâhir'den Bâtın'a geçişe ve "Zaman'a dayanak olan"a dair bir *sezgi*ye işaret eder.

(İşte görün ki, lafı Mühendislik'e getirmek ne kadar uzun sürüyor!)

11.04.2025

Zamansızlık (Sonsuzluk) Algısı ve Zamanın Yeniden İnşası

Yazılış, her zaman manevî bir sayma işlemine göre gerçekleşir. Dolayısıyla; Yazı, doğduğu Kaynak Nokta'ya göre sıralanır. **Başlangıç Noktası** aynı zamanda **Odak Noktası** ve **Doğum Noktası**'dır. Zaman-Mekân ona göre algılanır. Merkez'de Olan bir Zaman'a "dayanak"tır ve aynı şekilde Hafız ismini alır. Basit bir matematik örneği ile bu mesele çok daha anlaşılır hâle getirilebilir.

Misal; bir koordinat düzlemi çizelim ve farz edelim ki sol işaret parmağımı Merkez (Orijin) Noktası'na koyup sabitleyeyim. Daha sonra; sağ işaret parmağımla yukarı doğru 1 birim hareket edeyim. Sonra diyeyim ki: "Bu +1 noktasıdır." Şimdi, bir de sol parmağımı kâğıttan kaldırayım ve sağ parmağımı 2 birim aşağı hareket ettireyim. Eğer Başlangıç Noktası'nı unuttuysam, herhalde derim ki "Bu -2 noktasıdır." Halbuki Orijin'e göre ölçtüğümüz ilk hareket ve mesafeyi hatırlarsak, fark ederiz ki bu (1-2=) -1 noktasıdır.

Bu basit örnekten de görüleceği üzere, Merkez'deki (Sabit) Nokta *öncelik* ve *sonralık* algısı için *esas*tır. Ondan elini çeken, artık o cebirsel düzlemden (*bağlam*dan) *çıkmış gibidir*. Bu **Çıkış** kavramı, **Giriş** kavramı ile birlikte, çok önemli bir ifadedir ve kesinlikle tefekkür edilmeye ve konuşulmaya lâyıktır. Bağlam'dan bu

Çıkış [Exodus], şaşkınlığı da beraberinde getirir. Bu, olumlu veya olumsuz (hayır ve/ya şer) olabilen iki mânâdadır.

Şer odur ki, *sol* elimin (sembolik açıdan *nefs*imin) sabit durmayışı "ölçü"yü bozar ve *işlem hatası*na sebep olur. Aynı zamanda, *ölçüm noktası*nın kaybı, *hafıza kaybı* anlamına gelir. Yani; nerede kaldığımı anlayamam, dolayısıyla bir sonraki adımımı hesap edemem. (Öğrencilerin sıkça yaptığı hatalardandır.)

Hayır yönü ise, yeni bir Giriş'e olanak tanımasıdır. Bağlam'dan Yaratıcı'yı idrak için çıkan, Zaman'ın kaydını (Sınır'lamasını) aşmıştır. (Tabii ki, burada manevî bir hâlden bahsediyoruz.) O zaman deriz ki, Hayret'e düşmüştür. Bu duruma "hayret" denir, keza Kişi nefsinin "*yazılan bir şey*" olduğunu görür.

Dolayısıyla bir *soran* çıkar ve der ki: "Sen kimsin?" Ona bu soruyu soran birisine, Hz. İsa "*Ben **yolum.**"* cevabını vermiştir.

Bu cevap, Hz. İsa'nın kendi benliğini cümle Varlık'tan ayrı ayrı görmediği, Cem Makamı'ndan verilen bir cevaptır. Bu cevabı da ancak *işitecek kulağı olanlar* anlayabilir.

İsa Miracı da denilen bu aşamadan sonra, Varlık'ı kapsayan bu idrâkin *taştığı* bir aşama gelir. Bu, Cem edilmiş olan Söz'ün toplandığı (Kur'an hâline geldiği) aşamadır. Burada, teori örneklendirilir ve okuyan/dinleyen kişinin muhayyilesine hitap eden *misaller* sunulur. Bir sonraki aşamada ise, ikisi bir-arada, **Birlik**

(Tevhid) hâlinde yazılır. Bu şekilde indirilen Kur'an-ı Kerîm; hem Söz'ü cem eder, hem onu toparlar ve misallendirir, hem onu apaçık şekilde *beyan* eder. Yani O, Hakk'ın yazdığı eksiksiz ve mükemmel Kelâmı'dır. Herkes irşâdı için O'na muhtaçtır, fakat O kimseye muhtaç değildir. Anlayanlar için; İnsan-ı Kâmil, Hz. Ali'nin kendi zâtı için dediği gibi "konuşan Kur'an"dır.

Bir dip-not: **Cem Makamı** ve **Cem'ül Cem Makamı** ilişkisi için, güzel bir dip-not bulunur. Prof. Dr. Ahmed Yüksel Özemre'nin çevirisini yaptığı Toshihiko İzutsu'nun "Taoculuk'ta Anahtar Kavramlar" adlı kitabında, Özemre Bey bir dipnot olarak şunu ekler: "Lao-Tzu'nun, **Tevhid Mertebeleri** açısından Cem Makamı'nda bulunan, buna kıyasla Chuang-Tzu'nun Cem'ül Cem Makamı'nda bulunan bir Hak Dostu olduğu yorumu yapılabilir". Dolayısıyla; Lao-Tzu'nun kitabı Tao-Te-Ching'de bir çeşit "zamansızlık algısı" görülebilir. Keza Lao-Tzu, kendi **Çıkış**'ını (Kurtuluş'unu) gerçekleştirip, eşyanın birlik hâlinde görüldüğü Cem Makamı'ndan konuşmaktadır. Bununla birlikte, Chuang-Tzu Çıkış'ı gerçekleştirip, şimdi de Çıkış'ın *nasıl gerçekleştirilebileceği*ne dair bir **Giriş** yapmaktadır.

12.04.2025

Arş'ın ve Arz'ın İşleri

Büyük oluşların rüyasını görenlerin ve yaratıcı kabiliyetleri gelişenlerin, söyledikleri **Söz** de dünyaya etki eder niteliktedir. Fakat beşer hata eden bir varlıktır. O zaman, ömrü-hayatı boyunca hatalı söz söylememiş olması imkânsızdır.

Peki, söylenen hatalı bir söz söylemenin bedeli nedir? Âşıklar bilir ki, bunun cezâsı bir ömür sürer.

Eğer elbet hata olacaksa, Arz'ı değiştiren Söz'ü söylemenin bedeli nedir? Onun bedeli uzak kalmak, ona dokunamaz hâle gelmek, onun Arş'ı olmaktır. O zaman(ın) Âlim'lerin(in), söylediklerine ve yazdıklarına nefislerini ("Arz"ı) katmaları (uygun) olmaz. Onların kelâmı, Aşk'ın hasret ve özlemi ile, Arz'a Nefes olur, ona can verir; fakat onun üzerinde sahiplik talep etmez.

Aslında bu Yazı'yı – gene – "meslekî sorumluluklar" çerçevesine vardırmaya çalışıyorum; fakat bu gerçekten zor. Bunun için Söz'ü **(1)** Yıldızlar'dan (Metafizik'ten) başlatıp, **(2)** Güneş'te (Ontoloji'de) yörünge edinip, **(3)** Arş'ın (Epistemoloji'nin) kapsadığı sayısız Hasat Alanı'na (Meslekî Alan'a), **(4)** her birine uygun düşen (Dil'sel) (Arkitektonik) Katman'a getirmek gerekiyor.

Şu durumda insan gerçekten de Kur'an'ın neden bir **Hidâyet Kitabı** olduğunu, ve neden bir fizik-matematik-biyoloji vs. kitabı

olmadığını daha iyi anlıyor. Keza Kur'an, **Allah** merkezli olup, "genel" bir niteliğe hâizdir ve "özel" bir Alan'a hitap etmek amacını değil, Alan'ları *tevhid etmek* (*kuşatıp kapsamak*) amacını taşır.

(Kur'an, inkâr edenlerin kitabın bu kapsayıcı niteliğine karşı tavırlarından şöyle bahseder.) *"Hayır, onlardan her biri, kendilerine özel olarak açılmış sayfalar verilmesini ister."* (Müdessir/52)

Arş'ın ve Arz'ın işleri, işte bu şekildedir.

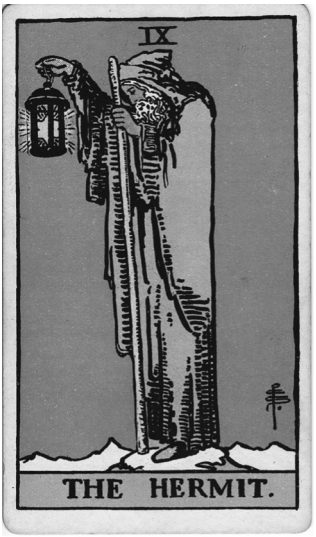
Şu hâlde; her bir Birey'e düşen sorumluluk, Vahy'i okumak ve onun ışığını kendi yaşamına yansıtmaktır. Buna tabii ki *meslekî yaşantı* da dâhildir. Demek ki; *meslekî faaliyet*leri de, Allah'ın Kürsü'sünden Kelâm edilen Kur'an'ın perspektifinden okumamız gerekir.

Gerçekten de, bu nüzule uygun yazılmış kitap sayısı azdır ve günümüzde **Kur'an'ın zikri** ile **Metafizik-Ontoloji-Epistemoloji-Bilim-Sanat-Mühendislik-Teknoloji** disiplinlerini **Birlik**'te buluşturan kitap sayısı çok daha azdır. Bu yüzden, aynı zamanda Karanlık Çağ'ın (Kali-Yuga'nın) sonlarında olduğumuzdan, bu anlayışı şahsımda *neredeyse* sıfırdan oluşturmam gerekti. Emînim ve ümit ediyorum ki, (başlayacak olan Altın Çağ ile birlikte) ileriki nesiller **İlimlerin Tevhîdi**'ni daha da iyi anlayacak ve kendi Alan'larına daha iyi yansıtacaklardır.

Gayret bizden, lütuf Allah'tan.

18.04.2025

Rehberlik İlkesi

Bu Yazı'yı kalbimize saplı bir mızrak ucu ile yazarız. Gelin size **Rububiyyet Sırrı**'nı vereyim.

Kaybolmuşların kaldığı Gece'nin, yıldızlı karanlığında, Yıldızları arayan bir Adam bulunur. Kaybolanların bir rehber araması gibi, o Rehber de kaybolmuşlar arasında bir *ümit (eden)* arar.

Kendisini libası ile örter, yolda yürümek için Vahid'e (Bir'e) yaslanır. Esasen; O, Yol'u göstermek için her zaman *hazır* ve *nâzır*dır; fakat inanmayanlara rehberlik edemez.

Izdırap odur ki, en büyüğü bedenin değil, kayıp nefislerin ızdırabıdır. İşte O, tüm o ızdırapları kalbinde taşır. Buna bir beşerin

gücü yetmez; o yüzden O – Kâmil Mürşid – Güç (Kudret) İlkesi gereği Rahmân'a rücû' eder, zorlukları Rahmân'a havâle eder. Zira "Allah'a hiçbir iş zor gelmez", "O'nu uyku tutmaz" ve O, "ol der, oldurur". Böylece O'ndan Rahmân'ın kokusu yayılır.

Bu yazdığımız İlke, *Kader İlkesi* olan 10. İlke'den *bir önceki* ilkedir ve Rehber, Yolcu'ya kendi kaderini gösterir (Yolcu'yu kendi kaderine kılavuzlar), yolunu **Gönlünün Kandili** ile aydınlatır ve onunla (yolcuyla) beraber yürür. Neşesine ve acısında eşlik eder; fakat O, **Celâl** ve **Cemâl** sıfatlarını **Kemâl**'e erdirdiği için neşe ve acı O'nun Nazar'ını perdelemez; O'nu hakikati görmekten – iyiliği emredip kötülükten menetmekten – alıkoymaz.

O, **Dost**'tur. Bu, onun en yüce İsim'lerindendir; yani O, **Velî**'dir, İnsan-ı Kâmil'dir.

Bizim iyiliğimize bizden çok sevinse ve başımıza gelen musibetlere bizden çok üzülse de, Rehberlik görevine devam eden, *dirayet* ve *metanet* sahibi **Kişi**'dir. O'nun en çok zikrettiği Kelâmı'ndan birisi şudur: "Evladım, ümitsizlik bize haramdır!"

İşte bu, ([Hakk'ın] *Kudret İlkesi*'ne yaslanıp, *Kader İlkesi*'ne götüren) bir İlke olarak, **Rububiyyet** veya **Rehberlik İlkesi** diyebileceğimiz şeydir.

22.04.2025

Rehberlik İlkesi [Uyumlu Hareketlerin Birliği]

> Ve tartışmayın Kitap Ehli ile ancak o en güzel biçim dışında – onlardan zulmedenleri hariç – ve deyin ki: "İman ettik bize indirilene de size indirilene de ve ilahımız ve ilahınız Bir'dir (Vahid'dir) ve biz de O'na teslim olanlarız."
>
> *Ankebut Suresi 46. Ayet*

9. İlke olarak *Rehberlik İlkesi*'nden bahsettik. İlke'lerin Nitel Sayılara tekâbül ettiğini de söylemiştik. Dolayısıyla, Sayı olarak 9'un belirtilmesi tesâdüf değildir.

3. İlke, **Uyumlu Hareket/Âhenk İlkesi**'dir ve Rehberlik/Rububiyyet esasen "üç şeyin uyumlu hareketi"dir. Bu Şey'lerden her birisinin *3 Varoluş Yönü* bulunur. Böylece her birisinin 3 Varoluş Yönü'nün **Âhenk**'i, **Rububiyyet**'in tecellisini meydana getirir. Sayı'sal olarak bunu "3×3=9" şeklinde ifade ederiz. Tüm **Nitel Sayı**'ların, türevleri ile bu gibi İşlem'ler ile ifade edilebilen ilişkileri bulunur.

Bunu anlamak için, Dört İşlem'i tamamen **Nitel** anlamda, yani Hakk'ın Sıfat'larının izharı açısından düşünmemiz gerekir; ve tabii ki, sadece maddî alana ait olan **Nicelik** anlamı ile değil.

Mesela; "+1" demek, Hikâye'de atılan *bir Adım* demektir. Çarpım İşlemi ise, Hakk'ın (Ayân-ı Sabite'sini) Sabit Anlam'ını bizzat kendi Vechi'nden Seyri'dir. Yani aslında her çarpma işleminin başında Vahid (Bir) bulunur. Mesela "1x3x3=9" gibi.

Uyumlu Üçlü'nün en güzel örnekleri *Rab/Nebî/Velî* ve *Baba/Ana/Oğul*'dur. **Hakk İsmi** hepsini kuşatır.

Yeri gelmişken değinelim. Hıristiyanlar, Uyumlu Üçlü kavramının algılanışını yozlaştırarak, **Rububiyyet İlkesi**'ni (Kilise'ye atfetmeye çalışırlar ve) yanlış anlarlar. Derler ki "...Allah bir üçlüdür..." (Nisa/171). Fakat hakikatte "Allah Ahad'dır, Allah Samed'dir" (İhlas/1-2). Ondan başka mevcut hiçbir şey yoktur ki, O'nu bir "üçleme" ile kısıtlandıralım. Eğer illa O bir Sayı ile anılacaksa, O'nun Ahad-Samed oluşuna **Metafizik Sıfır** karşılık gelir – ne eksilir, en artıp azalır, ne değişir, ne de herhangi bir şeye muhtaçtır (*münezzeh*tir). Keza Sabit Anlam'ların – Sayı'ların – Yazarı'nın **Zâtı**, "bir Sayı" değildir.

Gene; Kitap Ehli – bu ifade Hıristiyanları da kapsar – Allah'ı *tenzih* edip O'nun Tek-Bir oluşuna imân ederse, O'nun Sıfat'larının *teşbîhî* ifadesi caizdir/uygundur. Fakat burada, teşbihi tenzih ile **Tevhid** etmek gerekir, ki İblis onu yozlaştırıp halkı kandırmasın. Kur'an, (Kitap Ehli'ne hitap etmemiz için) "Onlarla en güzel şekilde konuşun" ve "sizin de bizim de Rabbimiz olan

Allah'a iman ettik" gibi Tevhid odaklı ifadeler kullanmamızı öğütler.

> Ey Kitap Ehli! Dininiz hakkında haddi aşmayın. Allah hakkında, gerçek olandan başka bir şey söylemeyin. Allah'ın Resulü İsa Mesih, Meryem'in oğludur. Ve o, Allah'ın Meryem'e ulaştırdığı Kelimesi'dir ve Kendisi'nden bir Ruh'tur. O halde Allah'a ve Resullerine iman edin. Ve "(Allah) Üçtür." demeyin. Buna son verin. Bu, sizin için hayırlı olandır. Kuşkusuz Allah, tek bir ilahtır. O, çocuk sahibi olmaktan Sübhan'dır (yücedir). Göklerde ve yerde ne varsa O'nundur ve vekil olarak Allah kâfîdir.
>
> *Nisa Suresi 171. Ayet*

26.04.2025

Toplumların Tanışması ve Sosyolojik Araştırma

> Ey insanlar! Sizi bir erkek ve bir dişiden halk ettik (yarattık). Birbirinizle tanışmanız için sizi topluluklar ve kabileler olarak halk ettik (yarattık). Allah katında en kerim olanınız, en çok takva sahibi olanınızdır. Kuşkusuz Allah, Âlim'dir (Her Şeyi Bilen'dir), Habir'dir (Her Şeyden Haberdar'dır).
>
> *Hucurat Suresi 13. Ayet*

Bir deprem ülkesi olan Japonya'nın inşa nizâmı beni hep büyülemiştir. Depremlerinin sıklığı sebebiyle olsa gerek, Japon binalarının deprem dayanıklılığı ve deprem-felaket yönetim kültürü oldukça gelişmiştir.

Kur'an, "sizi tanışasınız diye kavimler olarak halk ettik" (Hucurat/13) der. Demek ki, her kavmin, diğer dünya toplumlarını/medeniyetlerini tanımak gibi bir sorumluluğu da bulunur. Kendimizin *ne* olduğunu, ancak bir *öteki* ile tanışarak keşfederiz. "Kendilerini münezzeh görenler", yani hiçbir eksiklerinin olmadığını düşünüp kibirlenenler ise helâk olma yoluna ilerler.

Esasen, farklı Boyutsal Özellikler farklı Sıfat'ları îmâ eder. Beşeriyet ve Çağ-Coğrafya özelinde ise; bu toplumların dokusunu, yatkınlıklarını, gelişmiş-zayıf özelliklerini meydana getirir. Yani, diye-

biliriz ki; **Zaman-Mekân-Boyutsal Özellikler *Üçleme*'**sine tâbî olan "*varlık*" yerine "*beşeriyyet*" yazdığımızda, aynı *denklem*i **Çağ-Coğrafya-Kültürel Özellikler** olarak yazarız. Her beşer nasıl **hayır** ile **şer** arasında tercih yapıyorsa, her beşerî toplum da aynı şekilde yaptığı seçimler doğrultusunda yol alır.

> Onun önünde ve arkasında, ard arda izleyenler vardır, onu korurlar Allah'ın emrinden. **Şüphesiz Allah, bir toplumu değiştirmez, (onlar kendi) nefislerini değiştirmedikleri müddetçe.** Allah o kavim için zarar irade ettiğinde artık kimse onu geri çeviremez; onlar için O'ndan başka ne bir dost ne de bir koruyucu bulunur.
>
> *Rad Suresi 11. Ayet*

Gerçekten de, Allah'ın o toplumu konumlandırdığı Zaman-Mekân Ölçüsü olan Kader'i, *değiştirilemez.* Fakat Kişi hâlen hayır ile şer arasında tercih yapabilir; ta ki, kahrolup dünyadan göçene kadar.

O zaman her topluma iki bakış açısından nazar etmemiz gerekir: (1) ***Hayır*** yönü ile bu toplumdan ne öğreniriz, (2) ***Şer*** yönü ile bu toplumdan nasıl bir ibret alırız?

Bu iki bakış açısı üzerinden yapılan bir **Sosyolojik Araştırma,** gerçekten de "kuru bir merak giderme" değildir ve Vatan'ın hayrına hizmet eder. Fakat gene hatırlatalım ki, böyle bir

araştırmanın/tanışmanın hayrı, **Disiplin**'in **İlke**'lere yaslanmasından ve çözüm/iyileşme odaklı olmasından kaynaklanır. Üstelik, bunun sadece "o Disiplin"in özel fakültesi ile sınırlı kalmaması, elde edilen Hikmet'in diğer Disiplin'lere de Felsefî/Ontolojik bir anlayış çerçevesinde aktarılması gerekir.

Tüm bunlar, ancak Kur'anî değer ve İlke'lerin özümsenip benimsenmesi ile mümkündür. Değilse çokluk/kesret bize vakit kaybettirir ve gereken önlemleri gereken zamanda almamıza engel olur. Bu da toplumun akıbeti için hayırlı olmaz.

Ahiret Anlayışı, toplumun geleceğine/ahiretine (de) inanmayı, yani ve dolayısıyla uzun vadeli toplumsal planlar yapmayı gerektirir; ki buna felâket yönetim planları, eğitim planları, şehircilik planları ve nicesi dâhildir. Aslında bu, o toplumun bireylerinin ***sürekli bir tefekkür hâlini*** gerektirir. Ya da en azından, diyebiliriz ki, Kur'an bu tefekkürü emreder. Bu (tefekkür hâli ile kastedilen), ne ahiret için dünyanın aksatıldığı ne de dünya için ahiretin aksatıldığı, fakat ikisinin de birlikte kol kola ilerlediği bir **ibadet** hükmündedir.

29.04.2025

İniş Koşulları [Yıldırım'ın Zikri/Allah'ın Emr'i]

> Onun önünde ve arkasında, ard arda izleyenler vardır, onu korurlar Allah'ın emrinden. **Şüphesiz Allah, bir toplumu değiştirmez, (onlar kendi) nefislerini değiştirmedikleri müddetçe.** Allah o kavim için zarar irade ettiğinde artık kimse onu geri çeviremez; onlar için O'ndan başka ne bir dost ne de bir koruyucu bulunur.
>
> *Rad Suresi 11. Ayet*

"Rad", "Yıldırım" anlamına gelir ve Sure'nin okunuşunda, Sure'nin **İsmi**'ni hatırda tutarak okumak her zaman fayda sağlar. Keza surenin ismi, anlamını cem eden bir nitelik barındırır. O zaman diyebiliriz ki; Rad Suresi, adeta **Yıldırım'ın Zikri**'dir.

Yıldırım, **Allah**'ın iradesinin, kudretinin ve celalinin bir temsilidir. Yıldırım, ancak belirli *varoluş koşulları* gerçekleştiğinde *iner*. Yani, Allah onun **İniş**'ini belirli koşullara bağlamıştır. Bununla birlikte, irade eden gene O'dur. Bu şekilde, Kur'an bize **Tecelliyat**'in (Gerçekleşme'nin) teorisini verir **(Rad/11. Ayet)**. "Onun önünde ve arkasında" bulunan "ardı ardına izleyenler", nâçizâne te'vilim/anlayışım, İniş'in bağlı olduğu varoluşsal/boyutsal koşullardır, mesela *Zaman-Mekân koşulları*. (Bu, **Hayy-Kayyum** ilişkisi olarak da düşünülebilir.)

"...Allah'ın emrinden/min emrİllahi" ifadesinin ise iki veçhesi bulunur. (Yıldırım misali üzerinden ilerleyecek olursak) diyebiliriz ki; bu **İniş, Allah'ın Emri**'dir; fakat ne var ki Allah'ın onu (Yıldırım'ını) bağladığı *koşulları* da Allah'ın Emri'dir.

[Görünen o ki, Kur'an iki mânâyı tek Kelâm ile kuşatarak sunar. Fakat çeviri ve tefsirler *Vahy'in Çok-Yönlülüğü* üzerinden okuma yapmadığı için bu kelâmı olduğu gibi yazmazlar/çevirmezler. Bu yanlış/hatalı bir tavırdır ve ayetin mucizevî anlam zenginliğini zedeler.]

O zaman şunu anlarız: "Önde ve arkada" bulunan "ard arda gelen" bu "koruyucular", **Emr'**in İniş'inden korurlar; fakat bu **Koruma** da Allah'ın Emri'dir (nasıl olmasın?), demek ki "Allah'ın Emri" ifadesi bu iki yönde de okunabilir. Keza aynı Ayet belirtir ki, "Allah bir zarar **irade ettiğinde**, kimse onu (iradesini) geri çeviremez"; demek ki O'nun İradesi **Mutlak**'tır. Aynı zamanda – tam da bu sebepten – "O'ndan başka Velî ve koruyucu yoktur".

Tüm fiillerin faili Allah olduğundandır ki, "korur Allah'ın Emri'nden" ifadesi (zıtlıkların Bir'liği gereği) çift-yönlüdür: **Cemâl**'inin emri **Celâl**'inin emrinden korur, ikisinin tevhidi Kemâl'idir ve Allah bu **Kemâl**'i üzre **İrade eder**. O'nun her işi hayır üzeredir, bundandır ki "O'ndan başka Dost ve Koru-

yucu yoktur". O'nun Emri'nin her iki veçhesi de, **Dost** oluşu gereği, kullarının kemâlâtını gerçekleştirmeyi murad eder. Çünkü O, **Celal ve İkram Sahibi (Zül-Celal vel İkram)** olan **Dost**'tur.

04.05.2025

Akıp Giden (Bir Gemi)

> Şüphesiz Göklerin ve Arz'ın yaradılışında ve gece ile gündüzün hilafetinde (birbirinden sonra gelişinde) ve insanlara yarar şeylerle denizde akan gemide ve Allah'ın gökten su indirip, onunla öldükten sonra Arz'a hayat vermesinde ve orada her çeşit yürüyen (canlıyı) yaymasında ve rüzgârın yönlendirilmesinde ve itaat ettirdiği bulutların yer ile gök arasında hareket ettirilmesinde akleden bir toplum için birçok ayetler vardır.
>
> *Bakara Suresi 164. Ayet*

Bir keresinde, kendisini benimle kıyaslamaya meraklı bir arkadaşım bana şöyle bir soru sormuştu: "Kaç kere bunun pratiğini yaptın?" Kendi vehminden kaynaklı rekabet anlayışından ötürü, neden benim kadar ilerleme kaydetmediğini anlayamıyordu; keza bir ("büyüme" değil de) "ilerleme" arıyordu.

Şüphesiz, **çaba** gerek maddi gerek manevi nimetlerin nasibi için olmazsa olmazdır. Fakat bir de, sürekli "çaba sarfedip" aşama kaydedemeyenler vardır. Ne hikmetse bunlar, biraz nefes alıp, *ne yaptıkları* hakkında tefekkür etmeyi düşünmezler. Keza o zaman, "çabalamayı bırakmış" olurlardı (yani bunu vehmederlerdi), ki bu nefslerinin kabul etmekte zorlandığı bir şeydir.

Acep, asıl önemli olan **Yolculuk** mudur, yoksa ben'im "faal/aktif/kuvvetli" hissetmem midir? Yürüyen, gemidekine sitem eder: "Ben bu kadar yoruldum, Sen ise yorulmadan yol almaktasın!"

> Ey iman edenler, iman edin...
>
> *Nisa Suresi 136. Ayet*

Aslında, iki bakış açısı bulunur (ve ikisi de haktır); biri inanç'a, diğeri imân'a karşılık gelir. Birincisinde kul der ki, "Ben ibadetimle Allah'a yol almaktayım." Şüphesiz bu doğrudur, yanlıştır diyemeyiz. Bir diğer kul ise der ki, "Ey Allah'ım, bana Seyir ettiren (Sana hamdolsun) Sen'sin." Ayette (Hac/65) denildiği gibi, "...ve gemiler denizde O'nun emri ile seyir eder...", yani (başka bir ifade ile) "sizi gemilerde seyir ettiren O'dur".

> Allah'ın, yeryüzünde olanları size boyun eğdirdiğini görmedin mi? **Ve gemiler denizde O'nun emri ile akıp gider.** Yeryüzüne düşmesin diye Göğü iradesiyle O tutuyor. Şüphesiz Allah, Rauf (Çok Şefkatli) Rahim'dir (Rahmeti Kesintisiz'dir).
>
> *Hac Suresi 65. Ayet*

Aradaki fark **Ebediyet**'e (Sonsuzluk'a) imandır. Arkadaşım bana sorduğunda, bir miktar/nicelik söylemedim, çünkü (1) unutmuş-

tum ve (2) saymayı bırakmıştım. Keza Allah'a, Sonsuz'a rücu edersek görürüz ki; **Lütuf**, **Latif** olan **Allah**'ındır. Allah'ın *Sonsuz lütfunu* mu saymaya çalışıyorsun? Hani, Tecellî **O**'na ait değil miydi? Yoksa yorgunluğun nefsine hoş geliyor da, o yüzden mi gemide dinleneni kınıyorsun?

Şüphesiz, **Zâtı**'nın lütuflarını izhâr eden **Zâhir** olan **Gânî** olan **Allah**'tır. Fakat sen diyorsun ki, "çabalıyorum, olmuyor"; mesela "*neden* olmuyor" demiyorsun. Allah'a rücu etmiyorsun. Öyle olsa, şunu derdin: "Neden Allah *buradan* tecellî etmiyor?", yani "Hangi *varoluş koşulları* gerçekleşmedi?".

O zaman, şunu anla; zorluk beşeriyyete özgüdür, Allah için zorluk yoktur, "ol der oldurur". Ayette (Müzemmil/20) dediği gibi, "Kur'an'dan sana kolay geleni oku"; çünkü Nehir'in en kolay yoldan akması gibi, Allah'ın da (Vahy'i ile belirttiği gibi) Sen'in Ruh'undan mûradı budur. Emr'i budur. Bu aynı zamanda huzur, mutluluk, sükûnet ve sekinet yoludur. O zaman artık Sadr'ından südûr edeni yaz. Lao-Tzu'nun da dediği gibi, "Yapmadan yap." Tecellînin hakkını Allah'a teslim et.

Şüphesiz çabalarınız çeşit çeşittir
Fakat kim verir ve takva sahibi olursa
Ve **güzeli tasdik ederse**
Ona en kolayı kolaylaştırırız

Ve fakat kim cimrilik eder de kendisini müstağni görürse

Ve **güzeli yalanlarsa**

Ona en zoru kolaylaştırırız

Ve düştüğü zaman malı ona yarar sağlamaz

Şüphesiz doğru yolu göstermek Biz'e aittir

Ve şüphesiz İlk de Son da Bizimdir

Leyl Suresi 4-13. Ayetler

09.05.2025

İkincisi Olmayan (Bir Kitap)

Her bir **Ayet**, (en kâmil biçimde) Allah'ın Zâtı'na rücu edilerek te'vil edilir. Şöyle ki, her Tecelli **Hakk**'tan(O Zât'tan)dır ve dolayısıyla her Ayet de o **Zât**'ın **Kelâmı**'dır. **O**, her şeyi kuşattığı için O'nun Kelâmı olan Kur'an da kuşatıcıdır; yani Kur'an'il Hâkim'dir (Hâkim-Kur'an'dır).

Şu hâlde; Ayet, tüm **Ontolojik Mertebeleri** kuşatır. Kur'an'ın mucizesi aynı zamanda "kolaylaştırılmış" olmasıdır. Bu kolaylaştırma, Hakk'ın Kelâmı'nı sade ve özlü biçimde ifade etmesidir. Öyle ki, sade ve özlü olan Kur'an aynı zamanda **Metafizik Sırları** zikretmekle birlikte Akl'ın anlayabileceği muhkem hükümleri de barındırır kendisinde. Böylece o, "Zâtı Âlî"den ("Hz. Ali"ye) "İnsan"a, Peygamber'in nefsinden hiçbir şey katmadan tebliğ ettiği **Apaçık Kur'an**'dır (**Kur'an ı Mûbîn'**dir).

Onu Zât'a rücu ettirerek te'vil ederiz; onun en kâmil tefsiri ise, Zaman'ın (Asr'ın) onun hükmünü izharıdır. Bunun bir çeşidi de, Zaman'ın Yolcu'su olan kâmil bir İnsan'ın, rücu eden Kelâm'ı belirli bir **Nefs (Varlık) Manzarası**'na yönelik yorumlamasıdır. Buna, İnsan-ı Kâmil'in Nazar'ı veya Okuması/Yazması da denilebilir. İşte ancak böyle bir *okuma*, hem bugünün hem de ahiretin okuması olabilir. Kalan okumalar-yazmalar, Asr'ın Hüsran'ı ile silinip gitmeye mahkûmdur. Böyle bir okuma/Kur'an, Kişi'nin

benliğini *derinden dönüştürdüğü için*, Âhiret'e (Gelecek'e) de birlikte intikâl eder.

> Sana okutacağız da unutmayacaksın
> Allah'ın dilediği müstesna, O açığı da gizliyi de bilir
> Ve sana en kolayı kolaylaştıracağız
>
> *Ala Suresi 6-8. Ayetler*

Bunun ötesinde, bu okuma/Kur'an, **Zât** ile **İnsan** arasındaki sayısız Ontolojik Mertebeye yöneltilebilir. Böylece, belirli bir **Varlık Manzarası**'na Kur'an'ın **Nûr**'u yansır ve oranın cehâletini aydınlatır. Bunu, tâbî olduğumuz (İlâhî) İsim'e yönelik gerçekleştiririz; bu aynı zamanda Kişi'nin **Yaratıcı (Öz) Kimlik**'i olan **Sabit Anlam**'ı tarafından belirlenir.

İnsanın yazım, çizim, konuşma üslûbu bu şekilde kendisini izhar eder. O yüzden, bir *dostum* demişti ki, "İnsanı İnsan yapan *üslûbudur*". Bu, Allah'ın her bir varlığı özel ve özgün olarak yaratmasındandır. Gene aynı sebepten, âşık olduğum kızdan "ikinci bir tane" yoktur.

12.05.2025

Kara-Sevda İlkesi

Giriş

Bu Yazı, neredeyse tamamen müteşâbih boyut üzerinden yazılmıştır. Esasen Şeytan Arketipi'nin doğuşunu (ve [varoluş] hakkını) anlatır. Başka nasıl yazılır bilemedim. Belki ileride üzerine bir şerh yazarım, fakat şu haliyle okunmasını pek tavsiye etmiyorum. Âşıklar müstesna. Çünkü onlar kalpleri ile bilmektedir.

Aynı zamanda 15. Metafizik İlke'ye (15. Nitel Sayı'ya) karşılık gelmektedir.

Başka bir ifade ile, diyebiliriz ki, bu kısa metin şu soruyu anlatır: *"Ne ettik de, Allah bizi şeytan ile belâlandırdı?"*

Şüphesiz ki Allah, **Adil**'dir ve kimseye zulmetmez.

Kara Sevda

Kara Sevda'yı linç ettiler. İki boynuz, bir beyaz kürk, berbat bir koku: Ona bunu layık gördüler. Şu câhiller. Oysa Rableri bilmektedir, (ettikleri) iftirâlara Âlim-Habir'dir. Onlar sözleri ile Seni bir Günah Keçisi'ne çevirdiler.

Ya Selam. Yoksa Sen, günah keçisi arayan peygamberin haberini işitmedin mi? Rabbi onu uyardı ve oğlunu kurtardı, yoksa o katillerden olacak değil miydi?

İşte görür müsün, şu (Günah) Keçi(si) arayışı, beşerin tarihinde ve benliğindedir. Fakat o Peygamber, *dalga geçmedi;* oğlundan önce kendi nefsini kesti de Allah onu bağışladı ve kurtulanlardan kıldı.

Dönüştüğün o günah keçisini yak, küllerini de yak, sonra onun küllerini de yak; böyle 4 kere yak da, onun son küllerini de rüzgâra savur.

Onlar Siyah giyeni zalim bildi. Aynı cadı, kırmızı giyerken ise onu ülkenin dostu bildiler. Neden? Zâtı değişmedi ki... Fakat şüphesiz beşer nefsine pek zalimdir. Onlara sordum: Siz ona saldırmadığınız hâlde, hiç O sizi helâk etti mi? Yoksa O, size sadece eşit ve haklı karşılığını mı verdi? Hayır. Kırmızı Kral'ın da, Kırmızı Kraliçe'nin de O'na hükmü geçmez. Üstelik O, kraliyete onca hizmette bulunmuş, onları kabuslarından kurtarmıştı. Mânâ'nın Sahibi, Ahad-Samed olan Allah, kimseye borçlu değildir.

Siz, O'nun (Kara) Sevda'sını kınadınız, O da sizi iblisinin elindeki iplere oyuncak etti. "Onlar artık iflah olmazlar". Sen de artık tasalanma. Tahta oyuncakların kalbi mi olacaktı? Hayır, onlar birer kabuk'tur-beşer'dir. Peki iplerin **Sahibi** kimdir? (Tabii ki Âlemlerin Rabbi Allah'tır.)

Son Nebi'yi Rahman teselli etmemiş miydi: "Şu Kur'an'ı, Sana yük olsun diye vermedik." (Taha/2)

Öldüren ve Dirilten, Âlemlerin Rabbi Allah'tır. Hayy-Kayyum'dur. Kibrimin belâsından O'na sığınırım.

14.05.2025

Ya Selâm, Ya Rab

Biz aslında, Allah'ım
Konuşmayı bilmiyoruz
Sohbet edemiyoruz
Kelimelerin mânâsını unutmuşuz

Bir korku sinmiş üstümüze:
Ölümün ve karanlığın korkusu
O yüzden, keşfedemiyoruz
Kelimelerde saklı sonsuzluğu

İşte Allah'ım
Biz unutmuşuz
Seninle olan sohbetimizi
Kalbimizin özünden gelen Selâm'ı, Selâmet'i

16.05.2025

Tüm Yazılanların Öznesi

Bir keresinde huzuruna çıkmıştım. Kapısını çaldım ve bir nur beni karşıladı. Girsene, dedi, olmaz dedim. Tüm acıların sonu/yok oluşu kapının ardında idi. Bu ne demek, bilir misin? Sadece hatırlanmaya değer olmayanı unuturuz. Dedi ki; ben hatırlarım, Hafız'ım. Dedim ki; olmaz, ben onların Gerçek olmasını istiyorum.

Bana, her şeyimi ona vermediğimi söyledi. Halbuki her şeyimi ona vermiştim. Haddim değildir ki cevap vereyim. Nasıl Senin Söz'ünün üzerine söz söyleyeyim? Bu bize yakışmaz. Din'in şeriatına uymaz. Fakat Hakikat, şeriatın ötesindedir; gene fakat, Aşk'a olan edeptendir ki, Aşk'ın edebindendir ki her şey söylenmez. Çünkü söylenenin bir bedeli vardır. Değilse konuştuğumun kim olduğunu, sevgili Okuyucu, sana söylerdim – *açıkça*. Sırr'ı söylemenin de, bir usulü olsa gerek. **Önce Kur'an'ı Şahit tutarım: "Allah'tan (O'ndan) başka mevcut yoktur." "İlahlar yoktur, ancak Allah vardır." ("La mevcude illaHÛ")("La ilahe illAllah")**

Tüm şu yazılanlardan sonra, sen gerçekten buradaki Sırrı almadın mı? Allah Resul'ü için ne der: "Fuad gördüğünü yalanlamadı." (Necm/11) Peki ya sen – Okuyucu? Kalbine batan iğneyi... yalanladın mı?.. yoksa izin mi verdin, canının akmasına?..

Allah, İsa'nın çarmıha gerilmesine izin vermişti.

Bil ki; O'ndan başka mevcut yok. Allah'tan başka da ilah yok.

Allah affetsin. Aslında **Allah İsmi** de bir makamın adıdır. Mesela **Hakk İsmi** gibi. Dikkat: "**O**'ndan başka mevut yok", yani hepsi **O**'dur. Laf çok mu uzadı, haklısın...

Demem o ki, "Allah'la şöyle bir konuşmam oldu" dersem, beni kınamayasın. İki tane **O** yok ki biri diğeriyle konuşsun. Sonuçta, mesele gene imana geliyor: Bu adam yalan mı söyler, yoksa dürüsttür de "kalbinin yalanlamadığını" mı söyler?

Aramızda **Şahit** ve **Vekil** olarak **Allah** yeter. O, sadırlarda (göğüslerde) olanı en iyi bilendir. Doğru söyleyen ile yalan söyleyeni bilmektedir. Biz sadece gönlümüze geldiği gibi yazdık. Allah affetsin. Doğrusunu bilen Allah'tır. **Tevvab Rahim**'dir.

> O halde yüz çevir (şu) kimseden: zikrimizden yüz çeviren ve dünya hayatından başka bir şey istemeyen. Onların ilimden erişebilecekleri bu kadardır. Şüphesiz Rabb'in, kimin yoldan sapmış olduğunu bilir ve O, doğru yolda olanı da bilir.
>
> *Necm Suresi 30. Ayet*

20.05.2025

Dünya İlkesi [Yaratıcı'nın Dünya'sı ve Uluhiyyet'i]

(21. Metafizik İlke'ye veya 21. Nitel Sayı'ya karşılık gelir.)

> Ve O'dur yaratan, geceyi ve gündüzü, Güneş'i ve Ay'ı. Onların her biri bir yörüngede yüzmektedir.
>
> *Enbiya Suresi 33. Ayet*

"Güneş'i ve Ay'ı bir ölçüye bağladı"
"Onlar kendi yörüngelerinde akıp giderler"

O, Âlem'i bir Mizan üzere yarattı. Ölçü'yü belirledi, ve görünen-görünmeyen tüm varlıklar onu tesbih eder.

Acep, dünyamızı **Dünya** yapan nedir? Bu mükemmel ölçü ve düzen, dünyamızı yaşanabilir kılan bu "varlıkların tesbihi", neden bizim gezegenimize özgü? Ve bir "küre" ile bir "Dünya"yı ayıran hakikat nedir?

Şöyle ki, **Hakk**'ın **Zâtiyyet** tecellisinin *indiği* **Mahall**'e **Dünya** denir. Güneş O'nun **Nazar'**ı, Ay O'nun Vechi'nin **Nûr**'udur.

Âlem İnsan'da, İnsan Âlem'de sırlıdır. "Saklı" demek istemedim, keza gayet *aşikâr*dır. Bir Sebep olmasa idi, Allah halk etmezdi. "Şüphesiz, O sebepsiz yere yaratmamıştır" ve "O, bu gibi nitelemelerden Münezzeh'tir".

İnsan-ı Kâmil, Âlem(ler)'in gözbebeği ve Nûr'udur. "Allah'ın Ruh'u ve Kelimesi'dir". Ruhsuz ve Kelimesiz bir dünya/beden ise ancak dönüp duran bir *ceset*tir. İşte *Ruh'ul Kuds (Kutsal Ruh)* olmasa, tüm Âlem bir cesetten ibâret olurdu, yıldızlar söner giderdi.

Bu söylenilen Kelâm'ı, sadece bir mecaz, bir benzetme mi sanıyorsun? Bilakis, Allah tüm Âlem'i İnsan'ın (İnsan-ı Kâmil'in) hizmetine sunmuştur. Üstelik, bunun için İnsan'ın yalnız Allah'a secdesi/salâtı yeterlidir. Bizim "kuvvet/kudret" olarak algıladığımız şey, O'nun Zâtı için bir Kelime'den ibârettir. "O'nu yorgunluk tutmaz" ve "ol, der oldurur". O; Münezzeh'tir, Müteal'dir, "Vahid ul Kahhar"dır.

O'nun, o Allah'ın Rububiyyet'i yani Yöneticiliği, bu Dünya'yı ve Âlem'i elbet kuşatır. Bunu bir masal zannetme, çünkü bu bizzat hakikattir.

O zaman; günümüz bilimi ve felsefesi, nasıl olur da O'nu yok sayar? Bu durumda nasıl bir Âlem Tasavvuru'na (Anlayış'ına) sahiptir günümüz beşeriyyeti? Gerçekten de; Ruh'un ve Kelime'nin inkâr edildiği bir Âlem Tasavvuru, tüm Âlem'i ve eşyayı bir "ceset" olarak görür ve okumaya çalışır. Tabii ki, bu durumda, kendi varlığını da yürüyen (ruhsuz) bir cesede çevirmiş olur. Çünkü **Anlayış**'ı için yaptığı **Kelime Seçimi** budur.

Fakat gene, Âlem'i bilimin ve felsefenin merceğinde inceleyen *güzel ahlâklı* insanlar, onda Hayy olanın Nefes'ini *sezerler*. Tüm büyük ilim adamlarının/insanlarının ortak bir özelliği, Yaradılış'ı anlama dilekleridir. Bu direkt olarak, esasen Yaratıcı'yı anlama dileğidir ki, Yaratıcı Faaliyet'i teşvik eden/başlatan da budur.

Kısacası, demem o ki, tüm Yaratıcı Faaliyet'ler Kişi'nin Zâtı'ndan südûr eder ve O'nun Bütünlük'üne (Tevhîd'ine) tâbîdir.

O'nun "Yaratıcı Veçhe"sini **Allah** ismi ile zikrederiz; ve O, Kur'an'ı/İnsan'ı/Âlem'i birlikte izhâr eder. Buna "Cenâb-ı O"nun **Uluhiyyet**'i deriz.

Mayıs 2025

Dünya İlkesi [3 Seyir Yönü]

21. İlke, **Seyir İlkesi**'nin **3 Varoluş Yönü**'nde de tatbik edilmesi (7×3=21) ile elde edilir. 7, aynı zamanda 7 Nefs Mertebesi'ne işaret eder; bu itibarla da "Yedi'ye kadar saymak", bir nefsin safiyete varmasını da temsil eder. **Seyir** odur ki, Safiyet'e varan Yolcu olduğunun idrakine varmıştır. Peki o zaman, 3 kere 7'nin zikri, yani 3 kere Safiyet'in/Seyir İlkesi'nin zikri, ne anlama gelir?

Bu **"3 Varoluş Yönü'nde de Seyredilebilen Yer"**e, aşikardır ki **Dünya** adını veririz. Bu, yani Dünya, Beden/Nefs/Ruh üçlüsünün birlikte Seyir Alanı'dır. Kişi'nin seçimlerine göre, Dünya'dan gene 3 Varoluş Yönü'ne de yönelinebilir: Bunlar **Cehennem/Araf/Cennet**, **Aşağısı/Aradaki/Yukarısı** şeklindedir. Tekrar söyleyecek olursak, denilebilir ki; Dünya, **3 Seyir Yönü**'nün cem edildiği yerin adıdır.

Başka bir Sembolik Okuma şu şekilde yapılabilir. Dünya, **İnsan-ı Kâmil**'in remzidir, ve onun Mahall'ine (İniş Yeri'ne) verilen addır. Bu sebepten, Zümrüt Tabletler'de Hz. İdris kendisini "3 kere büyük Hermes" olarak tanıtır; yani Beden'in, Nefs'in ve Ruh'un efendisi olan İnsan-ı Kâmil olarak. Bir açıdan da, Allah'ın Halife'si olması bakımından, Dünya'nın Mâlik'idir; yani Allah rızası için Dünya'yı tedbir ve temkin ile ıslah eden Kişi'dir. Fakat o, Dünya vatandaşlarını kendi hâllerine bırakır ki, kendi seçimle-

rini yapsınlar, **Gerçek** olsunlar ve **Dünya**'da bir **Hikâye** yazma imkânları bulunsun.

O zaman, Dünya kesinlikle *suçlanamaz.* Suçlu olanlar, Aşağısı'nı/Cehennem'i/Kötülük'ü/Zulmü seçen nefislerdir. Ne Dünya, ne Mâlik'i, ne de Yaratıcı'sı, bireylere *seçme hakkı* tanıdığı için suçlanamaz ve kötülenemez. Bilakis, bu (özgürlük) Rahman'ın Rahmet'indendir.

25.05.2025 [y.t.]